

Plenum

Tisdag 20.2.2024 kl. 13.58—23.02

4. Interpellation om det kaos på arbetsmarknaden som orsakats av regeringen

Interpellation IP 1/2024 rd

Enda behandling

Talman Jussi Halla-aho: Ärende 4 på dagordningen presenteras för enda behandling. Nu besvaras Antti Lindtmans m.fl. interpellation IP 1/2024 rd om det kaos på arbetsmarknaden som orsakats av regeringen.

Efter arbetsminister Arto Satonens svar och Antti Lindtmans anförande förs interpellationsdebatten som snabbdebatt i fråga om de anföranden som ledamöterna anmält sig för i förväg. Debatten inleds med en gruppanföranderunda där anförandena får vara högst fem minuter långa. Övriga på förhand anmälda anföranden hålls i gruppanförandeordning och de får vara högst fem minuter långa. Talmanskonferensen rekommenderar att också de anföranden som hålls efter snabbdebatten är högst fem minuter långa. Dessutom kan jag ge ordet för repliker enligt eget övervägande. — Minister Satonen, varsågod.

Debatt

14.02 Työministeri Arto Satonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on maailman paras maa, jossa asuu maailman onnellisin kansa. Taloudellinen kehityksemme on ollut menestystarina. Olemme likimain viisikymmenkertaneet taloudellisen hyvinvointimme 60-luvulta lukien, minkä ansiosta hyvinvointiyhteiskunnan tarjoamia etuja on voitu laajentaa merkittävästi.

Nyt olemme kuitenkin käännekohdassa. Työikäisen väestön osuus on laskenut jo 15 vuotta. Yhä pienempi työssäkäyvien joukko joutuu rahoittamaan palvelut ja etuudet yhä suuremmalle joukolle huollettavia. Valtiovarainministeriön tilannekuva on tyyli: Olemme taantumassa, josta on tulossa odotettua syvempi. Julkinen talous velkaantuu raskaasti, eikä näköpiirissä ole tilannetta korjaavaa talouskasvua. Suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan kivijalka murenee. Edessä on arvovalinta: ryhdymmekö hyvinvointiyhteiskunnan purkutöihin vai vahvistammeko sen kivijalkaa, Suomen kilpailukykyä?

Arvoisa puhemies! Tiedämme hyvin, mitä Suomen suunnan oikaisemiseksi olisi tehtävä. IMF on toistuvasti suositellut Suomea lisäämään työmarkkinoiden joustavuutta, mikä vahvistaisi työllisyyttä, tuottavuutta ja investointeja. OECD on toistuvasti kannustanut Suomea lisäämään yritys kohtaista sopimista palkoista ja työehtoista. Maailman talousfoorumin tutkimuksessa Suomen palkanmuodostuksen joustavuus oli tutkittujen 137 maan heikoin.

Olemme tottuneet siihen, että työmarkkinoiden sääntelyä, ansioturvaa ja työeläkkeitä koskien työmarkkinajärjestöt ovat kysyneet sopimaan uudistuksista. Tämä on valitettavasti pitänyt paikkansa vain niin pitkään, kun toimittiin suljetun talouden markkinoilla ja so-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

vittiin hyvinvointiyhteiskunnan laajentamisesta. Emme ole kyenneet uudistamaan taloutta avoimen talouden aikana. Työllisyysasteemme on Pohjoismaiden alhaisin ja julkinen velka tuplasti korkeampi kuin työmarkkinoitaan vuosikymmeniä sitten uudistaneilla Ruotsilla ja Tanskalla.

Suomen kilpailukyvyllä ja miesten seiväshypyillä on jotain yhteistä. Antti Kalliomäki hyppäsi aikoinaan 550, ja olimme silloin maailman huipulla. Nyt Suomen kärki hyppää 580, kun maailman kärki on jo 620. Sama on tapahtunut kilpailukyvyssä: Nokian menestys teki meistä maailman kärkeä, ja mitoitamme yhä julkiset menomme sen mukaan, vaikka olemme pudonneet jo kauas maailman kärjestä. Kärjen saavuttamiseksi rimaa pitäisi nostaa, mutta SAK ja vasemmisto-oppositio yrittävät estää kaksin käsin. Miksi? Siksi, koska silloin asioita olisi tehtävä tehokkaammin ja uudella tavalla. [Krista Kiurun välihuuto]

Arvoisa puhemies! Saimme edelliseltä hallitukselta perinnöksi raskaan velkataakan. Joka kahdeksannen euron, jonka käytämme nykyisen hyvinvointiyhteiskunnan ylläpitämiseen, rahoitamme velalla. [Krista Kiuru: Näillä ette säästä mitään!]

Hallituksen tavoitteena on nostaa työllisyyttä 100 000 työllisellä tämän vaalikauden aikana ja saada Suomi uralle, jolla työllisyysaste nousee 80 prosenttiin vuoteen 2031 mennessä. Lukuisilla työmarkkinauudistuksilla tavoittelemme suomalaisten elintason parantamista, kestävän kasvun vauhdittamista ja hyvinvointiyhteiskunnan palveluiden turvaamista.

Työttömyysturvan uudistamisen tavoitteena on, että jatkossa työ olisi aina kannattavampaa suhteessa sosiaaliturvaan ja koko-aikatyö suhteessa osa-aikatyöhön. Etlan tutkimuksen mukaan 50 000—100 000 työtöntä oli vuonna 2022 tilanteessa, jossa työllistyminen olisi kasvattanut heidän tulojaan korkeintaan 20—25 prosenttia. Tästä syystä hallitus keventää työn verotusta ja uudistaa työttömyysturvaa kannustavaksi. [Li Andersson: Leikkaatte!]

Hyvinvointiyhteiskunta on mahdollista turvata vain, jos jokainen kynnellä kykenevä on mukana työelämässä. Suomalaisten identiteetti on rakentunut sen varaan, että jokainen kyntää oman sarkansa ja niitä autetaan, jotka eivät siihen itse kykene. Näin yhteinen taakka on jokaiselle vähän kevyempi kantaa.

Työrauhan uudistamisen tavoitteena on vahvistaa Suomen kilpailukykyä ja Suomea hallittuna investointien kohdemaana. Vahvistamalla työrauhan pitävyyttä vahvistamme Suomessa toimivien yritysten edellytyksiä vastata asiakkaiden odotuksiin.

Paikallisen sopimisen laajentamisen tavoitteena on tuottavuuskehitys ja sitä kautta yritysten kasvu- ja työllistämisedellytysten parantaminen. Tavoitteena on yhteinen etu: hankalassa tilanteessa sillä voidaan pelastaa työpaikkoja, hyvässä tilanteessa se parantaa palkansaajien työehtoja. Paikallisesta sopimisesta hyötyvät niin työntekijät kuin työnantajat, siksi sitä on jo pitkään Suomessakin tehty järjestäytyneessä kentässä. Laajentamisen myötä kymmenettuhannet suomalaiset pk-yritykset ja työntekijät pääsevät paikallisen sopimisen piiriin. Hallitus luottaa suomalaisiin työntekijöihin: he osaavat itse valita edustajansa työehdoista sopimiseen, ja se voi tietenkin olla myös luottamusmies. [Timo Heinonen: Jos ei se ole demari, niin ei se käy!]

Vientivetoisen työmarkkinamallin vahvistamisen tavoitteena on kansantaloudellisesti kestävän ja kilpailukykyisen palkanmuodostuksen tukeminen. Malli on välttämätön Suomen kaltaiselle taloudelle, joka elää viennistä ja jonka tulee pärjätä kansainvälisessä kilpailussa sekä pystyä kantamaan hyvinvointiyhteiskunnan kustannukset. Sovittelujärjestelmän kehittäminen lainsäädännön keinoin on välttämätöntä, jos työmarkkinatoimijat eivät pysty sopimaan kestävää ratkaisumallia. Ruotsin esimerkki osoittaa, että mallilla on samal-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

la mahdollista kaventaa sukupuolten välisiä palkkaeroja sekä huomioida paikallisesti työvoimapula-alojen tarpeet. [Suna Kymäläinen: Pitäisi vain ottaa malli kokonaisuudessaan käyttöön!]

Arvoisa puhemies! Entinen kansanedustaja Sirkka-Liisa Anttila kysyi tässä salissa 40 vuotta sitten, vuonna 1984: ”Kysyn jälleen kerran, kuinka kauan me kansanedustajat olemme korporaatioiden etäispäätteitä, [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: EK:n!] jotka kumaramme syvään aina, kun etujärjestöistä meille viesti kuuluu. Hallitusmuodon mukaan valta Suomessa kuuluu kansalle, jota käyttää valtiopäiville kokoontunut eduskunta.” [Krista Kiurun välihuuto] Myös tänään keskustelemme siitä, kenelle Suomessa lainsäädäntövalta kuuluu. [Vasemmalta: EK:lle!] Perustuslain mukaan lainsäädäntövaltaa käyttää tämä sali, jonka edustajille kansa on vaaleissa mandaatin antanut. Kansa on myös antanut meille vastuun Suomen talouden hoidosta. [Krista Kiurun välihuuto]

Nämä työllisyysuudistukset eivät poikkea muista lakiuudistuksista. Ne valmistellaan toki kolmikantaisissa työryhmissä työelämäosapuolten asiantuntemusta hyödyntäen, ja näkemysten pohjalta tehdään tarkennuksia hallituksen esityksiin. Vasemmisto-oppositio lähtee kuitenkin siitä, että hallituksen pitäisi neuvotella etujärjestöjen kanssa lakiesitysten keskeisistä sisällöistä sekä ylipäätään siitä, voidaanko esityksiä edes tuoda tänne eduskuntaan. Samalla logiikalla hallituksen pitäisi neuvotella Veronmaksajain Keskusliiton kanssa veropolitiikasta.

Hallituksen ja eduskunnan tehtävä on ajaa Suomen ja kaikkien suomalaisten asiaa. Suomessa on ollut viimeisten vuosikymmenien aikana kahdenlaisia hallituksia: niitä, jotka eivät ole edes yrittäneet tehdä työmarkkinauudistuksia, ja niitä, jotka ovat yrittäneet mutta lopulta taipuneet lakkojen edessä.

Kolmikantainen valmistelu ei ole tuottanut riittäviä tuloksia enää vuosikymmeniin: veto-oikeuden vuoksi työryhmät toisensa perään eivät ole kyenneet tekemään tarvittavia työmarkkinoita joustavoittavia uudistuksia. Esimerkiksi edellisen hallituksen perustama paikallisen sopimisen laajentamista selvittänyt työryhmä kokoontui toista vuotta vain todetakseen, ettei edellytyksiä yhteisiin esityksiin ole. Järjestöt käyttivät jälleen veto-oikeuttaan, ja edellinen hallitus toimi ”korporaatioiden etäispäätteenä”.

Jos halutaan turvata huomisen hyvinvointiyhteiskunta, uudistuksia on kyettävä tekemään.

Arvoisa puhemies! Jokaisen palkansaajan etu on, että Suomessa on töitä tarjolla, työn tekeminen on kannattavaa ja palkalla tulee toimeen. Näillä uudistuksilla parannetaan suomalaisen työn kilpailukykyä, taloutemme kivijalkaa. Uudistuksilla turvataan pohjoismainen hyvinvointiyhteiskunta, kansainvälisessä kilpailussa menestyvät yritykset ja työpaikat Suomessa. Työmarkkinoiden uudistuksia tarvitaan, jotta veronkorotusten ja leikkausten sijaan talouteen saadaan kasvua, dynamiikkaa ja investointeja. Ilman näitä uudistuksia joku muu päättää pian puolestamme, miten talouttamme tasapainotetaan ja työmarkkinoitamme joustavoitetaan.

Hallituksen vastaus vasemmisto-oppositiolle on selkeä: sen sijaan, että toimitte poliittisia lakkoja järjestävän etujärjestön etäispäätteenä, [Pia Viitanen: Ei voi ministeri puhua noin!] tuokaa vaihtoehtoisia ratkaisuja, joilla ratkaistaan Suomen rakenteellisia ongelmia. Olemme aina valmiita yhteistyöhön, kun ratkotaan ongelmia niiden kieltämisen sijasta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja edustaja Lindtman, olkaa hyvä. [Hälinää] — Hyvät edustajat, hiljentykäämme kuuntelemaan.

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

14.12 **Antti Lindtman sd:** Arvoisa puhemies! Tilanne Suomen työmarkkinoilla on poikkeuksellinen. Maa on ajautunut vastakkainasettelun kierteseen, ja tämä kierre uhkaa syventyä. Keskinäinen luottamus ja talouden kasvun pohja uhkaavat rapautua. [Timo Heinonen: Te haluatte vain pahentaa sitä!]

Pääministeri, kun tilanne on vakava ja välikysymys koskee koko hallituksen politiikkaa, niin olisin odottanut, että tähän olisi ollut vastaamassa pikemminkin pääministeri itse tai valtiovarainministeri. Eihän tämä kriisi ole työministeristä kiinni, ei se ole hänen vikansa eikä hänen ratkaisuvallassaan. Työministeri taitaa olla tässä enemmänkin renki kuin todellinen ratkaisija. [Mauri Peltokangas: Osaaja! — Timo Heinonen: Aika väheksyvää!]

Puhemies! Myös tämä välikysymys on jätetty poikkeuksellisesta syystä. Normaalisti välikysymyksen pääasiallinen tavoite on kaataa hallitus. Tämän välikysymyksen päätavoite on toinen. Tämä välikysymys on opposition vahvin ja vakavin käytettävissä oleva vetoisuus sen puolesta, että hallitus käynnistäisi aidot neuvottelut työmarkkinoiden kriisin ratkaisemiseksi. Vetoamme teihin: aloittakaa neuvottelut. [Oikealta: Vedotkaa ay-liikkeeseen!] Vetoamme voimakkaasti: katkaiskaa vastakkainasettelun kierre. [Sanna Antikainen: Tehkää te oma osanne!]

Suomalaiset odottavat, että hallitus olisi valmis aidosti kuulemaan myös palkansaaajia, hakemaan reilua ratkaisua, jossa työmarkkinoiden joustot ja turva ovat tasapainossa. Luottamuksen, neuvottelun ja sopimisen avulla Suomessa on ratkaistu vaikeatkin asiat vuosikymmenien ajan, aina talvisodasta tähän päivään saakka. Tammikuun kihlauksesta saakka sopimisen malli on osoittanut toimivuutensa kerta toisensa jälkeen. [Ben Zyskowiec: Onko viime vuosina? — Sosiaalidemokraattien ryhmästä: On!] Tätäkin vaikeammista tilanteista on selvitty, kun on ollut luottamusta ja tahtoa löytää yhteisiä ratkaisuja.

Puhemies! Tätä suomalaista sopimisen järjestelmää on kovin paljon moitiskeltu viime päivinä. On väitetty, että mitään ei ole saatu aikaan vuosikymmeniin. Katsotaanpa hieman historiankirjojen viimeisimpiä lehtiä, siis sieltä länsimaisen markkinatalouden, suljetun talouden jälkeiseltä ajalta.

Viime vuosikymmenellä eläkejärjestelmää uhkasi vakava epätasapaino. Työmarkkinaosapuolet istuivat yhteiseen pöytään ja löysivät sovun. Eläkejärjestelmän kestävyys ja uskottavuus turvattiin. 2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen lopulla Suomen kilpailukyky notkahti pahasti. Taas osapuolet istuivat yhteiseen pöytään, itse asiassa useamman kerran, ja syntyi monta maltillista palkkaratkaisua, ja suomalaisen työn kilpailukykyä nostettiin. [Jenna Simula: Oliko kampaviinereitä?]

Kun koronapandemia iski suomalaisiin yrityksiin erittäin voimakkaasti, jälleen työmarkkinaosapuolet istuivat yhteiseen pöytään ja ennätyksellisellä vauhdilla sopivat joustoista, joilla suomalaiset yritykset autettiin yli pahimman kriisin. [Pia Sillanpää: Sääditte pakkolait!] Sopiminen on Suomen supervoima. Miksi hylkäisimme sen nyt, kun tilanne taloudessa on näin vakava?

Puhemies! Tässä kärjistyneessä ilmapiirissä näyttää siltä, että on kuitenkin yksi, joka näkee tilanteen poikkeuksellisen kirkkaasti. Se on Suomen kansa. Lähes neljä viidestä suomalaisesta katsoo, hyvä hallitus, että teidän olisi tärkeää päättää ja neuvotella työelämää ja sosiaaliturvaa koskevista uudistuksista yhdessä palkansaaajaliikkeen ja työnantajapuolen kanssa — [Timo Heinonen: Katsoitteko Hesarin gallupin?] lähes neljä viidestä suomalaisesta. Hyvä pääministeri, tämä on onnellinen maa, ja täällä asuu viisas kansa, [Mauri Peltokangas: Pidetään se sellaisena hallituksen hyvällä politiikalla!] heitä kannattaa kuunnella.

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

Hallitus on vedonnut, että sillä on parlamentaarinen enemmistö ja sitä kautta kansan tuki tehdä suunnittelemansa toimet. Tosiasiassa ei näistä heikennyksistä kerrottu suomalaisille ennen vaaleja. Tai jos olisi kerrottu, niin tuskinpa lukuisten eri tutkimuslaitosten viime aikoina tekemät mittaukset näistä toimista osoittaisivat kaikki samaa tulosta: suomalaiset eivät näitä heikennyksiä hyväksy, suomalaiset ovat heidän puolella, jotka nyt yrittävät saada äänensä kuuluviin. [Ben Zyskowicz: Koskapa heikennyksiä hyväksyttäisiin?] Mitä te siinä menettäisitte, jos edes yrittäisitte neuvotella?

Luulenpa, että suomalaisten ohella uskallan koko opposition puolesta sanoa, että hallituksen kannattaisi nyt pysähtyä, miettiä uudelleen ja olla valmis neuvotteluun. Mitä menettäisitte, jos edes yrittäisitte? [Perussuomalaisten ryhmästä: Aikaa ja rahaa!] Ei siinä kukaan kasvojaan menettäisi tai mitään häviäisi. Mutta jos neuvotteluissa löydettäisiin sovinnon sopimus, voittajia olisivat kaikki suomalaiset. Pääministeri Orpo, ei tehdä tästä arvovaltakysymystä.

Puhemies! Yhteiskunnassamme on ollut tähän asti laaja yhteisymmärrys, että työrauhakysymyksiin ratkaisut löydetään neuvottelujen kautta. [Ben Zyskowicz: Hyvin on löydetty!] Siteeraan seuraavassa yhden kansanedustajan kannanottoa työrauhalainsäädäntöä koskien: "Toivon, että tämän tyyppisissä asioissa ensisijaisesti työmarkkinajärjestöt löytävät ratkaisut, kun meillä on eri roolimme." Näin totesi kansanedustaja, kokoomuksen puheenjohtaja Petteri Orpo vain alle kaksi kuukautta ennen eduskuntavaaleja. [Krista Kiuru: Viisas puhe oli mutta muuttui sitten myöhemmin!] Ja nyt kun on vielä käynyt ilmi, että työministerin perustelut poliittisten lakkojen rajoittamiselle ovat perustuneet virheelliseen käsitykseen Ruotsin oikeuskäytännöstä, niin eikö nyt olisi viisasta antaa työmarkkinajärjestöjen neuvotella tämän tyyppisistä asioista?

Ärade talman! Arbetsministrernas motiveringar för att begränsa politiska strejker har grundats på en felaktig uppfattning om den svenska modellen. Borde ni inte omvärdera detta nu?

Puhemies! Esitän nyt vaihtoehdon, jolla tätä umpisolmua voisi lähteä avaamaan. Vaihtoehto perustuu sovinnon sopimukseen, aitoon pohjoismaiseen malliin, jossa dynaaminen talous ja työelämän perusturva ovat yhdistettävissä, eivät toisiaan poissulkevia. Se koostuu kuudesta elementistä, lääkkeestä tähän epäterveeseen tilanteeseen.

Ensinnäkin, luopukaa tästä ensimmäisen sairauspäivän palkattomuudesta. Pyrkikää sen sijaan löytämään ratkaisuja pitkien sairauslomien välttämiseksi yhdessä osapuolten kanssa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Missä teidän vaihtoehdot viipyy?] Lisätkää sekä oikeutta että velvollisuutta palata takaisin työhön. Valtiovarainministeriön mukaan pienikin positiivinen vaikutus toisi tässä suuren säästön julkiseen talouteen. [Ben Zyskowicz: Eivät nämä ole poissulkevia!]

Toiseksi, luopukaa henkilökohtaisista lakkosakoista — tilalle laaja henkilöstöedustus ja nykyistä paremmat vaikutusmahdollisuudet työpaikoille todellisen Ruotsin-mallin mukaan. Jos työrauhaan liittyviä määräyksiä kiristetään, tehkää se neuvotellen ja tasapuolisesti niin työnantajille kuin palkansaajille.

Kolmanneksi, luopukaa ajatuksesta päättää lailla palkkamalleista. Annetaan sovittelijan tehdä työnsä eikä etukäteen julisteta naisvaltaisia aloja ikuiseen palkkakuoppaan. [Ben Zyskowicz: Ei sellaista kukaan tee!] Pakkolakien sijaan kannustetaan työmarkkinaosapuuo-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

lia tuomaan palkkaukseen lisää liikkuvia elementtejä, voittopalkkioita, joustoja, jotka toimivat eri suhdannetilanteissa. [Pia Sillanpää: Paraskin puhuja!]

Neljänneksi, luopukaa esityksestä heikentää työntekijöiden neuvotteluasemaa paikallisesti. Paikallista sopimista voidaan tämän tilalla toteuttaa pääministeri Sipilän hallituksen aikana kaavaillulla mallilla, jonka annettiin kaatua veto-oikeuteen.

Viidenneksi, älkää heikentäkö mahdollisuuksia jatkuvaan oppimiseen. Sen sijaan tuokaa rinnalle mahdollisuus suorittaa tutkinnot kuntoon esimerkiksi rakennusallalla lomautuksen aikana.

Ja kuudenneksi, mahdollistakaa ulkomaisen työvoiman saanti työvoimapula-aloilla. Luopukaa ”kolme kuukautta ja maasta pois” -lain valmistelusta kaikkien osalta, ei vain huippuasiantuntijoiden, koska jos nyt tämä kehitys Suomessa kääntyy, niin se lasku voi olla miljardiluokkaa. Tämä vaihtoehto perustuu jouston ja turvan tasapainoon, siis aitoon pohjoismaiseen ajatteluun. [Jani Mäkelä: Demarit haluaa halpatyövoimaa!]

Arvoisa pääministeri Orpo, suurin osa suomalaisista, luulenpa, ajattelee niin, että vastakkainasettelu saa riittää. Nyt on aika sopia, ei sotia. Vielä kerran, esitän vakavan vetoomuksen: Ryhtykää kokoamaan kansaa yhteen. Aloittakaa se omista ministereistänne, että he kunnioittaisivat suomalaisia hyvinvoinnin pitkäaikaisia rakentajia eivätkä nimittäisi suomalaisia palkansaajia edustavia järjestöjä mafiaksi, rikollisjärjestöksi, jonka keinovalikoimaan kuuluu muun muassa ihmisten murhaaminen. [Välihuutoja] Hyvä pääministeri, te olette se, jolla on valta tämä lopettaa.

Puhemies! Hyvä hallitus, esitän, että tartutte tähän tehtyyn aloitteeseen, käynnistätte aidot neuvottelut ja etsitte ratkaisut työmarkkinakaaoksen lopettamiseksi. Vetoan teihin vielä kerran: vetoan neuvottelun ja sopimisen puolesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sirén, olkaa hyvä.

14.23 Saara-Sofia Sirén kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaisessa yhteiskunnassa työmarkkinajärjestöillä on tärkeä rooli työehtosopimusten neuvottelijoina. TES-neuvotteluissa työntekijöille pyritään turvaamaan oikeudenmukaiset työehdot ja yrityksille mahdollisuudet työllistää ja kasvaa. Tämä sopimisen perinne säilyy vahvana ja muuttumattomana myös jatkossa.

Työmarkkinajärjestöillä on niin ikään ollut vahva rooli työelämää koskevan lainsäädännön valmistelussa. Järjestöjä kuullaan ja heidän asiantuntemustaan hyödynnetään. Näin on nyt, ja näin on myös jatkossa.

Arvoisa puhemies! Kansainvälisessä kilpailussa suomalainen työntekijä ja työnantaja eivät ole toisiaan vastaan, vaan samalla puolella. Kilpailua käydään yhteisessä Suomen joukkueessa, Suomen puolesta. Viimeisten vuosikymmenten aikana työmarkkinaosapuolet ovat useaan otteeseen yrittäneet neuvotella työmarkkinoiden uudistamisesta muiden Pohjoismaiden ja muiden verrokkimaidemme tapaan. Kerta toisensa jälkeen neuvottelut ovat kuitenkin päättyneet tuloksettomina. [Li Andersson: Suomen Yrittäjien veto-oikeudella!] Kerta toisensa jälkeen Suomelle välttämättömät uudistukset ovat jääneet tekemättä. [Li Andersson: Suomen Yrittäjien veto-oikeudella!] Orpon hallitus kantaa nyt vastuun. Nyt työelämäuudistuksia vihdoinkin tehdään. Uudistuksilla joustavoitetaan työmarkkinoita tukemaan kilpailukykyä, työllisyyttä ja talouden kasvua.

Arvoisa puhemies! Haluan kehua keskustaa työmarkkinoiden uudistamistarpeen tunnistamisesta. Esimerkiksi luottoluokittaja Fitch ja Kansainvälinen valuuttarahasto IMF

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

ovat todenneet hallituksen työmarkkinauudistusten lisäävän talouden kasvua. Vihervasemisto-oppositiolta onkin kysyttävä: vastustatteko te todella uudistuksia, jotka tuovat Suomeen lisää investointeja ja työpaikkoja?

Uudistuksia voi vastustaa, mutta samalla olisi kyettävä esittämään uskottava vaihtoehto talouden tasapainottamiseksi ja työllisyyden edistämiseksi. Vaihtoehtoisia keinoja näihin tavoitteisiin pääsemiseksi on välikysymyksen tehneiltä oppositiopuolueilta kuulunut vähänlaisesti.

Sama koskee ammattiyhdistysliikettä. Olemme työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan kokoomusedustajien kanssa keskustelleet kaikkien työmarkkinakeskusjärjestöjen kanssa. Näissä keskusteluissa on käynyt selväksi, että ammattiyhdistysliikkeellä ei ole sisäisesti kukaan yhteistä näkemystä siitä, mitä uudistuksia perumalla tai mitä uudistuksia toteuttamalla Suomeen saadaan tarvittavissa määrin lisää työtä ja kasvua.

Arvoisa puhemies! Toivomme, että SAK:lta löytyisi neuvotteluhaluutta, että SAK palaisi pöydän ääreen ja neuvottelut työmarkkinamallin uudistamisesta voisivat jatkaa.

Suomen-töyömarkkinamallin uudistaminen on myös julkisten ja naisvaltaisten alojen etu. Esimerkiksi hoitajat ja varhaiskasvattajat eivät voi päästä pois palkkakuopasta, jos julkisen talouden velkaantuminen jatkuu. Palkkakuopasta nousee silloin, kun Suomessa on työmarkkinamalli, joka vahvistaa julkista taloutta.

Suomen kaltaisessa vientivetoisessa maassa julkisen talouden vahvistuminen riippuu pitkälti siitä, miten vientiyrityksemme pärjäävät kansainvälisessä kilpailussa. Mitä paremmin vientiyrityksemme pärjäävät, sitä enemmän julkisen sektorin palkanmaksukyky vahvistuu. Uudistusten tekemättä jättäminen olisi pois kaikilta.

Sukupuolten väliset palkkaerot ovat Ruotsissa kaventuneet vientivetoisen työmarkkinamallin myötä. Sen sisällä naisvaltaisille työvoimapula-aloille on kohdennettu korkeampia palkankorotuksia. Näin on mahdollista tehdä myös Suomessa. Tämä edellyttää, että julkisen sektorin työntekijäliitoilta löytyy riittävästi sisäistä solidaarisuutta kohdennuksista sopimiseen. Tämä kysymys kuuluu täysin ja yksinomaan sopijaosapuolille.

Arvoisa puhemies! Me kokoomuksessa toivomme, että uudistuksilla ei peloteltaisi vaan voisimme kaikki kääntää katseen hyvinvointiyhteiskunnan tulevaisuuden turvaamiseen. On aika katsoa eteenpäin, tulevaisuuteen, jossa yritykset uskaltavat työllistää ja kasvaa, tulevaisuuteen, jossa yhä useammalla suomalaisella on työpaikka ja mahdollisuus parempaan toimeentuloon, tulevaisuuteen, jossa jokaisella nuorella on taustastaan riippumatta mahdollisuus tavoitella unelmiaan ja jossa jokaisella ihmisellä on mahdollisuus saada tarvitsemiaan palveluita. Tällainen tulevaisuudenkuva ei ole mahdollinen, jos jatkamme nykyisellä tiellä. Vain pohjoismaisilla työmarkkinoilla voimme ylläpitää pohjoismaisia palveluita.

Arvoisa puhemies! Hallituksen muodostivat ne puolueet, jotka ymmärsivät uudistusten välttämättömyyden. Näitä uudistuksia ei tehdä ketään vastaan, vaan Suomen puolesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

14.28 Jorma Piisinen ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten puolesta haluan lausua kiitokseni punavihreille oppositiolle vuoden ensimmäisestä välikysymyksestä. Näinä poliittisten lakkojen aikoina on virkistävää, kun hallitusta haastetaan myös parlamentaarisin keinoin eikä vain pysäyttämällä yhteiskunta ja hankaloittamalla yritysten toimeentuloa ja kansalaisten elämää. Opposition tärkein tehtävä onkin haastaa

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

hallitusta ja esittää hallituksen politiikalle vaihtoehto. Valitettavasti opposition vaihtoehto on jäänyt kovin epäselväksi ja jo julkaistujen vaihtoehtobudjettien perusteella julkisen talouden kannalta vastuuttomaksi. [Pia Viitanen: Vähemmän velkaa!]

Kerrataanpa vielä vähän niitä syitä, miksi hallitus uudistaa työelämän lainsäädäntöä ja miksi uudistaminen on tässä tilanteessa jopa välttämätöntä:

Viimeisen kymmenen vuoden aikana työnantajayritysten määrä on suorastaan romahtanut. Työn tuottavuuden kasvu on olematonta. Ylipäätään työvoiman palkkaaminen Suomessa on kovin riskialtista.

Maassamme on krooninen menojen ja tulojen epäsuhta. Menoja on lisätty holtittomasti vuosikymmenet. [Suna Kymäläinen: Ja nyt te otatte enemmän kuin viime kaudella!] Tämän ongelman korjaamiseksi tarvitsemme lisää työllisyyttä, ja nimenomaan sellaista työllisyyttä, joka tervehdyttää julkista taloutta. Siihen näillä työelämän uudistuksilla tähdätään.

Talouden ja työmarkkinoiden ongelmien on sinisilmäisesti uskottu ratkeavan lisäämällä maahanmuuttoa, mutta Suomi ei ole houkutteleva maa sellaiselle maahanmuutolle, joka aidosti hyödyttäisi julkista taloutta. Tätä me perussuomalaiset olemme useasti korostaneet. [Suna Kymäläinen: Ovatko tästä EK ja Yrittäjät samaa mieltä? — Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Kansainvälinen valuuttarahasto IMF piti tammikuussa julkaistussa raportissaan hallituksen työmarkkinoille ja sosiaaliturvaan tekemiä uudistuksia tervetulleina mutta riittämättöminä patistaen hallitusta vielä lisätoimiin, joita onkin tulossa. Jos käännettä parempaan ei saada aikaan, on Suomella riski joutua EU:n liiallisen alijäämän menettelyyn, jossa taloudenpidon ohjeet määritellään muualla kuin Suomessa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen politiikka työelämän uudistusten suhteen ei ole mitenkään kohtuutonta. Monet näistä uudistuksista on tehty jo kauan sitten keskeisimmissä verkkoimaissamme. Näissä maissa julkisen talouden tila on paljon parempi. Tanskassa ja Ruotsissa on viime vuosina kyetty vähentämään julkista velkaa ja tekemään ylijäämäisiä budjetteja.

Vasemmisto, sen kummemmin kuin ay-liikekään, ei ole esittänyt minkäänlaista vaihtoehtoa Suomen julkisen talouden tasapainottamiselle hyvinvointivaltion pelastamiseksi. [Suna Kymäläinen: Ei pidä paikkaansa! — Perussuomalaisten ryhmästä: Siis mitään hyvää vaihtoehtoa!] Arvoisa oppositio, harhakuvia maalaillemalla luodaan turhaa vastakkainasettelua työmarkkinoille.

Työelämän uudistuksia ei tehdä työntekijän kiusaksi. Ketään ei voida irtisanoa naama-
taulun perusteella, eikä irtisanominen voi tapahtua ilman sitä edellyttäviä varoituksia. Arvoisat kuulijat, yksikään vastuullinen yritys ei irtisano hyvää työntekijää — ei nyt eikä tulevaisuudessa.

Hyvä esimerkki aidosta neuvottelutahdosta on nyt paikalliseen sopimiseen saatu muutos työntekijöiden edustajasta neuvottelukumppanina. Lausunnoille lähtiessään esitys tyydyttää ainakin näiltä osin koko kolmikantaista työryhmää.

Näitä uudistuksia tehdään, jotta työn tekeminen olisi kannattavampaa kuin sosiaaliturvan varassa eläminen ja myös jotta yritysten kannustimet palkata uusia työntekijöitä parantuisivat.

Uusien työpaikkojen syntyminen alati kutistuvalla työnantajayrityssektorilla sekä mikroyrityksiin on kansantalouden kannalta ensiarvoisen tärkeää. Tämän toteutuessa voitta-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

vat kaikki, niin työntekijät, yritykset, kansantalous kuin myös he, jotka eivät kykene itse itsestään huolta kantamaan.

Arvoisa puhemies! Perussuomalainen puolue katsoo, että hyvinvointivaltiomme palvelut kyetään turvaamaan vain, jos julkinen talous on vahva ja mahdollisimman moni osallistuu työllä ja yrittämisellä sen ylläpitämiseen. — Kiitän hallitusta ja työministeri Satosta erinomaisesta vastauksesta nyt esitettyyn välikysymykseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

14.33 Lauri Lyly sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen elämäni aikana tehnyt lukuisia sopimuksia, joilla suomalaista työelämää on uudistettu luottamusta vaalien. Sen kokemuksen pohjalta voin sanoa: en ole nähnyt sellaista riitaa, joka sovun voittaisi. Puheenjohtajamme Lindtman tässä vahvasti vetosi neuvotteluiden puolesta ja hahmotteli listan keinoista, joilla tästä hallituksen aiheuttamasta kriisistä päästäisiin ulos. [Sari Sarkomaa: Lista peruutuksista!] Kun kuuntelin tässä hallituspuolueiden puheenvuoroja ja näitä välihuutoja täällä salissa, jään kysymään, estävätkö vastakkainasettelu ja riitely sovun syntymisen — toivottavasti eivät. Arvoisa pääministeri, toivottavasti tartutte tähän ehdotukseen ja aloitate aidot neuvottelut.

Viime aikoina nähdyt mielenilmaisut kertovat, että hallituksen valitsema linja on väärä. Palkansaajien vastustuksen ymmärtää, kun katsoo, mitä hallitus esittää. Kaikki esitykset ovat työnantajien kynästä. Yhtään työntekijöiden esittämää asiaa ei ole päässyt hallituksen esityksiin — ei yhtään. [Oikealta: Ei pidä paikkaansa! — Krista Kiuru: Mikäköhän korporaatio nyt puhuu?]

Palkansaajien ajamilla näkemyksillä ja toimilla on kansalaisten vahva tuki, niin vahva, että suurin osa tästäkin salista näitä näkemyksiä ennen vaaleja kannatti. Nykyinen valtionvarainministeri Purra lupasi ennen vaaleja, että muun muassa lakko-oikeuteen ei puututa, ja pääministeri Orpo on sanonut, ettei keneltäkään vaadita kohtuuttomia. Kuinkas nyt näin on käynytkään? [Juha Mäenpää: Keneltä vaaditaan?]

Arvoisa puhemies! Vuosikymmenten kokemuksella eri neuvottelupöydissä istuneena voin sanoa, että valmiiksi kirjoitettu lopputulos ei anna tilaa sisältömuutoksiin ja aitoihin neuvotteluihin. Mahdollisuus vaikuttaa on olematon tällaisessa neuvotteluasetelmassa. Nyt on tärkeintä saada aidot neuvottelut liikkeelle.

Äsken puhuttiin aikaisemmista ratkaisuksista. Voisin sanoa, että viimeisin eläkeratkaisu ja kilpailukyky sopimuksen sorvaaminen ovat esimerkkejä, jolloin sopimisen tie oli vaikea. Yhteisesti neuvotellen ja asiat perusteellisesti avaten saatiin kuitenkin lopputulos, joka on kestävä vuosiksi. Kysymys on viime kädessä osapuolten keskinäisestä luottamuksesta ja halusta tehdä sopimuksia. Nyt ne puuttuvat.

Kestävimmät ratkaisut näihin ajankohtaisiin kysymyksiin saadaan, kun työnantajat ja palkansaajat yhdessä päättävät, mitkä työelämäasiat pidetään keskenään sovittavina asioina ja mitkä viedään politiikan kanssa yhdessä tehtäväksi. [Ben Zyskowiezin välihuuto]

Työnjaon varmistaminen lisäisi jatkossa ennustettavuutta ja luottamusta työmarkkinoilla. Sopimusten noudattaminen paranee parhaiten vuorovaikutuksen tasavertaisella lisäämisellä niin osapuolten kesken kuin työpaikoilla.

Muun muassa paikallista sopimista voidaan lisätä myös järjestäytymättömiin yrityksiin oikeudet ja velvollisuudet yhtä aikaa huomioiden. Tämä oli SAK:n esitys 2015, jonka Si-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

pilän hallitus ja muut osapuolet hyväksyivät, paitsi Suomen Yrittäjät. Nyt paikalliseen sopimiseen täytyisi löytää tasapainoinen ja yhdessä haettu ratkaisu.

Arvoisa puhemies! Hallituksen ja myös työnantajien tämänhetkinen suurin harhaluulo on, että yksipuolisilla ja palkansaajat unohtavilla ratkaisuilla olisi pidempää kestävyyttä. Suomi nousee entistä tasavertaisimmilla ja oikeudenmukaisilla ja osallistavilla työmarkkinoilla. Niihin kuuluvat vahva ansioturva, alipalkkauksen kitkeminen, tasapuolisempi neuvotteluasetelma ja pohjoismaisen mallin mukainen työriitojen käsittely. Niiden puolesta SDP tulee työtä tekemään jatkossakin.

Arvoisa puhemies! Koska hallitus ei äsken kuultujen puheenvuorojen perusteella näyttä tартtuvan ehdotuksiimme ja olevan valmis aloittamaan aitoja neuvotteluita, joudun jättämään seuraavan epäluottamuslauseen:

”Hallitus on omalla toiminnallaan aiheuttanut kaaoksen työmarkkinoille, [Mauri Peltokangas: Teidän aiheuttaman kaaoksen!] epäonnistunut luomaan vakautta ja ennustettavuutta. Se on ollut kykenemätön ja haluton ratkaisemaan aiheuttamansa umpisolmun, ja siksi hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta.”

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

14.39 Tuomas Kettunen kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ajoin siviilissä työkseni ensin maitoautoa Kainuun perukoilla, sitten rekkaa ympäri Suomen. Raskaan menopelin ratissa oppi risteykseen tullessa katsomaan huolella vasemmalle ja oikealle, että on turvallista ylittää ja mennä eteenpäin.

Suomi ei mene nyt eteenpäin. Tässä risteyksessä nimittäin suma seisoo ja junttura sen kuin vain pahenee. Oikealla on hallituksen tiejyrä, joka ei liikahta mihinkään, ja vasemmalla tien tukkii Hakaniemen soppatykki, johon demarit ovat uponneet päätä myöten. [Naurua] Eihän sieltä näe työelämän tähän päivään — eikä etenkään tulevaisuuteen. Lopultahan kyse ei ole itse asiasta, suomalaisesta työstä ja yrittämisestä. Kyse on valtataistelusta. [Antti Kurvinen: Valitettavasti!] Kokoomus ja vuorineuvokset jyräävät seurauksista välittämättä yksipuolisia heikennyksiä työelämään ja yrittävät siinä sivussa kukistaa ammattiyhdistysliikkeen. SDP ja Hakaniemi pitävät seurauksista välittämättä asemistaan kiinni. Kun vanha valta taistelee, kansa ja isänmaa kärsivät. Te olette pysäyttäneet Suomen.

Entä perussuomalaiset? Missä PS, siellä petetty vaalilupaus. [Välihuutoja — Naurua] Kaikesta työntekijöille luvatusa jäljellä ovat vain elinkeinoministerin mafiapuheet. Niistä tulevat mieleen lähinnä pahanilkiset kakarat. Varttuneemmalle väelle tästä tilanteesta saat-taa tulla mieleen myös erään presidentin tokaisu ”tunareista”, mutta rakentavan keskustelun käymiseksi jätän siteeraamatta sen suoraan. [Naurua]

Arvoisa puhemies! Pääministeri sanoi viime viikolla meille keskustalaisille, että ”ei siel-lä keskellä voi vaan olla”. Jos oikeisto tulisi juoksuhautojen yli ja vasemmisto heräisi kum-pujen yöstä tänne keskelle — vapaan kansan suoralle tielle — niin tämä junttura olisi jo rat-kennut. [Antti Kurvinen: Näin se on!]

Kyllä työelämää pitää uudistaa. Ihmisille pitää saada töitä, ja ihmisiä pitää saada töihin. Jyräämisen sijaan uudistukset pitää kuitenkin tehdä sopimalla. Kyllä työelämässä pitää olla myös turvaa. Ei kaikkea voi vain ottaa duunarin selkänahasta. [Tuula Väättäinen: Aivan!]

Arvoisa puhemies! Suomi on ajettu lähes yleislakon partaalle. Samaan aikaan maan ta-lous laskee kuin lehmänhantä, eikä hallitus ole tehnyt eikä tee tälle asialle mitään. Jo

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

300 000 ihmistä on työttömänä. Viimeisen vuoden aikana 3 300 yritystä on mennyt konkurssiin. Suomi pitää saada nousuun, mutta ensin tähän maahan pitää saada aikaan sopu. Muuten ihmisten arki käy vain hankalammaksi ja talouden alamäki jyrkkenee. Työntekijä joutuu pelkäämään työpaikkansa ja yrittäjä yrityksensä puolesta. Silloin eivät kuitenkaan kärsi vain työntekijät ja työnantajat, vaan kaikki suomalaiset kodeissa ja työpaikoilla läpi Suomen — etenkin he, joilla ei ole vahvoja etujärjestöjä puolta pitämässä.

Pääministeri, on tullut aika johtaa. Teidän, jos jonkun, pitää ottaa nyt ohjat. Ei pääministerin vastuuta maan asioista voi ulkoistaa työministerille, vaikka hän hyvä mies onkin. [Naurua]

Edustaja Lindtman, teidän puolestaan pitää nyt päättää, kumpi tulee ensin: puolueen vai isänmaan etu. Ei, ei, ei ja vielä kerran ei -linja vie tämän maan kivikkoon. Se tarkoittaa vain lisää velkaa ja lisää veroja. Esitänkin teille opintoretkeä eurooppalaisten veljespuolueiden ne luokse kysymään neuvoja, miten talouden kasvua ja työpaikkoja saadaan aikaan.

Kunnioitettu puhemies! Mitä enemmän eripuraa Suomessa on, sitä alttiimpia olemme ulkoapäin tuleville ilkeyksille ja vaikuttamiselle. Veli venäläinen taputtaa tätä konkeloa seuratessaan. Siksikin hallituksen ja Hakaniemen pitäisi viimein istua neuvottelupöytään. Koska hallitus ei toistaiseksi ole osoittanut mitään merkkejä sopimis- ja yhteistyökyvystä, olen pakotettu tekemään seuraavan epäluottamuslause-esityksen:

"Eduskunta toteaa, että Suomessa kasvussa ovat vain työttömyys, konkurssit, velka ja levottomuudet työmarkkinoilla. Hallituksen talouspolitiikalta on putoamassa pohja pois, eikä hallitus siksi nauti eduskunnan luottamusta."

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Diarra, olkaa hyvä.

14.45 Fatim Diarra vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Petteri Orpo, hallituksenne on lyhyen valtakautensa aikana ehtinyt rikkoa jo monta asiaa. Olette rikkoneet nuorten uskon omaan tulevaisuuteensa, olette rikkoneet monen lapsen oikeuden turvalliseen lapsuuteen, hyvinvoivaan luontoon sekä monen vähemmistöön kuuluvan luottamuksen siihen, että tästä maasta rakennetaan heille parempaa paikkaa.

Nyt hallitus on päättänyt taas rikkoa. Hallitus on päättänyt rikkoa sopimisen kulttuurin, rikkoa matalapalkkaisilla aloilla työskentelevien naisten haaveen inhimillisestä toimeentulosta. Ja jos ei rikkoa, niin sitten ainakin aiheuttaa syviä säröjä suomalaiseen hyvinvointiyhteiskuntaan. Ja tämän kaiken on hallitus päättänyt rikkoa ajamalla työmarkkinat sellaiseen umpisolmuun, jollaista en muista koskaan aiemmin nähneeni.

Arvoisa puhemies! Vihreät ovat aivan samaa mieltä hallituksen kanssa siitä, että kyllä, työmarkkinat kaipaavat uudistamista. Me vihreät olemme valmiita lisäämään paikallista sopimista, mutta vain, jos samalla vahvistetaan työntekijöiden neuvotteluasemaa. Me vihreät olemme valmiita porrastamaan ansioturvaa, mutta vain, jos kaikista heikoimmassa asemassa olevista pidetään samalla huolta.

Se, mistä me emme ole samaa mieltä, on tapa, jolla hallitus haluaa näitä uudistuksia ajaa: rikkomalla, ei rakentamalla — runnomalla läpi myös sellaisia uudistuksia, joiden avulla tämän maan taloutta ei tulla pelastamaan, vaan päinvastoin. Hallituksen puhe pohjoismaisesta työmarkkinamallista on tietoista harhauttamista, kun tosiasiallisesti poimitaan vain rusinoita pullasta.

Hallituksen tulisi kantaa aitoa huolta siitä, mihin tilanteeseen me olemme ajautuneet: tilanteeseen, jossa ihmisten mielenterveys on koetuksella työn aiheuttaman henkisen ja fyysisen

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

sisen kuormituksen kasvaessa kestäättömäksi. Hallitus on sanonut valitsevansa työn linjan. Samaan aikaan se kuitenkin kasaa esteitä työllistymisen eteen heikentämällä työperäisen maahanmuuton edellytyksiä, vaikeuttamalla perheen yhdistämistä, oleskeluluvan tulo-rajaa nostamalla sekä heittämällä osaajat maasta, jos he eivät ole löytäneet uutta työpaikkaa kolmen tai kuuden kuukauden jälkeen. Ja kun tähän lisätään päälle vielä sosiaaliturvan leikkaukset, työttömyysturvan uudistukset ja hallituksen kaavailemat työmarkkinatoimet, tilanne on monessa suomalaisessa kodissa täysin kohtuuton.

Arvoisa puhemies! Petteri Orpon hallitus on kerta toisensa jälkeen epäonnistunut kohtelevaan yhteiskuntamme jäseniä yhdenvertaisesti, oli sitten kyse sukupuolesta, tulotasosta tai etnisestä taustasta. En siis tiedä, miksi edes yllätyin, kun huomasin hallituksen ajaman työmarkkinapolitiikan sortavan jälleen sitä aivan samaa väestöryhmää, jota se on sortanut politiikallaan jo aivan liikaa.

Minä puhun nyt matalapalkka-aloilla työskentelevistä naisista. Hallitus ajaa Suomeen vientivetoista työmarkkinamallia. Ei kuitenkaan ole olemassa mitään perusteita sille, että esimerkiksi julkisella sektorilla työskentelevien naisten palkkakehitys olisi riippuvainen vain ja ainoastaan vientialojen menestyksestä. Myös vaatimus ensimmäisen sairauslomapäivän palkattomuudesta iskee kipeästi hoiva- ja opetusaloilla työskenteleviin naisiin.

Meidän pitäisi nyt keskittyä siihen, että saamme nostettua naiset palkkakuopasta. Nyt hallitus kahlitsee heidät sinne. [Pia Sillanpään välihuuto] Jos me haluamme aidosti parantaa naisten asemaa työmarkkinoilla, se vaatii solidaarisuutta. Siksi vetoan täällä myös työmarkkinajärjestöihin. Mikäli me haluamme yhteiskuntana aidosti nostaa naiset palkkakuopasta, on työmarkkinajärjestöjen nieltävä ylpeytensä ja palattava neuvottelupöytään.

Tämä hallitus on valinnut tiukan ja jyrkän sanelupolitiikan sekä alaspolkevan tien. Ammattiyhdistysliike taas on valinnut uppiskaisuuden. Nyt ei kuitenkaan ole aika isoille egoille eikä myöskään kaikille tai ei mitään -linjalle. Tilanne on vakava, ja tämä maa on saatava takaisin raiteilleen. Me vihreät uskomme, että neuvottelut ovat tähän ainoa tie, rehelliset, kunnolliset neuvottelut, joissa kaikki uskaltavat ottaa askeleen taaksepäin.

Vihreä eduskuntaryhmä kannattaa edustaja Lylyn tekemää epäluottamuslausetta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Andersson, Li, olkaa hyvä.

14.50 Li Andersson vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mikään muu taho kuin hallitus ei voi estää sitä katastrofia, johon olemme suomalaisilla työmarkkinoilla ajautumassa. Olemme tässä tilanteessa hallituksen tekemien valintojen ja virheiden takia. Orpon hallitus on viemässä läpi laajemman ohjelman työehtojen heikentämiseksi kuin mitä on tehty missään muussa Pohjoismaassa. Siirrymme pohjoismaisesta mallista kohti itäeurooppalaista työmarkkinamallia, ja tällä tulee olemaan vaikutuksia jokaisen suomalaisen työntekijän asemaan ja työehtoihin.

Paikallisen sopimisen laajennukset voivat pahimmillaan viedä jopa tuhat euroa kuukaudessa työntekijän palkasta, jos kaikki heikommin sopimisen mahdollisuudet hyödynnetään luottamusmiesjärjestelmän ohi. Niin sanottu vientimalli taas olisi kokonaan estänyt sote- ja kunta-alan palkkaohjelman. Tämä vähentäisi hoitajien ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten tulevia palkankorotuksia jopa sadoilla euroilla kuukaudessa. Naisvaltaiset alat ollaan sysäämässä pysyvään palkkakuoppaan.

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

Uudistukset uhkaavat myös työehtosopimusten yleissitovuutta ja sitä kautta suomalaisen työelämän vähimmäispelissäntöjä. Perussuomalaiset ovat nyt rakentamassa kahden kerroksen työmarkkinoita ja luomassa "työmarkkinoiden taksiuudistusta". Kun se, mistä nyt varoitamme teitä, toteutuu, on jälleen helppoa vastuun kantamisen sijasta syyttää maa-hanmuuttajia.

Arvoisa pääministeri Orpo, tällaisten historiallisen kovien heikennysten edessä on itses-tään selvää, että ammattiyhdistysliike tekee sen, mitä se aina on tehnyt: puolustanut suo-malaisten työntekijöiden oikeutta reiluihin työehtoihin. Samaan aikaan hallituksen minis-teri pilkkaa ja ivaa ei vain järjestäytyneitä työntekijöitä vaan myös järjestäytyneitä työnan-tajia. Kysyn suoraan pääministeriltä: edustaako tällainen Orpon hallituksen linjaa?

Heikennyksiä on perusteltu työllisyydellä sekä sillä, että muissa Pohjoismaissa nämä uudistukset on jo tehty. Nämä perustelut ovat harhaanjohtavia ja virheellisiä. Esimerkiksi irtisanomissuojan heikentämiselle tai paikallisen sopimisen uudistukselle ei ole pystytty osoittamaan työllisyysvaikutuksia. Kyse on sen sijaan pyrkimyksestä pysyvästi heikentää työntekijöiden ja ay-liikkeen asemaa.

Ansiosidonnaisen työttömyysturvan taso on Suomessa jo ennestään Ruotsia ja Tanskaa matalampi, ja näiden leikkausten myötä siitä tulee selvästi tasoltaan Pohjoismaiden hei-koin. Irtisanomissuoja kokonaisuudessaan on täällä jo ennestään esimerkiksi Ruotsia ja Saksaa heikompi, mutta te heikennätte sitä edelleen. Ruotsin työmarkkinamalli perustuu korkeaan järjestäytymisasteeseen ja aitoon sopimiseen. Tämän takia myös lakkoja on har-voin. Siellä ei ole lakiteitse pakotettua "vientimallia", mitä te nyt esitätte, ja siellä ei ole laissa säädettyä tuntirajoitusta poliittisille lakoille. Toisin kuin työministeri Satonen on an-tanut ymmärtää, Ruotsissa jopa viikon mittainen poliittinen työtaistelu on todettu laillisek-si.

Enkä tiedä, pitäisikö itkeä vai nauraa, kun työntekijöiden perusoikeuksia rajoittavasta lakihankkeesta vastaava ministeri jää kiinni väärän tiedon antamisesta ja hän puolustautuu kertomalla, että on saanut virheellisen käsityksensä "elinkeinoelämän edustajien puheis-ta". Tämä lausunto kertoo kaiken siitä, kenen kynästä tämän hallituksen työmarkkinapoli-tiikka todellisuudessa tulee.

Om ni verkligen vill göra Finland till ett nordiskt land i fråga om arbetsmarknaden måste ni ta i beaktande de övriga nordiska ländernas arbetsmarknadsmodeller i sin helhet.

Esitänkin, että Ruotsista otamme käyttöön työntekijöiden edustuksen kaikkien yli 25 hen-keä työllistävien yritysten hallinnossa. Esitämme, että otamme Ruotsista käyttöön työnte-kijöiden tulkintaetuoikeuden, mikä tarkoittaa sitä, että työehtosopimusta riitatilanteessa tulkitaan työntekijäpuolen näkemyksen mukaisesti, kunnes riita on ratkaistu oikeudessa.

Esitämme, että työntekijöiden turvaa irtisanomistilanteissa, työvoimapalveluiden re-sursseja ja työttömyysturvaa leikkaamisen sijasta parannetaan lähemmäksi muiden Poh-joismaiden tasoa.

Rakentavia esityksiä on ollut tarjolla, mutta hallitus ei halua kuunnella, eikä se halua ai-toja neuvotteluita. Suomalaisille ja suomalaiselle elinkeinoelämälle hallituksen ideologi-nen sokeus ja jääräpäisyys tulee kalliiksi. Siksi kannatan edustaja Lylyn epäluottamuslau-setta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Andersson, Otto, varsågod.

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

14.55 **Otto Andersson r** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Sosiaali- ja terveydenhuolto, koulutus, sosiaaliturva ja kaikki muut palvelut rahoitetaan verotuloilla. Pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskuntamme turvaamiseksi tarvitsemme useampia ihmisiä töihin ja enemmän menestyviä yrityksiä. Tarvitsemme lisää joustoa työmarkkinoille ja parempaa tuottavuutta. Meidän on laskettava yrittäjien kynnystä ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen ja annettava yrityksille paremmat kannusteet kasvaa ja toimia. Työnantajayritysten määrä on huolestuttavasti laskenut.

Lisäksi meidän on vahvistettava kilpailukykyämme. Kilpailu ulkomaisista investoinneista on todella kovaa. Suomen kaltaisen pienen maan on vaikea pärjätä siinä eurooppalaisille maille, kuten Saksalle ja Ranskalle, Kiinan ja USA:n kaltaisista suurvalloista puhumattakaan.

De övriga nordiska länderna har lyckats förnya sina arbetsmarknader. Detta har också lagt grunden för deras ekonomiska framgång. I ett nordiskt perspektiv är regeringens arbetsmarknadsreformer inte exceptionella. Exceptionellt är däremot att Finland har en klart lägre sysselsättningsgrad än de övriga nordiska länderna. Också vi behöver en sysselsättningsgrad på cirka 80 procent.

Exceptionellt är också att kvinnornas arbetsmarknadsställning och de kvinnodominerade branschernas löneutveckling i Finland är sämre än i Sverige. Här måste såväl politiker som arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer ta sitt ansvar.

Arvoisa puhemies! Työmarkkinaosapuolilla on ollut ja on merkittävä rooli yhteiskuntamme kehittämisessä, mutta viime vuosina työmarkkinauudistukset ovat jääneet tekemättä, vaikka niiden tarve on kasvanut. Sen takia on perusteltua, että me demokraattisesti valitut kansanedustajat ja eduskunnan enemmistön luottamusta nauttiva hallitus uudistamme työmarkkinoita, emme vastakkainasettelun luomiseksi vaan kasvun edellytysten parantamiseksi. Ja jos emme kykene uudistamaan työmarkkinoita, vaihtoehdot ovat vähissä. Taloutta jouduttaisiin sopeuttamaan vieläkin enemmän leikkauksilla tai veronkorotuksilla tai muillakin.

Strejkrätten är en central rättighet och kommer också vara det i framtiden. Regeringen begränsar inte strejkrättens kärna. Rätten att genom strejk påverka sina egna arbetsvillkor inför ett nytt kollektivavtal hålls oförändrad. Detta är viktigt att komma ihåg. Men strejklagstiftningen i Finland är från år 1946, då vår ekonomi och vårt samhälle var helt annorlunda. Därför moderniseras lagen så att politiska strejker begränsas till ett dygn. Stödstrejkerna görs mer skäliga, så att alla Finlands exporthamnar inte längre kan stängas som stödåtgärd för en enskild arbetsplats. Påföljderna av olagliga — jag betonar, olagliga — strejker kommer att skärpas.

Arvoisa puhemies! Demokratiassa opposition tehtävä on kyseenalaistaa hallituksen politiikkaa. Mutta kun SDP ei ole onnistunut esittämään uskottavia vaihtoehtoja, työllisyysvaikutukset todistavista laskelmista puhumattakaan. Tänään te lähinnä olette kertoneet, mitä ei pidä tehdä. Siksi, edustaja Lindtman ja edustaja Lyly: mikä on SDP:n vaihtoehdon työllisyysvaikutus? [Vasemmalta: Mikä teillä on?]

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

Hallituksen ehdotukset ovat selkeitä. RKP:lle on tärkeää, että pitkäaikainen tavoitteemme paikallisen sopimisen edistämisestä kaikenlaisissa yrityksissä nyt etenee. Paikallinen sopiminen on yksi parhaimpia keinoja lisätä tuottavuutta.

Arbetslivet är i förändring. SFP har länge jobbat för en kombinationsförsäkring för att förbättra den sociala tryggheten för de många personer som i dag jobbar både som företagare och löntagare. Vi är nöjda att regeringen nu bereder det tills halvtidsrian. Detta är särskilt viktigt för freelancers, kulturbranschen och den skapande branschen, också för vänsterförbundet, vågar jag tro.

Työllisyysasteen nostamiseksi meidän on paremmin edistettävä osatyökykyisten mahdollisuuksia osallistua työelämään. Meidän on muutettava asenteita, mutta myös parannettava rakenteita. Siksi hallitus luo lineaarimallin, jolla tuetaan palkan ja eläkkeen yhteensovittamista.

Vientivetoisen palkkamallin osalta otamme palkkatasa-arvoon liittyvän huolen vakavasti. Siksi RKP toivoo, että osapuolet palaisivat neuvottelupöytään sopimaan mallista. Huomionarvoista on se, että Ruotsissa, jossa on käytössä samantapainen malli, nais- ja miesvaltaisten alojen palkkaerot ovat kaventuneet. [Välihuutoja vasemmalta]

Arvoisa puhemies! Tulevaisuuden pohjoismainen hyvinvointiyhteiskunta edellyttää sitä, että myös täällä Suomessa on pohjoismaiset työmarkkinat. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Edustaja Räsänen, Päivi, olkaa hyvä.

15.01 Päivi Räsänen kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyvinvointimme tulevaisuus riippuu siitä, onnistummeko saamaan Suomen talouden kestävälle uralle. Meidän tulee yhteistuumin tehdä töitä, jotta voimme jatkossakin huolehtia laadukkaista peruspalveluista, maamme turvallisuudesta ja kilpailukyvyistä sekä pitää huolta heikommassa asemassa olevista kansalaisista. Se ei ole mahdollista ilman tervettä julkista taloutta. Edessä on positiivisten muutosten aika Suomen parhaaksi.

Avain menestykseen on rehellinen tilannearvio. Suomessa ei ole ollut merkittävää reaalista talouskasvua kuuteentoista vuoteen. Valtion, kuntien ja hyvinvointialueiden alijäämien sekä hitaan talouskasvun seurauksena velkasuhde jatkaa kasvuaan. IMF:n arvion mukaan Suomen julkisen talouden tulojen ja menojen tasapainottaminen edellyttää leikkausten ja rakenteellisten uudistusten lisäksi myös verotuksen kiristämistä. Kehitys on käännettävä kasvu-uralle. Tämän hallituksen keskeinen prioriteetti on työllisyyden ja talouskasvun vauhdittaminen, jotta meidän ei tarvitsisi elää lasten ja lastenlastemme piikkiin.

Vaaleilla valitulla eduskunnalla on demokratiaan perustuva oikeus tehdä päätöksiä hallitusohjelman mukaisesti. Tässä vakavassa tilanteessa on hämmästyttävää, miten ideologisen vastakkainasettelun kautta ja suhteettoman suurilla poliittisilla lakoilla on vastustettu erittäin tarpeellisia työmarkkina- ja sosiaaliuudistuksia. Lakkojen hinta nousee jo nyt lähes miljardiin. Lakot ovat kohdistuneet haitallisesti kansalaisiin, työnantajiin, yrittäjiin, jotka ovat väärä protestoinnin kohde. Olisi demokratian kannalta suorastaan vaarallista, jos hallitus nyt taipuisi ulkoparlamentaarisen painostuksen alla.

Suomi on pudonnut talouskehityksessä Ruotsin, Norjan ja Tanskan kyydistä. On aika kiiriä kiinni muut Pohjoismaat. Väestömme ikääntyy kovalla vauhdilla toisin kuin muissa Pohjoismaissa, ja työllisyysasteemme on Pohjoismaiden matalin. Maamme julkinen velka

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

taas on Pohjoismaiden korkein. Ylläpidämme hyvinvointiamme velkarahalla, ja ilman suunnanmuutosta hyvinvoinnilta putoaa pian pohja. Kyse on työelämäuudistuksista, jotka muissa Pohjoismaissa on jo toteutettu, ja vieläpä sosiaalidemokraattisten hallitusten veto-vastuulla. Niiden tarkoituksena on sielläkin ollut työllisyystilanteen ja kilpailukyvn ko-hentaminen, ja ne ovat tuottaneet tulosta.

Suomessa on kipeä tarve yritysten kilpailukyvn ja toimintaedellytyksien parantamisel-le. Poikkeukselliset viime vuodet ja talouden nykytilanteen epävarmuus vaikuttavat suo-raan pk-yritysten suhdannenäkymiin. Uudistusten vastustaminen on vastuutonta tilantees-sa, jossa moni yrittäjä on ahtaalla ja työnantajayrittäjien määrä on laskenut. Juuri julkais-tussa pk-yritysbarometrissa yritysten suhdanneodotukset laskivat tuntuvasti viime syksys-tä. Pitää muistaa, että 95,5 prosenttia yrityksistä on alle kymmenen henkeä työllistäviä mi-kroyrityksiä. Yrityskentälle tarvitaan nyt innostuksen ilmapiiriä, jossa uskalletaan rekry-toida uusia osajia.

Työllisydessä päästään eteenpäin ainoastaan sillä, että sekä työn tekeminen että teettä-minen kannattaa. Tarvitsemme nykyistä parempia työn ja yrittämisen edellytyksiä koko ajan kiristyvässä kansainvälisessä kilpailussa ja työelämän murroksessa. Vahvistamalla luotettavuuttamme toimintaympäristönä edistämme kotimaisten ja ulkomaisten investoin-tien kohdistumista Suomeen. Tämä on kaikkien etu.

Kristillisdemokraatit muistuttavat, että meillä kaikilla on yhteiskuntavastuu. Hallituk-sen korjaustoimet eivät ratkaise kaikkia Suomen monista ongelmista, mutta pitkällä aika-välillä ne kannattavat. Tekemättä ei voi jättää. On kaikkien edun mukaista, että ratkaisu kärjistyneeseen tilanteeseen löydetään mahdollisimman pian. Viime kädessä kyse on siitä, että suomalainen työ pärjäisi paremmin kansainvälisessä kilpailussa. Monet suomalaiset ymmärtävät tilanteen vakavuuden. Olisi arvokasta, että myös oppositiopuolueet ymmärtäi-sivät. Dynaaminen talous ja työelämän perusturva eivät ole toisiaan poissulkevia. [Suna Kymäläinen: Mutta yleensä hallitukset puolustavat heikompia! Historiallinen muutos sii-näkin!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

15.06 Harry Harkimo liik (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Ny-kyisestä mallista ei tule ikinä valmista, eikä Suomen talous käänny kasvuun. Meidän pitää saada aikaiseksi Suomen sopimus. Samantyyppistä jo presidentti Niinistökin haluaisi.

Mietitään nyt tätä vuotta eteenpäin. Hallitus vie yksin työmarkkinapakettia eteenpäin, lakot jatkuvat, ja Suomi seisoo. Keväällä hallitus tuo listan leikkauksista ja veronkorotuk-sista, lakot jatkuvat, ja Suomi seisoo. Syksyllä yritetään neuvotella uusia työehtosopimuk-sia, lakot jatkuvat, ja Suomi seisoo. Ymmärtäkää nyt kaikki, näin emme voi jatkaa. Tähän meillä ei todellakaan ole varaa.

Valtio velkaantuu ennätysvauhtia, yritykset menevät konkurssiin, ja työttömyys lisään-tyy. Suomalaiset joutuvat ahdinkoon. Jos näitä ei nyt panna kuntoon, tulevat muut eli EU ja luottoluokittajat tekemään sen. Tässä on selvä syy, miksi pitää tehdä nopeita ja radikaaleja päätöksiä. Meidän pitää saada aikaiseksi Suomen sopimus.

Pääministeri Orpo, nämä muutokset, mitä ajatte, ovat tärkeitä yrittäjille, mutta niin on myös talous tänään. Tänään ilmestyneet luvut kertovat, että meillä on 20 000 työtöntä lisää tammikuussa. Pyytäkää vastuulliset samaan pöytään ja tehkää Suomen sopimus. Kilpailu-kyky pitää panna kuntoon, vienti vetämään, investointeja Suomeen, [Eduskunnasta: Tämä

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

on hyvä idea!] suomalaisille töitä ja talous kasvuun. Työmarkkinapaketti, leikkaukset ja veronkorotukset sekä työehdot eli palkankorotukset koskevat kaikkia suomalaisia eli työntekijöitä, työnantajia ja eläkeläisiä, ja näihin talkoisiin pitää kaikkien osallistua ja mahdollisimman oikeudenmukaisesti.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Nyt päättäjien energia kuluu täysin väärin asioihin eli riitelyyn. Neuvottelu Suomen sopimuksesta avaa saman tilannekuvan kaikille päättäjille. Näin pienellä kansakunnalla ei ole varaa jatkuvaan riitelyyn.

Joku voi arvostella, että Suomen sopimus on vain paluuta vanhaan kolmikantaan. Joskus vain on niin, että vanha konsti on parempi kuin pussillinen uusia. [Vasemmalta: Just näin!] Jos homma ei toimi, pitää kokeilla jotakin uutta tai vaikka palata vanhaan. On hyvä muistaa, että vanhojen puolueiden johdolla Suomi ei ole kasvanut liki kuuteentoista vuoteen, ja siinä ovat kaikki olleet mukana.

Arvoisa puhemies, ärade talman! On turha väittää, että työmarkkina ei ole politiikkaa. Kuunnelkaa nyt vaikka tätä keskustelua tässä ja nyt. Ay-johtaja uhkasi, että hallituksen uudistuksiin palataan joko syksyn TES-kierroksella tai viimeistään seuraavissa eduskuntavaaleissa. Hallituksen uudistusohjelma on yhtä työnantajien toiveiden kanssa. Uudistuksia tarvitaan. Naamiot on riisuttava. Pääministeri Orpo, neuvotelkaa Suomen sopimus.

Suomen taloudesta puuttuu pidemmän tähtäimen suunnitelma. Nyt on eletty liian pitkään niin, että ensimmäinen hallitus leikkaa ja seuraava jakaa ja molemmat tekevät sen väärään aikaan. Se on päämäärätöntä soutamista ja huopaamista samaan aikaan. Pahimmat virheet tehdään hyvinä aikoina, kun pitäisi kerätä varoja huonoja aikoja varten. On myös virhe säästää väärään aikaan.

Pelkästään leikkaamalla ja veroja korottamalla tämä ei onnistu. Vain talouskasvu kuittaa velat. Suomi elää viennistä. Kilpailukyky pitää panna kuntoon. On selvää, että julkisia menoja on leikattava. Samaa aikaan on verotusta alennettava niin, että se kannustaa yrityksiä niin kotimaasta kuin ulkomailta investoimaan. Investointiohjelman pitää vain olla ihan eri luokkaa kuin tällä hallituksella. Yritykset pitää saada kasvamaan ja palkkaamaan lisää ihmisiä töihin. Verotuksen pitää kannustaa ihmisiä tekemään enemmän töitä.

Pääministeri Orpo, tehkää Suomen sopimus. [Vasemmalta: Hyvä puheenvuoro! — Vasemmalta: Juuri näin!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Annan nyt pääministeri Orpolle kolmen minuutin vastauspuheenvuoron.

15.11 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Kiitos keskustelusta tärkeästä aiheesta — tämä varmasti avaa edelleen silmiä siitä, mikä asetelma tässä on.

Minä aloittaisin edustaja Sirénin sitaatilla: ei näitä tehdä ketään vastaan, vaan Suomen puolesta. [Antti Kurvisen välihuuto.] Suomi on vaarallisesti velkaantunut, Suomen työllisyystilanne, talouden kasvu on heikossa tilanteessa, ja mitä tulee tähän Suomen-malliin tai Suomen sopimukseen, niin se tehtiin keväällä hallitusneuvotteluissa niiden puolueiden välillä, jotka olivat, edustaja Kurvinen, valmiita edes neuvottelemaan siitä, miten Suomi saadaan kuntoon. [Välihuutoja — Oikealta: Juuri näin!] Se, mitä me tavoittelemme, on se, että suomalainen hyvinvointiyhteiskunta pelastetaan. Näillä talouden merkeillä, tunnusmerkeillä, jotka ovat olleet vuosia nähtävissä, on välttämätöntä tehdä uudistuksia. Ja vaikka perustelen pakolla, niin ne, jotka sanoivat, että se ei riitä, ovat entistä velvollisempia ker-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

tomaan, mikä on se vaihtoehto. [Antti Kurvinen pyytää vastauspuheenvuoroa] Mikä on se vaihtoehto, tänäänkään sitä ei kuultu.

Miksi käytämme lakitietä? Se johtuu siitä, että aikanaan kieltämättä hyviä tuloksia saavuttanut työmarkkinaneuvottelujärjestelmä ei ole saanut tuloksia niissä asioissa, joita me viemme nyt lakiteitse eteenpäin: joustoja työmarkkinoille, paikallista sopimista, työrauhaa, jonka työmarkkinajärjestöt lupasivat itse sopia, mutta kun sitä ei ole saatu aikaan, siksi se on nyt hallituksen ohjelmassa ja niin edelleen. Siksi käytämme lakitietä eli eduskunnan salia ja vaalituloksen perusteella muodostettua hallitusta. [Suna Kymäläisen välihuuto]

Suomi ei ole, Suomen työmarkkinat eivät ole kaaoksessa. Meillä ei ole yhtään työehtosopimusta tällä hetkellä auki ja neuvottelupöydällä. Kaaoksen ovat aiheuttaneet ne, jotka ovat tällä hetkellä lähteneet lakkojen tielle eivätkä ole mukana siinä neuvotteluprosessissa, jonka hallitus on määritellyt, jossa jokaisesta näistä uudistuksista voi neuvotella ja neuvotellaan kolmikantaisesti. Toivoisin ja edellyttäisinkin oikeastaan, että tässä tilanteessa kaikki järjestöt palaavat palkkamallineuvottelupöytään, koska on muun muassa niiden pienipalkkaisten, naisvaltaisten julkisen sektorin alojen etu, että se ratkaisu löytyisi sopimusepitekse, jotta meillä on hyvä, toimiva, oikeudenmukainen malli. [Välihuutoja vasemmalta] Eli toivottavasti tähänkin neuvottelumahdollisuuteen tartutaan.

Koska aikaa on vähän, uhraan sen SDP:lle. Kolmen kohdan ohjelma: Vastustatte kaikkia uudistuksia työmarkkinoille, joita me olemme tekemässä. Te pelottelette ihmisiä, palkansaajia, uudistusten vaikutuksilla, ettekä te, kolmanneksi, esitä minkäänlaista omaa näkemystä siitä, miten Suomen talous ja työllisyys saadaan nousuun. [Välihuutoja]

Neuvotella voi. Hallitus kuuntelee, otetaan varmasti huomioon jokaisen lakiesityksen kohdalla niitä asioita, joita siellä nousee esille, mutta meillä on vastuu. Meillä on vastuu siitä, että Suomen talous saadaan kuntoon, suomalaisille töitä ja että suomalainen hyvinvointiyhteiskunta pelastetaan. [Mauri Peltokangas: Erinomainen puheenvuoro!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustajat voivat nyt pyytää minuutin mittaista vastauspuheenvuoroa nousemalla seisomaan ja painamalla V-painiketta. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.14 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on kuultu monia ehdotuksia, ja näyttää olevan varsin selvää, että ainakin täällä oppositiossa koko oppositio on vaatinut neuvottelupöydän avaamista ja neuvotteluja, aitoja neuvotteluja. Se viesti on täältä hyvin voimallisesti tullut koko oppositiolta, ja siihen toivoisin hallituksen nyt keskittyvän ja hakevan niitä ratkaisuja.

Täällä puhutaan paljon työllisyysvaikutuksista. Voin kysyä, mikä on näillä työllisyysvaikutus, paikallisella sopimisella, työrauhalla tai vientivetoisella palkkamallilla. Ei ole myöskään VM pystynyt niitä arvioimaan.

Täällä on paljon semmoisia asioita, jotka pitäisi huomioida yhdessä tehden. Niin kuin puheenvuorossani toin tuossa esiin, yhdessä sopien saadaan kestävimmit tulokset, ja siinä ratkaisun avaimet ovat tällä kertaa hallituksella. Toivoisinkin, että avaisitte tämän aidon neuvottelupöydän.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Diarra, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

15.15 Fatim Diarra vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Minusta on hyvin selkeää se, että me kaikki ollaan varmasti samaa mieltä siitä, että meidän pitää uudistaa suomalaisia työmarkkinoita. Kysymys on kuitenkin siitä, millä tavalla tätä nyt tehdään: sillä tavalla, että sullotaan mallia eteenpäin eikä neuvotella yhdessä.

Toivonkin, että myös työmarkkinajärjestöt sekä hallitus haluavat aidosti palata neuvottelupöytään ja kaikki ovat valmiita joustamaan, että saadaan tämä Suomi-laiva kääntymään ja rullaamaan paremmin eteenpäin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Andersson, Li, olkaa hyvä.

15.16 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässä on seurannut ministereiden julkisia puheenvuoroja näihin työmarkkinauudistuksiin liittyen viimeisten viikkojen aikana, niin ainakin itselläni on vahvistunut käsitys, että te ette välttämättä itsekään oikein tiedä, mitä te nyt tarkalleen ottaen olette Suomen Yrittäjien ja Elinkeinoelämän keskusliiton vaatimuksesta tekemässä.

Pääministerin kyselytunnilla pääministeri Orpo väitti, että paikallisen sopimisen uudistus ei vaikuta tavallisen palkansaajan työehtoihin, työaikaan tai palkkaan, [Vasemmalla: Uskomatonta!] mutta kun asian pihvihän on nimenomaan se, että se vaikuttaa. Meidän työehtosopimukset mahdollistavat tällä hetkellä hyvinkin pitkälle meneviä joustoja paikallisesti nimenomaan työaikoihin ja palkkaukseen liittyvissä kysymyksissä. Ammattiliitot ovat arvioineet, että jos kaikki nämä heikommin sopimisen mahdollisuudet hyödynnetään, niin joidenkin kohdalla voidaan puhua jopa tuhannesta eurosta vähemmän kuukaudessa. Siksi heille on tärkeää, että siinä on se luottamusmieslukko, niin että sillä ihmisellä, joka sopii työntekijöiden puolesta jopa näin pitkälle menevistä joustoista, [Puhemies koputtaa] on riittävä koulutus sen paikallisen sopimuksen tekemiseen. [Puhemies koputtaa] Pääministeri Orpo, miksi te väitätte asioita, jotka eivät pidä paikkaansa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

15.17 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa pääministeri, olisin odottanut hiukan erilaista vastauspuheenvuoroa. Voi sanoa, että tässä koko oppositio, kukin vähän hiukan eri tavoin, vetosi sopimisen ja neuvottelujen puolesta, ja uskon, että se johtuu siitä, että meitä täällä yhdistää huoli siitä, että kyllä tämä on erittäin poikkeuksellinen tilanne, jollaista ei ole nähty suomalaisilla työmarkkinoilla vuosikymmeniin. Tämä pitäisi ratkaista. Kaikki palkansaajajärjestöt ovat ilmoittaneet, että ollaan valmiita neuvottelemaan. Me täällä oppositiossa annamme tukemme sille, jos olette valmiit neuvottelemaan. Kahdella sanalla te voitte vakauttaa Suomen taloutta ja kasvunäkymää. Ne sanat ovat ”aloitamme neuvottelut”. [Puhemies koputtaa — Ben Zyskowiezin välihuuto] Pääministeri Orpo, vielä kerran, olisitteko te tähän valmis? Olisitteko valmiita ratkaisemaan tämän kriisin? [Välihuutoja oikealta]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

15.19 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tätä keskustelua kuuntelee, niin huomaa, että se vanha totuus pitää paikkansa: ylimielisyys on koomuslainen kansantauti. Ja vallan kammareissa se näyttää nyt levinneen myös perussuo-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

malaisiin. Suomi on kuitenkin niin vakavassa paikassa, [Mauri Peltokangas: Mikä ratkaisu?] että tässä tilanteessa ei kellään — ei kellään — kaikista vähiten hallituksella ja hallituspuolueilla, olisi varaa ylimielisyyteen. Nyt pitää sopia eikä uhota. Nyt pitää rakentaa eikä repiä.

Minä kysyn uudemman kerran, arvon puhemies: milloin te, pääministeri, alatte ratkoa tätä tilannetta ja johtaa Suomea? [Vasemmalta: Hyvä kysymys?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

15.19 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä ei tosiaan ole kyse siitä, etteikö oppositiossa nähtäisi tarvetta uudistaa — välikysymyksessä ei sellaista lue. Edustaja Diarra kuvasi hyvin vihreiden asentoa tähän asiaan. Kyse on siitä, että rikotaan luottamusta ja itse asiassa sumennetaan ja sekavoitetaan näkymää sinne yrityksille ja Suomen talouteen, mihin muun muassa edustaja Räsänen viittasi: kuinka se luottamus alkaa sieltä murentua. Ja se ei auta sitä, että meillä on näin konfliktihakuinen tapa hallituksella tehdä tätä asiaa. [Vasemmalta: Juuri näin!]

Edustaja Sirénin kauniita sanoja siitä, ettei näitä tehdä ketään vastaan ja että tämä on yhteistä, olisi vähän helpompi uskoa, jos ministereiden riveistä ei vastaavasti tulisi avointa halveksuntaa palkansaajajärjestöjä kohtaan. Kyllä nyt peräänkuuluttaisin edustaja Ketusen tavoin vastuullista muutosjohtajuutta pääministeriltä tällaisessa tilanteessa tällaisen riidanhaluisen, konfliktihakuisen tavan sijaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

15.20 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ollut hämentävää kuunnella julkisuudessa ministerien väitteitä siitä, etteivätkö hallituksen työelämätoimet heikentäisi tavallisen palkansaajan asemaa ja etua. Näiden esitysten tavoitteena on nimittäin heikentää palkansaajan asemaa. Mitä muuta ensimmäisen sairauspäivän palkattomuus, palkankorotuskatto, irtisanomissuojan heikennys tai määräaikaissuukien vapauttaminen on kuin työntekijöiden aseman heikentämistä? Myös paikallinen sopiminen, siinä muodossa kuin hallitus on sitä viemässä eteenpäin, tulee mitä todennäköisimmin heikentämään työntekijöiden asemaa, kun voidaan laajemmin sopia työehtoja ja palkkoja alaspäin ilman osaavaa luottamusmiestä. Nykyisinkinhän voi aina maksaa enemmän. Kyse on nimittäin heikentämisen ja joustojen käytöstä. Tämä tulee lisäämään erityisesti ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttöä ja palkkojen polkumyyntiä suomalaisilla työmarkkinoilla, ja sen perussuomalaiset valitettavasti myös tulevat jatkossa näkemään, mutta tämä tulee myös vaarantamaan yleissitovuuden, kun työnantajien kannuste [Puhemies koputtaa] järjestäytyä vähenee, ja sillä on radikaalisti heikentävä vaikutus suomalaisen työntekijän asemaan. [Li Andersson: Onneksi olkoon vaan, perussuomalaiset!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

15.22 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Oli aika raskasta kuunnella pääministeri Orpon puheenvuoro. [Mauri Peltokangas: Se oli hieno ja kevyt puheenvuoro!] Tässä oppositio käyttää välikysymystä, ja kaikista ryhmistä vedottiin

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

oikeastaan poikkeuksellisen vahvasti sen puolesta, että pääministeri ottaisi johtajuuden ja aloittaisi aidot neuvottelut.

Edustaja Lindtman esitti sovinnon sopua, kuuden kohdan keinoja tämän tilanteen ratkaisemiseksi, [Ben Zyskowicz: Eli perutaan uudistukset!] ja oikeastaan ainoa taho, joka koko ajan kieltäytyy neuvottelemasta, on pääministeri Orpo ja tämän maan hallitus. Jos me kuuntelemme, mitä kansalaiset haluavat: neljä viidestä suomalaisesta haluaa rauhaa työmarkkinoille, [Ben Zyskowiczin välihuuto] haluaa neuvotella ja sopia, palauttaa Suomeen yhteiskuntarauhan.

Pääministeri Orpo, me olemme ajautumassa työmarkkinakaaokseen tilanteessa, jossa Suomen tilanne on muutenkin huono. Ettekö te voisi nyt käyttää teille kuuluvaa valtaanne ja johtajuutta [Puhemies koputtaa] ja todeta, että me aloitamme neuvottelut? Siihen me ve-toamme. [Ben Zyskowiczin välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sirén, olkaa hyvä.

15.23 Saara-Sofia Sirén kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee kipeästi kasvua, kilpailukykyä ja työllisyyttä. Hallitus on pääministerin ja työministerin suulla useaan kertaan todennut, että hallitus kuulee mielellään vaihtoehtoisia ratkaisuja, esityksiä siitä, minkälaisin toimin voidaan edistää työllisyyttä ja kasvua.

Kuuntelin tarkalla korvalla edustaja Lindtmanin puheenvuoroa, ja hän esitti kuuden kohdan listan, jossa kaikki olivat sisällöltään ”ei”. Hallituksen keinot eivät teille käy. Mitkä ovat ne keinot, joita te esitätte tilalle, joilla me saataisiin Suomeen lisää työllisyyttä, työpaikkoja, kasvua, investointeja ja kilpailukykyä? [Suna Kymäläinen: Onko teidän kuulossa jotain vikaa?] Onko teillä esittää konkreettisia esityksiä, joille olisi osoitettavissa esimerkiksi eduskunnan tietopalvelun laskemat työllisyysvaikutukset? Niitä me kuulemme mielellämme. [Perussuomalaisten ryhmästä: Demarit salaa vaikutusarviot!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

15.24 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Suomi on rakennettu työllä ja yhteistyöllä, ei lakoilla ja haukkumalla ihmisiä mafiosoiksi.

Arvoisa pääministeri Orpo, Suomi on erittäin vakavassa tilanteessa. Numerot kertovat missä mennään: 300 000 työtöntä ja toinen 300 000 suomalaista on lakossa poliittisista syistä. [Jani Mäkelä: Ja keskusta vain vitsailee!] Tähän tilanteeseen teidän johtamanne hallitus on Suomen puolella vuodessa ajanut.

Olette perännyt vaihtoehtoa. Minä esitän nyt keskustalaisen vaihtoehdon. Käynnistäkää aidot neuvottelut tavoitteella. [Jani Mäkelä: Ei tätä!] Ilmoitatte esimerkiksi, montako saatuhatta työpaikkaa pitää tulla. Annatte aikaikkunan näille neuvotteluille. Ja jos ne neuvottelut epäonnistuvat, sen jälkeen viedään nämä hallituksen esitykset lävitse. Senhän nimi voi olla vaikka se Harkimon esittämä Suomi-sopimus, se oli hyvä nimi.

Pääministeri Orpo, tulkaa tänne keskelle, olkaa se uuden presidentin kuvaama yhdistävä tekijä. Kykenettekö te olemaan yhdistävä tekijä tässä maassa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

15.25 Jorma Piisinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä opposition toimesta kovasti arvostellaan sitä, että hallitus tekee sanelupolitiikkaa ja ikään kuin koettaa vähentää ammattiyhdistysliikkeen valtaa työehtosopimusneuvotteluissa. [Suna Kymäläisen välihuuto] Nyt ymmärtääkseni on kuitenkin niin, että ennen kaikkea yrityskohtaisissa sopimuksissa ja semmoisilla aloilla, joilla ei ole valtakunnallista, voimassa olevaa työehtosopimusta, annetaan nimenomaan yksinoikeus valtakunnallisille yhdistyksille sopia näistä työntekijöiden oikeuksista. Eli eikö tämä ole juuri sitä sopimuskulttuurin vahvistamista, ammattiyhdistysliikkeen vallan vahvistamista?

Olisin kysynyt työministeri Satoselta: onko Suomessa milloinkaan aikaisemmin tehty näin voimakasta ammattiyhdistysliikkeen oikeuksien tai valtuuksien lakisääteistä turvaamista? [Krista Kiuru: Kyllä nyt oli kaukaa haettu!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, Oras, olkaa hyvä.

15.26 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Ministeri Satonen, te olette moneen otteeseen vedonnut täällä Ruotsin-malliin, viimeksi tänään tässä keskustelussa — ajoittain toki varsin huterin tiedoin ja perustein, mutta vedonnut kuitenkin. Hyvä hallitus ja ministeri Satonen, otetaan teidän vetoomukseenne vakavasti. Otetaan sieltä Ruotsista kaikki ne työmarkkinauudistukset, mitä hallitus kannattaa, ja toteutetaan ne, mutta otetaan sieltä Ruotsista myös kaikki ne työmarkkinauudistukset, jotka parantavat työntekijöiden asemaa, [Antti Kurvinen: Tämä on järkevää puhetta!] ja rakennetaan tällainen tasapainoinen malli, jossa uudistetaan työmarkkinoita mutta pidetään myös työntekijöiden asemasta huolta. Jos te, arvon hallitus, tuotte tämänkaltaisen tasapainoisen uudistuspaketin tähän saliin, uskon, että täältä löytyy paljon tukea laajalti yli puoluerajojen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Andersson, Otto, varsågod.

15.27 Otto Andersson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Edustaja Lindtman, te tosiaan sanoitte, että olette ottaneet käyttöön opposition voimakkaimman keinon eli välikysymyksen, ja se on tietenkin teidän oikeutenne tässä meidän demokratiasa. Mutta kyllä rakentavaan oppositiopolitiikkaan kuuluu myös se, että tuotte vaihtoehdon, joka olisi lisäksi myös uskottava. [Antti Kurvinen: Keskustalla on! — Perussuomalaisten ryhmästä: Mikä se on?] — Kiitos keskustalle. — Kysyisin, edustaja Lindtman, vielä kerran: miten teidän työllisyystoimenne vahvistavat julkista taloutta, ja voitteko esittää niiden tueksi laskelman? [Ben Zyskowitz: Missä ne salatut laskelmat on, edustaja Lindtman?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Meriluoto, olkaa hyvä.

15.28 Laura Meriluoto vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän mennessä on varmaan jo meille kaikille käynyt selväksi, muun muassa asiantuntijoitien kommenttien perusteella, että tämä hallituksen työelämän heikentämisspaketti ei ole kyllä mitään pohjoismaista mallia nähnytään. Niin tämä menettelytapa kuin ne tavoitteet ovat räikeässä ristiriidassa sopimiseen perustuvan mallin kanssa. Ja kaiken lisäksi näille työläinsäädännön muutoksille ei ole kyetty osoittamaan työllisyysvaikutuksia, niin että eihän se ole ihme, että suomalaiset työntekijät ovat nyt nousseet puolustamaan omia oikeuksiaan ja hyvän työelämän edellytyksiä. Todella toivon, vaikkei se nyt siltä näytäkään, että hallituksel-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

ta kuitenkin löytyisi vielä sitä viisautta aidosti kuunnella, mitä työntekijöillä on sanottavana.

Ja kun täällä on vaihtoehtoista puhuttu, niin toivon, että tänään luette myöskin tämän tänään julkaistun vasemmistoliiton 10-kohtaisen ehdotuksen siitä, miten Suomesta voidaan tehdä aidosti pohjoismainen maa.

Hyvä hallitus, omien huonojen päätösten peruminen ei ole heikkoutta, vaan se on suoraselkäisyyttä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Päivi, olkaa hyvä.

15.29 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On korjattava täälläkin esiin tullut väärinkäsitys työrauhalainsäädännön uudistamisesta. Nimittäin työntekijöillä säilyy edelleen vahva, perustuslain suojaa nauttiva lakko-oikeus myös jatkossa, eikä hallitus ole rajoittamassa työntekijöiden oikeutta lakkoilla omien työehtojen puolesta omasta työehtosopimuksesta neuvoteltaessa. Mutta Suomi on kansainvälinen poikkeus siinä, että poliittisia lakkoja ei ole millään tavalla rajoitettu, ja hallituksen esittämät uudistukset ovat kansainvälisessä vertailussa hyvin maltillisia. Nämä viime viikkojen tapahtumat kyllä osoittavat, että todellakin näitä uudistuksia tarvitaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

15.30 Harry Harkimo liik (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Olen 40 vuotta ollut yrittäjänä ja istunut sadan yrityksen hallituksessa ja tiedän, että niitä, mitä hallitus nyt kaavailee, yrittäjät tarvitsevat — se on ihan päivänselvää. Mutta se, mistä minä olen huolissani, on yrittäjät tänä päivänä. Katsokaa: 20 000 työtöntä lisää, ja yrityksillä menee huonosti. Nämä teidän toimenpiteenne eivät auta, jos me ei saada kasvua. Me tarvitaan kasvua. Eihän me voida pakottaa yrityksiä ottamaan työntekijöitä vain siksi, että me tehdään työelämään muutoksia, jos meillä ei ole kasvua. Eli me tarvitaan iso määrä kasvua, ja nyt teillä hallituksessa ei ole mitään kasvun elementtejä. Te vain puhutte niistä asioista, mitä pääministeri minulle viimeksikin sanoi. Ne eivät kasvata tätä taloutta. Sen takaan teille. Me tarvitaan uutta kasvua. [Ben Zyskoviczin välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kvarnström, olkaa hyvä.

15.31 Johan Kvarnström sd (vastauspuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! Miten voisimme tässä tilanteessa päästä eteenpäin rakentavalla tavalla? Ensimmäinen askel eteenpäin voisi olla, että hallitus hyväksyisi toimenpiteisiin mukaan palkansaajia tukevia elementtejä. Kokonaisuus olisi näin paremmin tasapainossa. Toinen askel voisi olla se, että hallitus perääntyisi ainakin niistä työelämän lainsäädännön muutoksista, joiden vaikutukset talouteen ja työllisyyteen ovat olemattomia. Olisi onnellista, jos yhteiskunnassamme jäiden lähtö tapahtuisi aikaisin tänä vuonna.

Tillsammans kan vi bidra till det om viljan finns — ömsesidigt. Det vore vettigt och ekonomiskt att utveckla de balanserade samarbetsformer som varit och är en framgångsfaktor för Finland i stället för att skrota dem. — Kiitos, tack.

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitos. — Edustaja Marttinen, olkaa hyvä. [Eduskunnasta: Marttinen meni kahville!] — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

15.32 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomea tulee uudistaa, ei pysäyttää. Viime vaalikaudella yritimme uudistaa suomalaista työelämää vasemmiston kanssa, mutta valitettavasti siitä ei tullut mitään. Nyt ollaan sitten tässä tilanteessa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Miten tähän tultiin?] Yrittäjät kaipaavat paikallista sopimista, oikeutta siihen, aivan oikein, mutta sanon samalla kyllä, että useimmat yrittäjät kaipaavat myös vakaata toimintaympäristöä.

Nyt kun analysoidaan tätä tilannetta, niin tuntuu, että tästä on tullut arvovaltakysymys molemmille osapuolille. Monet hallituksen esittämät uudistukset ovat järkeviä ja tarpeellisia, mutta joukossa, arvoisa pääministeri, on myös niitä, joita kun te lähemmin tarkastellette, voitte todeta, että eihän näillä saada aikaan talouskasvua eikä työllisyys parane. Jos te tulisitte niitten osalta vähän vastaan, niin teillä olisi täysi oikeus toiselle puolelle sanoa: tulkaa poteroista pois, lähtekää sopimaan ja lopetetaan nämä lakot tähän. Nyt kannattaisi arvovaltakysymykset laittaa roskakoriin ja lähteä johtamaan tätä maata. [Vasemmalta: Juuri näin, kyllä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkelä, olkaa hyvä.

15.34 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä opposition puhe kuulostaa hieman lamaantuneelta. Sieltä koko ajan hoetaan samaa mantraa, opinkappaletta siitä, että pitäisi käynnistää neuvottelut. [Vasemmalta: Niin pitäisi!] Ihmettelen, että neuvottelut mistä — neuvottelut siitkö, mitä toimia jätetään tekemättä, mitä työpaikkoja jätetään luomatta ja mitä säästöjä ei tehdä? Teidän kannattaa huomata, että nämä toimet, joita hallitus nyt esittää, oli katsottu tarpeelliseksi jo viime kevään taloudellisessa tilanteessa, siinä tilanteessa, missä taloutemme oli viime keväänä. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Olisitte kertoneet ennen vaaleja!] Nyt toteutamme niitä toimia.

Nyt tällä hetkellä taloutemme kuva on merkittävästi huonompi kuin viime keväänä, ja nyt te tulette esittämään näidenkin toimien vesittämistä, jotka käynnistettiin silloin, kun päinvastoin tulevaisuudessa tullaan todennäköisesti tarvitsemaan vieläkin kovempia toimia kuin nämä toimet tässä. [Eduskunnasta: Unohdatte maaseudun lapset!] Ei kannata olla epärealisti, ei kannata puhua ihmisille pötyä tulevaisuudesta. Kyllä ihmiset ymmärtävät, että tämä ei edes tule riittämään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ohisalo, olkaa hyvä.

15.35 Maria Ohisalo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus tuntuu näkevän erityisen paljon vaivaa vaikeuttaakseen erityisesti naisvaltaisten matalapalkka-alojen, kuten hoiva-alan, tilannetta. Ensinnäkin hallitus kahlitsee naisvaltaiset alat palkka-kuoppaan tällä vientivetoisella työmarkkinamallilla, [Ben Zyskowitz: Ei ole totta!] ja toiseksi ensimmäisen sairauslomapäivän palkattomuus osuu juuri niille aloille, joilla sairastaessa on yksinkertaisesti pakko jäädä kotiin. Jos palkka on valmiiksi pieni, tavallinen talven flunssakausi voi olla aivan merkittävä taloudellinen riski näille ihmisille.

Naisvaltaisten sote- ja sivistysalojen veto- ja pitovoima on kriittisen tärkeä koko hyvinvointivaltion toiminnalle, eikä sitä saa tällä tavalla vaarantaa. Hallitus tuntuu kuitenkin täs-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

tä viis veisaavan. Arvoisa hallitus, onko tämä teidän tapanne osoittaa arvostusta hoitoalalle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä. [Antti Kurvinen: Tuleeko juhlapuhe?]

15.36 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä pääministeri Petteri Orpon hallitus tavoittelee 100 000:ta uutta työllistä, velkaantumisen taistamista ja talouden kuntoon laittamista. [Välihuutoja vasemmalta] Hallitus tekee näiden tavoitteiden eteen myös merkittäviä säästöjä, leikkauksia, sillä enää tekemättä ei voi jättää. [Eduskunnasta: Unohdatte Itä-Suomen!] Nyt vihervasemmisto, SDP Hakaniemen kanssa vastustaa kaikkia työllisyystoimia. Ei luoteta suomalaiseen työntekijään, sanotaan ”ei” paikalliselle sopimiselle, sanotaan ”ei” kaikille työllisyystoimille.

Kysyisin teiltä, valtiovarainministeri Riikka Purra: Teidän tehtävänne ei ole helppo. Jos nämä 100 000 tavoiteltua työpaikkaa jäävät syntymättä sen takia, että sosiaalidemokraatit tai muut niitä vastustavat, eikä näitä uudistuksia tehtäisi, niin minkälainen sopeuttamistarve sen jälkeen tällä maalla edessä olisi? [Oikealta: Erinomainen kysymys!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja, olkaa hyvä.

15.37 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Satonen esitti täällä perusteita näille työelämäheikennyksille, mutta minun nähdäkseni nämä perusteet ovat suhteellisen ontuvia.

Ensinnäkin ministeri viittasi siihen, että IMF on edellyttänyt joustavuuden lisäämistä työmarkkinoille. Tästä näkökulmasta on kyllä varsin paradoksaalista, että hallitus on vievässä työntekijöiltä joustoa pois. Esimerkiksi nämä suojaosat ovat mahdollistaneet työn joustavan vastaanottamisen, mikä ei hallituksen päätösten jälkeen enää ole mahdollista.

Sitten ministeri viittasi siihen, että OECD on edellyttänyt yrityskohtaisen sopimisen lisäämistä. Tämähän on ihan hyvä tavoite, paikallisen sopimisen laajentaminen, kunhan se tapahtuu työehtosopimusten ja luottamusmiesjärjestelmän puitteissa. [Arja Juvonen: No niinhän se on tarkoituskin!] Tämä erottaa sen, onko kyse sopimisesta vai onko kyse sanelemisesta.

Täällä on myös viitattu siihen, että kokoaikatyön pitäisi olla aina kannattavampaa suhteessa osa-aikatyöhön, mutta tämä sivuuttaa täysin sen, että kaikki ihmiset eivät voi halutaan huolimatta tehdä kokoaikatyötä eikä kokoaikatyötä ole kaikille saatavilla.

Hallituksen ongelma on se, että te tietoisesti sivuutatte [Puhemies koputtaa] tästä yhtälöstä työntekijät kokonaan, [Puhemies koputtaa] ja työntekijöille tämä on kurjistuspaketti, eikä se muuksi muutu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

15.38 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä tässä salissa on nyt tänään hyvin aidosti ja hyvin vakavasti oppositio vedonnut sopimisen puolesta, hyvin aidosti ja hyvin vakavasti. Myös neljä viidestä Suomen kansalaisesta haluaa neuvotteluja, haluaa, että sovitaan. Ja pääministeri Orpo, teidän vastauksenne oli suuri pettymys. Teidän vastauksenne Suomen kansalaisille, opposition kysymyksille oli ”ei käy”. Te vas-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

tasitte: ei käy. Te puhutte täällä, että te ajattelette Suomen parasta ja toimitte Suomen puolesta. Mutta teidän täytyy silloin nähdä, mitä Suomelle tapahtuu juuri nyt. Tällä hetkellä työpaikat vähenevät. [Perussuomalaisten ryhmästä: Niinpä!] Teidän saldonne työpaikkojen suhteen, siitä, kun pääsitte valtaan, on miinus 23 000 työpaikkaa. Velkaantuminen kasvaa, suomalaisten ostovoima heikkenee, ja työmarkkinat toden totta on ajettu ennennäkemättömälle vastakkainasettelujen tielle. Pääministeri Orpo, onko nyt todella niin, että te haluatte sitä, että te ja teidän hallituksenne olette ainoa taho täällä Suomessa, joka ei halua neuvotella? [Mauri Peltokangas: Oho! Tulee paksua!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

15.39 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos puheenvuorosta. — On kuultu opposition vaatimukset neuvotteluista. Mutta onko kukaan kuullut tässä keskustelussa tai muutoin oppositiolta tai ammattiyhdistysliikkeeltä ratkaisuehdotuksia, joilla — huom. — saavutettaisiin ne hallituksen tavoittelemat uudet satatuhatta työllistä? Onko kukaan kuullut oppositiolta ehdotuksia, joilla saavutettaisiin hallituksen hakema vahvistus julkiseen talouteen? Onko kukaan kuullut? [Oikealta: Ei! — Oikealta: Ei sellaisia ole!] Minä en ole kuullut. Ja ne demareiden työllisyysvaikutukset, jotka tietopalvelu laski, taitavat olla siellä Atlantin syvänteessä, vai mihinkä olettekaan ne piilottaneet.

Media kysyy, kumpi antaa periksi. Hetkinen: jos vastakkain ovat hallitus ja parlamentti ja toisella puolella etujärjestö, niin kummankohan demokratiassa kuuluu antaa periksi? [Oikealta: Juuri näin!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

15.41 **Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kysymys on siitä, onko kukaan kuullut hallitukselta uskottavia työllisyystoimia. [Vasemmalta: Näin on! — Krista Kiuru: Näin on!] Oletteko te lukeneet arviointineuvoston raportin? Arviointineuvosto sanoi ja totesi, että työllisyyspolitiikan vaikutukset ovat hyvin epävarmat ja ennen kaikkea, arvoisa hallitus, teidän uudistuksenne kohdistuvat liikaa taloudellisiin kannustimiin. Siinä ei mietitä ollenkaan sitä, miten työllistymisen esteitä vähennettäisiin. Nämä ovat asiantuntija-arvioita.

Te olette olleet yli puoli vuotta vallassa, ja talouskasvu on nollassa, velkaantumisvauhti on Euroopan kovinta. Te ette voi vain syyttää edellisiä hallituksia. [Antti Kurvisen välihuuto] Teidän kaudellanne tämä kaikki tapahtuu, ja teidän pitää reagoida, ei vain vedota nyt ideologisiin päätöksiin ja ajaa voimakkaasti vain yhtä mallia, vaan me tarvitaan sopua, me tarvitaan neuvotteluja, ja teillä on siihen avaimet, te johdatte tätä maata.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

15.42 **Jenna Simula ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on tarponut paikallaan aivan liian pitkään. Nyt meillä on hallitus, joka todella haluaa uudistaa jäykkiä työmarkkinoita, jotta ihmisillä olisi töitä, jotta yritykset, erityisesti pienet ja keskisuuret, voisivat työllistää entistä enemmän ja jotta työnteko olisi kannattavampaa. Tämä maa ei

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

nouse tästä suosta lakkoilemalla, eikä se nouse, jos mitään ei tehdä. Tekemällä samoin kuin aina ennenkin tai parempaa lopputulosta ainoastaan toivomalla mikään ei muutu.

En ole aivan vakuuttunut siitä, että oppositiossa aidosti ymmärretään, missä tilanteessa Suomi todella makaa. Vihervasemmisto näyttää olevan huolissaan suomalaisten sijaan lähinnä kihlatustaan eli ay-liittojen herraeliitistä, ja kuten nähtiin, aiemmin ymmärrystä hallitukselle antanut keskustakin liittyi lopulta punaliput liehuen takaisin vasemmiston kelkkaan — tervemenoa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Annan nyt kolmen minuutin vastauspuheenvuoron valtiovarainministeri Purralle, olkaa hyvä.

15.43 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa herra puhemies! Työllisyysvaikutuksista opposition sosiaalidemokraatit jälleen nostivat esille sen, että valtiovarainministeriö ei ole pystynyt todentamaan niitä näille työmarkkinauudistuksille. Tämä mikrosimulaatiomallinnus, jota näissä arvioissa käytetään, ei voi käsitellä kaikenlaisia muuttujia. Sen sijaan niitäkin työllisyysvaikutuksia ja säästötoimia, joille pystytään laskemaan vaikutus, te olette aivan yhtä lailla vastustaneet. Kun yrityksiltä ja yrittäjiltä eli niiltä henkilöiltä, jotka ovat vastuussa siitä, että työpaikkoja syntyy ja ihmisiä työllistetään, kysytään, aiotko palkata lisää työvoimaa, kun tällaiset uudistukset saadaan voimaan, helpottaako tämä lisätyövoiman palkkaamista ja niin edelleen, he vastaavat myönteisesti. [Krista Kiurun välihuuto] Keneltä näitä kysymyksiä sitten pitäisi kysyä, ellei juuri niiltä ihmisiltä ja tahoilta, jotka näitä työpaikkoja luovat? Pitäisikö tätä kysyä teidän omalta sorto- ja solidaarisuusjärjestöltänne? [Krista Kiurun välihuuto — Hälinää]

Arvoisa puhemies! Investointijarru ja kasvun jarru: Mikä on tällä hetkellä Suomen suurin jarru? Se on nimenomaan ay-liikkeen toiminta. Ja tämänkin meille kertovat ne samat yritykset, jotka palkkaavat niitä ihmisiä. Julkiselle sektorille tarvitaan työvoimaa. Meidän demografinen kehitys pitää huolen siitä, että me tarvitsemme hoitajia. Mutta yrittäkää nyt jo ymmärtää, että se perus- työllisyyden kasvu, jota me tavoittelemme, syntyy yksityiselle sektorille, yrityksiin. Siellä syntyy tuottavuus, tulonmuodostus siihen toimintaan, että me pystymme rahoittamaan tätä meidän järjestelmää. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Ay-liikkeen toiminnan ohella suurimpia investointijarruja tällä hetkellä on julkisen velan taso ja yleiset talousnäkymät. Sen sijaan viime kerralla, kun tästä samasta aiheesta täällä puhuimme, kerroin jo, mikä on suhdannepolitiikan ero suhteessa rakenteellisiin uudistuksiin, joita hallitus tekee. Heikosta suhdanteesta ja talouden syklistä päästään eteenpäin, kasvu käynnistyy, ja silloin juuri näillä rakenteellisilla toimilla me näemme, mitä hyötyä siitä on.

Tämänhetkinen toiminta aiheuttaa tappioita kansantaloudelle, se aiheuttaa tappioita työntekijöille ja yrityksille. Arviot lakkopäivistä: yhden hinta on noin 100—300 miljoonaa, joidenkin arvioiden mukaan jopa 500 miljoonaa päivässä. Tuotannon pysäyttäminen ja sen uudelleenkäynnistäminen tulee hyvin kalliiksi, ja se heikentää tätä talouden suhdan-netilannetta.

Mikäli sitten, arvoisa oppositio, käy todella niin, että näistä työmarkkinareformeista ja uudistuksista, joille hallitusohjelmassa on arvioitu noin kahden miljardin hyödyllinen vaikutus, ei ole mitään hyötyä, mikäli niistä ei oikeasti ole mitään hyötyä, niin senhän me tulemme selvästi näkemään. Onko sitten niin, että esimerkiksi te sosiaalidemokraatit lopulta valtaan päästyänne peruuttaisitte näistä toimista? Minä voimakkaasti epäilen, että te ette

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

tule sitä tekemään. [Kokoomuksen ryhmästä: Ei peru!] Te olette yksinkertaisesti tyytyväisiä, että joku tekee nämä välttämättömät uudistukset työmarkkinoillemme, välttämättömät uudistukset talouteemme, tekee näitä säästöjä, kestää nämä iskut, ottaa vastaan kritiikin, jotta teidän ei tarvitse. [Oikealta: Siinä tuli kylmää faktaa! — Vasemmalta: Kylmää tuli muttei faktaa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Myönnän kolmen minuutin vastauspuheenvuoron myös ministeri Satoselle. — Olkaa hyvä.

15.47 Työministeri Arto Satonen: Arvoisa puhemies! Yritän vastata tulleeisiin kysymyksiin niin paljon kuin ehdin.

Ensinnäkin, edustaja Tynkkynen, sinänsä hyvä puheenvuoro, mutta se, mitä te esititte, tarkoittaisi ensimmäisenä sitä, että yleissitovuus tästä maasta poistuisi. Me ei olla niin radikaaleja ehdotuksia tänne oltu vielä tuomassa.

Sitten tähän isompaan kuvaan. Oikeastaan edustaja Kurvisen kysymys oli erinomainen, johon osittain kyllä vastasi jo edustaja Lohi. Kurvinen nimenomaan sanoi sitä, että antakaa se tavoite niille työmarkkinajärjestöille, että pistetään heille se tavoite, että 100 000 työpaikkaa, ja sitten he tuovat meille sen paperin, jolla se tulee. Te teitte omassa hallituksessanne 2019 demareiden kanssa juuri näin, ja mitään ei tapahtunut. Kuten edustaja Lohi totesi, siellä ei tapahtunut yhtään mitään. Ja näin siinä käy nytkin. Edustaja Lyly, joka on pitkään näitä työmarkkinoita tehnyt ja jonka työtä arvostan, tietää aivan yhtä hyvin kuin minäkin, ja muutkin täällä pitkään olleet, että jos esimerkiksi paikallinen sopiminen [Välihuutoja] — toivon, että täällä voitaisiin kuunnella — ja työrauha laitetaan sinne kolmikantaiseen työryhmään mietittäväksi, että koska sieltä saadaan se ratkaisu, niin sitä ei tule tämän vaalikauden, ei seuraavan eikä sitäkään seuraavan vaalikauden aikana. [Välihuutoja] Suomi ei voi yksinkertaisesti odottaa näitten keskeisten uudistusten valmistumista. Sen takia ne tehdään niin, että meillä on kolmikantainen työryhmä, jossa hyödynnetään sitä asiantuntemusta, tehdään täsmennyksiä — on tehty jo paikalliseen sopimiseen täsmennyksiä, ja työrauhaankin varmasti tehdään joitain täsmennyksiä — ja sen jälkeen ne tuodaan tähän saliin, koska tämä sali on vastuussa lakien muuttamisesta ja Suomen talouden hoitamisesta.

Sitten vielä, arvoisa puhemies, erityisesti edustaja Anderssonin puheenvuoroon. [Ben Zyskowiec: Li Anderssonin!] — Li Andersson, kyllä, tarkennan. — Tässä on nimenomaan se avainasia: te ette luota siihen, että suomalaiset työntekijät myös niillä työpaikoilla, joissa he eivät ole järjestäytyneitä, voivat valita keskuudestaan luottamusvaltuutetun, joka tulee saamaan meidän esityksemme mukaan myös koulutusta, aivan samalla tavalla kuin luottamusvaltuutettu. Sitä koulutusta voi saada vaikka ammattiliiton taholta, jos ammattiliitto sitä suostuu antamaan. [Li Anderssonin välihuuto] Te ette luota siihen, että nämä ihmiset voivat valita oman edustajansa, joka pystyy tekemään yhdessä työnantajan kanssa niitä ratkaisuja, joita TESillä on alun perin sovittu ja TES mahdollistaa. Ne eivät ole mitään TESin ulkopuolista sopimista vaan TESiin liittyvää.

Ja sitten vielä lopuksi edustaja Piisiselle: juuri näin, siellä nimenomaan on pykälä, että keltaisia ammattiliittoja ei hyväksytä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja vielä ministeri Rydman kaksi minuuttia. Sen jälkeen jatkamme debattia. — Olkaa hyvä, ministeri Rydman.

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

15.50 Elinkeinoministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomalaisen työntekijän etu on nimenomaisesti se, että tässä maassa on menestyviä yrityksiä, jotka voivat työllistää, jotka uskaltaavat työllistää, joille työllistämisen riski ei ole kohtuuttoman suuri, [Krista Kiuru: Mutta kun näillä ei ole vaikutuksia siellä ministeriössä, missä te olette töissä!] jotta tässä maassa kannattaa tehdä töitä. Se, jos mikä, on suomalaisen työntekijän etu. Ja juuri tämä, suomalaisen työntekijän etu, on se linja, jota tämä hallitus ajaa kaikilla reformeillaan — taloudellisilla reformeillaan, työmarkkinareformeillaan.

Tällä hetkellä tässä maassa on edelleenkin yleissitovat työehtosopimukset. Näin tulee olemaan vastaisuudessakin. Se on itse asiassa kansainvälisesti vertailtuna varsin harvinainen ilmiö, mutta tästä pidetään edelleenkin kiinni. Työmarkkinajärjestöillä on keskeinen rooli myöskin silloin, kun neuvotellaan työehtosopimuksista. Nyt kuitenkin hallitus haluaa laajentaa [Suna Kymäläisen välihuuto] työehtosopimusten puitteissa ne paikallisen sopimisen mahdollisuudet, jotka tällä hetkellä järjestäytyneillä yrityksillä on, myöskin järjestäytymättömien yritysten piiriin. Kyllä minä ainakin näkisin, että meillä on ihan täysi oikeus ja syy luottaa siihen, että nämä tietävät, mitä ne tekevät.

Mutta nämä uudistukset, joita hallitus tekee ja jotka nimenomaisesti ovat suomalaisen työntekijän edun mukaisia, tulevat epäilemättä jonkin verran kaventamaan valtaa ay-liikkeeltä niiltä osin kuin ay-liikkeen valta on kasvanut tässä maassa jo liian suureksi. Esimerkiksi, niin kuin nyt nähdään, täällä on esitetty vaatimuksia, että hallituksen pitäisi neuvotella lainsäädäntöasioista [Krista Kiurun välihuuto] työmarkkinajärjestöjen tai ay-liittojen kanssa, ikään kuin ne olisivat jonkinlainen parlamentin ylähuone, jolta pitäisi saada hyväksyntä näihin uudistuksiin. Tämän johdosta meillä ay-johtajat taistelevat tällä hetkellä oman valtansa puolesta [Jani Mäkelä: Kyllä!] ja vedoten epätotuuksiin ja puolittotuuksiin kiihottavat myöskin poliittisesti kansaa lakkoihin. Tämä on sellainen asia, jolle me emme saa antaa periksi, emmekä luonnollisesti annakaan periksi. [Krista Kiurun välihuuto]

Tästä puheesta, jota tässä on käyty, voi käyttää monenlaisia retorisia vertauksia, [Puhemies koputtaa] osuvia tai vähemmän osuvia, mutta joka tapauksessa on selvää, että sellaisille tulkinnoille, [Puhemies koputtaa] millaisia esimerkiksi edustaja Lindtman joistakin puheenvuoroista käytti, [Puhemies koputtaa] ei ole minkäänlaisia perusteita, ja toivottavasti täällä edustajat pysyvät myöskin totuudessa. [Suna Kymäläisen välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

15.53 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä keskustelussa on pakko kysyä pääministeriltä, miten suhtaudutte näihin perussuomalaisten ministereiden puheisiin meidän ammattiyhdistysliikettä kohtaan. Täällä puheessa viljellään sortojärjestöä ja puhutaan mafioista ja muista, ja mielestämme tämänkaltaisen kielenkäyttö on koko palkansaajaliikkeen [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] ja kaikkien näiden työntekijöiden halventamista, joita nämä liitot edustavat.

Täällä on puhuttu paljon kansan mandaatista. On pakko sanoa, että muistan, että esimerkiksi Tammelantorilla Sami Savio, Veijo Niemi, Bergbom, [Miko Bergbom: Nimi mainittu!] monet, kannattivat, että työttömyysturvasta ei leikata ja työttömiltä ei leikata. Otin vaalikonevastaukset tähän. Esimerkiksi ”ansiosidonnaisen työttömyysturvan kestoa pitää lyhentää” — Sami Savio täysin eri mieltä. Kansalle luvattiin, katsottiin silmiin, ja vaalikoneissa puhutaan täysin toista. Ja kun nyt te leikkaatte ennätyksellisesti työttömiltä ja pienituloisilta ja halvennatte ammattiyhdistysliikettä, [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

tä] niin kyllä nämä ihmiset huuli pyöreänä katsovat, [Puhemies koputtaa] että mitä tässä tapahtuu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

15.54 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja demareista, vaalikoneeseen vastasin, että ansiosidonnaisen porrastus on mahdollista. Minä kannatin sitä rehdisti ennen vaaleja.

Mutta sitten tähän tilannekuvaan: Te ette siellä vasemmalla laidalla jostain kumman syystä ymmärrä sitä, kuinka vakavassa tilanteessa Suomi on. Julkinen talous, puhumattaakaan meidän työmarkkinoista, jossa työnantajayritysten määrä vähenee — se on katastrofaalinen tilanne tälle maalle, kun samaan aikaan me tarvittaisiin yhä enemmän suomalaisia yrityksiä menestymään ja yhä enemmän suomalaisia duunareita työskentelemään, nousemaan pois sosiaaliturvan varasta. Se on tämän hallituksen tavoite: nostaa suomalaisten ostovoimaa, saada yritykset menestymään ja saada suomalaisille töitä. Se on oikea vaihtoehto.

Ja sitten keskustaan: [Antti Kurvinen: Nimi mainittu! — Naurua] Vielä pakko todeta: Kun katsoo teidän työkalupakkianne ja sen työkalupakin avaa, sieltä paljastuu vain tyhjä paperi. Se ei ole mikään vaihtoehto. [Vasemmalta: Ohhoh!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

15.55 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on hallitus perännyt vaihtoehtoja. Yksi iso ongelma on se, että teiltä puuttuu hallitusohjelmasta ja talouspolitiikastanne täysin kasvun luominen. Teille ainoa kasvupolitiikan väline on tämä Turun paikallispoliittinen juna, joka ei ole tunnin juna vaan vähän hitaampi juna kuin tunnin juna. [Laura Huhtasaaren välihuuto]

Arvoisa puhemies! Keskusta kannattaa monia hallituksenkin ajamia työmarkkinauudistuksia. Esimerkiksi paikallinen sopiminen täytyy saada täysmääräisesti pohjoismaisittain voimaan tässä maassa.

Mutta, puhemies, täytyy sanoa työministeri Satoselle se, että en kauheasti moittisi keskustan hallituskausien työllisyysvaikutuksia. Tarkistin luvut: Viime kaudella, Marinin hallituksen aikana, tuli 109 000 uutta työpaikkaa. Sipilän hallituksen aikana tuli 134 000 uutta työpaikkaa. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Arvoisa pääministeri ja arvoisa työministeri, ehdotan Sipilän hallituksen menettelyä. Annetaan tavoite, johon sopimusosapuolet saavat mennä omilla tavoillaan. Jos he eivät pääse, sitten nämä HE:t viedään läpi. Kysyn nyt vielä hallitukselta: Voisiko vaikkapa tästä [Puhemies koputtaa] sairausloman palkattomuudesta joustaa? Voitteko te tulla millään tavalla vastaan ja joustaa? [Vasemmistoliiton ryhmästä: Hyvä kysymys! — Ben Zyskowiczin välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Talvitie, olkaa hyvä.

15.56 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on pääministeriin ja hallitukseen vedottu laajalla rintamalla, ja pääministeri on moneen ottee-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

seen tuonut esiin sen, että kyllä monesta asiasta ja kaikista esityksistä neuvotellaan, jos vain kaikilla osapuolilla on neuvotteluhaltua.

Työllisyysmuutoksista julkisuudessa on kauhisteltu ensimmäisen sairaspäivän muuttamista palkattomaksi. Se tosiaan koskettaa vain pientä osaa työntekijöistä, ja sillä ei ole taloudellisesti niin isoa vaikutusta kuin esimerkiksi ansiosidonnaisen porrastuksella ja työsäoloehdon pidentämisellä. Mutta se on kuitenkin tarkoitus tehdä niin, että siitä voidaan TESeissä toisin sopia, ja tällä hetkellä jopa 90 prosentissa voimassa olevista työehtosopimuksista ensimmäinen sairaspäivä on palkallinen. [Eveliina Heinäluoma: Miksi se pitää sitten säätää lailla?] Se on OAJ:lla, se on Superilla, ja se on monella muullakin, ja näin voidaan myöskin seuraavissa työehtosopimuksissa toimia.

Miksi se pitää säätää lailla? Tällä muutoksella madalletaan [Puhemies koputtaa] nimenomaan pienyritysten kynnystä palkata työntekijä tai useampia, [Puhemies koputtaa] ja se takaisi myös sen, ettei yksittäisistä toistuvista sairaspäivistä [Puhemies koputtaa] koidu enää mikroyrittäjälle sitä maksulaskua, mikä sille on koitunut.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

15.58 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa koko oppositio on vaatinut, että tämä hallituksen aiheuttama työmarkkinakaaos ratkaistaisiin ja palaisitte neuvottelupöytään. Suomalaisten laaja enemmistö, neljä viidestä suomalaisesta, haluaa, että ratkaisette tämän aiheuttamanne kaaoksen ja palaatte neuvottelupöytään. Tätä täällä on vaadittu, ja mikä on hallituksen vastaus? Arvoisa pääministeri, jos voisitte te kommentoida, kun tuo teidän varapääministerinne signaali oli kohtuullisen toisenlainen. Ei muuta kuin hyökätään vaan heitä vastaan, jotka haluavat puolustaa omia oikeuksiaan, jotka haluavat puolustaa sitä, että tulevaisuudessakin työmarkkinoilla näitä ratkaisuja tehtäisiin sopien, ei sanellen. Nyt olisi hallituksella kaikki mahdollisuudet tässä keskustelussa vakauttaa työmarkkinat, hakea sillä selkänokkaa omalle finanssipolitiikalleen, niille vaikeille päätöksille, joita eittämättä Suomella on edessä. Olkaa nyt järkeviä, vakauttakaa tämä tilanne ja purkakaa tämä aiheuttamanne työmarkkinakaaos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kangas, olkaa hyvä.

15.59 Antti Kangas ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vanha totuus: kovat ajat luovat kovia ihmisiä, hyvät ajat luovat pehmeitä ihmisiä. Tilanne valtiontaloudessa on niin heikko ja niin pitkälle päästetty, että pehmeillä keinoilla tähän tilanteeseen ei voida enää puuttua. Vaatii äärimmäistä kovuutta ministereiltä asettua ammattiyhdistysliikettä vastaan, jota on totuttu pitämään viimeiset vuosikymmenet auktoriteettina Suomen työmarkkinoilla.

Haluan kiittää kaikkia ministereitä, jotka ovat johdonmukaisesti pitäneet linjan ja ovat kyenneet pysymään valitulla linjalla ja viemään johdonmukaisesti työmarkkinauudistuksia eteenpäin. Tilanne huomioon ottaen nämä kaikki uudistukset ovat varsin pehmeitä ja olemme vasta alussa sillä tiellä, mitä joudumme kulkemaan vielä vuosia eteenpäin, jotta meidän talous saadaan takaisin sille uralle, [Krista Kiuru: Ai, lisää on tulossa?] missä voidaan jälleen uudestaan keskustella siitä, että ihmiset saavat parempia etuuksia ja lisää hyvää.

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tuppurainen.

16.00 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun näitä hallituksen hyvin jyrkkiä puheenvuoroja kuuntelee, niin ei voi olla miettimättä, mistä tämä ehdottomuus, suomalaisuudelle aika vieras ehdottomuus, oikein kumpuaa, [Vasemmalla: Internetistä!] kun siinä ei ole kysymys ainakaan vaalien alla esitetyn ohjelman määrätietoisesta läpiviennistä vaan jostain muusta. Esimerkiksi perussuomalaisten eduskuntaryhmän puheenjohtaja Jani Mäkelä, joka on täältä poissa nyt, ennen vaaleja totesi, lupasi, kannanottona ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan: ”En kannata ensisijaisesti suomalaisilta leikkaamista. Työttömyys on harvoin työttömän syytä.” [Pia Viitanen: Miten näin kävi?] Nyt on täysin toisenlainen linja. Onko tämä sitä perussuomalaista takinkääntöpolitiikkaa, vai mistä tässä on kysymys? Nämä puheet ovat niin kovia. Elinkeinoministeri käyttää järjestyneistä suomalaisista työntekijöistä vertausta ”mafia” — siis rikollisjärjestö, joka tekee kylmäverisiä murhia. Pääministeri Orpo, eikö teidän pitäisi puuttua tähän?

Mutta vielä suurempi ongelma on työministeri Satonen, [Puhemies koputtaa] joka on elinkeinoelämän järjestöiltä kuulemansa mukaan omaksunut sen, [Puhemies: Aika!] että poliittiset lakot olisi Ruotsissa rajattu muutamaan tuntiin, mikä ei pidä paikkaansa. [Puhemies: Aika, edustaja Tuppurainen!] Puhemies, voisitteko antaa työministerille puheenvuoron, jossa hän voisi korjata tämän antamansa väärän tiedon? [Mauri Peltokangas: Minuutti kaksikymmentä!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

16.02 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoite työllisyyden edistämisestä on varsin hyvä. Esimerkiksi pienten ja keski suurten yritysten mahdollisuutta työllistää pitää Suomessa todella helpottaa ja edistää. Mutta hallituksen sanelupolitiikka taas on varsin huono, ja huonoa neuvottelutaktiikkaa on usein mielestäni myös neuvotteluosapuolen panettelu, jos ajatellaan, että neuvotteluja todellisuudessa halutaan käydä.

Hallitukselta tuntuu uupuvan myös realismi työvoimapulan ratkaisuisissa. Työvoimapula on nimenomaan se asia, josta meidän yritykset kertovat, että heillä on kasvun este. Ymmärrystä kannattaisi kasvattaa siinäkin, että iso osa uusista yrityksistä syntyy nimenomaan maahan muuttaneiden toimesta. Esimerkiksi Espoossa viime vuoden noin 500 uudesta yrityksestä puolet syntyi maahan muuttaneiden toimesta, ja hallituksen esitykset vain puskevat ja lähettävät maahanmuuttajia maasta pois.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto.

16.03 **Heikki Autto kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomalaiset ovat ansainneet pohjoismaisen elintason, ja jotta pohjoismainen elintaso voidaan saavuttaa, varmasti tarvitsemme myös pohjoismaisen kilpailukyvyn. Tässä mielessä on todella tärkeää, että hallitus on vahvasti määrätietoisella työn linjalla, jolla Suomen kilpailukykyä parannetaan. Suomi on vaeltanut jo viimeiset, voi sanoa, 15 vuotta, finanssikriisin jälkeisen ajan, tilanteessa, jossa joka ikinen vuosi käytännössä yhtä vuotta lukuun ottamatta maassamme teollisuuden poistot ovat olleet suurempia kuin uudet investoinnit, ja se tarkoittaa sitä, että tuotannollinen kykymme rapautuu kaiken aikaa. Sen voimme nähdä siitä,

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

kuinka elintasoero muihin Pohjoismaihin kasvaa. Tämän vuoksi suunta täytyy kääntää. Meillä on huikeita mahdollisuuksia tarttua vaikkapa teollisuuden puhtaaseen siirtymään, joka Euroopassa on tapahtumassa, mutta sen vuoksi näitä kilpailukykyä parantavia uudistuksia tarvitaan. [Puhemies koputtaa] Kysynkin oikeastaan hallituksen edustajilta: onhan näin, että näillä uudistuksilla tavoitellaan nimenomaan uusia investointeja ja sitä myötä työtä ja toimeentuloa Suomeen?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

16.04 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ennennäkemättömän työntekijävihamielinen hallitus, ennennäkemättömän ammattiyhdistysliikevihamielinen hallitus. Ministerit Satonen ja Rydman, istun tässä ministeriaation vieressä ja kuulin tasan tarkkaan, miten ivallisesti kommentoitte muun muassa SDP:n ryhmäpuheenvuoron pitäjän puheita. [Välihuutoja — Krista Kiuru: Minäkin kuulin!] Tämä ei minusta ole asiallista. [Mauri Peltokangas: Kurkitteko te myöskin kännyköihin?] Sen jälkeen täällä vielä avoimesti hyökätään ammattiyhdistysliikettä vastaan ministerien toimesta. Ammattiyhdistysliikkeet edustavat valtavaa määrää tavallisia palkansaajia, jotka ovat täysin hädisään näistä hallituksen toimista. [Ben Zyskowiec: Koska levitätte valheita!] Kuuntelisitte niitä kyselyiden tuloksia. Te ette kertoneet viime eduskuntavaaleissa, että te tulette viemään läpi näin massiivisia työelämäheikkennyksiä. Te ette kertoneet siitä, että te tulette viemään läpi näin massiivisia sosiaaliturvaleikkauksia. Tämmöistä mandaattia te ette ole eduskuntavaaleissa saaneet. [Puhemies koputtaa] Se on täysin selvä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

16.05 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kunpa te siellä vasemmalla laidalla joskus samaan tapaan puhuisitte juuri näistä työllistävistä yrittäjistä. Suomi on jäänyt jalkoihin talouskasvussa ja työnantajayritysten määrässä jo hyvin pitkään. Vuonna 22 työnantajayritysten määrä laski kymmenellä prosentilla, 87 000:sta 78 000:een. Suomessa yrityksillä ei ole kasvun edellytyksiä. Nämä yritykset ovat hyvin pieniä ja työllistävät muita Pohjoismaita vähemmän. Esimerkiksi keski-suuria yrityksiä on huomattavasti vähemmän talouteen suhteutettuna kuin Ruotsissa, Tanskassa ja Saksassa. Kaikki hallituksen toimet tähtäävät siihen, että verotulojen määrä kasvaisi ja tätä rakasta Suomea ja hyvinvointiyhteiskuntaa olisi mahdollista ylläpitää. Lisää työtä ja kasvun edellytyksiä.

Suomen Yrittäjät toteutti laajan kyselyn suomalaisille työllisille tammikuussa 24. Tähän kyselyyn vastasi 1 479 vastaajaa. [Puhemies koputtaa] Näistä vastaajista 60 prosenttia kannatti sopimisen vapautta työpaikoilla. [Puhemies: Aika!] Kysymykseen, kenen tulisi olla sopijaosapuoli työntekijöiden puolesta, vastasi 41 prosenttia, että he toivovat henkilöstön itse valitseman edustajan sopijaksi. [Puhemies: Edustaja Seppänen, aika on kulunut!] Vain 19 prosenttia kannatti liiton jäsenten valitsemaa neuvottelijaa. [Tytti Tuppurainen: Minuutti kolmekymmentä!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wickström, poissa. — Edustaja Lohi.

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

16.07 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän kielenkäyttöön haluaisin todeta, että minusta niiden, joilla on valta, kannattaisi puhutella toisia osapuolia sillä kunnioituksella, mikä kullekin kuuluu, jottei käytä sitä arvovaltaa, jota ei vielä ehkä ole kertynytkään.

Mutta, arvoisa puhemies, mitä tulee paikalliseen sopimiseen, niin Suomessahan on yhdistymisvapaus, ja itse ajattelen, että jos me pakotamme paikallisen sopimisen oikeudella ihmiset yhdistykseen liittymään, jotta he saavat ne oikeudet käyttöön, niin minusta tässä on ristiriita yhdistymisvapauden kanssa. Olen tätä miettinyt myös ihan perustuslain näkökulmasta. Sen takia minusta se lähtökohta, mitä hallitus on viemässä eteenpäin paikallisessa sopimisessa, että myös niillä työpaikoilla, joissa ei olla järjestäytyneitä ja joissa työntekijät eivät ole järjestäytyneitä, he saisivat valita oman edustajan päättämään paikallisesta sopimuksesta, on oikea periaate ja tämän päivän Suomea, ja se on minusta myös sopusoinnussa meidän yhdistymisvapauden kanssa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäkynen, ja sen jälkeen pääministeri.

16.08 **Matias Mäkynen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Satonen keskustelun alussa viittasi Suomen rakentamiseen, niihin vuosikymmeniin, kun Suomi menestyi, ja unohti kuitenkin mainita, että niinä vuosikymmeninä Suomessa sovittiin, Suomessa tehtiin yhteistyötä ja kehitettiin tätä järjestelmää. Itse asiassa silloin Suomessa myös lakkoihtiin paljon enemmän kuin tänä päivänä.

No, sitten sen jälkeen paheksuite sitä, kuinka etujärjestöt pääsevät määrittelemään, minkälaista politiikkaa eduskunnassa tehdään, ja sitten luittekin Elinkeinoelämän keskusliiton linjaukset, jotka olette saanut sinne omaan paperiinne. Tämä keskustelu on kuulosanut siltä, että Häkämies istuu työministerinä ja Pentikäinen valtiovarainministerinä.

Täytyy ihmetellä erityisesti perussuomalaisen puheita, jotka ovat täysin kääntyneet vaalien jälkeen. Ette te luvanneet leikata ansiosidonnaista. Ette te luvanneet heikentää työehtosopimuksia. [Mauri Peltokangas: Ei me luvattu vappusatastakaan! — Miko Bergbom: Porrastus luvattiin, ja se tapahtui!] Nyt paikallinen sopiminen, jota olette viemässä eteenpäin, vie perusteet ja heikentää meidän työehtosopimusjärjestelmäämme. Se mahdollistaa varsinkin ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön. Sen te olette nyt tekemässä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Pääministeri Orpo. Kolme—viisi minuuttia, siihen väliin.

16.09 **Pääministeri Petteri Orpo:** Arvoisa puhemies! Mitä ensinnäkin tulee keskusteluun ja sanavalintoihin, niin varmasti ihan jokaisen — joko näin poliittisessa tai yhteiskunnallisessa aiheessa — kannattaa miettiä niitä omia sanavalintojaan, [Välihuutoja] ihan jokaisen. Ei pidä provosoida eikä provosoitua. Tämä koskee ihan jokaista. [Välihuutoja vasemmalta]

Mutta mitä tulee nyt tähän perusväittämään siitä, että hallitus ei neuvottele — sehän on teidän perusväittämänne täällä oppositiolla — se ei pidä paikkaansa. Jokaisessa lakihankkeessa on ollut kolmikantainen valmisteluryhmä, [Mauri Peltokangas: Kuulitteko?] mutta ei voi olla niin, että jos siellä on jollakin veto-oikeus, jos ei se lopputulema miellytä, niin sitten sanotaan, että ”hallitus ei kuuntele, hallitus ei neuvottele”. Sen lisäksi hallitus on oikein erikseen pyytänyt neuvottelemaan tästä Suomen palkkamallista, jolla määriteltäisiin

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

yleisellä tasolla se palkankorotusvara, johon kansantaloudella on varaa, ja sitten sinne haettaisiin poikkeuksia, jotka huomioivat muun muassa työvoimapula-alat, jollainen voi olla esimerkiksi hoitoala, huomioiden, että se on oikeudenmukainen. Me olemme pyytäneet nimenomaan järjestöjä neuvottelemaan näistä asioista. Kun SAK katkaisi neuvottelut ja lähti pois, niin miten hallitus on tässä se, joka ei neuvottele? Minä vetoan, että kaikki järjestöt palaavat tähän pöytään, koska se on äärettömän tärkeä asia. [Mauri Peltokangas: Näin, tiedoksi demareille!] Hallitus on vastuussa, me olemme vastuussa Suomesta, kuten täällä hyvin kuvataan, kuinka vaikeassa tilanteessa me ollaan, miten taantuma jatkuu pidempään kuin on ajateltu ja miten julkisen sektorin menot paisuvat valtavalla tavalla erityisesti sote-sektorilla. Meillä on vastuu, ja me tarvitsemme näitä uudistuksia.

Minusta on ollut ilahduttavaa erityisesti edustaja Lohen puheenvuoro. Tämä kertoo sen, että itse asiassa työmarkkinoiden uudistukselle on tässä salissa paljon laajempaa tukea kuin vasemmisto-oppositio antaa ymmärtää. Vihreiltä on nyt tullut selkeää tukea sille, että uudistuksia pitää tehdä. Liike Nytiltäkin on tullut kokonaisuudessaan tukea. Eli eduskunnassa on hyvin laaja enemmistö, joka on sitä mieltä, että uudistuksia pitää tehdä. Vain tänne tiivistyy se, että ”ei, ei, ei ja vielä kerran ei”. [Puhuja osoittaa salin vasenta laitaa] Nämä uudistukset ovat välttämättömiä. Me edetään näiden kanssa, me neuvotellaan, me keskustellaan, me otamme huomioon niitä asioita ja [Välihuuto] niitä asiantuntijakantoja, jotka näissä nousevat esille. Se tullaan näkemään. Työrauhalain... [Krista Kiurun välihuuto] — Puhun mielellään yksi kerrallaan. — Ministeri Satonen on kertonut, miten näitä on otettu huomioon työrauhalainsäädännössä, miten tullaan ottamaan paikallisen sopimisen lainsäädännössä ja niin edelleen. Me emme hae selkävotitoja, me emme yksin sanele, mutta meillä on valta ja vastuu — vastuu suomalaisista ja meidän hyvinvointiyhteiskunnastamme.

Me haluamme, että Suomi on hyvinvoiva maa myöskin 30-luvulla, että täällä saa hyvää koulutusta, täällä on tulevaisuudenuskoa, täällä on niitä työpaikkoja, joista tulee verotuloja ja joista tulee sitä ostovoimaa ihmisille, kykyä pitää itsestään huolta tulevaisuudessa ja että kun meillä yhteiskunta voi hyvin, niin meillä on hyvät palvelut.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindtman.

16.13 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esitimme tänään aamulla Helsingin Sanomissa ja tuossa puheenvuorossa nimenomaan vaihtoehdon, jolla aidosti saataisiin [Mauri Peltokangas: Mikä se on se vaihtoehto? — Jenna Simula: Aito!] sairauspoissaoloja vähennettyä, jolla aidosti päästäisiin ulos tästä tilanteesta tasapuolisesti, jossa ei luoda jäykkiä palkkamalleja vaan joustavia malleja, jotka toimivat eri suhdanteissa, ja jossa tuodaan paikallista sopimista periaatteella samat oikeudet, samat velvoitteet.

Arvoisa pääministeri, tähän osoititte, että kyllä te pystytte, jos te haluatte, linjaanne tarkistamaan, kuten teitte jo pieneltä osin tässä kolmen kuukauden ja kuuden kuukauden säännössä. Kun te olette osoittaneet, että teillä on valmiutta tehdä, niin miksi te ette nyt sitä tee?

Hyvä pääministeri, teillä on suurin valta tässä maassa, se tuo suurimman vastuun. Käytäkää sitä valtaanne siihen, että kokoatte tätä kansaa. Nyt teidän ministerinne tässä keskustelussa ovat kärjistäneet tätä tilannetta. [Pia Viitanen: Kyllä, juuri näin, pahasti!] Oppositio vetoaa sovun ja neuvottelujen puolesta. [Puhemies koputtaa] Hallituksen ministerit kärjistyvät. Pääministeri, miksi te annatte tämän jatkua? [Puhemies: Aika!] Milloin ryhdytte koamaan kansaa?

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tynkkynen, Oras.

16.14 **Oras Tynkkynen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ennen paluuta eduskuntaan sain toimia kahdeksan vuotta yrittäjänä, ja se oli hyvin opettavaista, ei aina ihan helppoakaan aikaa. Enkä koe, että sieltä ministeriaitiosta minua erityisesti tarvitsee vakuuttaa yritysten merkityksestä, valtiovarainministeri Purra. Ehkä ministeri Satoselta sitä voisin kuullakin, koska hänellä on erittäin pitkä ja ansiokas kokemus yrittäjänä.

Kuten tässä on moneen kertaan todettu, me vihreissä olemme uudistusten takana. Me haluamme työmarkkinoille uudistuksia ja tunnistamme niiden tarpeen. Mutta te jätätte toistuvasti vastaamatta siihen peruskysymykseen: Minkä takia te yritätte runnoa läpi sellaista uudistusten kokonaisuutta, joka on kovin epätasapainoinen? Minkä takia te ette tuo siihen rinnalle niitä tarvittavia muissa Pohjoismaissa hyväksi koettuja uudistuksia, jotka samalla tukevat myös työntekijöitä ja parantavat työntekijöiden asemaa? Miksi tämä epätasapaino?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Andersson, Li.

16.15 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpo, kyllä se valitettavasti nyt on niin, että valtiovarainministerin lausunnot tässä salissa tänään ovat vieneet uskottavuuden hallituksen väitteiltä neuvotteluhaluukkuudesta täysin, [Veronika Honkasalo: Kyllä!] täysin. Sen lisäksi hallitus ei ole missään vaiheessa ilmoittanut olevansa valmis perääntymään yhdestäkään toimenpiteestä, mikä hallitusohjelmaan on kirjattu. Eli mitä neuvoteltavaa tässä sitten on? Kyllä todistustaakka on nyt erittäin vahvasti, varsinkin tämän päivän keskustelun jälkeen, siellä hallituksen päässä.

Ja mitä tulee paikalliseen sopimiseen, niin miksi kaikissa Pohjoismaissa on pelisääntöjä sille, mitä työmarkkinoilla tehdään? On työehtosopimuksia, on luottamusmiesjärjestelmä, on lainsäädäntöä. [Juho Eerola: Eikö täällä ole pelisääntöjä?] Koska on ymmärretty se, että yksittäinen työntekijä ei ole tasavertaisessa neuvotteluasemassa työnantajan kanssa. Niin kuin me valitettavasti näemme koko ajan, meillä on epäkohtia työmarkkinoilla. Ja kyse tässä on nimenomaan siitä, että meidän TESien puitteissa on mahdollista sopia paikallisesti huomattavan paljon heikommin palkkaukseen ja työaikajärjestelyihin liittyen, ja siksi on väliä sillä, millä pelisäännöillä tämä tehdään ja että se työntekijöiden edustava osapuoli on saanut liiton koulutuksen siihen sopimiseen. Muuten tällaista koulutusvaatimusta ei ole, [Puhemies: Aika!] ja tämä avaa mahdollisuuden hyvin pitkälle meneviin väärinkäytöksiin [Puhemies: Aika on mennyt, edustaja Andersson!] suomalaisessa työelämässä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wallinheimo, ja sen jälkeen ministeri Satonen.

16.17 **Sinuhe Wallinheimo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun euro ei joustu, niin työmarkkinoiden on joustettava. Tämä on ymmärretty kaikissa muissa... [Hälinää] Tämä on ymmärretty kaikissa muissa verrokkimaissa ja Pohjoismaissa. Ja nämä uudistukset muissa Pohjoismaissa ja verrokkimaissa on tehty demarivetoisesti. Siksi olinkin todella herkällä korvalla kuuntelemassa niitä vaihtoehtoja, mitä sosiaalidemokraatit tänään tekivät. Kuusi kohtaa: luopukaa, luopukaa, luopukaa, luopukaa, älkää heikentäkö ja niin edelleen. [Mauri Peltokangas: Siinähan sitä olikin!] Arvoisat sosiaalidemokraatit, tämä ei ole aito vaihtoehto.

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

Minä kiitän keskustaa. He ovat sentään paikallisen sopimisen puolesta.

Ja mitä paikalliseen sopimiseen tulee, arvoisa puhemies, kysynkin, kun täällä on niin paljon väitteitä siitä ilmassa: johtaisiko paikallinen sopiminen poljettuihin tuntipalkkoihin — sitä on täältä esitetty — tai esitetäänkö hallitusohjelmassa rajoituksia työmarkkinaosa-puolten neuvotteluoikeuteen palkankorotuksista? Näitä mielelläni kuulisin ministeri Sato-selta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Satonen, kolme minuuttia.

16.18 Työministeri Arto Satonen: Arvoisa puhemies! Aloitan edustaja Tuppuraisen kysymyksestä. Minulla on tässä juuri julkaistu Kauppalehden uutinen ”Pitääkö Arto Satosen väite parin kolmen tunnin aikarajasta paikkansa?” — Koskee siis Ruotsin poliittisia lakkoja. — ”Ruotsin valtakunnansovittelijan päälakimies vastaa” — ehkä hän tietää asiasta: ”Per Ewaldssonin mukaan poliittinen lakko-oikeus on käytännössä rajoitettu muutamaa tuntiin, ja julkisella sektorilla sitä ei ole ollenkaan.” [Oikealta: Oho!] Minä toivon, että tämä asia nyt olisi tässä käsitelty.

Enempi olen kyllä huolissani Suomen tilanteesta, koska meillä näitä poliittisia lakkoja ei ole rajoitettu millään tavalla, ja se on hyvin vakava paikka, koska nyt niitä on tässä hyvin voimakkaasti ollut.

Mitä sitten tulee vielä tähän paikalliseen sopimiseen, kiitän siitä edustaja Li Anderssonia, että tämä on ihan mielenkiintoista keskustelua, koska tässä me ollaan nyt aivan ytimes-sä tässä asiassa. Mutta tässä se näkemysero juuri tulee. Teidän näkemyksenne — jos olen sen oikein ymmärtänyt — on se, että vain ja ainoastaan ammattiliiton kautta ja ammattiliiton kouluttama henkilö voi olla kykenevä tekemään niitä paikallisia sopimuksia. Mutta kun meillä on suuri osa sellaisia työnantajia, joissa ei ole edes luottamusmiestä. Me kaikki tiedämme, että järjestäytymisaste vähenee, kansa on äänestänyt jaloillaan. En tarkoita sitä, että hallitus olisi pyrkinyt omilla toimillaan siihen vaikuttamaan millään tavoin, mutta kun se on vähentynyt, se on fakta, niin siinä tilanteessa me tarvitaan muitakin mahdollisuuksia, ja se muu mahdollisuus on luottamusvaltuutettu, jonka, kuten sanoin jo aikai-semmin, on mahdollista saada työnantajan ajalla myöskin koulutusta siihen tehtävänsä, jossa hän on. [Välihuuto] — Kyllä. — Mutta kaikkein tärkeintä on se, että hänellä on aito mandaatti niiltä henkilöiltä, keitä hän edustaa, koska sellaisessa tilanteessa, jos meillä on yritys, jossa on 50 henkeä töissä ja viisi kuuluu ammattiliittoon ja nämä viisi valitsevat kes-kuudestaan luottamusmiehen, jotenkin pitää sitten pystyä osoittamaan, että jos se luotta-musmies neuvottelee, hänellä on myös näiden 45:n mandaatti, koska se on kaiken lähtö-kohta paikallisessa sopimisessa, että sillä, joka työntekijöitä edustaa, pitää olla mandaatti siltä joukolta, jota hän edustaa. Tämä on aivan avainkysymys tässä koko järjestelmässä.

Mitä tällä paikallisella sopimisella saadaan aikaan, mihin edustaja Wallinheimo viittasi: myöskin Suomesta, ymmärtääkseni, tulokset ovat, että sillä on saatu työn tuottavuutta li-sää, mikä on sitten vaikuttanut joko työllisyyteen tai toisaalta palkkojen paranemiseen, kun on sitä hyötyä jaettu, ja tätähän sillä nimenomaan haetaan. [Ben Zyskiewicz: Mutta jos ne viisi on se luokkatietoinen etujoukko! — Naurua]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Berg.

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

16.21 **Kim Berg sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on nyt tämän päivän aikana tullut hyvinkin selväksi, että hallitus on heittämassä jo vuosikymmeniä hyvin toimineen sopimisen mallin romukoppaan. Ja siinä mielessä on aika erikoista, että kun juuri tällaiset vaikeat ajat vaatisivat sellaista aitoa vuoropuhelua — se aito vuoropuhelu on se tärkein asia — yhteisymmärrystä ja yhteistyötä, niin hallitus on valinnut sanelun ja myös selkävoittojen tien näissä uudistuksissa. Ei tällä yksipuolisella sanelulla eikä myöskään työmarkkinaosapuolia haukkumalla — täällä haukutaan suoraan työmarkkinaosapuolia — Suomen taloutta ja työmarkkinoita saada nousuun, se on kyllä ihan tasan tarkkaan näin. Päinvastoin se tulee johtamaan valitettavasti ainoastaan siihen, että sekä työmarkkinakriisi että vastakkainasettelu tulevat vain syvenemään. Ainoastaan yhdessä sopimalla meillä on aito mahdollisuus sitouttaa suomalaiset näihin vaikeisiin taloustalkoihin.

Hyvä pääministeri Orpo, [Puhemies koputtaa] vielä on mahdollista kääntää suuntaa ja aloittaa aidot, [Puhemies koputtaa] kaikkia osapuolia kunnioittavat neuvottelut. [Mauri Peltokangas: Hallituksella on aito, hyvä linja!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Andersson.

16.23 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan vielä tästä paikallisesta sopimisesta. Montako työehtosopimusta esimerkiksi YTK-kassa neuvottelee, montako työehtosopimusta? Ei ensimmäistäkään. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei liity asiaan!] Ideahan tässä paikallisen sopimisen järjestelmässä ja siinä, että olisi tämä luottamusmieslukko mukana, on se, että silloin neuvottelevana osapuolena on joku, jolla on sen alan työehtosopimuksen tuntemusta, johtuen siitä, että jatkossakin on niin, että työehtosopimukset neuvotellaan ammattiliittojen toimesta. Kun tätä nyt laajennetaan koskemaan järjestäytymättömiä työnantajia ja samanaikaisesti mahdollistetaan tämän luottamusmiesjärjestelmän ohittaminen, niin miten käy esimerkiksi silloin, jos meillä on pieni metallipaja, jossa on paljon esimerkiksi Suomessa vain vähän aikaa olleita työntekijöitä, jotka sitten valitsevat keskuudestaan jonkun edustajan, jolla ei ole alan työlaainsäädännön tuntemusta eikä työehtosopimuksen tuntemusta? [Juho Eerola: Ettekö te luota heidän kykyihin? Hehän on moniosajia!] Vaikka mahdollisuus koulutukseen on, [Puhemies koputtaa] niin mitään velvollisuutta tähän ei ole. Miten te kuvittelette [Puhemies: Aika!] esimerkiksi siellä perussuomalaisissa, että tällaisessa teoreettisessa tilanteessa voi mennä, kun me tiedetään, [Puhemies: Aika!] että meidän TESeissä on mahdollisuuksia joustaa esimerkiksi palkoissa alaspäin? [Mauri Peltokangas: Ettekö te luota maahanmuuttajiin?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Muistuttaisin, että puheenvuoroaika on yksi minuutti. — Edustaja Reijonen.

16.24 **Minna Reijonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Puhutaanpa vähän näistä poliittisista lakoista. Kerron ihan semmoisen tositarinan työntekijästä, joka mietti, että kun hän lakkoilee, niin hän haluaa sitten, että hän pystyy vaikuttamaan omaan työnantajaansa, ja myös, että näihin työehtosopimuksiin pystyy vaikuttamaan. Mutta tämä työntekijä mietti, mitä se tarkoittaa, että on lakkoja ja poliittisia lakkoja, mikä ero näillä poliittisilla lakoilla ja lakoilla on. No, kun hän sitten googleteli tuolta netistä, katsoi, mitä netti sanoi, niin netissä lukikin ihan sanasta sanaan tällä tavalla, että ”poliittiset lakot, niillä ei ensisijaisesti pyritä vaikuttamaan työehtosopimuksiin tai työnantajaan” — elikkä todel-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

lakin, niillä ei ensisijaisesti pyritä vaikuttamaan työehtosopimuksiin tai työnantajiin. Oletko te nyt tehneet ihan selväksi kaikille ihmisille, mikä ero on lakolla ja poliittisella lakolla? Tämä on aika huolestuttava asia, ja haluaisin kysyä ministeriltä, kun näitä poliittisia lakkoja nyt on tulossa ja on ollut [Puhemies koputtaa] ja on kuulunut yrityksistä sellaista, että ihmisillä ei ole kohta työpaikkoja: onko [Puhemies: Aika!] nyt vaarassa mitenkä monen työpaikka jäädä pois poliittisten lakkojen seurauksena?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ohisalo.

16.25 Maria Ohisalo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvin monet tässä salissa jakavat kyllä sen tilannekuvan, että työmarkkinoita on uudistettava — kyllä, mutta hallituksen keinot tähän ovat puutteelliset. Vihreät haluavat aidosti uudistaa työmarkkinoita, mutta reilusti ja yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa. Minäkin olen sanonut jo aiemmin, että esimerkiksi paikallisen sopimisen lisääminen ja ansioturvan uudistaminen ovat mahdollisia keinoja uudistaa työmarkkinoita, mutta vain jos samaan aikaan hallituksella on valmius edistää muitakin toimia työmarkkinoiden uudistamiseksi ja perua kaikkien haavoittuvimmassa asemassa oleviin kohdistuvat sosiaaliturvaleikkaukset. Kun te samaan aikaan puskette heikennyksiä sekä työntekijän asemaan että työttömyysturvaan, niin tämä on käsittämättömän raju kokonaisuus. Jos te siis aidosti tavoittelette kestäviä uudistuksia työmarkkinoille, niin eikö yhteistyö olisi sanelupolitiikkaa ja hajottamista viisaampi vaihtoehto? [Ben Zyskowiec: Että voitaisiin yhdessä perua! — Perussuomalaisten ryhmästä: Aidosti!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Pääministeri Orpo, kolme minuuttia.

16.27 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Tästä paikallisesta sopimisesta vielä. Siis meillä on Suomessa noin 70 000 pk-yritystä, jotka eivät saa tällä hetkellä käyttää hyväkseen työehtosopimusten joustoja — eivät voi siis käyttää näitä joustoja. Sen sijaan meillä on lainsäädännöllä vielä erikseen kielletty kaikki ne kymmenet kohdat, missä ei saa sopia toisin. Tarkoitus on se, että työehtosopimuksia, siis työnantajien ja työntekijöiden keskenään sopimia työehtosopimuksia, ja niiden joustoja voidaan käyttää yrityksissä. Kyse on siitä, että nimenomaan sovitaan niiden joustojen käyttöönotosta — vaatii sopimista. Aina voi palata TESIin, aina voidaan olla sopimatta. Mutta siihen kysymykseen, että miksi tämä on niin kriittistä: se johtuu siitä, että jos yritys on esimerkiksi vaikeassa tilanteessa, uhkaa konkurssi tai tuotannon supistaminen, irtisanomiset, niin näihin tilanteisiin niitä joustoja tarvitaan.

Toisin päin se toimii niin, että kun yritykset voivat luottaa siihen, että joustoja löytyy vaikeassa tilanteessa — kyse on nyt siis pk-yrityksistä — niin ne uskaltavat palkata sen seuraavankin uuden työntekijän tai kymmenen uutta. Jos he tietävät, että on saavutettavissa joustoja, niin se voi olla aivan kriittinen juttu. Tällä tulee olemaan merkittävä työllisyysvaikutus. Sitä on vaikea kenenkään laskea ja todentaa, mutta on aivan varmaa, että tulee olemaan merkittävä työllisyysvaikutus. Tämä on yksi esimerkki siitä, miksi ja miten näitä asioita tehdään. Tätäkin uudistusta, niin kuin näitä monia muita, on peräänkuulutettu Suomessa vuosia ja vuosikymmeniä, mutta niitä ei ole saatu aikaan. [Li Andersson: Kerro, miksi!]

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

Siksi me etenemme tällä hetkellä lakiteitse, [Li Andersson: Suomen Yrittäjät!] koska me haluamme saada nämä varmasti maaliin. Ja vielä kerran toistan sen saman, kun se ei tunnu menevän perille, että kaikista lakihankkeista on kolmikantainen neuvottelu. Kyllä neuvotellaan. Mutta meillä on viime kädessä vastuu siitä, että ne menevät eteenpäin ja niin, että ne ovat vaikuttavia. [Eveliina Heinäluoma: Lopputulos on jo päätetty!] Ja vielä kerran vetoan, että kaikki järjestöt palaisivat siihen Suomen palkkamallin neuvottelupöytään. Se on äärettömän tärkeää.

Ja vielä, arvoisa puhemies, ihan viimeiseksi: Ei palkansaajaliike ole tässä asiassa yhtenäinen, niin kuin ei näytä olevan oppositiokaan näissä kysymyksissä. Paljon tulee erilaisia viestejä palkansaajajärjestöiltä siitä, että osa tukee näitä uudistuksia, mitä me tehdään, on järjestöjä, jotka haluavat myös kuumeisesti päästä neuvottelemaan palkkamallista, koska pitävät sitä tärkeänä esimerkiksi julkisen sektorin alojen vuoksi. [Eveliina Heinäluoma: Poliisit vastustaa, lentäjät vastustaa!] Meillä on siis erittäin paljon myös palkansaajajärjestöjä, jotka kannattavat näitä uudistuksia. Te yritätte antaa kuvan, että Suomen kansa vastustaa. Ei se ole nähtävissä, ei ole nähtävissä, että Suomen kansa olisi laajasti näitä vastaan tai että palkansaajaliike olisi vastaan. Näillä on myöskin laajaa kannatusta ja ymmärrystä. Ja ennen kaikkea asiantuntija-arviot puoltavat nimenomaan juuri näiden uudistusten tekemistä, jotta me saadaan työllisyyttä ja kasvua tähän maahan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tuppurainen.

16.30 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Vaikutusarviot ovat kiinnostavia näistä työllisyysvaikutuksista, kun tosiasia on se, että tähän saakka saldo työllisistä on miinuksella. Te lupasitte 60 000 uutta työllistä, ja nyt viime toukokuusta tammi-kuuhun saldo on miinus 23 000 työllistä. Ne ovat tosiasialliset vaikutukset, mitä tällä hallituksen politiikalla on. Muun muassa taloustieteilijöistä koostuva talouspolitiikan arviointineuvosto on todennut, että nämä työllisyysvaikutukset ovat hataralla pohjalla. Jää miettimään, ovatko ne todella yhtä hataralla pohjalla kuin ministeri Satosen toimet tässä poliittisten lakkojen rajoittamisessa, koska te luitte nyt Kauppalehdestä saamanne vastauksen, mutta olette aiemmin kertonut, että se teidän käsityksenne, minkä perusteella olette tuomassa lakiesitystä, perustuu elinkeinoelämän järjestöiltä kuulemaanne viestiin.

Onko näin, pääministeri Petteri Orpo, että teidän hallituksenne perustaa lakiesitykset järjestöiltä kuulemaansa viestiin eikä tee kattavia vaikutusarvioita? Kysyn teiltä, pääministeri, myös: miksi järjestöt juuri nyt [Puhemies koputtaa] lopettaisivat neuvottelemisen, kun ovat saaneet aikaiseksi eläkeratkaisun, kiky-sopimuksen ja vielä korona-aikanakin sovun? Miksi nyt ei neuvoteltaisi?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Pääministeri Orpo.

16.31 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta ministeri Satonen kertoi nyt sen, että hän oli ollut oikeassa tässä koko ajan, ja minusta se nyt on aivan oleellista. Te voitte nyt lopettaa tästä asiasta keskustelemisen, niin että rauhoittu-
kaa. Me kyllä huolellisesti valmistelemme nämä lait. Siitä ei tarvitse olla huolissaan. Me tuodaan ne eduskuntaan työryhmäkäsittelyn jälkeen. Niistä on lausuntokierrokset, joiden palaute luetaan huolella. [Krista Kiuru: Onko enemmän kuin viisi arkipäivää?] Sen jälkeen täällä voidaan näitä asioita käsitellä, eli ei huolta tästä.

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tuppurainen.

16.32 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Viime viikon kyselytunnilla kysyin työministeri Satoselta, oliko hän tietoinen siitä, kuinka moni lausunto puolsi hallituksen esitystä lakkauttaa aikuiskoulutustuki. Tähän emme saaneet vastausta, eikä ministeri Satonen palannut asiaan edes kyselytunnin jälkeen. Syntyi se vaikutelma, että ministeri ei tiennyt, että tosiasiaa vain yksi annetuista lausunnoista puolsi ehdoitta hallituksen päätöstä lakkauttaa aikuiskoulutustuki. Ymmärtänne, että tämä ja tänään kuullut vastaukset ja hallituksen hyvin jyrkät puheenvuorot, kaikki, heittävät varjon sen ylle, mikä on hallituksen valmistelun uskottavuus ja mille pohjalle tämä politiikka rakentuu, kun kaikki asiantuntijat nyt vetoavat neuvotteluiden puolesta — eivätkä vain asiantuntijat vaan Suomen kansa. Neljä viidestä suomalaisesta toivoo, että nyt palattaisiin neuvottelupöytään ja käynnistettäisiin aidot neuvottelut. Se olisi sitä todellista johtajuutta, jota nyt Suomen kansa ja oppositio, [Puhemies koputtaa] sosiaalidemokraatit, teiltä, pääministeri Orpo, odottavat.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Satonen.

16.33 **Työministeri Arto Satonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä edustaja Tuppuraiselle: Mennään nyt tähän aikuiskoulutustukeen, jota muuten huomenna täällä salissa käsitellään. Siinä ovat nyt ne teidän vaikutusarviointinne, mitä te olette kysynyt. Se on kymmenentuhatta, valtiovarainministeriön arvio. Onko teidän johtopäätöksenne nyt siinä, kun te täällä kaikkien muitten osalta sanotte, ettei näillä uudistuksilla ole merkitystä, kun näillä ei ole vaikutusarvioita? No, kun tällä nyt on kymmenentuhannen vaikutusarvio, niin kuinka puheenjohtaja Lindtman menee tuonne puhujapönttöön ja sanoo, että tästä pitäisi ensimmäisenä luopua? Siis pitäisi luopua tästä, jolla on kiistaton vaikutusarvio. Ja sitten te arvostelette niitä muita uudistuksia, joista ei ole. Eli totta kai te voitte olla tästä asiasta mitä mieltä hyvänsä, mutta on se erikoista, että te peräätte näitä vaikutusarvioita ja sitten, kun on lakiesitys, josta ne vaikutusarviointit on kiistattomasti tehty, sitä te kaikkein jyrkimmin vastustatte. Eihän tässä ole minkäänlaista logiikkaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ovaska.

16.34 **Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Te väitätte hallituksessa, että te kuuntelette asiantuntijoita, otatte huomioon lausunnot ja tarvittaessa muutatte esityksiänne. No, juuri aikuiskoulutustuen osalta kävi aivan toisin. Enemmistö vastustaa sitä, ja on myös todettu, että suoraan valtion budjettiin liittyvää vaikutusta sillä ei ole. [Ben Zyskowitz: Kaikkia säästöjä vastustetaan!] Miksi te tuotte tämän esityksen? Mitä minä vastaan niille kokoomuslaisille, jotka minulle lähettävät sähköpostia, että miksi aikuiskoulutustuki lakkautetaan? Viime kaudella Heinonen ja kumppanit puhuivat täällä sydän riipien, että ”nyt alkää viekö aikuiskoulutustukea”, ja nyt te viette sen pois. [Antti Kurvinen: Ne on juhlapuheita!] — Se on niitä juhlapuheita, mitä tältä hallitukselta riittää. — Eli te ette ota huomioon lausuntoja, ettekä te ota huomioon niitä asiantuntija-arvioita.

Sama on juuri tämä jo aiemmin käyty keskustelu arviointineuvostossa. Ei ole pohjaa niille työllisyystoimille, ja hyvin epävarmat ovat ne työllisyyspolitiikan vaikutukset, ja sil-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

ti, silti, te viette niitä eteenpäin. Ette te välitä, mitä täällä sanotaan. Te olette linjanne valinneet, ja se ei ole sovun tie.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Päivärinta.

16.35 **Susanne Päivärinta kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Tosiasiaan on se, että Suomen talous ei ole kasvanut 16 vuoteen — 16 menetettyä vuotta. Nyt haluan kysyä erityisesti SDP:ltä, montako vuotta te haluatte vielä menettää lisää. 10 vuotta, 16 vuotta, montako vuotta? Velkapommi tikittää, kohta se räjähtää. Tässä maassa on 300 000 työtöntä. Luuletko te todella, että Suomen talous lähtee kasvuun sillä, että te sanotte ”ei, ei, ei, ei”. Tänään on lista ollut jälleen pitkä. Se on väärää politiikkaa. Meidän täytyy tehdä ne uudistukset, jotka on tehty muissa Pohjoismaissa. Siellä on toimittu oikein. Katsokaa, mitä siellä tapahtuu. Ei siellä poliittisesti lakkoilla. Eivät siellä demarit sano koko ajan, että ”ei, ei”. He sanovat ”kyllä”. Ei siellä eletä velaksi. Tiedätekö, mitä siellä tehdään? Siellä tehdään töitä — siellä tehdään töitä.

Ja kun te, Antti Lindtman, olette puhunut sopimisesta, niin minulla on teille konkreettinen ehdotus. [Puhemies koputtaa] Voitteko nyt lunastaa teidän lupauksenne näistä työllisyysvaikutuksista? [Puhemies koputtaa] Voimme yhdessä ryhtyä niitten pohjalta töihin, kääriä hihat ja pelastaa Suomen. [Puhemies: Aika!] Sopiiko tämä teille?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Haatainen.

16.37 **Tuula Haatainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eivät nämä faktat nyt huutamalla tässä muuksi muutu. Arviointineuvosto on todennut, että hallituksen työllisyystoimet ovat hyvin hataralla pohjalla.

Eniten minua kuitenkin huolestuttaa se, että kun hallitus haluaa kasvua ja tuottavuutta ja työpaikkoja, niin nyt te lähдете tähän urakkaan ja työhön niin, että te kuuntelette vain toista osapuolta. Kun kuuntelee tätä salin keskustelua — ja erityisesti nyt kiinnitän huomiota siihen, mitä ministeriäitiosta puhutaan, ja tämä on vakava asia — minä kuulin täällä, että ministeri Purra totesi ”sorto- ja solidaarisuusjärjestöltä”. [Välihuutoja] Mikä on se järjestö, jota tällä nimellä haluatte nimittää? Minä en tunne tällaista järjestöä suomalaisessa yhteiskunnassa. [Mauri Peltokangas: Tämän järjestön puheenjohtaja nimittää meitä äärioikeistoksi! Se on sama asia!] Ministeri Rydman lähti täältä jo pois. Hän pyörittelee päätä, että ei ole puhunut ay-mafiasta — on puhunut Ylellä ja toistaa sen vielä siellä Twitter-X:ssä.

Hyvät hallitusystävät, tämä asia on vakava. Jos te haluatte, että osapuolet yhdessä tulevat pöytään, [Puhemies: Aika!] niin kunnioittakaa heitä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Juvonen.

16.38 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Paikallinen sopiminen ei ole peto, joka syö työntekijän. On ikävää, että täällä näin pelotellaan. Paikallinen sopiminen voi olla myös pelastus. Ja totta kai siellä työpaikoilla toimii luottamusmies tai luottamusvaltuutettu, ja luottakaa työntekijöihin. Kuten edustaja Seppänen täällä totesi, työntekijät haluavat itse valita edustajansa. [Eveliina Heinäluoma: Miksi sairaanhoitajat sitten vastustavat näitä?] Toki pitää valita sellainen, joka haluaa siihen hommaan ja osaa sen homman.

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

Olen yrittäjäperheestä ja toiminut myös luottamusmiehenä ja tiedän tämän paikallisen sopimisen. Valtiovarainministeri nosti esiin yksityiset yritykset, ja muun muassa hoitajat hän mainitsi puheessaan. Paikallinen sopiminen on yksi mahdollisuus yksityisille sote-tuottajille saada lisää työntekijöitä, kun työnantaja ja työntekijät keskenään sopivat, millä tavalla saadaan työntekijöitä, mikä on heidän palkkatasonsa ja miten erilaisin järjestelyvараerin pystytään antamaan esimerkiksi palkanlisää. Se hyödyttää kaikkia, ja saadaan lisää työpaikkoja. [Puhemies koputtaa] Kukaan yrittäjä ei halua, ettei tulisi työntekijöitä. Tämä on mahdollisuus.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kymäläinen.

16.39 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä nyt täytyy sanoa edustaja Juvoselle, että kyllä ovat puheet kääntyneet ennen vaaleja ja vaalien jälkeen. [Arja Juvosen välihuuto] Luen tästä suoran sitaatin ansiosidonnaisen työttömyysturvan leikkaamisesta, vaalikonevastaus, jonka olette kirjoittanut, edustaja Juvonen: ”Työtön ei ole työtön, koska ei halua töihin. Ansiosidonnainen on turva työttömyyden ajalle. Työtöntä ei pidä syyllistää. Tiedän monen etsivän töitä, mutta jos työtä ei yksinkertaisesti ole, sitä ei saa.” Te vastasitte, että työttömyysturvaa ei saa missään tapauksessa leikata, [Välihuutoja] ja nyt te siinä suu vaahdossa puolustatte näitä toimenpiteitä.

Te olette tehneet historiallisen muutoksen tässä eduskunnan toiminnassa. Aiemmat hallitukset ovat halunneet olla koko Suomen ja koko kansan hallitus, mutta te olette julistautuneet mandaatin saaneiksi teidän ideologianne ja teidän kannattajienne edunvalvojiksi. Ette edes yritä huomioda koko kansaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Juvonen. — Edustaja Juvonen, onko mikrofoni päällä? [Arja Juvonen: Pahoittelut!]

16.41 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä asia, että olette katsooneet vaalikonevastauksia ja osoittaneet mielenkiintoa siihen työhön ja toimintaan, mitä eduskunnassa on tullut tehtyä. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] — Kyllä, ja kansalaiset myös. — Olen aina itse kannattanut paikallista sopimista niissä raameissa kuin se on mahdollista. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Me puhuttiin työttömyysturvan leikkauksista!] Eli pidän hyvänä sitä, että esimerkiksi sote-alalla, jossa itse työskentelin, onnistuin neuvottelemaan työpaikalle lisää työntekijöitä ja lisää palkkaa. Tämä tapahtui yksityisellä sektorilla. Julkisella puolella se ei olisi ollut niin mahdollista.

Mitä tulee ansiosidonnaiseen, ansiosidonnaisen porrastamisesta täällä on puhuttu, ei siitä leikkaamisesta. Ja kehotan todellakin, että puhutaan rakentavasti ja lähdetään neuvottelupöytään yhdessä. Minä olen sitä hoitajana tehnyt ja itse myös omasta aloitteestani saanut neuvottelut käyntiin silloisella työpaikallani. Eli jos luottamusmiehellä tai luottamusvaltuutetulla on vahvat ja hyvät hartiat, hän onnistuu siinä, eivätkä välttämättä nämä uhkakuvat, mitä te esitätte, toteudu. [Suna Kymäläinen: Minä rakentavasti siteerasin sanatarkkaan!] — Se oli hyvä, kiitos siitä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kemppi.

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

16.42 **Hilkka Kemppi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun kuuntelee valtiovarainministerin kielenkäyttöä palkansaajaliikkeestä ja sitä, miten kokoomus tukee sitä uhoa, niin en ihmettele, että tämä työmarkkinariita on näin umpikujassa. Mitä te teette, pääministeri Orpo, sovun saamiseksi? Te tiedätte varsin hyvin, että Suomella ei ole varaa tähän. Sisäisesti eripurainen maa kestää huonosti ulkoapäin tulevaa uhkaa. Miten te johdatte meidät pois tästä itse keksimästänne suosta Suomen taloudelle? Jos te ette saa sopua pian, niin veronkorotukset syövät meidät konkurssiin.

On selvää, että työelämän pelisääntöjä tulee uudistaa. Jyräämisen sijaan uudistukset pitää kuitenkin tehdä sopimalla. Työelämän perheystävällisyys on edellytys sille, että duunareita ylipäättään on. Siksi keskusta ajaa turvallista työelämää. Kannan huolta muun muassa perheellistymisiässä olevien työntekijöiden kokemasta syrjinnästä. Ensimmäisen sairauspäivän sakko ja osa-aikatyön kannusteiden poistaminen pahentavat matalaa syntyvyyttä. Meillä ei ole varaa myöskään ikäsyrjintään työmarkkinoilla. Suomessa [Puhemies koputtaa] 55-vuotiaiden työllisyysprosentti on Pohjoismaiden surkein, ja te poistatte aikuiskoulutustuen, joka pahentaa tätä tilannetta. Voisitteko tulla vastaan täällä ja rakentaa yhteistä sopua, [Puhemies: Aika!] joka luo meille turvaa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Purra.

16.43 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kun kuuntelin näitä ryhmäpuheita tässä, niin kirjoitin ylös opposition käyttämiä termejä. Te puhuitte itse sorrosta, te puhuitte itse solidaarisuudesta. Nämä termit perinteisesti historiassa yhdistetään johonkin sellaiseen aikakauteen, jota minä en enää uskonut eläväni. Te myös käytitte sanoja ”katastrofi”, ”itäeurooppalainen malli”, ”työmarkkinoiden tuhoaminen” ja ”perusoikeuksien poistaminen”. Luulen, että te puhutte ihan omasta puolestanne. [Suna Kymäläinen: Mikä se järjestö oli, se sorto- ja solidaarisuusjärjestö?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

16.44 **Timo Suhonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme kuulleet lukuisissa puheenvuoroissa liki kolmen tunnin aikana, miten kokoomus suhtautuu palkansaajiin ja työmarkkina-asioihin ylimielisesti. Mutta entä sitten salin oikealla laidalla? Perussuomalaiset, kuinka te kehtaatte? Ennen vaaleja te olitte duunaripuolue. Kehuitte eroavanne kokoomuksesta siten, että teille ei käy pienituloisilta leikkaaminen. Lupasitte vastustaa lakko-oikeuden rajoittamista. Lupasitte pitää työntekijöiden puolia. Lupasitte, että työntekijöille on säädettävä kanneoikeus. Lupasitte, että eduskunta ei painosta työmarkkinajärjestöjä työntekijöille haitallisiin sopimuksiin ja niin edelleen. Kuinkas kävikään, arvoisat perussuomalaiset?

Näiden äänestäjien karkean pettämisen lisäksi te suhtaudutte palkansaajiin ylimielisesti. Naureskelette lakkoilijoille, jopa täällä salissa suhtaudutte palkansaajien puolustajiin väheksyvästi. En voi enää muuta todeta kuin että hävetkää. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

16.45 **Miko Bergbom ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä salissa lausutaan nyt vääriä todistuksia siitä, mitä perussuomalaiset ovat vaaleissa edistäneet. Juu-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

ri eilen illalla katsoin puheenjohtajamme ja nykyisen valtiovarainministeri Riikka Purran puheita useista eri vaalitenteistä eduskuntavaalien alla, joissa hän totesi, että perussuomalaisille käy ansiosidonnaisen porrastus, ei sen päivien lyhentäminen, ja näin hallitusohjelmassa myös tapahtui.

Riikka Purra, meidän puheenjohtajamme, linjasi myös, että perussuomalaisen ainoa kynnyskysymys on se, että suomalainen maahanmuuttopolitiikka laitetaan kuntoon. Ja näin myös tapahtuu. Toisekseen Riikka Purra totesi vaaleissa, että perussuomalaisille on täysin selvää, toisin kuin opposition edustajille, se, että hallituksessa joutuu tekemään kompromisseja. Jotta yli sata ihmistä tästä salista saadaan seisomaan jonkun yhteisen suunnan ja ajatusten eteen, se edellyttää, että ne sata ihmistä kykenevät muodostamaan kompromissin, jonka tukena koko hallitus voi seistä. Me huolehdimme Suomesta, te huolehditte vain omasta kannatuksestanne. [Puhemies koputtaa] Te olette kiitollisia siitä, että me teemme sen, mihin teistä ei ole.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Razmyar.

16.46 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun tehdään näin rajuja muutoksia, näin isoja muutoksia, niin tulisi huolehtia ainakin kahdesta asiasta: huolellinen valmistelu, niin että oikeuskanslerin ei tarvitse moittia, ja toisaalta, arvoisa pääministeri, täytyy varmasti olla jonkinlainen käsitys siitä, mitä ihmiset ovat näistä uudistuksista mieltä. Nyt teillä ei valitettavasti ole kumpaakaan näistä. Valmistelu on ollut suorastaan ala-arvoista, ja merkittävä osa kansasta vastustaa näitä esityksiänne.

Muutoksia saa ja pitää tehdä. On käsittämätöntä, että sieltä väitetään, etteikö niitä muutoksia saisi tehdä. Olemme koko tämän kolmen tunnin aikana koettaneet tuoda niitä teille esiin. Suomalaista yhteiskuntaa ollaan aina onnistuttu rakentamaan, tekemään uudistuksia niin, että olemme pystyneet olemaan sivistyneesti, toisia kunnioittaen, sopien. Ovatko, pääministeri Orpo, nämä sellaisia arvoja, jotka edelleen kantavat teidän hallituksessanne?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valkonen.

16.47 Ville Valkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Terve talous on hyvinvoinnin perusta, ja on äärettömän tärkeää, että täällä keskustellaan yhdestä koko talouden tärkeimmistä rakenteista eli työmarkkinoista. Lähdetään siitä, minkä takia olemme tässä tilanteessa, joka on kyllä jännittänyt. Suomi elää maailmassa 2020-luvulla, kohta, muutamien vuosien päästä, 2030-luvulla, joka on täysin toisenlainen kuin mihin meidän rakenteet on tehty. Meillä oli aikaisemmin markka, suljettu talous, nuori väestö, talouskasvu, idänkauppa veti. Nykyään me ollaan hyvin tiukassa kansainvälisessä kilpailussa, ikääntyvä väestö, ei omaa valuuttaa, jota devalvoitaisiin, ja monia muita rakenteellisia muutoksia. Nämä tarvittavat muutokset olisi voitu tehdä työmarkkinajärjestöjen toimesta jo vuosikymmeniä sitten, mutta ei ole tehty. Sen takia hallitus on tarttunut toimeen ja kantaa vastuun Suomen tulevaisuudesta.

Mielelläni kommentoisin myös vasemmistoliiton edustaja Anderssonin mielikuvituksellisia ehdotuksia, mutta joudun ajanpuutteen vuoksi vain toteamaan, että sosialismi ei toimi, se on moneen kertaan näytetty.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Andersson.

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

16.49 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisi toki kiva kuulla joitain rakentaviakin puheenvuoroja hallituksen suunnasta.

Mitä tulee meidän mielikuvituksellisiin ehdotuksiimme, tosiaan ehdotimme esimerkiksi sitä, että Suomessa otettaisiin käyttöön samanlainen järjestelmä kuin Ruotsissa on, mitä tulee työntekijöiden edustukseen yli 25 hengen kokoisissa yrityksissä. Itse uskon, että tämänkaltaiset uudistukset, joita Ruotsissa on tehty, ihan keskeisesti myötävaikuttavat siihen, että neuvottelukulttuuri Ruotsissa on parempi kuin täällä. Jo pienissä yrityksissä on kokemusta siitä, että henkilöstö ja työnantaja tekevät yhdessä, ja myös valtakunnan tasolla — myös valtakunnan tasolla — annetaan osapuolten päättää keskeisistä työehdoista ja palkkaukseen liittyvistä kysymyksistä. Ei Ruotsissa ole toteutettu jotain tällaista laajaa työehtojen heikennyspakettia lainsäädäntöteitse, niin kuin hallitus täällä tekee.

Ja mitä tulee näiden aikaisempien yritysten estämiseen, on yksi järjestö Suomessa, joka on käyttänyt veto-oikeutta keskeisessä työmarkkinakysymyksessä. Se on Suomen Yrittäjät, joka omalla veto-oikeudellaan vuonna 2016 kaatoi silloin neuvotellun sopimuksen [Puhemies koputtaa] juurikin paikallisen sopimisen uudistuksesta. [Ville Valkonen: Ruotsissa ei ole yleissitovuutta!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Satonen.

16.50 **Työministeri Arto Satonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt poikkeuksellisesti kehu edustaja Li Anderssonin puheen alkuosaa. En loppuosaa, mutta alkuosaa voi kyllä siinä mielessä kehua, että itse asiassa tämä on juuri sellainen asia — siis tämä 25 henkeä nyt on kyllä aika pieni yritys, että sitä en pidä kauhean realistisena — josta voitaisiin keskustella yhtenä osana, kuten myös sovittelujärjestelmän kehittämisestä, ehkä sovittelujärjestelmän resursseista, jotka ovat Ruotsissa vahvemmat kuin meillä. Jos SAK nyt palaisi siihen neuvottelupöytään, jossa tästä vientipalkkamallista voitaisiin sopia, ja samalla sopia, kuten Ruotsissa, sellaisista järjestelyistä, jotka mahdollistavat myös palkkatasarvon edistämisen tässä. Tämä paketti on ikään kuin realistinen neuvoteltava ratkaisu, ja minun ymmärtääkseni Akava, STTK ja EK ovat tähän neuvotteluun hyvin valmiita, ainostaan SAK:sta on tämä kiinni. Toivon, että he lähtevät mukaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kokko.

16.51 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aikanaan kokoomus mainosti itseään puolueena, jolla on korvat. Ehkä tässä suhteessa kannattaisi käydä hieman lääkäriä, koska muun muassa kollegani, edustaja Lyly tässä vieressä on kyllä todennut useita kertoja tässäkin keskustelussa, mitkä ne vaihtoehdot olisivat tilanteen ratkaisemiseksi verrattuna siihen, mitä hallitus esittää.

Edustaja Bergbom aika vauhdikkaasti tuolla kommentoi nimenomaan tätä, että hallituksessa joudutaan tekemään kompromisseja. Siitä voin sanoa olevani samaa mieltä, että aina hallituspuolueet joutuvat tekemään kompromisseja, mutta sitä täytyy nyt kyllä ihmetellä, että miten ihmeessä tällainen kompromissi voi olla mahdollinen, koska yksikään nykyisestä neljästä hallituspuolueesta ei kampanjoinut vaaleissa ja hakenut tukea muun muassa ensimmäisen sairauspäivän palkattomuudelle. Miten ihmeessä tällainen kompromissi on voinut syntyä? Kenenkä tausta-ajatus tämä on ollut? Tässä suhteessa ei varmasti ole yllättävää, että enemmistö suomalaisista on ay-liikkeen tukena tässä toiminnassa, ja siksi toivoi-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

sin edelleen, mitä täällä salissa on esitetty, että niihin aitoihin neuvotteluihin ja sopimisen tielle päästäisiin [Puhemies koputtaa] eikä turhaa sanelua.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kulmuni.

16.52 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksella on totta kai hyviä tavoitteita ja täysi oikeus toimia sen enemmistön mukaisesti, jonka he ovat eduskuntaan muodostaneet. Mutta kyllä hallituksella on samalla myös laajempi yhteiskunnallinen vastuu niistä vaikutuksista, joita teidän esityksenne tulevat tuottamaan. Ja sitä vastuuta teidän on turha paeta tai siitä ketään muuta syyttää. Vaikka teidän edustamallenne linjalle eivät työntekijöiden oikeudet niin merkittäviä olisikaan, niin ette voi kiistää sitä, että osalle ne ovat tärkeitä asioita. Te joudutte huolehtimaan siitä asiasta myös yhteiskunnallisesti. Siksi myös oma toiveeni on tietenkin se, että te tekisitte senkaltaisia esityksiä, jotka vievät Suomea eteenpäin mutta eivät loisi myöskään levottomuutta Suomeen yhtään sen enempää kuin tarve vaatii. Sellaisiakin toimintatapoja varmasti on, ja silloin se vaatisi tiettyä vastaantuloa ja sitä, että teillä olisi edes joitain esityksiä, joissa työntekijätkin kokisivat, että heitä kuultaisiin. Miksi te toimitte tällä tavalla?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Huhtasaari.

16.54 **Laura Huhtasaari ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kuuntelen tätä keskustelua, niin huomaa, että vaikka SDP:llä on ihan kohtuullinen menneisyys työntekijöiden puolustamisessa, aika on aidosti ajanut teidän ohitsenne ja niin myös keskustan ohi. Se ei totta vie ole työttömän vika, jos meillä ei ole riittävästi työpaikkoja tai Suomen kilpailukyky ei ole riittävä. Saamme jatkuvasti lukea uutisia, missä käydään muutosneuvotteluja. Esimerkiksi lääkeyhtiö Orion aloittaa muutosneuvottelut Kuopion-tehtaalla, suunnittelee siirtoa ulkomaille.

Perussuomalaiset lupasivat, että ensin suomalainen työ ja yrittäminen. Tästä lähtee, tämä on työntekijän etu. Haluaisinkin kysyä työministeriltä: Koska yrittäjät eivät voi mennä lakkoon, he joko vähentävät toimintaansa, lopettavat toimintansa tai siirtävät sen ulkomaille. Miten nämä tällaiset lakot, mitä oppositio lietsoo, vaikuttavat investointihalukkuuteen Suomeen?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru.

16.55 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus tuntuu kyllä tietävän kaiken hinnan, muttei minkään arvoa, siltä tämä keskustelu näyttää. Työelämäpaketti, jota te olette tuomassa eduskuntaan, on jo osoitettu julkisuudessa asiantuntijoiden myötä sellaiseksi, että taloudellista hyötyä ei tule siinä mittakaavassa kuin täällä tänään on kuultu, eikä myöskään työllisyysvaikutuksia. Ja koska rekordia on jo syksyltä, voidaan sanoa, että nämä laskelmat, joita esitätte, eivät liene paikallaan, koska vaikutusarvioinnit myöhemmin kaatuivat myös täällä eduskunnassa syksyä koskien. Olette nyt tehneet itseltänne osapuolen työmarkkinoille, eikä meille kenellekään voinut tulla muuta kuin yllätyksenä, että tämä kaikki oli kyllä iso pamaus siksi, että näistä teemoista ei vaaleissa puhuttu. Nyt ollaan tilanteessa, jossa te otitte suoraan elinkeinoelämän lobbareilta vastaan kirjoitusvirheineen päivineen listan, jota te ajatte täällä kuin härkää sarvista.

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

Nyt, jos me haluamme tasapainoa työmarkkinoille, hallituksen täytyy pystyä muuhunkin kuin siihen, [Puhemies koputtaa] että vain eletään vaihtoehdottomuutta. Ei, ei, ei, sanovat kokoomuslaiset täällä salissa. [Puhemies: Aika!] Ei, ei, ei. Miksi te ette voi sovitella? Miksi te ette voi puhua kauniisti osapuolista? Miksi pitää syytellä ja haukkua? [Mauri Peltokangas: Eikös teillä ollut kuuden kohdan ei-lista?] — Ei, ei, ei, sieltä kuuluu vaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kosonen.

16.56 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kuunnellaanpa nyt edustaja Kososta.

Kiitos paljon, arvoisa puhemies! — Pakko palata yhteen hallituksen kokonaisuuteen, joka hyvin ilmentää sitä eritasapainoisuutta työllisyyttä lisäävissä toimissa. Suomen työmarkkinat kaipaavat tosi paljon osaajia erityisesti sosiaali- ja terveys- ja kasvatusalalle, ja nyt todellakin olette lakkauttamassa aikuiskoulutustuen. Sen avulla koulutettiin viime vuonna esimerkiksi sote-alalle 6 000 osaajaa, ja se on todella hyvin toiminut alanvaihtajille ja nimensä mukaisesti aikuisille — heillä voi olla vaikka kuinka paljon työuraa vielä jäljellä. Juuri näillä aloilla ihmetellään, miksi tätä lähdetään lakkauttamaan. Te olette tekevässä korvaavaa mallia, mutta ilmeistä on, että se ei ehdi tähän hätään, eli tulee tällainen väliaika, jolloin ei ole mitään mallia koulututtua uudelleen, ja työvoimapula sen kun pahenee näillä aloilla. Lisäksi myös muutatte ammattikorkeakoulutuksen rahoitusmallia sillä tavalla, että jatkuva oppiminen on vähemmän palkittua.

Hyvä hallitus, [Puhemies koputtaa] 100 000 työpaikkaa kaippaa nimenomaan osaavia tekijöitä. [Puhemies koputtaa] Me keskustassa uskomme sivistyksen kertymiseen. Miksi te ette usko [Puhemies: Aika!] elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen aikuisiällä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kyllönen.

16.58 **Merja Kyllönen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esitän kysymykseni pääministerille. OECD on maaraporteissaan useiden vuosien ajan edellyttänyt Suomelta vahvoja toimia niin työelämän kuin muunkin arkielämän mielenterveyden kohentamiseksi. — Jos pääministeri maltaa sen verran kuunnella, nyt puhutaan isoista rahoista. — Täällä salissa on oltu huolissaan Suomen taloudesta. Minä olen huolissani suomalaisten työkyvystä, mielenterveydestä ja siinä samalla myöskin suomalaisesta taloudesta. OECD:n maaraporteissa on huomautettu Suomea siitä, että meillä menee vuositasonalla noin 12 miljardia euroa mielenterveyden ongelmien hoitoon. Se on niin valtava summa, että sillä on vaikutuksensa myöskin työelämässä. Kun puhutaan siitä, että työelämässä tarvitaan uudistuksia, niin väitän, että niitä tarvitaan eritoten sillä puolella, mikä pitäisi suomalaisen työntekijän pidempään työelämässä työkykyisenä ja myöskin meidän nuoret, tulevaisuuden toivot, mielenterveydeltään siinä kunnossa, että heidän työuransa voisi alkaa. Näistä asioista tässä maassa keskustellaan aivan liian vähän, [Puhemies koputtaa] ja valtiovarainministeriö ei suostu edes vuoropuheluun, [Puhemies koputtaa] perustellen sen asian niin, että nämä ovat niitä pehmeitä keinoja, joihin ei ole myöskään [Puhemies: Aika!] työllisyysvaikutuksia. Väitän, että se ei pidä paikkaansa.

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Käydään vielä hetki tätä debattia, ja sen jälkeen puheenvuorot ministeri Grahn-Laasoselle ja pääministerille. Sen jälkeen mennään puhujalistaan. — Edustaja Gebhard.

17.00 Elisa Gebhard sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on tänään pyrkinyt esittämään, että esimerkiksi sairastumisista sakottaminen ja naisvaltaisten alojen ikuinen palkkakuoppa olisivat itse asiassa uudistuksia, jotka jotenkin parantaisivat työntekijöiden asemaa. Hallitus siis vie eteenpäin historiallisia työelämän heikennyksiä ja esittää ne ikään kuin asioina, joista palkansaajien tulisi itse asiassa olla kiitollisia. Tämä on yksiselitteisesti ihmisten aliarviointia samalla, kun hallitus ei edes yritä kiistää, etteikö kyse olisi nimenomaisesti elinkeinoelämän lobbauksen tuloksena syntyneistä kirjauksista. Kysynkin pääministeriltä: Milloin te astutte ulos tästä ideologisesta poterosta ja pyritte korjaamaan rikkomanne? Milloin loppuu hallituksen ministereiden lällättely ja alentuva retoriikka työntekijöitä kohtaan, jotka yrittävät puolustaa oikeuksiaan ja vaatia parempaa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sammallahti.

17.01 Tere Sammallahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvon puhemies! Valtion alijäämä on valtava, myös kuntien alijäämä, työnantajajaritysten konkurssit, yksityistämisten konkurssit, kroonisesti korkea työttömyysaste. Missä ovat salin vasemman laidan ratkaisut? Missä ovat SDP:n vaihtoehtobudjetin työllisyysvaikutukset? Edustaja Lindtman, montako suomalaista teidän vaihtoehtonne vielä tuomitsee työttömyyteen?

Jos tätä kierrettä ei katkaista, niin ensin tulee EU:n liiallisen alijäämän menettely. Silloin Suomi-neitoa tukistellaan niin, että salin vasemmalla laidalla silmiin nousee muutakin kuin krokotiilinkyyneleet. Ja jos Suomi jatkaa sittenkin itsensä huijaamista, niin seuraavaksi tulee IMF, EKP ja EU-komissio. Ja ne vetävät tämän meidän yhteiskunnan niin bruttaalin mankelin läpi, että ei ole ennen nähty. Siksi tämä hallitus pysyy työn linjalla, jotta nämä uhkakuvat voidaan väistää. Ei anneta ay-liikkeen ottaa selkävoittoa demokratiasta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elomaa.

17.02 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kolme tuntia on käyty keskustelua. Haluankin kysyä: Haluammeko, että hyvinvointivaltiomme Suomi säilyttää edes tämän tason, joka meillä nyt on? Oppositio, haluatteko? Hallitus haluaa. [Suna Kymäläinen: Te heikennätte sitä!] Näillä talousnäkyksillä on pakko tehdä konkreettisia tekoja, jotta tämä olisi mahdollista.

Oppositio esittää, että jatketaan samaa linjaa kuin edellinen hallitus, ei siis uudistuksia. Tämä hallitus näkee todellisuuden. Kipeitäkin uudistuksia aluksi on tehtävä, mutta niillä yritetään saada työpaikat säilymään ja saada uusia työpaikkoja. Kysynkin hallitukselta: Mikä ajatus teillä on tämän iltapäivän jälkeen? Tukeeko koko oppositio, siis koko oppositio, aidosti sitä, että tämä pattitilanne työkentällä saadaan selvitettyä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

17.03 Juha Viitala sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ay-liikettä eli palkansaajia vastaan on tänään kyllä hyökätty aika rajusti sieltä perussuomalaisten minis-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

terien ja edustajien toimesta. Olisiko ollut reilua hyökätä kuitenkin ennen vaaleja eikä vasta sen jälkeen, kun ministeriön ovet jo aukesivat?

Mutta muutama sana viestinnästä:

Kokoomuksen eduskuntaryhmän puheenjohtaja, edustaja Marttinen kirjoitti eilen Satakunnan Kansan kolumnissaan seuraavaa: ”Hallitus on toteuttamassa maltillisia uudistuksia työmarkkinoille.” Kuitenkin pääministeri Orpo on todennut, että hallituksen uudistukset ja reformit ovat historiallinen muutos Suomessa. Koettakaapa kokoomuksessa nyt päättää, onko kyseessä pieni vai jättimäinen muutos vai onko kenties kyse siitä, että muutos on pieni hyvätuloiselle mutta suuri pienituloiselle.

Lisäksi ministeri Satosen kommentit Ruotsin poliittisten lakkojen rajoittamisesta eivät näytä pohjautuvan todelliseen tietoon [Puhemies koputtaa] vaan lähinnä elinkeinoelämän peesaamiseen. [Puhemies koputtaa] On kummallista, että tässä vaiheessa näin [Puhemies: Aika!] merkittävää heikennyspakettia on alettu asiaa vähätellä [Puhemies koputtaa] ja hallituspuolueilla on [Puhemies koputtaa] näin ristiriitaista viestintää [Puhemies koputtaa] vailla totuus pohjaa. [Puhemies: Aika!] Olisiko reilua kertoa kansalaisille suoraan, miten isoista heikennyksistä on kyse?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Aika. — Edustaja Rintamäki.

17.05 Anne Rintamäki ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on kovasti arvosteltu hallituksen pyrkimyksiä saada Suomen talous kuntoon. Hallitus on toiminut vasta puolisen vuotta, mutta opposition mielestä mitään ei ole vielä tehty ja jos jotakin on tehty, niin sekin on väärin. Mikään ei ole hyvä, kun valitaan säästötoimenpiteitä ja työllisyystavoitteita ajetaan eteenpäin.

Vasemmalta puolen vaaditaan vastuunkantoa, mutta missä on edellisen hallituksen vastuunkanto? Missä ne vastuunkantajat ovat? [Välihuuto vasemmalta] Nyt luetellaan eri toimia siitä, miten valtiontaloutta tulisi hoitaa, mutta neljä vuotta elettiin niin kuin pellossa. Jos teidän vastuunkantonne on välikysymysten sorvaaminen, niin kovin on kevyt työkalupakki. Olisiko pitänyt tarttua toimeen silloin, kun teillä oli siihen mandaatti? Ja vasemmistolle tiedoksi, että ay-liikkeelle riittää, että pomoilla menee hyvin [Puhemies koputtaa] ja tulevat eläneeksi. Hallitus [Puhemies koputtaa] kantaa vastuun koko Suomesta ja suomalaisista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinäluoma.

17.06 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on todella ehtinyt toimia vain reilu puoli vuotta, mutta siitäkin huolimatta petettyjen vaalilupausten lista on roima, varsinkin perussuomalaisten puolella. Sen lisäksi edustaja Bergbom puhui täällä kyllä hieman ohi totuuden. Perussuomalaisten puheenjohtaja Riikka Purra totesi vielä vuoden 2022 joulukuun Ykkösaamussa näin, kun kysyttiin kokoomuksen tavoitteesta puolittaa työttömyysturva: ”Emme ole valmiita puolittamaan ansiosidonnaista turvaa, olemme valmiita porrastamaan sen, mutta kuitenkin niin, [Antti Kurvisen välihuuto] että kokonaisuusmäärä ei merkittävästi laskisi.” No, kuinkas sitten kävikään? Vaalilupaukset petettiin ja pahasti, joten en kyllä ihmettele, että suomalaisten enemmistö on näitä hallituksen suunnittelemaa työelämän heikennyksiä vastaan. [Mauri Peltokangas: Kurkistakaa gallup tuloksia, esimerkiksi tämän päivän Hesaria!]

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kauma.

17.07 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä ovat jotkut edustajat todenneet, että hallituksen uudistukset aiheuttavat levottomuutta suomalaisissa. Täällä edustaja Honkasalo käytti termiä ”hädissään”. Itse kyllä väitän, että jos joku on hädissään näistä ehdotuksista, se perustuu siihen, että pääasiassa opposition edustajat ovat levittäneet vääriä väittämiä näistä uudistuksista.

Otan muutaman esimerkin. Edustaja Nurminen tänään aiemmin väitti, että työttömyysturvaa oltaisiin lyhentämässä, siis ansiosidonnaista työttömyysturvaa. Ei olla, sitä ollaan porrastamassa. Myöskin on puhuttu siitä, että työntekijöiltä otettaisiin pois lakko-oikeus. Ei olla ottamassa lakko-oikeutta pois. Nyt me puhumme vain poliittisen työtaistelun rajoittamisesta yhteen vuorokauteen ja myöskin siitä, että tukilakot olisivat suhteellisia eivätkä suhteettomia, niin kuin tähän mennessä. Ja kolmantena, muun muassa edustaja Berg totesi tänään, että kolmikantaisesta neuvottelusta oltaisiin luopumassa kokonaan. Sekään ei pidä paikkaansa. [Puhemies koputtaa] Työmarkkinaosapuolet neuvottelevat jatkossakin [Puhemies koputtaa] työehtosopimuksista. Nyt on kysymys siitä, [Puhemies: Aika!] että ammatit yhdistysliikkeellä ei voi olla veto-oikeutta, [Puhemies koputtaa] vaan eduskunta on se, joka päättää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Aika, edustaja Kauma. — Edustaja Koskela.

17.08 **Minja Koskela vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kauma piti äsken puheenvuoron, jossa hän luetteli itse näitä heikennyksiä ja antoi ymmärtää, että eivät nämä nyt niin isoja asioita loppujen lopuksi ole ihmisille, työntekijöille, ja väitti, että kyse olisi siitä, että oppositio on tehnyt näistä hallituksen esityksistä jotain sellaista, mitä ne eivät ole. Mutta edustaja Kauma, te ihan itse juuri äsken luettelitte niitä heikennyksiä. Kyllähän ihmiset ovat hädissään, kun nämä yhdistetään teidän sosiaaliturvaleikkauksiinne. Meillä esimerkiksi Helsingissä tulee olemaan työvoimapulaa. Se tulee pahenemaan näiden teidän uudistusten jälkeen, ja kun sanon ”uudistus”, niin tarkoitan tietenkin tässä yhteydessä ”heikennys” ja ”leikkaus”. Kun te samaan aikaan romutatte asumistukea, vähennätte kohtuuhintaisten asuntojen saatavuutta ja sitten teette näitä työmarkkinatoimia, jotka heikentävät nimenomaisesti työntekijöiden asemaa, niin kyllä tämä kokonaisuus on sellainen, että se osuu erityisen raskaasti vaikkapa yksinhuoltajiin, jotka käyvät töissä ja joilla jatkossa ei ole mahdollisuutta sellaiseen joustoon, [Puhemies koputtaa] mitä vaikka suojaosat ovat tuoneet, jotka nekin te poistatte.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Norrback.

17.10 **Anders Norrback r** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! On todistettava, että globaali ja kansallinen taloussympäristö muuttuu jatkuvasti. Ehkä me voidaan olla samaa mieltä siitä.

Seuraavaksi: Vaatiiko tämä, että myös työolainsäädäntö muuttuu ja ehkä työmarkkinadynamiikkakin muuttuu? Ollaanko tästä samaa mieltä? Hallitus on vastannut näihin kysymyksiin, mutta minä vielä odotan, mikä on opposition vastaus siihen, mitä tämä jatkuva muuttuminen vaatii meiltä, että meidän hyvinvointiyhteiskuntamme voidaan pelastaa.

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

Tämä on minun mielestäni se perimmäinen kysymys. Tietysti voi sanoa ”ei, ei, ei”, mutta sitten myös ei myönnetä, että maailma muuttuu. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kurvinen.

17.11 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämän väliskysymyskeskustelun sävy yleisesti ottaen on varsin ikävä. Me keskustassa toivoimme, että pikkuhiljaa tätä vastakkainasettelua vähennettäisiin ja haettaisiin niitä ratkaisuja. Arvoisa pääministeri, keskeltä löytyy nimenomaan niitä ratkaisuja, ei tällä ääripäiden tyylillä, mihin teidän hallituksenne Suomen ajaa.

Rouva puhemies! Tämä ei lupaa hyvää Suomelle. Tuntuu, että tätä yhteiskunnallista konfliktia vain kärjistetään täällä eduskunnan puolesta. Mietin tuossa penkissä istuen ja tätä keskustelua kuunnellen, että valitettavasti tannerit, stählbergit ja kalliot loistavat pois-saolollaan tästä porukasta ja täällä muunlainen henki liikkuu. [Mauri Peltokankaan välihuuto]

Puhemies! Tarvittaisiin ehdottomasti kasvutoimia meidän talouteen. Pelkillä leikkauksilla tämä taloustilanne ei käänny. Ja työelämän osalta pitäisi puhua myös osaamisen päivittämisestä. Tässähän hallitus toimii aivan väärin päin. Leikataan aikuiskoulutuksesta, kun pitäisi tukea ihmisiä olemaan töissä seitsemänkymppiseksi. Pitäisi puhua osatyökykyisten työllisyysmahdollisuuksista. Ja onko hallitus miettinyt ollenkaan, kysyn nyt, miten me saataisiin ihmiset jaksamaan työelämässä kauemmin, estettäisiin kolmekymppisten burnoutit, mielenterveyssyistä eläkkeelle menot? Vai uskotteko te siihen, [Puhemies koputtaa] että pelkästään tällä jyrälinjalla työllisyys nousee? [Välihuuto]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

17.12 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on mielenkiintoinen iltapäivä ollut kuulla näitä puheenvuoroja ja sitä työmarkkinaosaamista, mitä täällä salissa on näkynyt. Jonkin verran meillä kaikilla taitaa olla laiskanläksyä nyt, että miten se oikeasti toimii, tuo työmarkkina. [Mauri Peltokangas: Aliarvioitko kollegoitanne?] — En aliarvioi, mutta minä sanon myös itse, että on...

Mutta se on tosiasia, että työmarkkinatoiminta ja työmarkkinoiden kanssa yhteistyö kolmikantaisesti on ollut Suomen isojen kriisien keskellä se ratkaisujen tie ulos niistä. Tässä ilmapiirissä, missä nyt tätä keskustelua käydään, kun keskinäinen luottamus ja halu sopia on viety niin alas kuin tällä hetkellä on, on vaikea kuvitella, että sitä hyvää työkalua saadaan käytettyä tästä eteenpäin. Ja minä itse toivoisin, että me rakennettaisiin tässä semmoista yhteiskuntaa, jossa näin voitaisiin tehdä. Se minua tässä keskustelussa eniten huoltaa.

Sinänsä työmarkkinatoiminta kyllä osaa hakea uusia tapoja uusiin tilanteisiin, niin se on aina tehnyt, mutta se ei voi tapahtua [Puhemies koputtaa] yksipuolisesti, sen täytyy tapahtua sopien. [Antti Lindtman: Kokemuksen tuomaa viisautta!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

17.13 Joakim Vigelius ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hieman tragikoomista vasemmistolta saarnata väliskysymyksessään niin sanotusta pitkään toiminees-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

ta sopimisen ja yhteistyön kulttuurista, koska ettehan te sovi, ettehan te tee yhteistyötä ja eihän tuo teidän kulttuurinne ole toiminut puoleentoista vuosikymmeneen. Mitä sopimista ja yhteistyötä se on, että vallassa ollessanne sanotte ”ei” kaikille säästöille, kaikille uudistuksille, ja sitten kun teidät syöstään vallasta sinne oppositioon, sanotte edelleen ”ei” kaikille säästöille ja kaikille uudistuksille ja laitate vielä ay-kätyrinne lakkoilemaan? Laskun siitä maksaa kansantalous, laskun siitä maksaa Suomen kansa.

On myös totuudenvastaista väittää tuon kulttuurin toimineen pitkään. Suomessa ei ole yli 15 vuoteen ollut talous tasapainossa eikä tosiasiallista talouskasvua. Tuossa teidän kulttuurissanne ei ole kyetty sopimaan kuin tekemättömyydestä, talouden alasajosta ja tulevilta sukupolvilta varastamisesta. Sellainen kulttuuri on syytäkin [Puhemies koputtaa] rikkoa, olisi ollut jo ajat sitten.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

17.15 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jos muistellaan, mitä tapahtui 15—16 vuotta sitten, niin silloin Elinkeinoelämän keskusliitto, EK, irtaantui keskitetystä sopimisesta. Siihen asti oltiin jaettu kansantalouden kantokyvyn mukaan niitä palkkaratkaisuja, tehty ratkaisuja, joissa matalapalkka-aloille tasa-arvoerillä tasoitettiin näitä palkankorotuksia ja näitä alojen välisiä eroja. Siihen asti tehtiin tällaista yhteistä politiikkaa. Sen jälkeen, 2008, EK ilmoitti, ettei halua tehdä enää keskitettyjä ratkaisuja, että liittokohtaisesti tulee parempia ratkaisuja. Nyt meillä on 15—16 vuotta tehty sellaisia ratkaisuja. Ovatko tulokset puoltaneet näitä? Tässä on yksi keskustelunavaus, jota pitäisi käydä myöskin EK:n kanssa. EK on ollut tässä koko ajan taka-alalla ja odottaa, mitä Orpon hallitus tekee heidän tavoitteidensa eteen, seuraa sivulla, takavasemmalla. Työnantajat on tässä keskustelussa päästetty [Puhemies koputtaa] tosi vähällä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Zyskowicz.

17.16 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyin edellisessä puheenvuorossani, onko joku kuullut tässä keskustelussa tai muutoin oppositiolta tai ammattiyhdistysliikkeeltä sellaisia ehdotuksia, joilla saavutettaisiin vaihtoehtoisin keinoin hallituksen työllisyystavoite, tai sellaisia ehdotuksia, joilla saavutettaisiin vaihtoehtoisin keinoin hallituksen tavoittelema julkisen talouden vahvistuminen. Ei ollut siihen mennessä kuultu, eikä ole tämän jälkeenkään kuultu. Te koko ajan puhutte siitä, että pitää neuvotella, fine, mutta missä ovat ne teidän ehdotuksenne siitä, mitä pitäisi tehdä, jotta päästäisiin näihin tavoitteisiin? [Suna Kymäläisen välihuuto]

Arvoisa puhemies! Sitten täällä on sanottu, ettei hallituksella ole demokraattista mandaattia, koska hallituspuolueet eivät vaalikampanjassaan tuoneet näitä kaikkia asioita esiin. Milloinkahan Suomessa on ollut sellainen hallitus, jonka puolueet olisivat kaikki ne tilanteet, joihin joutuvat ja joissa päätökset joutuvat tekemään, tuoneet esiin jo vaalikampanjassa? Sellaista hallitusta [Puhemies koputtaa] ei Suomessa ole ikinä ollut.

Ja lopuksi, arvoisa puhemies: Tähän saliin ei vaalien jälkeenkään tule sellaista enemmistöä, joka kumoaisi sen, [Puhemies: Aika!] mitä nyt ollaan tekemässä. Totta kai joitain pieniä yksityiskohtia voisi olla, [Puhemies: Aika, edustaja Zyskowicz!] mutta nämä reformit tulevat jäämään voimaan.

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Werning.

17.17 **Paula Werning sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus, te olette lisänneet jääräpäisesti vastakkainasettelua lietsovaa työmarkkinapolitiikkaa, joka uhkaa heikentää työntekijöiden asemaa ja lisää epävarmuutta työelämässä. Monet hallituksen esittämistä muutoksista ovat ristiriidassa vaalien alla annettuihin lupauksiin, ja päinvastoin tällaisia toimia etenkin te, perussuomalaiset, vastustitte vaalien alla sekä vielä Säätytalolle mennessänne.

Hallituksen näennäiset neuvottelut työmarkkinajärjestöjen kanssa eivät ole johtaneet todelliseen vuoropuheluun, vaan päätökset tuntuvat olevan ennalta määrättyjä. Hallitus toteuttaa vain työnantajapuolen toiveita, ja jopa hallitusohjelman teksti näyttää olevan sanasta sanaan kopioitu EK:n ja SY:n antamista tavoitteista. Nyt on vastuunkannon aika. Pääministeri Orpo, osoittakaa nyt johtajuutta ja olkaa valmiita aitoon neuvotteluun.

Ja lopuksi vielä: Kehonkieli kertoo enemmän kuin tuhat sanaa. Pääministeri Orpo, mitä luulette, millaisina ministereiden virnuilut tämän päivän aikana näyttäytyvät paitsi tänne saliin myös kotikatsomoihin? Siellä puhutaan ja täällä puhutaan satojentuhansien työntekijöiden arjesta. [Puhemies koputtaa] Tämähkö on se arvostus, miten ministerit ajattelevat ja [Puhemies: Aika!] työntekijöitä kunnioittavat?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tanus.

17.19 **Sari Tanus kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitokset ministereille ja erityisesti ministeri Satoselle. Olette kerta toisensa jälkeen jaksaneet selittää ja selittää ja selittää uudelleen ja uudelleen, kuinka nämä asiat todellisuudessa ovat. Suomi nousee vain työllä ja yrittämisellä. Työn tekemisen ja työn teettämisen pitää olla kannattavaa. Suomi ei nouse poliittisilla lakoilla. Suomi ei nouse Suomea pysäyttämällä eikä työntekijöitä pelottelemalla.

Itse asiassa on ollut hyvin hämmäntävää kuunnella täällä monia opposition puheita ja väittämiä. Ne ovat toistaneet joidenkin kovaäänisten ay-johtajien väittämiä, ja olen miettinyt, onko todellisuudessa hallitusohjelmaa ja sen esityksiä edes luettu. ”Lukekaa ensin hallitusohjelmakirjaukset”, sanoi hiljakkoin myös eräs koko ikänsä ay-miehenä toiminut vaikuttaja A-studiossa. ”Hävetää ne valheet, joita nyt ay-puolelta totuuksina toistetaan”, hän sanoi viitaten omaan taustaansa.

Ruotsissa näitä muutoksia on todellakin tehty sopien. [Puhemies koputtaa] Suomessa osapuolet eivät ole voineet sopia, eivät ole onnistuneet sopimaan, [Puhemies: Aika!] ja sen takia vastuullinen hallitus tekee nyt niitä muutoksia. [Eveliina Heinäluoman välihuuto]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäkinen.

17.20 **Riitta Mäkinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen tässä reilut kolme tuntia kuunnellut tätä keskustelua, ja tässä vaiheessa oikeastaan kohdistan sanani teille, arvoisa pääministeri Orpo. Minä olen aina pitänyt kokoomusta sivistyspuolueena, mutta nyt on pakko kysyä teiltä: pidätkö te aidosti todella oman hallituksenne ministereiden käytöstä jollakin tavalla hyväksyttävänä tai asiallisena? [Suna Kymäläinen: Oikea kysymys!] Tällaisen kriisin keskellä se ivaaminen ja solvaaminen ja naureskelu, jota teidän ministerinne ovat osoittaneet, on käsittämätöntä. Ei suomalaista yhteiskuntaa, kasvua tai

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

hyvinvointia näin rakenneta. Te olette, Orpo, viisas mies. Olen varma siitä, että tämän itse tiedätte, vaikka ette sitä voi ääneen sanoa. [Puhemies koputtaa] Kysyn teiltä: oletteko te valmis kantamaan vastuuta ja ottamaan osaa neuvotteluihin, [Puhemies: Aika!] jotta vaka-us ja rauha tähän yhteiskuntaan palautetaan ministereistänne huolimatta?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Otetaan tähän ministeri Grahn-Laasosen puheen-vuoro ja sen jälkeen pääministerin puheenvuoro, ja sitten mennään puhujalistaan.

17.21 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin paljon kuin arvostan SDP:n ryhmäpuhujan edustaja Lylyn pitkää koke-musta ja ansioita työmarkkinoilla, on pakko sanoa, että sitä Suomea, jota kuvaatte, ei tänä päivänä enää tosiasiallisesti ole. Maailma on mennyt eteenpäin, globalisoitunut, me ollaan kansainvälistytty, meidän yritykset toimivat aivan erilaisessa kilpailuympäristössä.

Ja missä tilanteessa Suomi tällä hetkellä on? Erittäin vaikeassa taloudellisessa tilantees-sa: 16 vuotta — ei merkittävää kasvua, iso velkavuori, joka kasvaa kasvamistaan, raken-teellista alijäämää. Me ollaan todella vaikeassa tilanteessa, ja me emme voi jatkaa samaan malliin. Ja kun te sanotte, että sopikaa ja antakaa mahdollisuus sopimiselle, niin viime hal-lituskaudella SDP-johtoisessa hallituksessa istui monta työryhmää pohtimassa näitä samo-ja asioita, ja neljään vuoteen ei tapahtunut yhtään mitään. Tässä tilanteessa meillä ei ollut samaa mahdollisuutta. Me emme voi antaa seuraavaa neljää vuotta jollekin asialle ehkä edetä eteenpäin, vaan tämän hallituksen on kannettava se vastuu, jonka kansa on antanut — sen mandaatin ja valtakirjan päättäjille tässä salissa tehdä ne uudistukset, jotka ovat ihan välttämättömiä Suomen talouden suunnan korjaamiseksi. Se, jos mikä, on työntekijän etu, että meillä on työpaikkoja, meillä olisi varmuutta huomista, meillä syntyisi uutta tässä maassa, että uskallettaisiin työllistää, että uskallettaisiin palkata, rakentaa huomista per-heissä ja suomalaisissa kodeissa. Tämä on se motivaatio, mikä tätä hallitusta vie eteenpäin, ei mikään vastakkainasettelu tai kärjistäminen.

Minä olen aivan samaa mieltä kaikista niistä puheenvuoroista, missä täällä on sanottu, ettei kaivata vastakkainasettelua ja kärjistämistä — ei todella kaivata. [Eveliina Heinäluo-ma: Katsokaa ministeriaitiota!] Nyt kaivattaisiin niitä ratkaisuja, jotka nostavat Suomen ta-louden tästä suosta ja luovat varmuutta huomista suomalaisille työpaikoille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Pääministeri Orpo.

17.23 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Ensin tähän keskusteluun. Viimek-si tänään olen muistuttanut valtioneuvoston jäseniä siitä, että ei provosoida eikä provosoi-duta. Minä luulen, että asiallinen käytös on ihan meille kaikille hyväksi muistutukseksi. [Eveliina Heinäluoman välihuuto] Minä olen itse täällä nyt viidettä kautta, ja olen nähnyt jo monta hallitusta ja monta oppositiota. En tiedä, onko tässä tapahtunut kauhean suurta muutosta, mutta me voimme itse kukin, kaikki vaikuttaa siihen muutokseen. [Tuula Haa-tainen: Ei tuolta aitiosta!] Tulen tekemään kaikkeni valtioneuvoston osalta, että koko ajan näissä vaikeissa keskusteluissa ja kaiken provosoimisenkin keskellä valtioneuvosto toimii arvokkaasti ja eduskuntaa kunnioittaen. Se kuuluu pelisääntöihin.

Mutta, arvoisa puhemies, tehdään yksi tärkeä ero nyt selväksi: palkansaajaliike, työ-markkinajärjestelmä. Jos täällä joku sanoo, että hallituspuolueet tai vaikka edustamani kansanliike eivät kunnioita palkansaajien oikeuksia, niin se on kyllä aika paksu väite. Kun

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

kaikkien hallituspuolueiden jäseniä toimii lukuisissa palkansaajajärjestöissä, on toiminut kymmeniä vuosia, rakentamassa suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa, toimimassa keskeisissä tehtävissä palkansaajajärjestöissä ja tekee sitä tänä päivänä, niin on käsittämätöntä väittää tuollaista. Eikö? [Suna Kymäläisen välihuuto] Mutta palkansaajaliikkeellä on ollut historiallinen tehtävä pitää huolta palkansaajien työehdoista, hyvinvoinnista, ja sitä he tekevät tänä päivänä.

Sitten on aivan toinen asia, työmarkkinat, jotka eivät tänä päivänä toimi niin kuin Suomessa pitäisi, ja niitä työmarkkinoita me ollaan uudistamassa. Työrauhalainsäädäntö ei koske yksittäiseen työntekijään. Edelleen saa esimerkiksi lakkoilla omien työehtosopimusten puolesta. Eli ei koske tavallista palkansaajaa. Tai paikallinen sopiminen, TESien puitteissa. Me vaan halutaan, että kaikki työntekijät ja kaikki työpaikat pääsevät noudattamaan ja soveltamaan työehtosopimuksia. Ei se ole uhka ja riski. Eli edelleen sanon, että teidän retoriikassanne, arvoisa oppositio, te pelottelette ja liioittelette palkansaajien suuntaan näiden uudistusten merkitystä, ja se on totta.

Mutta sitten, minusta edustaja Kyllönen käytti hyvän puheenvuoron, ja on hyvä, että herrätelitte kuuntelemaan sen oikein tarkkaavaisesti. Nimittäin työelämässä on valtavasti asioita, joita voidaan tehdä paremmin — jotka eivät nyt liity näihin lainsäädäntöhankkeisiin mutta joita pitää tehdä. Meillä on hallitusohjelmassa niihin liittyviä kirjauksia, esimerkiksi työhyvinvointi, työssäjaksaminen tai vaikka liikkumattomuus työelämässä. Täällä on laajoja asioita, joita pitäisi tehdä. Pelkästään liikkumattomuudesta tulee miljardien kustannukset. Edustaja Kyllösen summa mielenterveysongelmissa taisi olla toistakymmentä miljardia, [Merja Kyllönen: Kyllä!] ja näissä jos jossakin jälleen kerran tarvitaan sitä palkansaajaliikkeen osaamista mutta myös työnantajien vastuuta siitä, että työhyvinvointia edistetään, työelämässä ei pidä syrjiä ketään. Tehtävää on vaikka kuinka paljon, ja sitä tehdään, ja sitä saa tehdä. Mikään ei estä sitä.

Ja, arvoisa puhemies, vielä viimeiseksi yksi uutinen, koska hallitus siis toimii koko ajan. Tänään on talouspoliittinen ministerivaliokunta tehnyt päätöksen, [Eveliina Heinäluoma: Ai yhdeksän kuukautta myöhässä?] jossa asumisoikeusasuntotuotannon valtuuksia jatketaan eteenpäin ja samoin ARAn lainanantovaltuuksia ja korkotukiehtoja suhdanteen myötä aikaistetaan niin, että näillä päätöksillä lasketaan olevan noin 5 000 asunnon startin vaikutus. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Minä olen kertonut, että tämä on ollut valmistelussa, ja nyt siitä on tehty päätös. Kommentti oli nyt se, että vuosi meni, [Antti Lindtman: Kyllä!] siis väärin sammutettu. On koko ajan kerrottu, että tämä on valmistelussa. Ilmeisesti teitä nyt jäi sitten kismittämään, että tämäkin asia on hoidettu. [Välihuutoja] Tästä jäi ikävä maku tietenkin, kun nyt hallitus oli saanut taas yhden tärkeän päätöksen aikaan. Me teemme koko ajan päätöksiä. Tämä on erittäin vaikea aika, mutta samaan aikaan, kun meidän täytyy toimia tässä ajassa, meidän täytyy tehdä näitä päätöksiä. Ja mitä hallitukseen tulee, hallitus on sitoutunut hallitusohjelman eteenpäinvientiin, ja se on paras kasvuohtelma tälle maalle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Otetaan tähän vielä, kun ilmeisesti pääministeri onnistui provosoimaan vielä keskustelua, edustaja Lindtman, ja sen jälkeen jos pääministeri haluaa vastata, ja sitten mennään puhujalistaan.

17.28 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa pääministeri, on hyvä, että vihdoin teitte ensimmäisen päätöksen, [Eveliina Heinäluoma: Kyllä!] ensimmäisen päätök-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

sen, jolla tähän asuntomarkkinoiden syöksyyn voidaan vastata. Mutta, hyvä pääministeri, tämä kriisi on jatkunut jo pitkään, ja juuri tämän takia me jo viime kesästä lähtien olemme tätä peräänkuuluttaneet, koska joka päivä, oletteko huomannut, rakennusalan yrityksiä menee konkurssiin ja joka päivä työttömyys lisääntyy. Tässä salissa teidän elinkeinoministerinne aikaisemmin sanoi, että ei tarvita mitään päätöksiä, koska alalla on kupla. Hyvä, että nyt tunnustitte, hyvä, että nyt vihdoinkin otitte ja ryhdyitte toimiin, mutta tänä aikana, arvoisa pääministeri, työttömiä tuli lisää ja rakennusyrityksiä meni konkurssiin, ja sen vuoksi tämän vuoden kasvu näyttää erittäin heikolta, ja osaltaan sen vuoksi teillä on riski joutua EU:n alijäämämenettelyyn. [Eveliina Heinäluoma: Kyllä!] Tämä odottelu maksoi työpaikkoja, maksoi konkursseja, maksoi Suomen kasvua ja toi lisää velkaa. Ottakaa tästä opiksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Pääministeri Orpo.

17.29 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä se vaan on niin, että sitä velkataakkaa, mikä tälle hallitukselle on jätetty, tässä hoidetaan. Se, jos me joudumme alijäämämenettelyyn, ei kyllä johdu tästä muutamasta kuukaudesta, missä tätä valmisteltiin. Sitä paitsi te unohdatte sujuvasti sen, että viime kehysriihessä syksyllä hallitus teki usean kohdan ohjelman ja paketin, jolla asuntorakentamiseen ja asuntomarkkinoihin pyrittiin saamaan vauhtia. Nyt tämä päätös tehtiin tässä, ja se on täysin hallitusohjelman mukainen. Mutta siis edelleen toistan: tärkeä päätös, 5 000 asuntoa voi lähteä liikkeelle näiden päätösten myötä. Hallitus toimii ajassa, vaikka kuinka harmittaisi. [Mauri Peltokangas: Juuri näin, erinomainen vastaus!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Sitten puhujalistaan. — Edustaja Valkonen.

17.30 Ville Valkonen kok: Arvoisa puhemies! Tämä hyvin intohimoinen tunnelma täällä kertoo varmasti siitä, että meillä kaikilla on huoli Suomen tulevaisuudesta. Tällä salilla on yksi tavoite, ja se on hyvinvoiva Suomi. Tänään on keskusteltu erittäin tärkeästä aiheesta, ja vaikka näköjään keinoista on suuri erimielisyys, tavoite on jaettu. Ainoastaan terve talous turvaa meidän tulevaisuutemme, ja varmasti jokainen täällä ymmärtää, kuinka vakava tilanne on.

Oppositio on nostanut esille tärkeän aihepiirin eli työmarkkinoiden toiminnan. Työmarkkinat ovat yksi kansantalouden tärkeimmistä markkinoiden osista, mutta valitettavasti otsikko on kyllä täysin väärä. Opposition väite on, että työmarkkinat ovat kaaoksessa. Eivät ole, Suomen työmarkkinat eivät ole kaaoksessa. Suomen eduskunta on poliittisen painostuksen alaisena tiettyjen järjestöjen toimesta, ja epävarmuutta lietsoo poliittinen vasemmisto.

Aloitetaan siitä, miten tähän on tultu; tilanne on jännittynyt, joten pieni, hieman pitkäaikaisempi katsanto on tarpeen. Suomen monet hyvinvointiyhteiskunnan rakenteet, mukaan lukien työmarkkinarakenteet, pystytettiin suurin piirtein 40-luvun lopulta 80-luvun alkuun maailmanaikana, joka oli täysin toisenlainen taloudellisesti. Me olimme nuori teollistuva kansakunta, meillä oli nuori väestö, otettiin kiinni muuta Länsi-Eurooppaa, talous kasvoi valtavasti, idänkauppa veti. Meillä oli oma valuutta, markka, jota käytettiin devalvaatioina puolisaännöllisin väliajoin — hyvin toisenlainen tilanne kuin nykyään, jossa me tänä päivänä olemme euroajassa, ei ole omaa valuuttaa, jota voitaisiin devalvoida. Me olemme kansainvälisessä kilpailussa, meidän väestömme on huomattavasti ikääntyneem-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

pi, ja se toimintaympäristö, jossa yritykset ovat, on globaali. Ja tämä on se juurisyy, minkä takia Suomi tarvitsee niin isot uudistukset niin työmarkkinoilla kuin esimerkiksi sosiaaliturvassa.

Nämä uudistukset oltaisiin voitu tehdä eri tavalla vuosikymmenien varrella. Muun muassa Ruotsissa ne pääsääntöisesti syntyivät nimenomaan työmarkkinajärjestöjen vuoropuhelussa, vastuullisessa sellaisessa, mutta Suomessa näin ei ole tapahtunut. Täällä on jarrutettu, täällä on estetty, täällä on pysäytetty vuosikaudesta toiseen, ja sitä yritetään tälläkin hetkellä. Ja tästä syystä tämä Orpon hallitus tekee nyt ne uudistukset, jotka Suomessa olisi pitänyt tehdä jo vuosikymmeniä sitten, jotta meidän taloutemme olisi iskukykyinen nykyisessä globaalissa kilpailutaloudessa. Me olemme erittäin vientivetoinen pieni avotalous, joka ei pärjää, mikäli meidän yrityksemme eivät pärjää maailmanmarkkinoilla.

Ja millään voimalla ei tämän salin ulkopuolella voi olla pysäytysoikeutta Suomen tulevaisuuteen — ei yhtään millään järjestöllä, ei millään muulla kuin Suomen eduskunnalla, joka edustaa kansaa ja joka tässä salissa loppujen lopuksi tekee päätökset.

No, tämä hallitus on valinnut työn linjan. Kokonaisuudessaan hallituksen työllisyyspolitiikan voi kiteyttää suurin piirtein neljään kokonaisuuteen, joista keskeisin on ilman muuta paikallisen sopimisen lisääminen eli se, että valtakunnalliset liitot eivät sanele työehtoja, vaan työpaikoilla määritellään se, miten ja millä tavalla töitä tehdään, koska työpaikalla se parhaiten tiedetään. Toinen keskeinen uudistuskohde on vientivetoinen palkkamalli sen takia, että Suomi on niin vientivetoinen talous. Kolmas on työllistämisen kynnysten madaltaminen eli uudistukset, joilla vähennetään yrittäjän riskiä ottaa työntekijä. Ja neljäs on kannustava sosiaaliturva eli se, että uudistusten jälkeen työnteko on aina joutenoloa kannattavampaa. Ja näiden jälkeen, kun me uskallamme uudistua, tulla tälle vuosituhannele sieltä 40—70-luvulta, Suomi on paljon paremmin voiva, kasvava talous, jossa on varaa nostaa palkkoja, enemmän työllisyyttä, kestävämpi julkinen talous.

Suomi nousee, arvoisa puhemies, rohkeudella uudistaa, ei lakkoilulla eikä pelottelulla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltokangas.

17.36 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Salin vasen laita on rustannut välikysymyksen väitetystä työmarkkinakaaoksesta. Välikysymyksen otsikoinnissa tuodaan esiin se, että väitetty kaaos olisi muka hallituksen aiheuttama. Tilanteen aiheuttajasta voidaan olla siellä vasemmalla mitä mieltä tahansa, mutta tilanne, joka on nyt päällä, johtuu lakoina, jotka ovat liittojen alulle panemia ja vasemmiston tukemia. Kyseessä on ilman muuta poliittiset lakot, joiden tarkoituksena on vastustaa hallituksen politiikkaa, eikä tässä ole kysymys pelkästä työmarkkinapolitiikasta.

Onkin täysin kestäväntöntä, että ay-liike yrittää aiheuttaa kaaosta ja masinoida kansaa kaduille puolitotuuksilla ja vääristetyillä väitteillä. Samoja väitteitä myös te siellä salin vasemmassa reunassa esitätte teidän kysymyksessänne ja puheenvuoroissanne. Vaaditte jatkuvasti neuvotteluita, mutta ette tarjoa mitään varsinaista vaihtoehtoa, vaan kieltäydyste kaikesta. Ei se ole mitään neuvottelua, se on sanelua. Tämä hallitus ei ole painostettavissa lakoina siitä yksinkertaisesta syystä, että ammattiyhdistysliikkeellä ei ole veto-oikeutta hallituksen päätöksiin, ja tämä pysyy.

Tänään täällä salin debatissa puhuttiin, että meillä kenties hallituspuolueen edustajista on annettu kritiikkiä SAK:n suuntaan. Voin sen verran sanoa, että kyllä, ja aiheellista, nimittäin samainen ammattiyhdistysliike lähti ennen vaaleja jäsenmaksuillaan suoraan alle-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

kirjoittaneen puolueen niskaan, siis vaalityöhön vasemmiston puolesta, myös meidän jäsentemme jäsenmaksuja hyväksi käyttäen. Pidän sitä törkeänä. Ja nyt SAK:n puheenjohtaja jakelee jo X:ssä vasemmistoliiton äänenkannattajan Kansan Uutisten sitaattia, jossa perussuomalaisia nimitetään äärioikeistolaiseksi puolueeksi. Tämäkö on sitä yhteistyön ja lämpimän hienon yhteistyön saavuttamiseksi oikeutettua? Tämäkö on sitä hyvää? Ei mielestäni ole. Eikö teitä yhtään hävetä siellä SAK:ssa tai siellä vasemmalla?

Vasemmistolaisten olisi syytä palata takaisin yläkoulutason historiantunneille, jos tietonne ja ymmärryksenne poliittisista ideologioista on noin lastenkengissä. Aivan ihmeellistä pelottelua kuulee jatkuvasti. Sieltä vasemmalta tulee valheellisia huutoja, että ”hyvinvointivaltio romutetaan”, ”yleissitovuudesta luovutaan” ja niin edelleen ja niin edelleen. Ei näin lue hallitusohjelmassa, eikä niin tule myöskään tapahtumaan. Muutokset ovat oikeasti hyvin maltillisia, vaikka toisin väitetäänkin.

Itse asiassa Kansainvälinen valuuttarahasto IMF patistelee Suomen hallitusta entistäkin kovempiin toimiin, vaikka pitääkin nyt tehtäviä toimia sosiaaliturvaan ja työmarkkinapolitiikkaan tervetulleina.

Päinvastoin kuin vasemmalta jatkuvasti kuulee, hallituksen tavoitteena on nimenomaan säilyttää hyvinvointivaltio tulevillekin sukupolville. Siihen ei ole teidän poliittisella vaihtoehtodollanne mitään edellytyksiä, ja teidän näyttönne on, ikävä kyllä, viime kaudella jo annettu. Ne näytöt tulivat ja tulevat edelleen meille järjestyttävän kalliiksi, kun katsoo edes pelkkiä lainan korkoja.

Arvoisa puhemies! Kyllä suomalaiset ymmärtävät hyvin, miksi uudistuksia on tehtävä. Kaikki näkevät, että teidän politiikallanne, arvon sosialistit, on tullut sellaista talouskasvua, että sitä ei ole ollenkaan syntynyt, mutta silti julkisia menoja lisäsitte vailla huolen häivää. Lainakakkua te söitte niin, että napa paukkui, mutta te ette viitsineet leipoa itse menestystä tähän maahan, ja tämä on kylmä totuus. Tuskin kukaan enää väittää esimerkiksi sitä, että teidän sote-uudistuksellanne saataisiin joitain säästöjä aikaiseksi. Kertokaa yksi ihminen Suomesta, joka tuohon valheeseen uskoi.

Pääoppositiipuolueen ja aiemman pääministeripuolueen SDP:n toiminta nyt noin yli-päättäänkin ihmetyttää. Teidän presidentinvaalikampanjanne oli ”Ketään ei jätetä”. Tämän jälkeen te jätitte oman ehdokkaanne kuin kukon tunkiolle ja siirrytte vihreän ehdokkaan taakse. Edes oma rivinne ei pysy suorassa. Kuka teihin luottaa, kun ette luota edes itse itseenne tai ehdokkaisiinne. Pakko sanoa, että maku on teihin mennyt täysin. Ihmeellistä touhua tämä on jopa teiltä, vaikka mikään rimalitus ei enää varsinaisesti allekirjoittanutta yllätäkään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hiltunen.

17.41 **Pia Hiltunen sd:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Nyt tämän edellisen debatin perusteella ja kyselytunneilla aiheesta käytyjen keskustelujen perusteella on kyllä tullut selväksi, että näkemyseroja riittää. Jos jotain positiivista koettaa löytää, niin tavoite toimivista työmarkkinoista ja Suomen menestyksestä tuntuu kuitenkin olevan onneksi yhteinen, sitä ei käy kiistäminen. Särähtää kuitenkin aina korvaan se, että työmarkkinapuheissa puhutaan vaan talouden kasvusta. Ei puhuta siitä, miten yritykset tarvitsevat hyvinvoivia ja osaavia työntekijöitä. Kuka tekee ne työt, mikäli työntekijöitä ei riitä ja he eivät voi hyvin eivätkä ole työkykyisiä?

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

Lähtökohtaisesti jokainen ihminen kuitenkin haluaa tulla toimeen omalla palkallaan. Työvoimapula on jo nyt monella alalla kova. Työttömyys kasvaa, työpaikkoja ei vain tekijöillekään ole ja alanvaihtomahdollisuudetkin viedään. On totta, että työelämä muuttuu ja uudistettavaakin löytyy, mutta eihän se oikeasti ole yhteiskunnan edun mukaista, jos toteutatte isot heikennykset ilman yritystäkään sopia. Mikäli pääministeri olisi ollut vielä täällä paikalla, olisin kysynyt, kun jäin ihmettelemään tätä pohjoismaista työmarkkinamallia, johon vetoatte, uudistuksineen. Siinä pääpiirteet ovat kuitenkin tasapainoinen neuvotteluasetelma, toisen osapuolen tunnustaminen ja kunnioittaminen sekä yhdessä sopiminen. Ajatteletteko, hallituspuolueet, oikeasti, että edistätte nyt tätä pohjoismaista työmarkkinamallia?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kurvinen.

17.43 Antti Kurvinen kesk: Rouva puhemies! Käsitlemme tänään työmarkkinaselkkausta koskevaa välikysymystä, ja tämän välikysymyksen analysointiin ja näiden työmarkkinatoimien ja työmarkkinatilanteen analysointiin liittyen on syytä katsoa, missä taloustilanteessa me tällä hetkellä olemme ja missä tilanteessa suomalainen yhteiskunta on. Tavallisten suomalaisten perheiden luottamus tulevaan on todella koetuksella. Tällä hetkellä työttömiä työnhakijoita on lähes 300 000 ihmistä Suomessa. Tuntuu jotenkin kohtalon ivalta, että näissä poliittisissa lakoissa on ollut toiset 300 000 suomalaista — 300 000 plus 300 000 on jumissa, ei ole töissä. Voi sanoa, että Suomi seisoo. Rakentaminen on syvimässä lamassa sitten 1990-luvun suurlaman. Myös teollisuus ja vienti sakkaavat. Viimeisen vuoden aikana yli 3 300 yritystä on mennyt konkurssiin. Hätkähdyttävää on se, että tämä konkurssien määrä on ylittänyt vuosien 2008—2009 finanssikriisin ajan tason. Myös työllisyysasteen trendi on kääntynyt laskuun tällä hallituskaudella.

Täällä erityisesti perussuomalaisten edustajat ovat käyttäneet räyhäkkäitä ja raivokkaita puheenvuoroja siitä, että mitään ei ole saatu aikaan eikä ole saatu sovittua ja työllisyyspolitiikka on täysin epäonnistunut. No, laskeskelin tässä värikkään keskustelun aikana, että 234 000 työpaikkaa saatiin aikaan niin Sipilän porvarihallituksen aikana kuin sitten Rinteen—Marinin punamultahallituksen aikana, keskustan ollessa hallituksessa. Ei se nyt pelkkä keskustan ansio ollut, mutta aika hyvin on saatu aikaan asioita, ja viime vaalikaudella työllisyysaste oli korkeampi historiallisesti. Nyt se trendi on lähtenyt laskemaan. Suomea uhkaa taloudenpidossa päätyminen jopa niin sanotulle EU:n tarkkailuluokalle. Tämä kertoo paljon siitä, että Petteri Orpon hallitus on kahdeksassa kuukaudessa epäonnistunut omassa talouspolitiikassaan. Kansallisen Kokoomuksen päävaalilupaus oli se, että velkaantumisen pysäytetään ja on oikea aika lopettaa velaksi eläminen. Nyt velaksi eläminen vain kiihtyy, ja taloudenpito on heikompa kuin vuosikausiin julkisen talouden osalta.

On kaikista ikävintä, että hallitus on tyytynyt seuraamaan toimeettomana tätä erittäin vakavaa ja ikävää taloustilannetta. Työpaikkojen puolustamiseksi ei ole juurikaan ryhdytty nopeavaikutteisiin päätöksiin, ja ylipäänsä Orpon hallitusohjelmasta puuttuvat kasvupolitiikan elementit. Siellä uskotaan siihen, että leikkaamalla Suomi nousee, ja leikkauksia ja säästöjä kyllä tarvitaan, keskusta on samaa mieltä, mutta leikkaamalla ja säästämällä Suomi ei tule nousemaan. Tämä työmarkkinatilanteen kärjistyminen, arvoisa puhemies, huonontaa entisestään talous- ja työllisyystilannetta. Tilanteen vastuullisen sovittelamisen sijaan hallituspuolueiden ministereiltä ja kansanedustajilta on kuultu jyrkän repiviä kommentteja, jotka ovat vain kiihtyneet tänään tässä keskustelussa. Tämä ei lupaa hyvää Suo-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

melle, valitettavasti. Kaikista ikävintä on ollut se, että jopa valtioneuvoston jäsenet, ministerivastuulla toimivat henkilöt, ovat verranneet ay-toimijoita järjestäytyneeseen rikollisuuteen. Tämä ei ole keskustan mielestä asiallista. Nyt pitäisi kaikkien laittaa jäitä päähän työmarkkinoille ja tulla toisiaan vastaan. Täytyy aloittaa aidot neuvottelut, joissa kaikki osapuolet tulevat vastaan ja tekevät kompromisseja.

Rouva puhemies! Keskusta kannattaa monia hallituksen esittämiä muutoksia. Esimerkiksi paikallinen sopiminen on ollut tietynlainen häpeäpiste meillä yhteiskunnassa, että sitä ei ole saatu pohjoismaiselle tasolle, mutta sellaista uudistusta työmarkkinoilla ei voi tehdä, jossa vain viedään työnantajien ja yrittäjien tavoitteita eteenpäin. Kyllä olisi paikallaan selvittää esimerkiksi henkilöstön edustuksen vahvistamista kaikista suurimmissa yrityksissä.

Puhemies! Keskusta esittää, että Orpon hallitus käynnistäisi tavoitteelliset neuvottelut, joissa asetettaisiin tavoite ja aikaraja, jonka kuluessa pitää työmarkkinaosapuolten löytää keinot vaikkapa 100 000:n työpaikan tai tietyn työllisyysasteen löytämiseksi. Mikäli näihin tavoitteisiin ei päästä, niin sitten viedään läpi nämä esitykset, joita Orpon hallitus suunnittelee.

Puhemies! Täällä kuullaan ministereitten suusta erittäin juhlavaa puhetta ja tärkeää, vastuullista puhetta meidän turvallisuustilanteestamme. Ovatkohan hallitus ja hallituspuolueet heränneet siihen, että tämä valtava yhteiskunnallinen konflikti myös vaikuttaa pitkällä tähtäimellä kielteisesti Suomen kokonaisturvallisuuteen, kun suomalaiset jaetaan kahtia ja ajetaan toisiaan vastaan?

Rouva puhemies! Koska hallitus ei tänäänkään ole halunnut edistää sopua ja sovintoa vaan on entisestään kärjistänyt tätä konfliktia, niin kannatan edustaja Tuomas Kettusen tekemää epäluottamuslause-ehdotusta, että Orpon hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ohisalo.

17.48 Maria Ohisalo vihr: Arvoisa puhemies! Me olemme nähneet tämän kevään aikana massiivisia lakkoja, ja epäilemättä tulemme näkemään niitä vielä lisää. Lakot ovat näkyneet myös monen meistä arjessa ja elämässä, ja niinhän niiden kuuluukin. Kukaan kun ei lakkoile huvikseen. Nämä ovat hätähuutoja niiltä ihmisiltä, jotka pitävät tätä yhteiskuntaa pystyssä ja jotka hallitus kylmästi sivuuttaa ajaessaan lyhytnäköistä leikkauspolitiikkaansa. Näitä hätähuutoja olisi hallituksessakin syytä kuunnella.

Arvoisa puhemies! Hallitus haastaa suomalaista sopimusyhteiskuntaa ja runnoo läpi isoja muutoksia, joilla eriarvoisuus väijäämättä kasvaa. Isoin ongelma on se, että hallitus samaan aikaan puskee heikennyksiä sekä työntekijän asemaan että työttömyysturvaan. Hallitus ajaa naisvaltaiset alat pysyvään palkkakuoppaan, hallitus heikentää työehtoja useilla tavoilla ja vaikeuttaa esimerkiksi osa-aikaisen työn vastaanottamista. Hallitus romuttaa työmarkkinoiden pitkät neuvotteluperinteet ja rajoittaa lakko-oikeutta, siis työntekijöiden oikeutta protestoida asemansa heikennyksiä vastaan. Ei ole siis mikään ihme, että nyt nähdään näitä massiivisia lakkoja. Kyselyiden mukaan suurin osa suomalaisista itse asiassa myös puoltaa näitä työtaisteluja. Ei hallitus voi nyt vain sanella heikennyksiä työntekijöiden asemaan ja työttömyysturvaan ja odottaa, että kukaan ei protestois tällaista lyhytnäköisyyttä vastaan.

Oikeuskansleri ja talouspolitiikan arvointineuvosto ovat varoittaneet, että hallitus vie leikkauksiaan läpi ilman kunnollisia vaikutusarvioita ja välittämättä leikkausten kasautumisesta yksille ja samoille ihmisille. Nyt kärsivät erityisesti osatyökykyiset, nyt kärsivät

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

lapsiperheet, nyt kärsivät naisvaltaiset matalapalkka-alat. On vaikea nähdä, kuka tässä voittaa, eivätkä ainakaan tavalliset ihmiset, hyvinvointivaltio tai vaikkapa sopimusyhteiskunta. Hallitus puhuu pohjoismaisesta työmarkkinamallista, mikä sekin on lähinnä tietoisista harhauttamista, mutta tuntuu unohtaneen pohjoismaisen hyvinvointivaltion täysin.

Arvoisa puhemies! Työmarkkinoita on uudistettava mutta yhteistyöllä, yhdessä rakentamalla, ei hajottamalla. Vihreät haluavat uudistaa työmarkkinoita mutta reilusti ja yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa. Ja olen sanonut jo aiemmin, että esimerkiksi paikallisen sopimisen lisääminen ja ansioturvan uudistaminen ovat mahdollisia keinoja uudistaa työmarkkinoita mutta vain, jos samaan aikaan hallituksella on valmius edistää muitakin toimia työmarkkinoiden uudistamiseksi ja perua kaikkein haavoittuvimmassa asemassa oleviin kohdistuvat sosiaaliturvaleikkaukset. Olen sanonut, että paikallista sopimista voidaan lisätä, jos samalla vahvistetaan työntekijöiden neuvotteluasemaa, esimerkiksi säätämällä työntekijöiden tulkintaetuoikeus paikallisiin työehtosopimuksiin ja vahvistamalla luottamusvaltuutetun asemaa. Olen myös sanonut, että ansioturvaa voidaan uudistaa, jos nykyistä lyhyemmälläkin työssäoloehdolla saisi lyhyen ansioturvan.

Arvoisa puhemies! Sanon tämän vielä kerran: työmarkkinoita ei uudisteta hajottamalla vaan yhdessä rakentamalla. Hallitus, teillä olisi mahdollisuus aidosti kuunnella myös työntekijäpuolta ja rakentaa uudistukseen kestäväälle pohjalle. Te olette kuitenkin näemmä valinneet toisen tien.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Minja Koskela.

17.52 Minja Koskela vas: Arvoisa puhemies! Poliittinen mielikuvitus on sitä, että kykenee kuvittelemaan paremman maailman ja löytämään askeleet, jotka kuljettavat sitä kohti. Tämä hallitus on osoittanut kerta toisensa jälkeen, että siltä uupuu sekä poliittinen mielikuvitus että visio maailmasta, jossa kaikilla olisi mahdollisimman hyvä olla. Hallituksen jääräpäisyydellä puskema työelämlainsäädäntö on tästä yksi, ja surullinen, esimerkki.

Hallituksen työlistalla ovat muun muassa irtisanomissuojan heikentäminen, määräaikaissuuden perusteiden höllentäminen, lakko-oikeuden rajoittaminen, ensimmäisen sairauspäivän palkattomuus, aikuiskoulutustuen lakkauttaminen ja vientivetoinen palkkamalli, joka sysää naisvaltaiset alat pysyvästi palkkakuoppaan. Jokainen edellä mainituista on heikennys työntekijöiden asemaan ja siten myös työntekijöiden arkeen. Hallitus perustelee päätöksiä työllisyydellä, mutta työlainsäädäntömuutoksille ei ole kyetty osoittamaan käytännössä lainkaan työllisyysvaikutuksia. Esimerkiksi irtisanomissuojan heikentämisen suhteen on osoitettu päinvastoin, että työllisyysvaikutuksia ei faktisesti ole. Kyse on siis ideologisesta neuvotteluasetelman rapauttamisesta, ei paremman maailman rakentamisesta.

Arvoisa puhemies! Poliittisen mielikuvituksen lisäksi hallitukselta puuttuu ymmärrys työmarkkinoiden realiteeteista. Kun te leikkaatte asumistukea, poistatte suojaosat ja estätte naisvaltaisia aloja neuvottelemasta itselleen parempia palkankorotuksia, te vaikeutat erityisesti isojen kaupunkien ja kasvukeskusten työvoimapulaa. Samaan aikaan te toteutate absurdia asuntopolitiikkaa, joka vähentää kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen tuotantoa ja lakkauttaa kokonaan asumisoikeusasuntojen tuotannon. Teidän lyhytnäköinen politiikkaanne johtaa paradoksaaliseen tilanteeseen: te edellyttätte ihmisiä muuttamaan halvempiin asuntoihin, mutta halvempia asuntoja on politiikkaanne seurauksena tarjolla vähemmän. Ymmärrätekö te, mitä tämä tarkoittaa esimerkiksi Helsingissä? Se tarkoittaa, että pieni-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

palkkaisilla ihmisillä ei ole enää varaa asua omassa kaupungissaan. Kyllähän teidän täytyy ymmärtää, että se ei ole yksilön eikä yhteiskunnan etu. Se ei ole myöskään työntekijän etu mutta vaikeuttaa lisäksi työnantajien tilannetta, kun työvoimaa on yhä vaikeampi löytää. Helsinkiläisenä päättäjänä olen suoraan sanottuna tyrmistynyt siitä, mitä hallitus tekee suurten kaupunkien pienituloisille ihmisille ja miten te samalla syvennätte jo olemassa olevaa työvoimapulaa.

Pääministeri Orpo totesi toissa päivänä, että välikysymys työmarkkinatilanteesta poliittisoi tilannetta lisää. Arvoisa puhemies, tällainen politiikan yläpuolelle asettuminen on sanalla sanoen ylimielistä. Ei kai hallitus tosissaan kuvittele, että sen toteuttama työmarkkinapolitiikka olisi jotenkin objektiivista ja ideologiasta vapaata? Omien poliittisten tavoitteiden naamioiminen puolueettomaksi asioiden hoitamiseksi on oikeiston ikivanha vallankäyttökikka, mutta jokaiselle työmarkkinatilannetta seuranneelle on tietenkin päivänselvää, että oikeistohallitus on ihan itse päättänyt tehdä työmarkkinoista yhden poliittisen pääteemansa. Eihän tämä muuten olisi työntekijöille ja työttömille näin armotonta. Ihmettelen myös pääministerin lausuntoa, jonka mukaan paikallinen sopiminen ei vaikuttaisi palkansaajan työehtoihin, työaikaan tai palkkaan. Herää kysymys, ymmärtääkö hallitus, mitä se on tekemässä. Paikallinen sopiminen kun tarkoittaa hyvin kirjaimellisesti sitä, että sovitaan työehdoista, työajasta ja palkasta. Tietenkin se vaikuttaa silloin suoraan palkansaajan asemaan.

Arvoisa puhemies! Poliittinen mielikuvitus edellyttäisi kuvittelemaan parempaa tulevaisuutta, mutta hallitus on kunnostautunut lähinnä uhkakuvien maalailussa. Paremman työelämän tai pohjoismaisen mallin kanssa sillä ei ole mitään tekemistä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wickström poissa. — Edustaja Partanen.

17.57 Karoliina Partanen kok: Arvoisa puhemies! On todettu, että Suomen talous ei ole kasvanut 16 vuoteen. Hyvinvointivaltiomme rahoitus on liikaa lainan ottamisen varassa. Investoinnit ovat laskusuunnassa ja konkurssien määrä kasvussa. Suunnan kääntäminen on hallituksen vastuulla, eikä suunnanmuutoksen tarpeellisuudesta käydä neuvotteluja. Hallituksella on yhteinen, vakaa käsitys maamme tämänhetkisestä voinnista ja tilasta. Kun katsomme muita kilpailijamaitamme, on työllisyysasteemme ja talouskasvumme huomattavasti heikompi. Ainoa asia, missä voitamme, on velkaantumisaste. Nyt on viimeinen hetki muuttaa Suomen suuntaa.

Arvoisa puhemies! Ay-liike on pyrkinyt painostamaan viime viikkoina demokraattisesti valittua eduskuntaa ja hallitusta. Se on aiheuttanut miljardiluokan vahingot täysin hallituksesta ulkopuolisille tahoille eli yrityksille. Vahingot valitettavasti valuvat myös työntekijöiden maksettavaksi, kun yrittäjät kertovat lakkojen johtavan yt-neuvotteluihin. On surullista, että SAK haluaa mieluummin kohtuuttomat vahingot suomalaisille kuin osallistua neuvottelupöytään neuvottelemaan hallituksen työelämäuudistuksista.

Viikosta toiseen olemme kuulleet ay-kentältä ja myös osalta kansanedustajista, että hallitus ei käy aitoja neuvotteluja. On myös sanottu, että hallitus ”hakkaa työntekijöitä”, ”näyttää keskisormea” ja ”tekee ideologista kyykytyspolitiikkaa”. Samaan hengenvetoon ollaan kovin huolissaan siitä, että maa jakautuu ja edessä on pysyvä railo työnantajien ja työntekijöiden välille. Jakautumista syventävää retoriikkaa viljellään, vaikka jokaisen tiedossa on, että Suomi kärsii tekijä- ja osaajapulasta. Suurin kasvun este yrityksille ja hyvin-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

vointivaltion turvaamiselle on nimenomaan osaavan työvoiman saatavuus. Työnantajat taistelevat ja kilpailevat työntekijöistä.

Arvoisa puhemies! Tosiasiassa jokaista lakimuutosta käsitellään kolmikannassa, mutta yksi osapuoli puuttuu pöydästä. Kiitänkin työntekijäjärjestöistä Akavaa siitä, että se on ollut huolissaan SAK:n päätöksestä hylätä palkkamallia koskeva neuvottelupöytä. Pöytien hylkääminen johtuu siitä, että SAK haluaisi neuvotella hallitusohjelman uusiksi ja saada hallituksen luopumaan yhteiskunnan kannalta tarpeellisista muutoksista. Tällainen vaatimus ja siihen suostuminen ei ole osa perustuslain mukaista lainsäädäntövaltaa.

Kun neuvottelut eivät etene, on hallituksella täysi oikeus edetä lakiesitystensä kanssa ja lähettää ne eduskuntaan käsiteltäväksi. Tämänhetkiset työelämäuudistukset ovat välttämättömiä ja pitkään kaivattuja muutoksia, joilla lisätään suomalaisen työelämän kilpailukykyä ja luodaan uusia työpaikkoja. Kyse on varsin maltillisista muutoksista. Ehdotusta työelämäuudistuksista ay-liitoilta on odotettu tuloksetta, joten nyt hallituksen on pakko tehdä hallitusohjelman mukaiset uudistukset, jotta pärjäämme kasvavassa kilpailussa verrokkimaidemme kanssa. Marinin hallituskaudella ay-liikettä ja työnantajia pyydettiin neuvottelemaan työmarkkinauudistuksista, jotka olisivat tuoneet Suomeen lisää työpaikkoja — neuvotteluista saatiin tyhjä paperi.

Arvoisa puhemies! Entisenä ay-lakimiehenä uskon siihen, että ay-liikkeellä on Suomessa tärkeä tehtävä. Ay-liikkeellä on pitkä ja laaja tuntemus edustamiensa alojen sisällöistä ja tarpeista. Parhaiten ay-liikkeen osaaminen ja tarve tulevat esille nimenomaisesti työehtosopimusneuvotteluissa. Me tarvitsemme tätä osaamista, kuten myös työntekijöiden oikeuksien puolustamista riitatilanteissa. Kyse on yhdessä tekemisestä, parempien käytäntöjen luomisesta ja lainsäädännön noudattamisesta. Tämänhetkinen vastakkainasettelu on johtanut valitettavasti siihen, että yhä useampi suomalainen palkansaaja valitsee muun vaihtoehdon kuin ay-liikkeeseen kuulumisen. Olenkin pohtinut, onko tässä välikysymyksessä ja poliittisten lakkojen järjestämisessä kyse kuitenkin loppuviimein valta-aseman näyttämisestä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

18.02 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen työelämää koskevat uudistukset ovat varsin maltillisia. Ne ovat yleispohjoismaalaisen normin mukaisia, ja ne tehdään tässä tilanteessa, kun Suomen talous kyntää ja kasvua on saatava aikaiseksi. Sen sijaan oppositiion ja ay-liikkeen luomat kauhukuvat tulevasta uudistuksista ovat aivan ylimitoitettuja. Suomalaisia tavallisia työntekijöitä on lietsottu suoranaiseen hysteriaan. Vastakkainasettelua tässä tilanteessa ei lietso muu kuin vihervasemmisto itse ay-liittojen kanssa — hurja tapaa tehdä politiikkaa, jolla jo valmiiksi heikkoa taloutta heikennetään entisestään. Onko maailma siis muuttunut vai eikö ole? Onko suomalainen työelämä muuttunut? Pitäisikö meidän pysyä menneissä ajoissa työmarkkinoilla vai pitäisikö meidän uudistua ja uudistaa?

Arvoisa puhemies! Suomalaiset ovat saaneet hyvin väritettyä informaatiota työelämäuudistuksista ammattiliitoilta, ja poliittisia lakkoja käytetään vallan menettämisen pelossa aseina hallitusta vastaan — poliittisia lakkoja istuvaa hallitusta vastaan, surullinen ajankuva. Oppositiosta on vedottu aitojen neuvotteluiden puolesta. Kun on aivan selvää, että uudistuksia tarvitaan ja vaihtoehtoja ei toiselta puolen pöytää tule, niin pitäisikö hallituksen hanskojen tippua sen mukaisesti? Minä nimittäin pahoin pelkään, että teidän mainitseman-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

ne aidot neuvottelut tarkoittavat käytännössä ay-liittojen iänikuista veto-oikeutta ihan joka ikiseen uudistukseen, jota hallitus esittää. Mutta kun hallitus ja me hallituspuolueet kuitenkin kannamme vastuun siitä, että Suomen suunta saadaan käännettyä sekä velkaantumisen että työllisyysasteen osalta parempaan suuntaan, niin pitäähän meidän toimia ja käyttää sitä valtaa, joka tälle salille ja hallitukselle kuuluu, koska meille kuuluu myös se vastuu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

18.04 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Hallitus ajaa työmarkkinoita ja sopimusyhteiskuntaa alas niin kovalla vauhdilla, että hirvittää. Tammikuun kihlaus sineitoitiin 23. tammikuuta 1940. Tämä sopimus tarkoitti käytännössä sitä, että työntekijöiden edustajat tunnustettiin neuvotteluosapuoliksi. Kesäkuussa 2023 tuo tammikuun kihlaus heitettiin romukoppaan, ja työntekijöiden edustajia ei enää kelpuuteta neuvotteluosapuoleksi prosessiin, jossa hallitus on naulannut itsensä työmarkkinaosapuoleksi.

On suorastaan tyrmistyttävää, miten hallitusohjelma noudattaa EK:n ja Suomen Yrittäjien eduskuntavaalien tavoitepapereita. Kokoomuksen ja perussuomalaisen linja siis näkyy täysin samanlaisena kuin työnantajien ohjelmavoitteet. Tässä vaiheessa, kun yhteiskunta on työmarkkinoiden osalta sortumassa, voisi kysyä varsinkin perussuomalaisilta, että mites meni noin niin kuin omasta mielestä. Lupaukset ennen vaaleja näyttäytyvät täysin eri valossa nyt vaalien jälkeen, kun perussuomalaiset istuvat tyytyväisinä hallituksessa ilkkumassa työntekijöille — varsinainen duunaripuolue.

Kokoomuksen osalta tämä ei yllätä. Linja on ja pysyy: Palkansaajia piestään olan takaa, arvostellaan laiskoiksi sekä vähätellään heidän työpanostaan. Samassa rytäkässä menevät pahimmillaan työttömyyskorvaukset, toimeentulo, työehtosopimusten yleissitovuus sekä lakko-oikeus nykyisellä tasolla.

Perustelut näissä työmarkkinoiden ja palkansaajien murskajaisissa ontuvat, mutta mitä siitä. Hallitukselle on pääasia, että ammattiyhdistysliike ja työntekijät menevät polvilleen. Eivät siinä työllisyys ja kilpailukyky kasva alistamalla ja väheksymällä työtä tekevää kansaa.

Arvoisa herra puhemies! Tuntuu jo aika turhalta vedota hallitukseen, koska olemme sitä hyvällä yrittäneet jo useita kertoja ja ministerit ovat kuitenkin systemaattisesti todenneet, että me emme peräänny. Tämä on oikeasti surullista. Hallitukselle siis kelpaa ennemmin lakkoilu ja yhteiskunnan miljarditappiot kuin yhdessä neuvottelu ja mahdollisesti sopiminen — valitettavasti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

18.07 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Tuolla sosiaalisessa mediassa joku kysyi, mikä sitä keskustaa oikein vaivaa, kun se ei lähtenyt mukaan tähän sosiaalidemokraattien ja vasemmistoliiton ja vihreiden välikysymykseen. Meitä vaivaa se, että ajatellaan ehkä siitä perusasetelmasta, pitääkö suomalaista työelämää uudistaa, hieman eri tavalla. Tänne eduskuntaan ja suomalaisten keskuuteen kyllä mahtuvat erilaiset mielipiteet tästä kysymyksestä, mutta meidän, keskustan, mielestä on täysin selvää, että kyllä työelämä tarvitsee myös uudistamista. Me uskomme, että on olemassa tasapainoinen vaihtoehto eikä työelämän uudistaminen tarkoita sitä, että lähdetäisiin lähtökohtaisesti heikentämään työntekijöiden asemaa. Kun täällä on puhuttu paikallisesta sopimisesta, niin senhän perusajatus on

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

se, että työpaikoilla pystytään sopimaan molempiin suuntiin aidoissa neuvotteluissa. Silloin kun puhutaan sopimisesta, se ei ole sanelua vaan yhdessä sopimista, jossa otetaan tosiasiat huomioon, ja siinä pitkän päälle voittavat kaikki, niin työnantajapuoli kuin työntekijäpuoli.

Jos me katsomme Suomen tilannetta vähän etäämmältä ja isommassa kuvassa, niin vaikka nyt onkin suhdanne heikko — vaikka tehdään minkälaisia toimia hallituksen toimesta, niin näyttää siltä, että työttömien määrä kasvaa — niin isossa kuvassa meidän väestörakenne on sellainen, ja syntyvyys on valitettavasti romahtanut viimeisen kymmenen vuoden aikana, että meillä on tulossa lähivuosina tilanne, että monelta alalta eläköidytään niin nopeasti, että meillä on työvoimapula. Se tarkoittaa sitä, että viime kädessä — ajattelen niin ja keskustassa ajatellaan niin — työntekijä ja työnantaja ovat samalla puolella pöytää, ja toisella puolella pöytää on globaali kansainvälinen kilpailu, joka haastaa meidät kustannuskilpailukyvyssä. Kun tämä ymmärretään, niin pystytään tasapainoisesti hakemaan ratkaisuja työelämän uudistamiseen. Ja sen takia täällä debatissa peräänkuulutin myös pääministeri Orpolta sitä, että kun tiedämme, että siellä paketissa on olemassa nyt sellaisia elementtejä, jotka eivät lisää työllisyyttä ja talouskasvua mutta jotka koetaan työntekijäpuolen osalta erittäin hankaliksi, niin kannattaisi nyt ojentaa viisaamman kättä, ja samalla kun ojennetaan kättä ja sanotaan, että tässä ollaan valmiita harkitsemaan uudestaan, niin sieltä toiselta puolelta voidaan edellyttää myös, että he peruuttavat. Tämä on keskustan keskitien linja, ja uskon, että suuri osa suomalaisista on aika keskellä, maltillisia keskitien ihmisiä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

18.10 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Työllisyyden parantaminen, Suomen taloudellisen aseman parantaminen, työmarkkinoiden joustavuuden lisääminen — nämä kaikki ovat tarpeen. Työmarkkinoiden uudistamista pitää tehdä viimeistään nyt. Ymmärrän karsimättömyydenkin, jota hallituksesta aistin. Mutta kuten vihreiden ryhmäpuheenvuorossa todettiin, sanelulla ei saada aikaan hyvää, tasapainoista tulosta. Orpon hallitus on valinnut linjansa ja suoraan hallitusohjelmassa määritellyillä toimilla päättänyt rikkoa vallinneen sopimisen kulttuurin. Tähän kulttuuriin vaikuttaa valitettavasti paljon myös se, jos ministeritasolta puhutellaan palkansaajaosapuolta alentavin termein. Vihreät ovat samaa mieltä, että työmarkkinoita pitää uudistaa, ja meidän näkökulmasta esimerkiksi paikallista sopimista pitää edistää ja etenkin pienten ja keskisuurten yritysten kykyä työllistää vahvistaa. Esitykset pitää tehdä tasapainoisesti. Hallituksen työmarkkinatoimissa ei löydy ainuttakaan työntekijän asemaa parantavaa ehdotusta.

Arvoisa puhemies! Hallitus on valinnut vain haluamansa kohdat pohjoismaisen työmarkkinamallin kohdalla, vaikka siihen koko ajan puheissa vetoaakin. Ruotsissa työntekijöiden ja työnantajien välinen neuvotteluasema on tasapainoisempi. Esimerkiksi ristiriitatilanteessa työntekijöillä on tulkintaetuoikeus ja omat edustajat yhtiön hallinnossa. Myös hallituksen toimintatapa poikkeaa esikuvastaan. Ruotsissa toimenpiteet on saatu aikaan neuvotteluteitse, ei lainsäädännön kautta.

Orpon hallituksen työmarkkinatoimet iskevät erityisesti naisvaltaisiin aloihin. Vientiveitoisen palkkamallin myötä naisvaltaiset matalapalkkaiset alat sidottaisiin palkkakuoppaan käytännössä. Tämä ehdotus vie pohjaa myös sovittelujärjestelmältä. Lienee hypoteettista kuvitella, että palkkakuoppaa kurottaisiin jatkossakaan ilman välttämättömyyttä siihen. Suomessa alojen väliset palkkaerot ovat suuria. Alan vaatiman koulutuksen keston tai vaa-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

tivuuden sijaan alalla vallitseva sukupuoli määrittää merkittävästi palkkoja. Jos nykyistä sopimusta pidempää näkymää palkkaerojen kuromisesta ei naisvaltaisten alojen osalta ole, se heikentää näiden jo työvoimapulaa kärsivien alojen veto- ja pitovoimaa entisestään. Palkkatasa-arvon edistämisen tulisi olla tasa-arvon mallimaan yhteinen tavoite. Naisten aseman parantaminen työmarkkinoilla vaatii solidaarisuutta myös toisilta aloilta ja työntekijäpuolelta.

Arvoisa puhemies! Täällä olisin debatissa sanonut pääministerille, että kyllä kansa vastustaa näitä. Eniten kyselyissä vastustusta tulee ensimmäisen sairauspäivän palkattomuudelle. Palkattomuudelle ei ole voitu laskea työllisyysvaikutuksia, ja pandemian jälkeisessä ajassa esitys on kyllä ymmärtämätön. Ensimmäisen sairauspäivän palkattomuus kolahtaa niille aloille, joilla etätyön tekeminen ei ole mahdollista. Voin omasta kokemuksesta sanoa, että kurkku käheänä et voi mennä vetämään alakoulun liikuntatuntia. Sen sijaan toimistotyö kotikoneella onnistuu tuossa kunnossa. Puheenjohdan myös Eduskunnan kipu- ja migreeniryhmää, ja on päivänseivää, että ensimmäisen sairauspäivän palkattomuudesta kärsisivät esimerkiksi myös erilaisista kiputiloista kärsivät, joilla lyhyitä poissaolotarpeita saattaa olla useammin. Kuitenkin tässäkin uudistuksessa työnteon kannusteiden ja työnteon mahdollisuuksien säilyminen pitäisi olla myös hallituksen kärkeä.

Myös ansiosidonnaisen työssäoloehdon pidentäminen iskee naisvaltaisiin aloihin, kuten kasvatusta ja koulutusta ja opetuslalle. Esimerkiksi moni opettaja varsinkin uransa alussa palkataan vain määräaikaiseen työsuhteeseen lukukauden ajaksi, ja kesän ajalta ei tule palkkaa. Sama pätee muuhun koulujen henkilökuntaan, kuten koulunkäynninohjaajiin ja -avustajiin. Näistä epäreilusta tilanteista pitäisi tuki päästä eroon muutenkin.

Arvoisa puhemies! Orpon hallituksen tavoitteena on edistää työllisyyttä, mutta samaan aikaan se poistaa kannustimia työllistyä edes osa-aikaisesti poistamalla suojaosat. Suojaosa on mahdollistanut lyhytaikaisen työn tai yksittäisten työvuorojen vastaanottamisen, ilman että se vähentää työttömyysturvaa. Tämä on luonut vakautta, luotettavuutta ja turvaa työttömyysturvaa saaville ihmisille ja samalla myös arvokkaan polun kohti työelämää, kun kokemusta on syntynyt.

Vihreät olisi valmis uudistamaan työmarkkinoita, mutta reilusti ja sopien, Suomen etua vaalien.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

18.16 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Hallituksen politiikka muuttaa läpi mennessään suomalaisen yhteiskunnan ja työelämän rakenteita. Työntekijöiden epävarmuutta lisätään sekä leikkaamalla sosiaaliturvaa että heikentämällä työntekijöiden turvaa työelämässä.

Arvoisa puhemies! Työttömyysturvavaleikkauksien myötä Suomen työttömyysturva on selvästi Pohjoismaiden heikoin. Etuusleikkaukset kasaantuvat kohtuuttomasti yksittäisiin henkilöihin, erityisesti yksinhuoltajiin ja osa-aikatyöntekijöihin. Sosiaaliturvavaleikkaukset kohdistuvat myös työtä tekeviin suomalaisiin. Suojaosien poisto ja toimeentulotuen tarpeen lisääminen vaikuttavat monien kohdalla negatiivisesti työn tekemisen taloudellisiin kannusteisiin.

Sen lisäksi, että työttömien ja osa-aikatyötä tekevien tilanne heikkenee, lisätään epävarmuutta ja riskiä työttömyyteen. Irtisanomissuojan heikentäminen uhkaa johtaa mielivaltaisiin irtisanomisiin. Ennen oikeuskäytännön muodostumista on vaikeaa arvioida, mihin to-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

siasiallinen irtisanomiskynnys asettuu. Vuoden mittaiset määräaikaiset sopimukset mahdollistetaan ilman perustetta. Tämä heikentää etenkin nuorten naisten työmarkkina-asemaa, joille määräaikaiset sopimukset jo ennestään kasaantuvat. Lomautuksen varoaikaa lyhennetään siten, että palkanmaksu loppuu nykytilaan verrattuna nopeammin. Myös sairastuvien työntekijöiden epävarmuutta lisätään ensimmäisen sairaspäivän palkattomuudella. Sairassakko vaikuttaa suoraan niihin työntekijöihin, joilla ei ole työehtosopimuksen tuomaa suojaa, mutta heikennys uhkaa levitä kaikille aloille, kun se tuodaan TES-pöytätyönantajien toimesta.

Arvoisa puhemies! Paikallinen sopiminen laajennetaan järjestäytymättömiin yrityksiin siten, että sopijaosapuolena voi olla luottamusmiehen sijasta luottamusvaltuutettu tai koko henkilöstö. Tämä uhkaa johtaa saneluratkaisuihin, kun neuvotteluasetelma ilman koulutettua ja ammattiliiton tukemaa luottamusmiestä ei ole tasapainoinen. Osa työehtosopimuksista mahdollistaa hyvinkin laajoja työehtojen, työaikojen ja jopa palkkojen heikennyksiä paikallisesti sopien. Kokonaisuus uhkaa johtaa etenkin ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön lisääntymiseen, sillä ulkomaalaiset työntekijät ovat heikossa neuvotteluasemassa ja riippuvaisia työnantajastaan eivätkä he usein tunne Suomen järjestelmää.

Paikallisella sopimisella mahdollistetaan myös entistä laajempi mahdollisuus poiketa yrityskohtaisilla työehtosopimuksilla työlainsäädännön vaatimuksista. Tämä yhdessä järjestäytymättömiä yrityksiä suosivan muutoksen kautta johtaa siihen, että työnantajilla on aiempaa heikommat kannusteet järjestäytyä, mikä taas voi johtaa työehtosopimuksien yleissitovuuden murentumiseen. Tämä heikentäisi radikaalisti koko työelämämme minimisääntelyä ja työntekijöiden asemaa Suomessa.

On tärkeää huomata, että mikään ei estä työehdoista ja palkoista sopimista paremmin tälläkään hetkellä. Mikään ei estä järjestäytymättömiä työnantajia järjestäytymästä. Niin sanotuissa sopimisen kielloissa on kyse ainoastaan työehtojen heikentämisestä.

Arvoisa puhemies! Hallitus on myös suoraan rajoittamassa palkankorotuksia. Sovittelijan käsien sitominen tarkoittaa käytännössä palkankorotuskattoja julkiselle sektorille, palvelualoille ja muille matalapalkkaisille ja naisvaltaisille sektoreille. Jos malli olisi ollut viime kaudella voimassa, olisi se todennäköisesti estänyt sovitun sote- ja kunta-alan palkkaohjelman.

Kaiken huippu on se, että hallitus rajoittaa poliittisia lakkoja tarkoituksenaan varmistaa tämän erittäin radikaalin politiikkaohjelman läpimeno.

Työlainsäädännön heikennykset eivät edes vahvista julkista taloutta. Säästöt ja työpaiikat on laskettu tyystin sosiaaliturvan heikennysten varaan. Hallituksella ei näytä olevan muuta työllisyyspolitiikkaa kuin sosiaaliturvan heikentäminen. Ei olekaan ihme, ettei suomalaisten enemmistö tue hallituksen työmarkkinapolitiikkaa.

Hallitus on radikaalilla politiikallaan ajanut työmarkkinat solmuun, ja on hallituksen käsissä myös tämä solmu aukaista. Valitettavasti neuvotteluhaluukkuuden sijaan saimme nähdä tänään ministeriaitiosta lähinnä ivaa, naurua ja haukkumista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Talvitie, olkaa hyvä.

18.21 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Tänään salissa on paljon puhuttu siitä, miksi hallitus tekee työllisyysuudistuksia. Näiden tavoitteena on parantaa suomalaisten mahdollisuuksia opiskella ja tehdä töitä ja yrittää, vauhdittaa kestävä kasvua, uudistaa työmarkkinoita reilummaksi ja joustavammaksi ja turvata hyvinvointiyhteiskuntamme

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

palvelut tulevaisuudessakin. Maailma on muuttunut, ja niin olisi myös työmarkkinoiden pitänyt muuttua sen mukana. Pohjoismaiden hyvinvointi tarvitsee pohjoismaiset työmarkkinat. Tasavallan presidentti Niinistö muistutti erityisesti meitä kansanedustajia valtiopäivien avajaispuheessaan, että Suomessa ei ole ollut merkittävää reaalista talouskasvua 16 vuoteen. Joka kahdeksas euro, jonka Suomi käyttää, on velkaeuro. Suomella on velkaa jo noin 150 miljardia euroa, joista kolmannes eli reilu 50 miljardia euroa on Rinteen—Marinin kauden raskas velkaperintö.

Hyvinvointiyhteiskuntamme peruspilarit ovat murentumassa, ja siksi korjaavia toimia tarvitaan ripeästi. Näistä vastuu on Suomen hallituksella ja eduskunnalla. Hallituksen tavoitteena on nostaa työllisyyttä 100 000 työllisellä tämän vaalikauden aikana saaden nostettua Suomen työllisyysaste 80 prosenttiin vuoteen 31 mennessä. Nämä lukuisat työllisyysuudistukset, joita teemme, ovat siis välttämättömiä. Jotta pystymme turvaamaan hyvinvointipalvelut, tarvitsemme kestävästä talouskasvusta ja joustavammat ja reilummat työmarkkinat.

Arvoisa puhemies! Vientivetoinen työmarkkinamalli on käytössä laajalti muissakin Pohjoismaissa. Vientimalli ei siis estäisi työehto-osapuolia sopimasta keskenään yleisen linjan ylittäviäkin korotuksia, joten sopimusautonomia ei ole täten uhattuna. Toisin kuin vihervasemmisto jatkuvasti väittää, Suomen työmarkkinamallin uudistaminen on myös julkisten ja naisvaltaisten alojen etu. Hoitajat tai varhaiskasvattajat eivät voi päästä pois palkkakuopasta, jos julkisen talouden velkaantuminen jatkuu tätä vauhtia. Palkkakuopat poistuvat vain silloin, kun Suomessa on työmarkkinamalli, joka vahvistaa julkista taloutta. Suomen kaltaisessa vientivetoisessa maassa julkisen talouden vahvistuminen riippuu pitkälti siitä, miten vientiyrityksemme pärjäävät kansainvälisessä kilpailussa. Kyse ei ole siis siitä, ovatko työntekijät ja yritykset eri puolella, vaan Suomi elää kansainvälisessä kilpailussa: mitä paremmin vientiyrityksemme pärjäävät, sitä enemmän julkisen sektorin palkanmaksukyky vahvistuu.

Uudistusten tekemättä jättäminen olisi pois kaikilta. Sukupuolten väliset palkkaerot ovat Ruotsissa kaventuneet vientivetoisen työmarkkinamallin myötä. Sen sisällä naisvaltaisille työvoimapuolaloille on kohdennettu korkeampia palkankorotuksia. Näin on mahdollista tehdä myös Suomessa. Tämä edellyttää, että julkisen sektorin työntekijäliitoilta löytyy riittävästi sisäistä solidaarisuutta kohdennuksista sopimiseen. Ja tämä kysymys kuuluu yksinomaan sopijaosapuolille. Orpo on tänään tässä salissa useamman kerran vedonnut työmarkkinajärjestöihin, että ne kaikki palaisivat pöytään neuvottelemaan tästä vientimallista. Jos neuvotteluja ei jatketa ja sitä sopimusta ei sieltä puolelta saada, niin silloin hallituksen ja eduskunnan täytyy käyttää sitä valtaa, joka niillä on.

Arvoisa puhemies! Monella työpaikalla paikallinen sopiminen eli työpaikkakohtaiset ratkaisut ovat arkipäivää. Nykyisin kuitenkin iso osa työpaikoista ja yrityksistä on suljettu työehtosopimuksen mukaisten paikallisen sopimisen valtuuksien ulkopuolelle. Ja tähän Orpon hallitus tekee muutoksen: eli työpaikkakohtaiset ratkaisut ovat mahdollisia kaikille ja kaikissa yrityksissä. Tämä myöskin poistaa sitä eriarvoista kilpailuasemaa, mikä yritysten välillä tällä hetkellä on.

Arvoisa puhemies! Kansainvälisessä kilpailussa suomalainen työntekijä ja työntekijä eivät siis ole toisiaan vastaan, vaan ovat samalla puolella. Kilpailua käydään yhdessä ja yhteisessä Suomen joukkueessa Suomen puolesta. Viimeisten vuosikymmenten aikana työmarkkinaosapuolet ovat useaan otteeseen yrittäneet neuvotella työmarkkinoiden uudistamista muiden Pohjoismaiden ja muiden verrokkimaidemme tapaan. Kerta toisensa jälkeen

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

neuvottelut ovat kuitenkin päättyneet tuloksettomina. Ja näistä perintönä Orpon hallitus nyt kantaa vastuuta. Uudistuksella myös joustavoitetaan työmarkkinoita. [Puhemies koputtaa] Kuten työministeri tänään totesi salissa, Maailman talousfoorumin tutkimuksessa Suomen palkanmuodostuksen joustavuus oli tutkittujen maiden huonoin eli 137. Tekemättä ei voi jättää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja nyt edustaja Huhtasaari, olkaa hyvä.

18.26 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa puhemies! Jos haluaa saada jotain, niin jostain pitää luopua. Esimerkiksi jos haluamme säästää, niin se tarkoittaa, että jostain pitää leikata. Demarit ja kumppanit halusivat viedä Suomen euroon. Suomen bruttokansantuote olisi huomattavasti korkeampi, jos olisimme pitäneet oman valuutan. Kun valuutta ei joustaa, niin silloin työmarkkinoiden on pakko joustaa. Uudistuksia ei ole haluttu tehdä, ja se on johtanut siihen, että olemme kompensoineet kilpailukyvyn puuttamamme velkaantumisella.

Me teemme nyt maltillisia uudistuksia tukemalla muun muassa mikroyrittäjiä. Velkaantumistahti on hurjaa, ja tällä menolla joudumme IMF:n käsittelyyn, jossa sitten ei sen enempää kysytä oppositiolta kuin hallitukseltaan, mistä leikataan. Kun Kreikka joutui IMF:n kuritukseen, niin silloin kiinalaiset ostivat Kreikan satamia ynnä muuta. Nyt Italian hallitus paniikissa myy melkein koko valtion omaisuuden, eikä se edes riitä tasapainottamaan taloutta. Tietysti italialaisillahan on keskimäärin paljon enemmän rahaa kuin suomalaisilla. Suomalaisethan ovat italialaisiin nähden köyhiä. Olemme ainoa Pohjoismaa, joka on eurossa. Ruotsi ja Tanska eivät ole joutumassa EU:n alijäämämenettelyyn, Suomi on.

Suomen kilpailukyvyn puute heikentää työttömän ja työntekijän asemaa. Jos ei ole työpaikkoja, niin työntekijöitä ei tarvita. Eilen tullessa uutisessa luki, että lääkeyhtiö Orion aloittaa muutosneuvottelut Kuopion tehtaalla, suunnittelee siirtoa ulkomaille. Media on pullollaan uutisia muutosneuvotteluista. Yrittäjät eivät voi mennä lakkoon. Jos yrittäminen ei kannata, sen toiminta pienenee, loppuu tai sen toiminta siirtyy ulkomaille. Mitä tämä tekee Suomen houkuttelevuudelle investoida, kun täällä lakkoillaan? Lakot maksavat noin satoja miljoonia euroja päivässä.

Demareilla on kohtuullinen menneisyys työntekijöiden puolustamisessa, mutta aika on ajanut aidosti demareiden ohi. Te ette puolusta suomalaista työtä. Aika on ajanut ohi myös keskustasta. Vasemmistoa ei ole koskaan edes tarvittu, ja vihreät haluavat heikentää taloutta liian tiukalla vihreällä regulaatiolla, joka sitten johtaa siihen, että päästöt maailmanlaajuisesti vain lisääntyvät. Vasemmistosta Li Andersson sanoi jälleen tänään, että persut puhuvat aina maahanmuutosta. No totta vie puhumme. Huono maahanmuuttopolitiikka, jota vihervasemmisto on harjoittanut, vie Suomelta sekä rahat että turvallisuuden. Te sanotte, että me olemme äärioikeisto. No, jos me olemme äärioikeassa, niin sitten vihervasemmisto on ääriväärässä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Gebhard on poissa. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

18.30 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Olen todella huolestunut siitä tavasta, jolla Orpon hallitus on lähtenyt Suomen taloutta korjaamaan. Suomen vahvuus on ollut luottamus ja yhdessä tekeminen, nyt sitä ollaan murentamassa vahvalla vastakkainasettelulla myös tässä salissa. On selvää, että Suomen taloustilanne on vakava ja että työmarkkinat kaipa-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

vat uudistamista. Hallituksen tapa romuttaa sopimisen kulttuuria on kuitenkin raju. Tärkeä lähtökohta kestäväälle työmarkkinoiden uudistamiselle on, että neuvotteluvallan tasapainosta työnantajien ja työntekijöiden välillä huolehditaan. Nyt hallitus ei näin toimi. Myös aitojen neuvottelujen tie olisi ollut Orpon hallitukselle mahdollinen. Onkin valitettavaa, että valitsitte toisin ja lähditte voimankäytön ja selkävoittojen tielle. On selvää, että uudistuksia tarvitaan, tämä on myös vihreiden linja. Nyt on kuitenkin kyse siitä, että hallituksen työmarkkinapolitiikan kokonaisuus on epätasapainoinen ja rikkova.

Tämä kokonaisuus herättää kansalaisissa laajaa huolta, huolta omasta tulevaisuudesta, työstä ja toimeentulosta. Hallitus on vedonnut siihen, että esitykset noudattavat pohjoismaista työmarkkinamallia. On kuitenkin käynyt selväksi, että hallituksen malli on poimia eri maiden malleista ne itselle sopivat muutokset ja samalla jättää kertomatta, että muiden Pohjoismaiden malleissa myönnytyksiä on tehty myös työntekijöiden suuntaan. Kun tehdään näin laajoja ja niin moniin ihmisiin konkreettisesti vaikuttavia muutoksia, on ensiarvoisen tärkeää, että kaikki valinnat, vaikutukset, näkökulmat ja perustelut kerrotaan avoimesti.

Arvoisa puhemies! Yksi esimerkki kestävämmästä uudistuksista on vientivetoisen työmarkkinamalli, joka kahlitsisi naisvaltaiset matalapalkka-alat palkkakuoppaan — tämä samaan aikaan, kun meidän pitäisi tehdä kaikkemme, että saamme ihmiset jaksamaan ja pysymään näissä tärkeissä, muun muassa hoiva- ja opetusalan, töissä. Tämän palkkakuopan täyttämiseen tarvitaan myös työntekijäjärjestöjen keskinäistä solidaarisuutta. Se on tärkeää myös tässä todeta. Paljon aiheellista kritiikkiä on saanut myös ensimmäisen sairauslomapäivän palkattomuus, joka myös osuu kipeästi esimerkiksi hoiva-aloihin, joissa etätyö ei tosiaan ole vaihtoehto. On vaikeata ymmärtää, miksi hallitus pitää tästäkin esityksestä niin tiukasti kiinni.

Arvoisa puhemies! On tärkeää, että työelämän muuttuessa myös sitä koskevaa lainsäädäntöä pystytään uudistamaan, jotta työpaikkoja syntyisi, työnteko olisi aina kannattavaa ja työ löytäisi mahdollisimman hyvin tekijänsä. Vihreät haluavat tuoda työmarkkinoille nykyistä enemmän joustoa. Jouston vastapainoksi on kuitenkin tärkeää vahvistaa työntekijän turvaa ja oikeuksia, jotta tasapaino säilyy. Kannan huolta myös suomalaisista pienistä ja keskisuurista yrityksistä ja niiden mahdollisuuksista työllistää. On tärkeää madaltaa työllistämisen kynnystä pieniin yrityksiin sekä vahvistaa pienten ja järjestäytymättömien yritysten asemaa neuvottelujärjestelmässä.

Arvoisa puhemies! Vihreän talouspolitiikan tärkeimpänä tavoitteena on ekologinen kestävyys ja sosiaalinen hyvinvointi, ja nämä asiat ovat entistä tiukemmin sidoksissa toisiinsa. On todella huolestuttavaa, että hallituksen talouspolitiikka sivuuttaa ekologisen ja sosiaalisen velan, jota jatkuvasti myös otamme. Ilman luontoa ja ihmisten hyvinvointia ei ole kestävää taloutta. Hallitus on kyllä osoittanut olevansa huolissaan Suomen taloustilanteesta mutta osoittanut samalla huolestuttavaa piittaamattomuutta niin ympäristöstä, heikoimmassa asemassa olevista ihmisistä kuin talouden aidosta uudistamisesta. Tästä karu esimerkki on esimerkiksi EU:n yritys vastuudirektiivi, jonka hallitus on valmis kaatamaan, vaikka se olisi nimenomaan vastuullisten suomalaisten yritysten etu.

Arvoisa puhemies! Hallituksen työmarkkinapolitiikka ei vakuuta, sillä se uhkaa murentaa keskinäistä luottamusta työmarkkinoilla ja heikentää sitä kautta Suomen talousnäkymiä. Työmarkkinoiden uudistuksia tarvitaan, ja neuvotteluissa kaikkien osapuolten on pystyttävä kompromisseihin. Hallitukselta ei ole ollut viisasta lähteä siitä, että se käyttää voimaa ja sanelee lopputuloksen, toinenkin tie olisi ollut mahdollinen. Me tarvitsemme työ-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

markkinoille ja koko yhteiskuntaan toivoa, luottamusta ja ennakoitavuutta. Se on talouden, yritysten ja työntekijöiden etu. Työmarkkinoita voi ja pitää uudistaa reilusti ja tasapainoisesti, ei luottamusta ja yhteiskuntarauhaa rikkoen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Fagerström, olkaa hyvä.

18.35 Noora Fagerström kok: Arvoisa puhemies! Suomen työmarkkinat ovat kymmeniä vuosia jäljessä kehityksestä, ja Suomen kilpailukyky on heikentynyt, joten asiaan täytyy tehdä muutos. Hallituksen linja on työn ja kasvun linja, minkä myötä Suomen talous saadaan takaisin oikeille raiteille ja työmarkkinat nykyaikaisiksi. Hallituksen esittämät uudistukset ovat välttämättömiä, jotta Suomi pysyy mukana kansainvälisessä kilpailussa ja jotta valtiontalous saataisiin tasapainoon.

Arvoisa puhemies! Tarvitsemme Suomeen kasvua, investointeja sekä työnantajia, jotka uskaltavat palkata. Näillä tehtävillä uudistuksilla tavoittelemme juuri näitä asioita. Suomen talous ei ole kasvanut 16 vuoteen, ja valtion velkaantuminen on lähtenyt täysin raiteiltaan, joten nyt täytyy todella tehdä asioita sen eteen, että tästä suosta päästään ylös ja saamme kasvua aikaiseksi.

Arvoisa puhemies! Viime vuonna tehtiin ennätysmäärä konkurssseja, ja työnantajien määrä vähenee jatkuvasti. Monet yrittäjät ovat tällä hetkellä todella kovassa ahdingossa korkeista koroista, nousseista eläkemaksuista, inflaatiosta, menneistä koronasuluista sekä nyt näistä poliittisten lakkojen aiheuttamista vahingoista johtuen.

Arvoisa puhemies! Nämä tähänastiset poliittiset lakot ovat aiheuttaneet Elinkeinoelämän keskusliiton mukaan jo lähes miljardin euron menetykset Suomen taloudelle, yrityksille ja työpaikoille. Haluaisin korostaa, että nämä lakkojen aiheuttamat kustannukset jäävät kuitenkin yritysten maksettaviksi. Tämä tarkoittaa tietenkin vähemmän myös verotuloja valtiolle. Näin ollen poliittisia lakkoja on syytä rajoittaa, kuten verrokkimaissamme on tehty, sillä nykyinen lainsäädäntö tämän osalta ei houkuttele yrittäjyyteen tai saamaan investointeja Suomeen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen on poissa. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

18.38 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa mainitaan, että hallituksen tavoitteena on hyvä työelämä. Kysynkin, miten työelämä paranee, kun palkansaajiin kohdistetaan laaja kirjo erilaisia heikennyksiä. Hallitus on ajanut itsensä tilanteeseen, josta se ei pääse omin avuin pois. Nyt olisi aika katsoa peiliin ja pyytää ulkopuolista sovittelijaa hakemaan aitoa ratkaisua hallituksen aikaansaamaan työmarkkinatilanteeseen. Mitä pidempään kärjistynyt vastakkainasettelu jatkuu, sitä vaikeampi on löytää ulospääsytietä.

Työmarkkinakaaos alkoi hallituksen omista toimista sen pyrkiessä heikentämään yksipuolisesti sanelemalla palkansaajien asemaa. Tämän hallituksen aikana on nähty Suomessa enemmän poliittisia lakkoja kuin viimeisen 30 vuoden aikana, mikä kertoo äärimmäisen sekavasta työmarkkinatilanteesta. Hallituksen kannattaisi edistää työrauhaa tukemalla luottamusta sopijaosapuolten välillä, ei hyökkäämällä työntekijöiden ja ay-liikkeen kimppuun ideologisesti. Hallitus on saanut lyhyessä ajassa aikaan työmarkkinoille kyllä melkoisen sotkun tilanteessa, jossa kaivattaisiin enemmän vakautta kuin epävarmuutta.

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpo on luvannut, että keneltäkään ei vaadita kohtuuttomia. Pitää kuitenkin todeta, ettei tämä pidä paikkaansa. Kymmenientuhansien suomalaisten tulotasoon tehdään kohtuuttomia leikkauksia, ja samanaikaisesti hyväosaiset saavat verohelpotuksia ja valtion velkaantuminen kasvaa.

Hallituksen työllisyysuudistukset ovat keskittyneet lähes yksipuolisesti sosiaaliturvakeinoihin, joiden työllisyysvaikutukset ovat hyvin epävarmoja. Hallitus on tuomassa eduskuntaan lait aikuiskoulutustuen ja vuorotteluvapaan poistamisesta, työtaisteluoikeuden rajoittamisesta ja lakkosakkojen nostamisesta, ja kaiken kukkuraksi yksittäiselle työntekijälle säädetään uusi seuraamusmaksu lakkoilusta. Myös irtisanomisia helpotetaan, ja samaan aikaan leikataan irtisanotun ansioturvasta. Melkoinen kokonaisuus, sanoisin.

Hallitusohjelmasta ovat unohtuneet kaikki työntekijöiden asemaa parantavat asiat. Missä ovat esimerkiksi luottamusmiehen aseman vahvistaminen tai kanneoikeus ammattiliitoille? Ne olisivat konkreettisia parannuksia, joilla hallitus voisi osoittaa olevansa kiinnostunut ajamaan myös työntekijöiden etuja.

Arvoisa puhemies! Työelämää viedään nyt väärään suuntaan, ja hallituksella pitää olla rohkeutta ottaa askelia taaksepäin suunnitelmissaan heikentää palkansaajien asemaa. Nyt tulisi rauhoittaa tilanne, pyytää apua ja ottaa tilanne haltuun. Nyt on aika muuttaa suuntaa ja panostaa työmarkkinaheikennysten sijasta aidosti kasvua luoviin toimiin.

Hallitus on valmis horjuttamaan työmarkkinoita mutta on sivuuttanut työelämän laadun ja työhyvinvoinnin ylläpitämisen merkityksen. Suunnitelluilla muutoksilla on negatiivisia välillisiä vaikutuksia, joita ei selvästikään ole arvioitu riittävällä tavalla. Työelämän laadulla on myös kansantaloudellista merkitystä, minkä vuoksi esitettyjä työelämän uudistuksia on syytä tarkastella myös työhyvinvoinnin myötä tulevan tuottavuuden näkökulmasta. On ilmeistä riski, että työelämän uudistusten toteuttaminen ylätasolta sanelemalla heikentää työhyvinvointia työpaikoilla ja siltä osin tuo negatiivisia vaikutuksia työn tuottavuuteen.

Arvoisa puhemies! Me SDP:ssä tarkastelemme asiaa laajemmin ja oikeudenmukaisemmin emmekä napsi vain työnantajille maistuvia herkkuja pohjoismaisista työmarkkinamalleista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio on poissa, edustaja Mäenpää on poissa. — Edustaja Rantanen, Piritta, olkaa hyvä.

18.42 Piritta Rantanen sd: Herra puhemies! Ennen vaaleja oli liikkeellä paljon lupauksia. Luvattiin, ettei kenellekään tule kohtuuttomia tilanteita. Luvattiin, ettei koulutuksesta leikata. Luvattiin porkkanaa ennen keppiä. Tai miten vaikka ne puheet, joissa perussuomalaisten edustajat totesivat, että mahdolliset työmarkkinauudistukset on toteutettava työmarkkinaosapuolten kanssa sopien ja että mahdolliset uudistukset täytyy tehdä tarkkaan harkiten ja liittojen kanssa yhteistyössä? Tarkoittivatko edustajat Meri ja Vähämäki vastatessaan näin niitä samoja järjestöjä, joita valtiovarainministeri Purra nimitti aiemmin tämän päivän keskustelussa sorto- ja solidaarisuusjärjestöiksi, tai niitä järjestöjä, joita ministeri Rydman on nimittänyt mafiaksi?

Presidentti Niinistö peräänkuulutti valtiopäivien avajaispuheenvuorossaan sopimisen kulttuuria. Koko oppositio vaati tänään hallitusta avaamaan aidot neuvottelut työmarkkinaosapuolten kesken: neuvottelut, joissa lopputulosta ei ole valmiiksi kirjoitettu. Kuinka pääministeri Orpo ja hallitus tähän vastasivat? Kärjistivät tilannetta entisestään. Ei min-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

käänlaista elettä siihen suuntaan, että he aloittaisivat neuvottelut tai että he haluaisivat tätä tilannetta ratkaista.

Vientivetoisen Suomen vahvuuksia on ollut osaava, kehittävä, kouluttautunut ja oma-aloitteinen työvoima. Suomen vahvuutena on ollut vakaa poliittinen ja työmarkkinailmapiiri. Kuinkas nyt sitten on käynyt? Tämä hallitus on saanut lyhyessä ajassa aikaiseksi vuosikymmeniin laajimmat lakot ja epävarmuuden ajan. Kaiken lisäksi hallitus on esimerkiksi lopettamassa kokonaan aikuiskoulutustuen, jolla moni työntekijä on voinut lisätä osaamistaan nimenomaan vaatimusten lisääntyessä ja samalla, kun poliittisten toimijoiden näkemys koulutustason nousun tärkeydestä on ilmeinen ja yhteinen.

Vaikea on myös ymmärtää sitä ajatusta, että työttömyysturvan muutokset ovat ajamassa esimerkiksi lomautetut työntekijät tilanteeseen, jossa ansiosidonnainen laskee jo kahdeksan viikon lomautuksen jälkeen jopa alle 50 prosenttiin palkasta. Osa-aikaisille ja pientä palkkaa saaville työntekijöille nämä ovat erittäin vahingollisia toimia, mutta vaikuttavat nämä merkittävästi myös vientialojen työntekijöihin. Ei oikein turvasta voi puhua. Muun muassa ensimmäisen sairauslomapäivän palkattomuuden merkitystä, määräaikaaisuuden perusteiden lieventämistä ja työttömyysturvan suojaosuuden poistamista on hallituksen toimesta vähätelty. Tämä hallitus on tekemässä työelämään muutoksia, joiden pitkän aikavälin yhteisvaikutuksia voidaan vain arvailla. Asiantuntijoidenkin mukaan näiden esitysten yhteisvaikutusarvioinnit ovat jääneet tekemättä tai ovat vähintään puutteelliset.

Hallitus puhuu paljon myös paikallisen sopimisen puolesta. Asiantuntijoiden mukaan holtiton paikallinen sopiminen tulee johtamaan suomalaisten palkkatason laskemiseen, ja kohta kukaan ei enää pysty sanomaan, mikä on laillista ja mikä on laitonta. Tämä tulee johtamaan myös ulkomaalaisten työntekijöiden hyväksikäytön lisääntymiseen.

Pääministeri Orpo sanoi tänään, että oppositio käyttää retoriikkaa, jolla vääristellään esitysten vaikutuksia. Tämän päivän keskustelusta tässä salissa on jäänyt kovin erilainen näkemys. Retoriikka on ollut ministeriaitiossa ja tässä salissa aivan käsittämätöntä ja jakavaa. Nyt olisi mahdollisuus tulla ulos poteroistaan ja hakea ratkaisuja ja tehdä toimia niihin asioihin, joilla voitaisiin aidosti vaikuttaa työelämään, esimerkiksi työn ja perhe-elämän yhdistämiseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

18.46 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Hallituksen työelämää koskevat uudistukset ja niiden vaikutukset elävät keskusteluissa omaa elämäänsä. Tämän välikysymyksen sisältämät väitteet ja kysymykset ovat yksi esimerkki siitä. Faktat ovat unohtuneet jonnekin. Tärkeämpää on toistaa lauseita, jotka maalaavat kauhukuvia kurjuudesta, joihin työntekijät uudistuksilla ajetaan, lauseita ja väitteitä, joilla ei ole juuri pohjaa todellisuudessa. Yleisesti voin sanoa, että työsuhdeturvaa ei heikennetä, ketään ei jätetä palkkakuoppaan ja työehtosopimusten yleissitovuus ei ole vaarassa uusien lakien vuoksi. Jatkossakin työehtosopimukset ovat tärkeitä ja ne luovat rajat ja puitteet, ja laki toimii perälautana niin kuin tähänkin asti. Kuten tähän asti, työnantajaliitot ja työntekijäliitot neuvottelevat työehtosopimuksista. Yleissitovat työehtosopimukset velvoittavat kaikkia alalla toimivia työnantajia riippumatta siitä, onko työnantaja järjestäytynyt tai ei. Tämäkään ei ole muuttumassa.

Arvoisa puhemies! Mikä sitten muuttuu? Kuten on kuultu, hallituksen uudistusten taivoitteena on tukea työllisyyttä, talouskasvua, kilpailukykyä ja tuottavuuden kehitystä. Tämä on tehtävä, jotta Suomen vientiyritykset pärjäävät kilpailussa muiden maiden yritys-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

ten kanssa. Me emme saa unohtaa, että me elämme viennistä. Viennistä meille tulevat eurot, joilla me ylläpidämme hyvinvointiyhteiskuntaa. Viennistä tulevat eurot, jotka vaikuttavat suoraan julkisen sektorin palkanmaksukykyyn. Nyt tehtävät työmarkkinoita koskevat uudistukset ovat yksi hallituksen keinoista parantaa kilpailukykyä. Te sanotte, että me leikkaamme. Kyllä me leikkaamme — työn tekemisen esteistä. Miten se näkyy kansalaisten arjessa? Se näkyy siten, että useammalla on töitä ja yritykset uskaltavat paremmin palkata työntekijöitä, ja kun on töitä, on parempi elämänlaatu, turvallinen olo, hyvinvointia, onnellisuutta ja uskoa tulevaan.

Arvoisa puhemies! Sitä me nyt tarvitsemme, uskoa tulevaan. Ihan ensimmäiseksi voimme nyt uskoa, että nämä työmarkkinauudistukset ovat välttämättömiä ja että ne tehdään jokaisen suomalaisen ja koko Suomen kansan hyväksi.

Arvoisa puhemies! Kerron vielä lopuksi: Tätä maata johtaa demokraattisella koko Suomen kansan päätöksellä, vaaleilla valittu eduskunta ja sen hallitus, ei ammattiyhdistysliike. Tässä hetkessä tärkeintä on kuitenkin luottamuksen rakentaminen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Keskisarja, olkaa hyvä.

18.50 Teemu Keskisarja ps: Arvoisa puhemies! Kannatan poliittisia ja laittomiakin lakkoja henkeen ja vereen. Kansanedustajat kohotti arvoonsa vuoden 1905 suurlakko, jossa lakkolaiset eivät nyhtäneet työehtoja ja pikkuetuksia. He väänsivät vallan kahvaa, työtaistelivat meille yleisen, yhtäläisen ja salaisen äänioikeuden ja yksikamarisen eduskunnan. Silloinhan Suomen seisauttivat kansallismieliset porvarit ja sosiaalidemokraattien punainen julistus — alas keisari ja sääty-yhteiskunnan harvainvalta, eläköön kansalaisvapaudet!

Minä kaihoan ajatonta ykköshittiä, Kansainvälistä: ”Työn orjat, sorron yöstä nousee.” Harmi, että olen hallituspuolueen käytyri ja muutenkin velto väty. En kelpaa tuonne vasemmiston taajaan känsäkourien rintamaan. Kuinka sanoikaan Laurilan Anttoo herrojen suurlakkotouhusta? ”Ei semmonen voi töistä lakata, joka ei niitä koskaan ole tehnykkän.”

Työmarkkinakaaoksessa leijuu nyt kysymys: kuka tai mikä on sortaja? Viime keväänä oli yleiset ja yhtäläiset eduskuntavaalit. Hallituksen kasvot eivät enää ole valitettavasti kuvankauniit, mutta kai ne kuvastavat rahvaan rumaa enemmistöä.

Arvoisa puhemies! Hakaniemen pamput pamputtavat parlamentarismia, ja etälamautin osuu yrityksiin ja yrittäjiin. Ne eivät tänä päivänä työläisiä orjuuta, ihan vaan työllistävät. Kansainvälinen, yhtenä suomentajana Otto Wille Kuusinen, kajahteli näin: ”Vaan kun korpit haaskoiltaan / me kerran kaikki karkoitamme / niin päivä pääsee paistamaan.” Miettikää kielikuvaa ennusteena. Mitä tapahtuu, kun teollisuuden muuttolinnut karkottuvat etelään? No, jotain lokkeja lentää tilalle, ja tänne Pohjantähden alle laskee sosialismin musta aurinko. Repikää siitä vaikutusarvio.

Arvoisa puhemies! Tukisin vaikka verenpunaista julistusta suomalaisten työpaikkojen puolesta, mutta minua ei yhtään sykähdytä tämä välikysymys, joka on vain väritön vuodatus talouden tosiseikkoja vastaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kari on poissa. — Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

18.53 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Ilma on nyt sakeanaan erilaisia väitteitä hallituksen tulevista työmarkkinauudistuksista. Sen tämän päivän keskustelu täällä

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

salissa, kuten myös julkinen keskustelu yleensä, on osoittanut. Korjataanpa siis muutama salissa ja julkisuudessa esitetty väite.

Väitteet esimerkiksi paikallisen sopimisen muutosten haitallisista seurauksista ovat perusteettomia. Väite työsuhteen ehtojen vähimmäissuojan murtumisesta on kumottu, sillä paikallisen sopimisen muutokset eivät vaikuta työläinsäädännön mukaisiin vähimmäisehtoihin vaan ne mahdollistavat joustavuuden työehtosopimusten sallimissa rajoissa. Lisäksi kritiikki, jonka mukaan paikallinen sopiminen johtaisi poljettuihin tuntipalkkoihin, on torjuttu selventämällä, että työehtosopimusten mukaiset palkkatasot säilyvät.

Arvoisa puhemies! Puheet palkkakaton asettamisesta hallituksen toimesta ovat puolestaan harhaanjohtavia. Hallitusohjelmassa ei esitetä rajoituksia työmarkkinaosapuolten neuvotteluoikeuteen palkankorotuksista vaan ainoastaan vaikutetaan valtakunnansovittelijan toimintaan.

Väitteet vähimmäisehtojen vaarantumisesta työnantajan sanelusta ja ulkomaisen työvoiman hyväksikäytöstä on myös osoitettu virheellisiksi. Paikallisen sopimisen periaatteet edellyttävät yhteistyötä ja sopimista työehtosopimusten puitteissa. Hallitus on myös vastikään hyväksynyt laajan työperäisen hyväksikäytön vastaisen toimenpideohjelman.

Arvoisa puhemies! Irtisanomisen helpottamista ja työsuhteturvan heikentämistä koskevat pelot on kumottu osoittamalla, että uudistukset eivät mahdollista perusteettomia irtisanomisia ja että työehtosopimusten vähimmäissuoja sekä ansiosidonnainen työttömyysturva säilyvät. Pärstäkertoimen perusteella irtisanomisen väite on niin ikään virheellinen, sillä hallituksen ehdotukset eivät mahdollista mielivaltaisia irtisanomisia. Jatkossakin irtisanomisen on perustuttava asiallisiin syihin, ja laissa edelleenkin määritellään kielletyt irtisanomisperusteet, kuten syrjintä, mikä estää irtisanomisen esimerkiksi ulkonäön perusteella.

Arvoisa puhemies! Myös ay-puolen väite sairaussakosta perustuu taas käsitykseen, että hallitus aikoo rankaista sairaspotilaita. Todellisuudessa ehdotuksessa mainitaan vain ensimmäisen sairauspäivän olevan palkaton, mutta tämäkään ei päde, jos työehto- tai työsuhtesopimuksessa on toisin sovittu tai jos sairaus kestää yli neljä päivää.

Arvoisa puhemies! Ymmärrän ay-liikkeen ja vasemman laidan huolet, mutta totuudessa kannattaa pysyä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

18.57 Sara Seppänen ps: Arvoisa puhemies! Olisipa vasemmisto-oppositio joskus ollut tässä salissa huolissaan näiden työnantajayritysten työllistämismahdollisuuksista — ehkä meidän taloudellinen tilanteemme olisi jo hieman erinäköinen. Suomi on jäänyt jalkoihin muista Pohjoismaista talouskehityksessä ja juurikin näitten työnantajayritysten määrässä. Ne ovat olleet pitkään jo laskusuunnassa. Vuonna 22 työnantajayritysten määrä laski 10 prosentilla 87 000:sta 78 000:aan.

Konkursseista ja näivettymisestä on tällä hetkellä puhe yrittäjäkentällä. Se on ollut suunta viimeisinä vuosina, ja oikeastaan valopilkkana on Lapin matkailu, joka kasvaa kohisten. Helsingin jälkeen vilkkain lentokenttä löytyy Rovaniemeltä.

Suomessa muuten yrityksillä ei ole kasvun edellytyksiä. Yritykset ovat pieniä ja työllistävät muita Pohjoismaita vähemmän. Esimerkiksi keskisuuria yrityksiä on talouteen suhteutettuna huomattavasti vähemmän kuin Ruotsissa, Tanskassa ja Saksassa. Suomessa yritysten on vaikea kasvaa keskisuureksi.

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

Hallitusohjelma on rakennettu nimenomaan kasvun edellytyksiä vahvistaen, jotta pk-sektorilla olisi yrityksillä mahdollisuus kasvaa ja työllistää yhä enemmän ihmisiä. Hallitus purkaa useita työllistämisen esteitä, jotta yrityksillä olisi mahdollisuus palkata uusia työntekijöitä. Kasvua tuo nimenomaan se, että nämä yritykset pääsevät kasvamaan.

Kaikki toimet tähtäävät tietysti siihen, että verotulojen määrä kasvaisi ja Suomen hyvinvointiyhteiskuntaa olisi mahdollisuutta jatkossakin ylläpitää. Uudistuksilla siis tähdätään kahteen asiaan: kannustetaan työntekoon ja työpaikkojen synnyttämiseen. Tästä hyötyvät ihan kaikki. Tämä hyvinvointivaltion taso voidaan säilyttää vain siten, että yhä useampi osallistuu näihin talkoisiin.

Yrityksen tärkein voimavara on hyvinvoiva työntekijä. Yritys ei halua kohdella huonosti työntekijöitään, sillä hyvistä työntekijöistä on pulaa ja kilpailu käydään oikeastaan siitä, kuka saa ne parhaat työntekijät.

Tällä hetkellä Suomessa 34 prosenttia rahoittaa työtä ahertamalla enemmistön eli 57 prosentin etuudet ja palvelut. Miettikääpä tätä: 34 prosenttia rahoittaa 57 prosentin etuudet. Tarkoitus ei ole syyllistää ketään, vaan saada ymmärtämään, että meillä on ennätyksellisen huono huoltosuhde. Jokaisen on oltava valmis tarkastelemaan saavutettuja etuja ja osallistuttava näihin talkoisiin.

Arvoisa puhemies! Suomen työrauhalainsäädäntö on vuodelta 1946. On jo korkea aika uudistaa sitä vastaamaan nykytilannetta. Lailliset työtaistelutoimet ovat jatkossakin sallittuja. On myös täysin selvää, ettei ketään irtisanota naamataulun perusteella, vaan perusteluin syin.

Suomen yrittäjät toteuttivat laajan kyselyn suomalaisille työllisille. 1 479 vastaajaa vastasi tähän kyselyyn, heistä 60 prosenttia oli palkansaajia. Näistä kaikista vastaajista 60 prosenttia kannatti nimenomaan paikallisen sopimisen lisäämistä, sopimisen vapautta työpaikoilla. Kysymykseen siitä, kenen tulisi olla sopijaosapuoli, työntekijöiden puolesta vastasi 41 prosenttia, että he toivovat henkilöstön itsensä valitseman edustajan sopijaksi. Vain 19 prosenttia kannatti liiton jäsenten valitsemää neuvottelijaa.

Me vietimme ystävänpäivää viime viikolla. Se on kukkakauppojen sesonkia, mutta tänä vuonna HSL:n lakko osui juuri ystävänpäivään. Yrittäjille tämä oli taloudellinen katastrofi. Eräskin kukkakauppias kertoi Helsingin Sanomissa myyntinsä tippuneen puoleen, tuloja jäi puuttumaan pari kolme tonnia. Nämä lakot, jos joku, heikentävät naisvaltaisten alojen toimeentuloa. Suomen houkuttelevuus investointikohteena näyttää heikolta laajojen poliittisten lakkojen ansiosta. Demokraattisesti valittu eduskunta on oikeutettu muuttamaan lainsäädäntöä. Myös IMF on kehottanut Suomea uudistamaan nämä työmarkkinat, se on tehtävä nyt.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

19.02 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Orpon hallitus on heittävässä jo vuosikymmeniä hyvin toimineen sopimisen mallin romukoppaan. Yhteistyön avulla Suomi on pystynyt nousemaan sotavuosien ja niitä seuranneiden ankarien sotakorvausten keskeltä pohjoismaiseksi hyvinvointivaltioksi ja säilynyt sellaisena, vaikka kriisit ja lamavuodet ovat koettelleet näiden vuosikymmenten aikana. Kun vaikeat ajat suorastaan vaatisivat aitoa vuoropuhelua, yhteisymmärrystä ja yhteistyötä, hallitus on valinnut sanelun ja selkävoittojen tien. Yksipuolisella sanelulla ja työmarkkinaosapuolia törkeästi haukkumalla ei Suomen

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

taloutta ja työmarkkinoita saada nousuun, päinvastoin tämä linja tulee todennäköisesti johtamaan ainoastaan työmarkkinakriisin ja vastakkainasettelun syvenemiseen.

Arvoisa puhemies! Hallituspuolueiden lupaukset ennen vaaleja olivat kovin erilaisia kuin todellisuudeksi on paljastunut valtaannousun jälkeen. Perussuomalaisista ei ollut monista mahtipontisista puheista huolimatta suomalaisten edun todelliseksi puolustajiksi, vaan ääni kellossa muuttui jo Säätytalon oven sulkeuduttua. [Miko Bergbom: Nyt lausutte väärän todistuksen!] Ulos tultiin ohjelmalla, joka romuttaa suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan peruspilarit, kun sekä sosiaaliturva että työsuhteturva murennetaan purkupallolla. Lupauksista huolimatta pienituloisten etuuksien joutuminen leikkuriin sopi vieläpä pitkän kaavan mukaan, ja lopputuloksena on samoille ihmisille ja perheille kasaantuvat vaikeudet. Myöskään pääministeri Orpon vakuutus kohtuuttomien tilanteiden estämisestä ei selkeästi koskenut pienituloisia ihmisiä.

Arvoisa puhemies! Pienituloisten toimeentulon lisäksi perussuomalaiset lupasivat puolustaa myös esimerkiksi lakko-oikeutta, joka on joutumassa leikkuriin jo tänä keväänä. Tulossa ovat myös sairaussakko, potkujen antamisen ja määräaikaisten työsuhteiden helpottaminen, naisvaltaisten alojen palkkatason betonoiva vientivetoinen palkkamalli sekä paikallisen sopimisen laajentaminen. Nämä kaikki heikentävät tavallisten palkansaajien asemaa ja kaventavat heidän mahdollisuuksiaan vaikuttamiseen. Julkisen talouden varjolla hallitus on puhunut näistä toimenpiteistä pakkona, vaikka esimerkiksi paikallisen sopimisen laajentaminen tai lakko-oikeuden rajaaminen ei näytä juurikaan kohentavan julkista taloutta. Hallituksen paikallisen sopimisen malli tulee lisäksi todennäköisesti johtamaan paikallisen sopimisen vähenemiseen, koska sopimisesta työpaikoilla tulee sekavaa, kun henkilöstön edustajia voi olla jatkossa useita ja työnantajan selvittäväksi jää, kuka ketäkin edustaa.

Julkisen talouden tasapainottamisesta ollaan suomalaisella poliittisella kentällä laajasti samaa mieltä. On kuitenkin väärin, että hallitus puhuu ideologisista valinnoistaan pakkona ja yrittää niin väistää vastuuta valinnoistaan.

Arvoisa puhemies! Poliitiikka on aina arvovalintoja. Hallituksenkin olisi mahdollista tehdä toisin, kuten SDP:n puheenjohtaja Lindtman aiemmin välikysymyspuheenvuorossaan esitteli. Sairaussakon sijasta voitaisiin tehdä toimia pitkien sairauspoissaolojen vähentämiseksi. Tällä voisi olla miljoonien positiivinen vaikutus julkiseen talouteen. Työmarkkinajärjestöjä voisi kannustaa etsimään liikkuvia elementtejä palkkaukseen, jolloin vientivetoista palkkamallia ei tarvitsisi runnoa läpi. Eteenpäin voitaisiin viedä myös jo pitkälle sovittu Sipilän hallituksen paikallisen sopimisen malli ja samalla tunnistaa myös työntekijöiden edustuksen arvo ja merkitys.

Arvoisa puhemies! Suomalaisen yhteiskunnan vahvuutena on pitkään ollut hyvinvoinnin suhteellisen tasainen jakautuminen ja ihmisten vahva luottamus toinen toisiinsa. Hyvä hallitus, vielä on mahdollista kääntää suuntaa ja aloittaa aidot kaikkia osapuolia kunnioittavat neuvottelut. Älkää heittäkö romukoppaan sitä kaikkea hyvää, mitä Suomeen on vuosikymmenten aikana saatu rakennettua, vaan säilyttäkää sopimisen ja luottamuksen tie.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

19.07 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! ”Ei, ei ja ei”, se on ollut tänään, siis tänäänkin, vasemmiston tarjoama vaihtoehto, välikysymysteatteri, jossa haukutaan hallitus sinimustaksi, työmarkkinat tuhoavaksi, petospetkutuspettureiksi ja Suomen kurjistajiksi, ja

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

sen jälkeen sädekehän alta peräänkuulutetaan sopimista, neuvottelua ja vastakkainasettelun vähentämistä. Se on teiltä vasemmistolta, keskusta mukaan lukien, jos ei jakomielitautista niin ainakin kovin ristiriitaista. Koko puolivuotisen te vasemmisto-oppositiossa olette huutaneet sopimisen ja yhteistyön perään. Sitä te ihan välikysymyksessännekin alkukappaleissa saarnaatte, mutta kysyn teiltä: Mitä sopimista se on, että sanotaan kaikille säästöille ja kaikille uudistuksille ”ei”? Mitä sopimista se on, että aiheutetaan miljardiluokan vahingot poliittisilla lakoilla ja uhkaillaan vielä lisälaskuilla? Mitä sopimista se on, että demokraattisesti toimivan hallituksen päätöksiä pyritään kumoamaan lakkoilulla ja Suomen sekaisin laittamisella? Ei se ole sopimista, se ei ole yhteistyötä, se on kiristämistä.

On kuitenkin totta, että pitkään Suomessa on pyritty sopimaan asioista, mutta mitä tällä teidän sopimisellanne ollaan tähän mennessä saatu aikaan, siis viimeisen 15:n taloudellisesti vaikean vuoden aikana? Talouskasvu on ollut yli 15 vuotta tyhjäkäynnillä. Alijäämää on paikattu velalla joka ainoa vuosi, ja työmarkkinat ovat olleet täysin jumissa. Siinä on ollut 15 vuotta aikaa sopia, ja tämä kyvyttömyys sopia valtiontalouden kannalta välttämättömistä toimista osoittaa, että sopimiseen on pyritty aivan liian pitkään. Tähän on tultu, tulokset puhuvat puolestaan. Emme tarvitse enää yhtään sellaista sopimista, mikä vain siirtää ongelmamme myöhemmäksi.

Nostetaan nyt se kattikin pöydälle. Se, mitä te vasemmistossa kutsutte sopimisen kulttuuriksi, on käytännössä myönnystysten hakemista omille poliittisille rahoittajillenne: punaisille työväenyhdistyksille ja ammattiliitoille. Se on nähtävissä ihan teidän vaalirahoitusilmoituksissannekin, vaikeivätkin ne kaikkia tukijoita paljastakaan. Etenkin kategoriassa ”muilta tahoilta saatu tuki” on vasemmistopuolueiden edustajilla korostuneen suuri kytkös liittoihin, tuhansien eurojen tukisummia, osin julkisesti ja osin piilossa.

Mainittakoon nyt muutaman esimerkin kautta viime eduskuntavaaleista vasemmistopuolueiden nykyisiä kansanedustajia:

Edustaja Saramo, Jussi: muilta taholta saatu tuki 23 000 euroa, josta muun muassa JHL lähes 5 000 euroa, PAM lähes 2 000 euroa ja Sähköalojen Ammattiliitto 1 500 euroa.

Edustaja Matias Mäkynen: muilta tahoilta saatu tuki 44 000 euroa, josta muun muassa Ammattiliitto Pro lähes 6 000 euroa ja PAM 2 000 euroa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Oho!]

Edustaja Nasima Razmyar: muilta tahoilta saatu tuki 43 000 euroa, josta Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa 5 000 euroa, JHL 5 000 euroa ja PAM 2 000 euroa.

Edustaja Eveliina Heinäluoma: muilta tahoilta saatu tuki 28 000 euroa, josta muun muassa JHL:ltä ja sen alaisilta 7 500 euroa ja SAK:n rahoittamalta Pro reilumpi yhteiskunta ry:ltä 3 000 euroa.

Edustaja Timo Harakka: muilta tahoilta saatu tuki 25 000 euroa, josta muun muassa SAK:n edelleen rahoittamalta Pro reilumpi yhteiskunnalta 6 000 euroa.

Edustaja Kimmo Kiljunen: 6 000 euroa Tikkurilan Työväenyhdistykseltä ja vielä toinen erä 8 000 euroa samalta puulaakilta, yhteensä 14 000 euroa työväenyhdistyksiltä, ja siihen päälle vielä ainakin 3 000 euroa liitoilta.

Edustaja Tytti Tuppurainen: muilta taholta saatu tuki yhteensä 34 000 euroa, josta 6 000 euroa JHL:ltä ja Pro reilumpi yhteiskunta ry:ltä 3 000 euroa, PAMilta 2 000 euroa.

Ja edustaja Krista Kiuru: Porin Työväenyhdistykseltä 8 000 euroa ja muilta tahoilta saatu tuki yhteensä 18 000 euroa, josta JHL 5 000, SAK:n Pro reilumpi yhteiskunta kolme tonnia, PAM 2 000 ja Raideammattilaiset JHL 1 500 euroa.

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

Listalta liittojen rahoittamista ehdokkaista löytyy niin nuorta kuin vanhempaakin punavihreää nykyistä kansanedustajaa. Jokainen vasemmistoliiton kansanedustaja on saanut tukea SAK:lta tai sen alaisilta liitoilta, demareistakin vähintään kolme neljästä — todennäköisesti useampikin, jos kaikki luvut ja tuenantajajouduttaisiin ilmoittamaan. Ja vanha sananlasku laskee: ”Kenen leipää syöt, sen lauluja laulat.” Eikä leivänmuruja tarvitse tässä tapauksessa seurata kovinkaan pitkälle, Hakaniemeen asti. Vaalirahoitusvalvonnan ilmoituksista näkee varsin nopeasti, että suurin osa tämän salin vasemmasta laidasta laulaa SAK:n tai muiden ammattiliittojen lauluja, eivätkä nämäkään ole työntekijän lauluja vaan liiton johdon ja heidän vallanhimonsa lauluja.

Arvoisa puhemies! Sopiminen ei voi olla tärkeämpää kuin se, saadaanko ongelmia oikeasti ratkaistua. Valtiontalous ei ole ollut kertaakaan ylijäämäinen vuoden 2008 jälkeen eli yli 15 vuoteen. [Puhemies koputtaa] Hallitus toisensa perään on saanut aikaiseksi lähinnä kireämpää verotusta ja lisää velkaa. Nyt on viimeinen hetki tehdä niitä uudistuksia, jotka olisi pitänyt aloittaa jo 10 tai 20 vuotta sitten. Te oppositiossa välikysymyksenne [Puhemies koputtaa] ja sopimisen kulttuurinne kanssa olette siis historian väärällä puolella.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rostila, olkaa hyvä.,

19.13 Onni Rostila ps: Arvoisa herra puhemies! SDP vetosi täällä aiemmin hallitukseen, että se taipuisi poliittisten lakkojen edessä ja peruisi kaikki ay-liikkeen vastustamat toimet. Tällöin kuulemma kaikki voittaisivat. Olen tästä vahvasti eri mieltä. Nimittäin tällöin kansanvalta ja maamme talous häviäisivät ja ay-liikkeen eturyhmävalta voittaisi. Laajoista poliittisista lakoista kärsivät niin ihmiset kuin yrityksetkin ja siten viime kädessä myös työntekijät. Kun toimet ovat näin järeitä, on syytä kysyä, mihin ay-liike oikein toimillaan pyrkii.

SAK:n painava syy, kampanjan sivulla sanotaan: ”Vastustamme näillä toimilla Orpon—Purran hallituksen sosiaaliturvaleikkauksia ja työelämäheikennyksiä.” Tavoite on niin väljästi muotoiltu, että käytännössä lakkojen tarkoitus on kumota merkittävä osa hallitusohjelman säästöistä ja työllisyystoimista. Hallitushan ei tee sopeutustoimia ilkeyttään, vaikka Hakaniemen lakkokenraalit muuta väittäisivät. Valtion velkaantuminen ja työllisyyskehitys ovat valtavia ongelmia, joita hallitus nyt ratkoo. Työllisyystoimien tarkoituksena on madaltaa työllistämisen kynnystä ja edistää työpaikkojen syntymistä Suomeen. Vaikka ay-liike ja vasemmistopuolueet puhuvat työelämäheikennyksistä kuin yhdestä suusta, on toimien tarkoitus päinvastoin parantaa suomalaista työelämää luomalla talouskasvua ja uusia työpaikkoja. Useiden hallituskausien ajan työmarkkinajärjestöille annettiin kerta toisensa jälkeen mahdollisuus neuvotella yhteisiä esityksiä työllisyystoimiksi. Lopputulokset jäivät hyvin laihoiksi.

Arvoisa puhemies! Lopulta se, kuka on milloinkin kävellyt kolmikantapöydästä milläkin kymmenluvulla, on epäolennaista. Olennaista on se, että Suomessa eduskunnalla on ensisijainen, viimekätinen ja perustuslaillinen valta ja vastuu huolehtia julkisesta taloudesta ja sitä kautta myös työllisyydestä. Nyt nähtävissä laajoissa poliittisissa lakoissa on hallituspuolueen kansanedustajankin näkökulmasta yksi hyvä puoli. Ne paljastavat, kuinka syvälle demokratiamme ytimeen eturyhmävallan on annettu levitä. Ei ole ihme, että politiikat ovat tottuneet karttamaan tiettyjä asioita ja luovuttaneet osan lainsäädäntöä, veto-oikeuden Hakaniemeen. Nyt näemme käytännössä, miksi niin moni hallitus vyörytti vastuun eturyhmien harteille. Enää tähän ei vain ole varaa.

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

Tämä ei myöskään edusta demokratiaa, vaan eturyhmävaltaa eli korporatismia. Korporatistisessa järjestelmässä työnantajien ja työntekijöiden keskusjärjestöillä on merkittävää poliittista valtaa ylimpien valtioelinten päätöksentekoon. Tästä perustuslaille tuntemattomasta mutta maan tavaksi muodostuneesta valta-asemasta ay-liike nyt taistelee kynsin hampain vaatiessaan ”aitoja kolmikantaisia neuvotteluja”. Jos uskomme vaaleissa toteutuvaan ja eturyhmistä riippumattomaan demokratiaan, on nyt nähdyt uhkavaatimukset ja painostusyrietykset yksiselitteisesti torjuttava. Tässä hallitus ei itse asiassa puolusta vain ohjelmaansa, vaan samalla maamme perustuslakia ja kansanvaltaa. Demokratiassa mikään eturyhmä ei voi sanella, mitä kansan valitsema eduskunta ja hallitus voi tai ei voi tehdä.

Arvoisa puhemies! Muuten olen sitä mieltä, että SDP:n tulee viipymättä julkistaa mo-
neen kertaan luvatus työllisyysvaikutusarviot omasta vaihtoehdostaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

19.17 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Oletteko koskaan kuulleet rahapussista, joka on aina ääriään myöden täynnä kolikoita mutta ei tyhjene, vaikka sieltä kuinka ottaisi? No, en minäkään, paitsi ehkä saduissa. Suomen rahapussi on ollut pitkään tyhjä, ja pussia on täytetty lainakolikoilla. Vaikka sillä voisi näennäisesti pitää kulissin yllä, on fakta, että rahat ovat loppu ja jotain tarvis tehdä, ja niinhän me teemmekin.

Työmarkkinauudistuksista on maalattu maailmanlopun kuvaa, joka ajaa Suomen ja suomalaiset kurjuuteen. Todellisuudessa meidät ajaa kurjuuteen se minä-minä-maan velkatie, jossa puhutaan vain omista oikeuksista — minä, ja minulle lisää. On unohdettu se, että oikeudet kulkevat käsi kädessä velvollisuuksien kanssa. Hyvinvointivaltio toimii sillä periaatteella, että heikommista pidetään huolta, kunhan kaikki työhön kykenevät tekevät oman osansa. Jos oppositio ottaisi järkevän talouden kartan käteen ja vaihtaisi kannattavammalle reitille, ehkä meilläkin voisi olla silloin sama suunta.

Olemme viime viikkoina nähneet mitä mielenkiintoisimpia työmarkkinoiden käänteitä poliittisten lakkojen merkeissä. Ymmärrän lakot siinä tilanteessa, kun taistellaan vaikkapa parempien työolosuhteiden puolesta. Sitä sen sijaan en hyväksy, että demokraattisilla vaaleilla valittuja päättäjiä yritetään kiristää useiden päivien lakoilla, joilla vaikeutetaan ihmisten pääsyä töihin. Ainoa, mitä lakkoilulla saavutetaan, ovat kiukkuiset ihmiset ja lähes miljardin tappio Suomen bruttokansantuotteelle. Näin sitä saadaan talous nousuun vasemiston tyyliin — eli toisin sanoen jo valmiiksi katastrofaalinen talous entistä huonommaksi. Tavallisen työntekijän mitta alkaakin vähitellen täyttymään, eikä suotta. Kuvitelkaa tilanne toisinpäin: Entä jos yrittäjillä olisi täydet oikeudet jättää palkat maksamatta työntekijöille, koska hallituksen tai eduskunnan päätökset eivät miellytä. En usko, että tämän kaltaiselle toiminnalle olisi laajaa kannatusta.

Arvoisa puhemies! Suomen talous täytyy saada nousuun. Se on välttämätöntä. Meidän täytyy luoda lisää työtä Suomeen ja purkaa olemassa olevia kannustinloukkuja. Nykyinen tukijärjestelmä ei saa jatkossa mahdollistaa sitä, että täysin työhön kykenevä ihminen voisi halutessaan jäädä kotiin ja rahoittaa elämänsä muiden, työssäkävien, piikkiin. Jokaisen työhön kykenevän täytyy antaa panoksensa tämän yhteiskunnan pyörittämiseen.

Elinkeinoelämän keskusliitto julkaisi teettämänsä laskelman tammikuussa, jonka mukaan 34 prosenttia rahoittaa työtä tekemällä enemmistön eli 57 prosentin etuudet ja palvelut. Näiden lisäksi yhdeksän prosenttia rahoittaa työllään oman hyvinvointinsa ja elantonsa. On täysin nurinkurista, että noin kolmasosa suomalaisista kustantaa yli puolelle kansas-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

ta kaikki ne palvelut ja ne etuudet, joiden avulla me voimme kutsua tätä maata hyvinvointivaltioksi. Ei tämä yksinkertaisesti voi jatkua näin. Me tarvitsemme kasvua, ja sen edistämiseen tarvitsemme kaikki mukaan — myös ay-liikkeen. Hallitus haluaa edistää vientiveistoista mallia, jotta saamme luotua kasvua. Se on tärkeä osa sitä, että saamme turvattua Suomen kilpailukyvyn.

Arvoisa puhemies! Kävin juuri vierailemassa entisellä työpaikallani Kokkolan synnytysosastolla. Työkaverit kysivät huolestuneena, mitä mieltä minä olen näistä työmarkkinauudistuksista ja jäävätkö hoitajat nyt ikuiseen palkkakuoppaan. Vastasin, että esimerkiksi Ruotsissahan tämä vientivetoinen malli on käytössä, ja siellä palkat ovat huomattavasti paremmat kuin Suomessa. Vientivetoinen malli ja hyvinvoiva, kasvava talous ovat ensisijaisessa asemassa siinä, että suurempia palkankorotuksia pystytään kohdistamaan esimerkiksi hoitajille ja varhaiskasvattajille. Kysyin vielä työkavereilta, ajatteleeko joku, että hoitajien palkkoja on saatu hyvin nostettua aikaisemmilla malleilla. Kaikki pudistivat päätään.

Arvoisa puhemies! Kun Suomen talous saadaan nousuun vientivetoisen teollisuuden myötä, meille toivottavasti palaa vähitellen hyvinvoiva talous. Hyvinvoiva talous edistää hyvinvoivaa yhteiskuntaa, ja tämä taas edesauttaa parempia palkkoja niin hoitoalalle kuin esimerkiksi varhaiskasvatukseen. Ja siitä olemme varmasti kaikki samaa mieltä, että nämä alat ovat palkankorotuksensa ansainneet. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

19.22 **Jani Kokko sd:** Arvoisa puhemies! Parlamentaarisisessa... [Puhuja yskii] Arvoisa puhemies! Parlamentaarisisessa demokratiassa välikysymys on opposition vahvin ase hallitusta vastaan. Useimmiten sen... [Puhuja yskii] — Anteeksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Kokko, jos teillä on juuri nyt huono hetki, niin voin antaa teille myöhemmin puheenvuoron ikään kuin listan ohitse.

Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

19.23 **Anne Rintamäki ps:** Arvoisa puhemies! Uutena edustajana olen seurannut mielenkiinnolla, millä tavoin oppositio haluaisi korjata neljän vuoden aikana tekemiään virheitä. On luotu varjobudjetit ja kritisoitu hallituksen pyrkimyksiä elvyttää valtiontaloutta. Näyttää siltä, että tässä salissa kaikilla ei ole kirkastunut kuva siitä, missä jamassa valtiomme talous on. On kuulunut huutoja: te olette nyt vastuussa. Esitänkin vastakysymyksen: Missä ovat edellisen hallituksen vastuunkantajat? Välikysymyksiä sorvaamallaako kannetaan vastuuta?

Te, hyvä vasemmisto, ajoitte maamme lähelle perikatoa. Edessä on taas lakkokevät. Ay-liike käyttää verottomasti tienaamiaan varoja yhteiskuntaa vastaan. Televisiossa on näkyvät mainokset, joissa puolustetaan painavalla syyllä sitä, että suomalaisen arki vaikeutuu, kun julkinen liikenne seisoo ja päiväkodit pidetään kiinni. Mainoksessa työntekijä pistää hanskat tiskiin, ja ay-liike masinoi lahjakortteja jakamalla näyttävän mielenosoituksen Helsinkiin — kiva maksettu päiväretki työntekijälle pois sorvin äärestä. Näitä hallituksen toimia vastaan suunnattuja kampanjoita perustellaan vääristellyin argumentein ja unohde-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

taan tahallisesti kertoa ne hyvät puolet, mitä uudistuksilla on tulossa, muun muassa työllisyyden paraneminen ja työssäkäyvien ostovoiman koheneminen.

Arvoisa puhemies! Vasemmiston käsikassarana toimivalla ay-liikkeellä näyttää olevan sellainen ajatus, että oikeistohallitus laitetaan taipumaan nyt vaikka väkisin. Hallituksen työllisyystoimet ovat ay-liikkeen mielestä vääriä. Liiton kovapalkkaiset johtajat kertovat muunneltua totuutta ja johdattelevat tavallisia duunareita hermoromahduksen partaalle kertomalla, että jos hallituksen uudistukset menevät läpi, työnantaja voi antaa potkut ilman perusteita — siis potkut ilman perusteita. Tälle propagandalle on annettu nimikin: se on potkulaki. Miksi ihmeessä työnsä hoitava vastuullinen työntekijä irtisanottaisiin työpaikastaan? Perheyrittämistä liki 25 vuotta sivusta seuranneena voin kertoa, että yksikään yritys ei luovu hyvästä työntekijästä, ei yhdestäkään. Elleivät ay-liikkeen pamput tähän päivään mennessä ole tienneet, voin valaista heitä, että pienissä ja keskisuurissa yrityksissä taistellaan kynsin hampain hyvistä työntekijöistä. Ay-liikkeen huolena näyttääkin olevan ne maanantaisin krapulapäivää pitävät ja ansiosidonnaisilla roikkuvat. He tuhoavat firmojen yhteishenkeä ja lisäävät eriarvoisuutta työntekijöiden kesken. Tosiasia on se, että ellei yhteistyö työnantajan ja työntekijän välillä toimi eikä luottamusta ole, se käy molemmille rasakaaksi. Työpaikka ei ole mikään päiväkotikoti. Tulosta on tultava, että yritys pystyy maksamaan palkat ja yhteiskunta pystyssä pitävät velvoitteensa.

Arvoisa puhemies! Kerron esimerkin työntekijästä, joka teki työpaikalla huumepäissään tarkkuutta vaativaa riskialtista työtä. Kun yrittäjän oli lopulta irtisanottava tämä työntekijä, ammattiliiton asianajajat tekivät työntekijästä vuoden työntekijän ja yrittäjä vedettiin käräjille laittomista potkuista. Liiton asianajajat eivät vähääkään välittäneet muiden työntekijöiden turvallisuudesta, kun huumepäissään ollut työntekijä asetti heidän turvallisuutensa vaakalaudalle.

Perheyritykseemme on vuosien varrella haettu työntekijöitä aina silloin tällöin. Silmiinpistävää on se, että osa niistä harvoista, joita edes haastatteluun on tullut, leimaa yksi yhteinen lause: ”Älä vaan mua ota töihin, kun mulla on vielä ansiosidonnaista jäljellä.” Kaikenlaisia hyvien työntekijöiden mainetta pilaavia on ovensuussa käynyt pyörähtämässä, mutta kun kotiin on maksettu, niin on paljon mukavampi harrastaa jotakin kuin mennä töihin. He käyttävät hyväksi meidän järjestelmäämme, jossa häviöinä ovat työtä tekevät ja yhteiskunta.

Entä sitten liittojen masinoima sairaussakko ja propaganda paikallisen sopimisen heikennyksistä työoloihin? Suurimmalla osalla suomalaisista työntekijöistä ensimmäisen sairaspöytäkirjan päivän palkallisuus on sovittu työehtosopimuksessa. Siitä syystä tämä julkinen keskustelu on lähtenyt täysin lapasesta. Mitään pakkoa lähteä muuttamaan käytäntöä tässä asiassa ei ole. Paikallista sopimista on yritetty saada aikaisemminkin, mutta ay-liike torppaa sen joka kerta. Mielestäni tasa-arvoisessa maassa eivät eri yritykset voi olla eriarvoisessa asemassa, ovat ne sitten järjestäytyneitä tai järjestäytymättömiä. Tässä kärsivät sekä yritykset että sen työntekijät.

Hallituksella on vastuu koko Suomesta. Ay-liikkeen vastuu pelkistyy johtajien etuisuuksien säilymiseen välittämättä siitä, miten Suomen käy. Kolmen vuoden kuluttua on taas eduskuntavaalit, ja kansa saa sitten taas äänestää tuhlaajatyöt ja -pojat valtaan, jos sitä halutaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Kokko, tämä on osoittautunut teknisesti jonkin verran haasteelliseksi tilanteeksi, ja kysyn teiltä, haluaisitteko pitää puheenvuoronne sieltä

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

omalta paikaltanne. Se jonkin verran selkeyttäisi tilannetta meidän kannaltamme, mutta ei aseta teille... Siis pyytämällä vastauspuheenvuoroa sieltä. — Kuulin juuri, että sitä ei tarvitse painaa, joten minä ainoastaan myönnän teille vastauspuheenvuoron. Voitte puhua sen ajan, joka olisi ollut käytettävissänne myös täältä pöntöstä.

19.30 Jani Kokko sd: Kiitokset, arvoisa puhemies, ja pahoittelut äskeisestä.

Arvoisa puhemies! Parlamentaarisessa demokratiassa välikysymys on opposition vahvin ase hallitusta vastaan. Useimmiten sen ainoana tehtävänä on hallituksen kaataminen, mutta tänään tavoite on ollut toinen. Opposition tarkoituksena on ollut vedota hallitukseen aitojen neuvotteluiden ja sopimisen puolesta. Maan hallitus on jostain käsittämättömästä syystä hakeutunut työmarkkinaosapuoleksi ja ajanut osaamattomuuttaan työmarkkinat kaaokseen. Myös termit on uusittu, ja neuvottelu on nykyisin sanelua ja heikennykset uudistuksia.

Jokaisella suomalaisella on oikeus osoittaa mieltään sekä kuulua ammattiliittoon, ja tämä oikeus on turvattu perustuslaissamme. Oikeiston ja työnantajapuolen suunnalta on esitetty huolestuttavia ulostuloja liittojen lakko-oikeuteen ja sen rajoittamiseen, joissa esimerkiksi vihjataan lakkojen tarkoituksen olevan vain ja ainoastaan sivullisten vahingoittaminen ja hallituksen kiristäminen. Vaaleilla valitulla hallituksella on oikeus harjoittaa sellaista politiikkaa kuin haluaa, mutta kansalaisilla on yhtäläinen oikeus vastustaa hallituksen epäoikeudenmukaisia linjauksia. Suurlakolla on kuitenkin aikanaan saatu tähän maahan juuri ne oikeudet, joista olemme maailmalla ylpeitä: niin yhtäläinen äänioikeus kuin eduskunnan perustaminen. Kansalaiset käyttävätkin nyt demokraattista oikeuttaan osoittaa mieltä, kuten vapaassa yhteiskunnassa kuuluukin tehdä.

Ja tehdään tämäkin nyt kerralla selväksi: kukaan ei lakkoile ilman syytä. Nykyinen hallitus aikoo laittaa ensimmäisen sairauspäivän palkattomaksi, sallia helpomman irtisanomisen, hankaloittaa vakituisen työn löytämistä ja poistaa vielä vuorotteluvapaan sekä aikuis-koulutustuen. Työntekijöiden vahvaa oikeusturvaa vastustavat tahot viittaavat usein Suomen työtaisteluiden suureen määrään pohjoismaisessa vertailussa. He kuitenkin unohtavat tutkijoidenkin toteamat faktat: muissa Pohjoismaissa Suomen työmarkkinoita vahvempi luottamus mahdollistaa yhteistyön työmarkkinaosapuolten välillä. Hallitusohjelmaan on myös sisällytetty joillekin ehkä harmittomalta vaikuttava mutta todellisuudessa julma kirjaus: laissa työriitojen sovittelusta säädetään, että palkantarkastusten yleistä linjaa ei voida ylittää Valtakunnansovittelijan toimistossa tai sovittelulautakunnan toimesta annettavalla sovintoehdotuksella. Käytännössä kirjaus tarkoittaa sitä, että julkisen sektorin mahdollisuudet korottaa palkkojaan inhimilliselle tasolle ovat lähes mahdottomat. Vientimallin käyttöönotto Suomessa on käsittämätön ja tulee rankaisemaan julkisia, erityisesti naisvaltaisia, matalapalkka-aloja. Tätäkö on rakentava työmarkkinayhteistyö?

Haastavina aikoina meidän täytyy pitää yhtä, ja tämä koskee myös työmarkkinaosapuolia, sillä riitelemällä ja leireihin jakautumalla kaivetaan vain itselle syvempää poteroa. Hallitus on ajanut työmarkkinat kaaokseen, ja hallituksella on myös valta tilanteen ratkaisemiseksi. Siihen riittää nyt vain kaksi sanaa, ne samaiset sanat, jotka edustaja Lindtman nosti jo keskustelun alussa esille: aloittakaa neuvottelut. Onko hallitus siis valmis aloittamaan aidot neuvottelut työmarkkinaosapuolten kanssa ja lieventämään tilannetta, jonka hallitus on itse aiheuttanut?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

19.33 **Saku Nikkanen sd:** Arvoisa herra puhemies! Tässä tänään on käyty aika kiivasta keskustelua, ja kyllä täytyy todeta aika monestakin hallituspuolueen edustajasta, että on selvä taktiikka ottaa hyökkäys parhaaksi puolustukseksi.

Täytyy kuitenkin oikaista ehkä muutama virheellinen väite.

Tässä on niin monta kertaa tänäänkin tuotu esille ensinnäkin se, miten tätä veto-oikeutta on käytetty. Kyllä edellisen kerran, kun kaikkien osapuolien hyväksymänä olisi ollut valmis sopimus paikallisesta sopimisesta, se oli Suomen yrittäjät, jotka sieltä kävelivät ulos eikä ay-liike. Ja tällaiset asiat on hyvä painaa mieleen, kun tuollaisia väitteitä esittää.

Samoin täällä salissa on kovasti esitetty huomioita ay-johtajille ja puhuttu ay-johtajille. Suosittelisin ottamaan yhteyttä sinne Hakaniemeen ja puhumaan ihan suoraan eli käymään nimenomaan niitä aitoja neuvotteluja niitten ay-johtajien kanssa, ei heitä täällä ole. Täällä käytämme nimenomaan sitä opposition valtaa eli välirikymyksen valtaa. Demokratia toimii täällä meillä edelleenkin. Tämä keskustelu ja siitä tuleva äänestyskin ovat selviä osoituksia siitä, että kyllä täällä eduskunnassa edelleen ne päätökset tehdään, eli on turha siis väittää mitään muuta, sitä, että täällä jotain ulkoparlamentaarista valtaa käytettäisiin.

Mutta on kuitenkin täysin selvää, että näissä työmarkkinamuutoksissa, joita nyt hallitus on tekemässä, on otettu huomioon vain työnantajan näkökulma. Me oppositiossa olemme sitä mieltä, että paras lopputulos saataisiin ottamalla kaikki osapuolet huomioon. Siitä me siis olemme muistuttaneet ja tulemme muistuttamaan, että paras lopputulos Suomelle on aina saatu sopimalla ja kaikki osapuolet huomioon ottaen. Tämä myös on muiden pohjoismaisten työmarkkinamallien ydin.

Tähän yhdessä sopimiseen tasavallan presidenttikin viimeisessä valtiopäivien avajaispuheessaan viittasi. Me tarvitsemme talouden kasvu-uran kääntämiseksi yli vaalikauden mittaisen sopimuksen, jossa hänenkin näkemyksensä mukaan on mahdollista saavuttaa dynaaminen talous ja kohtuullinen työelämän turva. Tämän saavuttamiseksi tarvitaan kuitenkin kaikkien osapuolten yhteinen ymmärrys, muutoin olemme mielestäni vaarassa luisua syvemmälle taantuvan talouden ja turvattoman työelämän tielle.

SDP on tarjonnut ratkaisuehdotuksia ja sovinnon kättä, ja äsken kuulin — tai ei äsken, muutama tunti sitten kuultiin — puolueemme puheenjohtajan ehdotuksia työmarkkinaridan ratkaisemiseksi. Olemme myös jo aiemmin esittäneet ratkaisua vaalikauden ylittävään malliin, jossa olisi puolueeton taho mukana. Työmarkkinoita on mahdollista kehittää, ja varmasti voidaan tehdä myös muutoksia, mutta nyt hallitusohjelmassa esitetyt toimet käyvät pelkästään työntekijän turvan ja kukkaron päälle. Toisaalta työlainsäädäntöä koskevilla kirjauksilla työnantajille päätösvaltaa ollaan lisäämässä kaikilla tasoilla.

Hallitusohjelman työmarkkinoita koskevat kirjaudet heikentävät pohjoismaisen työmarkkinamallin kaikkein keskeisintä elementtiä, osapuolten välistä pyrkimystä yhteistyöhön. Nyt olisi löydettävä työmarkkinoiden uudistuksia, joista myös työntekijät hyötyisivät. Näitä voisi olla esimerkiksi Ruotsin-mallissa keskeisenä osana oleva myötämäärämis-oikeus, joka antaa palkansaajapuolelle tulkintaoikeuden tietyissä yhteistoimintaa ja työntekovelvoitetta koskevissa kysymyksissä. Palkansaajapuolen tulkinta on niin kauan voimassa, kun oikeus toisin päättää. Toinen: Ruotsissa on myös laki, jonka mukaan yli 25 työntekijää työllistävän yrityksen hallitukseen on valittava vähintään kaksi työntekijän edustajaa. Kolmas: EU-sääntelyn puitteissa yritys vastuudirektiivi taas toisi ryhmäkanteen ja todisteiden esittämisvelvollisuuden. Edellinen antaisi yksityishenkilöille mahdollisuuden valtuuttaa esimerkiksi ay-liike ja ympäristöjärjestö haastamaan yrityksen oikeuteen. Nykyisin se on Suomessa mahdollista vain kuluttaja-asioissa.

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

Kuten aikaisemmin totesin, hallituksella on demokraattinen oikeus parlamentaarisella enemmistöllään viedä nämä haluamansa työmarkkinauudistukset läpi — korjataan vielä, että ne ovat työmarkkinaheikennyksiä. Mutta eikö järkevämpää olisi ottaa mukaan myös Pohjoismaissa käytössä olevia työmarkkinauudistuksia, joita äsken tuossa luettelini, jotka hyödyttäisivät myös työntekijäosapuolta? Kyse on kuitenkin samalla keskinäiseen luottamukseen nojaavasta laajasta yhteiskuntasopimuksesta, jota ei yksipuolisesti tulisi irtisanoa — ei nyrkkiä pöytään vaan kättä päälle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

19.39 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa, että pandoran lipas on avattu. Täällä olisi paljon asioita, joita kommentoida, mutta hallitus on tällä kertaa astunut työmarkkinapöytänsä ennenkuulumattomalla tavalla ja on omalla toiminnallaan itse aiheuttanut tämän työmarkkinakaaoksen, josta ei voi syyttää edellistä hallitusta:

Täällä vaativat muutamia kommentteja aikaisemmat asiat, jotka ovat täällä olleet esillä. Ensinnäkin, kun täällä puhutaan yritysten työllistämisedellytyksistä ja -esteistä, niin yrittäjien itsensä ilmaisemassa taulukossa osaamisen puute, kohtaanto-ongelma — se, että työ on eri paikassa, missä työntekijä — ovat täysin ylivoimaisessa kärjessä työllistämisen esteissä. Työehdot eivät ole sillä listalla kovin korkealla. Nämä kaksi ovat hyvin korkealla.

Täällä on puhuttu paljon yritysten lukumäärästä. Se on totta, että se on vähentynyt, mutta tosiasia on myöskin se, että 2018 ja 2022, kun katsotaan yritysten henkilötötyvuosia, niin se on pysynyt hyvin samalla tasolla, noin puolestoista miljoonassa. Ja mielenkiintoinen yksityiskohta tässä on se, että 0—19 henkilön työpaikat ovat vähentyneet henkilötötyvuosilla, mutta sama henkilömäärä on siirtynyt 20—999 henkilön yrityksiin, eli yritysmaat ovat kasvaneet. Tämä on mielestäni aika mielenkiintoinen yksityiskohta tässä muutoksessa.

Sitten kolmantena asiana työmarkkinoista se, että ne eivät ole uudistuneet: Kaikki nämä työehtoihin ja työelämän lainsäädäntöihin, sopimuksiin liittyvät asiat on sovittu kaikkina vuosina myöskin työnantajapuolen kanssa. Työnantaja on jokaiseen sopimukseen pannut nimensä alle. Ja tässä mielessä voi sanoa, että he ovat myös tässä olleet näitten uudistusten takana, mitä on aina tehty, mutta se on ollut kutyyminä, että poliittista tilannetta ei ole käytetty hyväksi. On pidetty niin, että työmarkkinat hoitavat omat asiansa ja sitten politiikka omansa. Tällä kertaa nyt politiikalle annettiin iso tila, koska ne tavoitteet ovat sieltä työnantajapuolelta tulleet suoraan tälle kierrokselle ja tähän hallitusohjelmaan. Tämä on aika iso muutos.

Sitten kun puhutaan myöskin työllistämisen edellytyksistä, niin kun katsoin tässä eräitä tilastoja myös, niin yrittäjäeläkkeitä maksettiin 77 miljoonaa valtion budjetista vuonna 2014 ja viime vuonna maksettiin 492 miljoonaa, kuusinkertainen määrä aikaisempaan nähden. Ja sama maatalouseläkkeitten osalta, 598 miljoonaa oli 2014 ja 794 nyt, 40 prosentin kasvu. Eli meillä on kyllä yrittämisen edellytyksiä valtio tukenut tälläkin tavalla, ja ne pitää muistaa, kun näitä asioita käsitellään.

Työelämää ja lainsäädäntöä pitää kehittää jatkossakin, mutta sopien. Paikallista sopimista voidaan lisätä myös järjestäytymättömiin yrityksiin oikeudet ja velvollisuudet yhtä aikaa huomioiden. Nyt esillä olevalla mallilla halutaan antaa vain oikeudet, mutta velvollisuudet unohtuvat. Työehtosopimusten noudattaminen ei ratkea yksin lakkosakkoja määräämällä ja tuki- ja poliittisia lakkoja rajoittamalla. Sopimusten noudattaminen paranee

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

parhaiten vuorovaikutuksen tasavertaisella lisäämisellä niin työpaikoilla kuin osapuolten kesken.

Vientivetoinen työmarkkinamalli ratkeaa vain järjestöjen keskenään sopimalla tavalla. Siinä on huomioitava muun muassa palkkakuopassa olevat matalapalkka-alat, jotka usein ovat naisvaltaisia. Näihin kriteerit kyllä löytyvät.

Valtakunnansovittelijan työtä ei saa lailla rajoittaa. Sovittelijalla tulisi olla nykyistä enemmän työkaluja ja informointia sopimusneuvottelujen aikana. Lisäksi pitää vahvistaa sovittelijan toimiston palkka-, talous- ja työllisyystilastointia. Paljon olisi tehtävissä myöskin näillä alueilla.

Sitten kun mietitään jatkotoimia, niin kyllä tämä tulee vaikuttamaan työntekijöiden turvaan monella tavalla. Nämä vaikutukset eivät näy heti, vaan ne näkyvät pitkällä aikavälillä, kun neuvotteluasemaa heikennetään, ja siitä syystä tämä huoli on aito joka paikassa, kun näitä asioita käsitellään. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Marttila, olkaa hyvä.

19.44 Helena Marttila sd: Arvoisa puhemies! Nyt puhuu demariedustaja, joka ei ole saanut penniäkään vaalitukea ay-liikkeeltä eikä sen puoleen työnantajiltakaan. Puhun tavallisen työntekijän puolesta. Hyvin surullisena olen kuunnellut tämän päivän keskustelua ja hallituspuolueiden edustajien ja erityisesti ministerien avoimen halveksivaa ja ivallista sävyä palkansaajaliikettä kohtaan.

Mikään tänään tässä salissa kuulemani ei muuta näkemystäni siitä, että hallitus on tehnyt itsestään työmarkkinaosapuolen ja on nyt yksipuolisesti esimerkiksi heikentämässä irtisanomissuojaa, rajoittamassa lakko-oikeutta, asettamassa käytännössä palkankorotuskaton naisvaltaisille matalapalkka-aloille, lakkauttamassa nykyisen aikuiskoulutustuen, tekemässä ensimmäisen sairauspäivän palkattomaksi, lisäämässä määräaikaista työsuhteita ja leikkaamassa työntekijöiden, erityisesti perheellisten, työttömyysturvaa. Hallitus oikeuttaa lakko-oikeuden rajoittamisen sillä, että kyse on poliittisesta lakosta, ei perinteisestä työtaistelusta. Minun nähdäkseni näillä poliittisilla lakoina vastustetaan yhtä lailla heikennyksiä työntekijöiden asemaan ja oikeuksiin. Erotuksena on, että lakkojen kohteena on työnantajien sijaan työnantajien roolin ja puolen ottanut maan hallitus. Oliko niin, että edellinen poliittinen lakko oli vuonna 2018? Onko tässä siis todellinen ongelma, jota tulisi nyt ratkoa?

Arvoisa puhemies! Hallituksella on valta mutta näyttäisi olevan myös harhaluulo kansalta saamastaan mandaatista. Valtaosa suomalaisista vastustaa hallituksen toimia. Voikin perustellusti kysyä, mikä on hallituksen todellinen mandaatti näille toimille, etenkin kun ennen vaaleja annettiin tyhjiä lupauksia tai tarkoituksellisesti vaiettiin asioista, joita aiottiin tehdä hallitusvastuussa. Näyttääkin siltä, että hallituksen ainoaksi keinoksi jää nyt vähätellä ja peitellä toimien vaikutuksia ihmisten elämään. Ministerien suulla väitetään mustaa valkoiseksi sanomalla, ettei hallitus muka ole heikentämässä työntekijöiden asemaa. Minulle näyttää siltä, että hallituksen tavoitteena on tehdä työntekijöiden asemasta pysyvästi heikompi.

Hallitus mielellään vertaa toimiaan Ruotsiin mutta unohtaa mainita, että Ruotsissa työntekijöillä on esimerkiksi tulkintaetuoikeus, joka tarkoittaa, että riitatilanteessa asia tulkitaan työntekijän edun mukaisesti, kunnes riita on ratkaistu tuomioistuimessa — varmasti vähentää esimerkiksi lakkoilun tarvetta. Voi aivan perustellusti kysyä, miksi yhtään ai-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

noaa työntekijän asemaa parantavaa uudistusta ei ole Pohjoismaista voitu tuoda Suomeen, vaan pelkkiä heikennyksiä.

Hallituksen toimille ei ole kyetty laskemaan työllisyyttä parantavia vaikutuksia. Varmaa sen sijaan on, että toimet lisäävät työssäkäyvien ja työttömien köyhyyttä ja epävarmuutta ihmisten arjessa. Esimerkkinä mainittakoon, että jos vuoden aikana joutuu olemaan kolme päivää palkattomalla sairauspäivällä, se on prosentin alennus palkkaan. [Mikko Bergbom: Kolme päivää?] — Yksittäiset päivät esimerkiksi kolme kertaa.

Hallituksella on toki valta muuttaa lainsäädäntöä, mutta työelämäkysymykset on perinteisesti ratkottu neuvottelemalla, ei runnottu ylivallalla. Hallituksen ei pidä linnoittautua hallitusohjelman taakse. Malttia päätöksentekoon ja tasapainoa uudistuksiin — ei tässä sen kummempaa vaadita hallitukselta. Ennen kaikkea toivoisin kuitenkin hallituksen tunnistavan työntekijäosapuolen arvon. Jos nyt saadaan palautettua keskinäistä luottamusta ja kykyä sopia, se voi olla arvaamaton etu Suomelle tulevana, mahdollisesti vielä paljon myrskyisempinä aikoina.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen, olkaa hyvä.

19.48 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Menneiden eduskuntavaalien vaalipäivänä Helsingin Sanomissa julkaistiin näyttävä etusivun ilmoitus, joka on jäänyt monien mieleen. Kokoomuksen vaali-ilmoituksessa summattiin puolueen käsitystä maan tilanteesta silloisten eduskuntavaalien alla seuraavasti: ”Onpa melkoinen sotku. Kukahan tämän kaiken siivoaa?” Ottamatta sen enempää kantaa siihen, oliko Marinin hallituksen perintöä, siis ennätyskorkeaa työllisyyttä ja pandemiasta verrattain vähäisin vaurioin selviytymistä, kovin viisasta kuvailla sotkuksi, voisi kokoomuksen vaali-ilmoituksen kysymyksen suunnata tänään hallitukselle — sillä erotuksella, että hallitus on aiheuttanut työmarkkinoille sotkun asemasta kaaoksen: Onpa melkoinen työmarkkinakaaos. Kukahan tämän kaiken siivoaa?

Arvoisa puhemies! SDP on tehnyt välikysymyksen hallitukselle vedotakseen vielä keran sopimisen puolesta. Suomalaisia työmarkkinoita ja työelämää on vuosikymmenet rakennettu yhdessä sopien. Palkansaajien ja työnantajien edustajat ovat istuneet samaan pöytään ja löytäneet keinoja työmarkkinoiden kehittämiseksi ja kaikenkokoisten yritysten kilpailukyvyt turvaamiseksi. Hallituksen roolina on ollut pysyä poissa työmarkkinapöydistä ja tukea sovun edellytyksiä esimerkiksi veropolitiikan keinoin. Tältä suomalaiselta sopimisen tieltä pääministeri Orpon hallitus on nyt poikkeamassa. Siksi meillä on nyt ennennäkemätön kaaos työmarkkinoilla. Tässä tilanteessa, johon hallitus on Suomen ajanut, ei ole lainkaan voittajia. Ei ole yritysten, työntekijöiden eikä työtä vailla olevien ihmisten edun nimissä antaa sopimisen perinteen romahtaa tällä tavalla. Poliitikallaan hallitus kylvää jatkuvien jännitteiden siemenen suomalaisille työmarkkinoille. Uskokaa pois, sitä satoa ei kukaan halua olla niittämässä tulevilla työmarkkinakierroksilla.

Arvoisa puhemies! Tuhansien sopimusten miehenä tunnettu kollegamme, edustaja Lyyly, totesi tänään tässä salissa viisaasti, ettei ole sellaista riitaa, joka sovun voittaisi. Se oli valtavan osuvasti ja hyvin sanottu. Olen varma siitä, että tähänkin riitaan on löydettävissä sopu, jos hallitukselta vain löytyy siihen tahtoa. Sitä paitsi mitä hallitus siinä menettäisi, jos sovun tietä edes yritettäisiin yhdessä kulkea? Tähän kysymykseen ei tänään vastausta oikein kuultu. Hallituksella, jonka politiikasta työmarkkinakaaos on saanut kipinänsä, on käsissään ratkaisun avaimet myös tilanteen korjaamiseksi. Hyvänä alkuna voisi toimia esi-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

merkiksi riippumattoman selvityshenkilön asettaminen umpisolmua aukaisemaan. Selvityshenkilön työn pohjalta olisi mahdollista muotoilla sellainen kompromissi, jossa kukaan ei saa selkävoittoa toisesta. Sellainen reilu kompromissi sopisi perinteiseen suomalaiseen oikeudentuntoon vallan hyvin. Sovun syntymistä ei varmastikaan ainakaan vaikeuttaisi, jos hallitus samalla luopuisi kaikkein eniten epäoikeudenmukaisiksi koetuista työmarkkinaheikennyksistä, siis niistä heikennyksistä, joiden vaikutus vaikkapa uusien työpaikkojen syntyyn on arvioitu hyvin olemattomaksi. Tarkoitin esimerkiksi sairaussakkoa ja henkilökohtaista lakkosakkoa, joita hallitus nyt ajaa ohjelmansa mukaisesti.

Arvoisa puhemies! Sadattuhannet suomalaiset ovat osoittaneet viime viikkoina mieltään hallituksen työelämäheikennyksiä vastaan. Myös erilaiset mielipidemittaukset ovat osoittaneet, että hallituksen työelämäheikennyksiä vastustetaan todella laajasti kansalaisten keskuudessa. Tyytymättömyyttä ei vähennä se, että näistä keinoista vaiettiin vielä ennen viime vaaleja visusti. Meillä ei ole yhteiskuntana varaa tähän työmarkkinakaaokseen, johon hallitus on Suomen ajanut. Vielä ei ole liian myöhäistä pysähtyä ja ottaa harkittu askel taaksepäin. Palataan sopimisen tielle ja kehitetään suomalaisia työmarkkinoita sopien ja aidosti neuvotellen. Jatketaan meitä edeltäneiden sukupolvien arvokasta työtä Suomen rakentamiseksi eteenpäin yhdessä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkinen, edustaja Mäkinen on poissa. Edustaja Anna-Kristiina Mikkonen, edustaja Mikkonen on poissa. Edustaja Mäkynen, edustaja Mäkynen on poissa. Edustaja Nurminen, edustaja Nurminen on poissa. Edustaja Eskelinen, edustaja Eskelinen on poissa. Edustaja Asell, edustaja Asell on poissa. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

19.54 Miko Bergbom ps: Arvoisa herra puhemies! Lähdetään liikkeelle siitä, minkä takia Suomen hallitus tekee näitä uudistuksia, minkä takia Suomen hallitus pyrkii turvaamaan Suomen hyvinvointivaltion myös tuleville sekä nykyisille sukupolville, minkä takia tähän tilanteeseen on ajautettu. Nyt kelataan ajassa taaksepäin aika paljon. Lähdetään liikkeelle siitä, että presidentti Niinistön sanoin 16 vuoteen tässä maassa ei ole saavutettu reaalisesti talouskasvua. Talouskasvua ollaan menetetty 16 vuotta, ja se on järjetön hyvinvointitappio, se on kaikki poissa Suomen hyvinvointivaltion kehittämisestä. Se on kaikki poissa niistä palveluista, joilla taataan suomalaisille säädyllyiset elinolot. Ja nyt tätä tappiota, mitä on kerrytetty 16 vuotta, eli menetettyä talouskasvua, on paikattu jatkuvasti velkarahalla. Tilanne on se, että jos toimenpiteitä ei tehdä, niin se velka pomppaa entisestään jopa tästä nykytilanteesta, minkä jälkeen ajaututaan tilanteeseen, jossa joku muu, eli käytännössä meidän velkojamme, päättävät siitä, millä tavalla Suomea lähdetään korjaamaan. Kreikan tilanteeseen voidaan joutua, mikäli ei tehdä mitään. Haluammeko me siihen? Emme, enkä usko, että edes oppositio haluaa, että siihen tilanteeseen joudutaan ja joku muu sanelee, miten tässä maassa asioita uudistetaan.

Täällä on vedottu paljon kolmikantaan, arvoisa puhemies, mutta on syytä muistaa, että kyseessä on järjestelmä, joka on toiminut loistavasti ajassa, jossa meidän väestömme on kasvanut, lapsia syntyy koko ajan enemmän. Meillä on ollut aika erilainen koko elinvoimarakenne, yrityscenttä. Se on toiminut ajassa huomattavasti ennen, mutta viimeiset vuosikymmenet on jouduttu tilanteeseen, jossa se ei ole enää toiminut niin hyvin. Ei ole saatua aikaan merkittäviä päätöksiä, joilla työmarkkinoita uudistetaan vastaamaan nykypäivän haasteisiin. Ja miksi näitä ei ole tehty? Ei ole tarvinnut tehdä, eduskunta on hoitanut; lisää

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

lainarahaa, hoidetaan sillä nämä ongelmat. Nokia hoiti, Nokia varmisti sen, että Suomi kasvoi, eduskunta pystyi tuhlaamaan sitä rahaa lisää. Joka puolelle hakattiin veronmaksajien rahaa lisää. Ostettiin pienituloiset, ostettiin keskiluokka ja ostettiin jopa suurituloiset. Koko tämä yhteiskunta on korviaan myöten kiinni julkisen sektorin palveluissa ja veronmaksajien rahassa. Tämä ei ole normaali järjestelmä. Se ei ole järjestelmä, jossa talous olisi hyvin innovatiivinen. Ei sen tarvitse olla, koska kaikki voivat vaan luottaa siihen, että ”aina kun minun puolueeni nousee valtaan, niin sitten jaetaan eturyhmille lisää rahaa”. Ja nyt ollaan tilanteessa, jossa tämä ei voi enää kerta kaikkiaan jatkua, koska velkaa on niin paljon ja tulee lisää, jos ei jotain tehdä. Ja nyt hallituksella on ohjelmassa — mikä ei muuten riitä, kuten hallituskin on todennut — 4 miljardin menoleikkaukset eli sopeutukset sisältäen verotoimia ja suorita leikkauksia sekä 2 miljardin euron rakenteelliset toimet, joista tässä välikysymyksessä keskustellaan muun muassa. 2 miljardin euron julkisen talouden vaikutus halutaan näillä rakenteellisilla toimilla saada aikaan.

No, nyt jos kuuntelisi opposition vaihtoehtoa, eli hallitus peruuttaisi näistä rakenteellisista toimista, ei uudistaisi työmarkkinoita, ei saisi suomalaisia työpaikoille ja ei saisi suomalaisia yrityksiä menestymään, niin meillä olisi taas 2 miljardia euroa enemmän sopeutettavaa, joko suorita menoleikkauksia tai veronkorotuksia. Sitäkö te haluatte? Eli kun näille rakenteellisille toimille on laskettu 2 miljardin säästö, niin ne peruutetaan ja tehdään veronkorotuksia 2 miljardilla tai sopeutetaan meidän julkista sektoriaamme. Aika vaikeaksi menee, kun samaan aikaan me tiedämme, että tänä keväänä joudutaan tekemään taas uusia sopeutustoimia, koska meidän taloutemme tila on mikä on. Se on paljon pahempi kuin se kuva, mikä meille hallitusneuvotteluissa valtiovarainministeriön virkamiesten toimesta toimitettiin. Tällä hallituksella on toimintakykyä vastata siihen.

Valtiovarainministeri tänään hyvin kuvasi, että hän jopa uskoo siihen, että myös oppositiossa, eritoten SDP:ssäkin, ymmärretään näiden toimien välttämättömyys. Ja vähän kun keskustelua seuraa, niin tuntuu siltä, että uskotteko te täysin itsekään omaan asiaanne. Vähän kritisoitte hallitusta, ”sopikaa nyt ja neuvotelkaa nyt”, mutta taidatte salaa olla tyytyväisiä siihen, että joku on valmis uudistamaan Suomea ja joku on valmis tekemään niitä päätöksiä, mistä välttämättä ei tule hurraa-huutoja torilla. Eihän ikinä tule hurraa-huutoja sellaisista päätöksistä, kun otetaan jotain pois. Totta kai siitä tulee sanomista, koska eihän kukaan eturyhmä halua, että heiltä viedään jotain pois, mutta kun tilanne on se, mikä se on, ja kun tähän on ajautettu pitkällä politiikalla, jossa asioista ei ole välitetty, vaan on otettu vaan lisää velkaa peittääkseen ne ongelmat, niin ollaan tässä pisteessä, että asioita on pakko tehdä. Ja minä kiitän hallitusta siitä, että sillä on rohkeutta uudistaa maata, vaikka eritoten ulkoparlamentaariset toimijat ja heidän parlamentaarinen siipensä eivät sitä hyväksy. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kinnari poissa. — Edustaja Heinäluoma.

20.00 Eveliina Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Tulee väistämättä sellainen olo, että hallitus kulkee täysin laput silmillä ja korvat tukossa. Tilanne Suomen työmarkkinoilla on poikkeuksellinen. Maa on ajautunut vastakkainasettelun kierteeseen, ja tämä kierre uhkaa syventyä. Keskinäinen luottamus ja talouden kasvun pohja uhkaa rapautua. Kun tilanne on vakava, on perusteltua odottaa erityisesti maan päättäjiltä asiallista ja kunnioittavaa käytöstä. Siksi onkin surullista, että olemme täällä tänään, ja jo aiemmin, kuulleet hallituksen ministereiltä poikkeuksellisen kovaa kieltä palkansaajaliikettä vastaan, millä vain lisätään

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

vastakkainasettelua. Ihmettelenkin, onko pääministeri Orpon johtajuus todella niin ohuen langan varassa, ettei hän pysty vaatimaan hallituksensa omilta ministereiltä rakentavaa puhetta ja arvokasta käyttäytymistä, kun käsillä on näin poikkeuksellinen kriisi.

Arvoisa puhemies! Lähes neljä viidestä suomalaisesta katsoo, että hallituksen olisi tärkeää päättää työelämää ja sosiaaliturvaa koskevista uudistuksista yhdessä palkansaajaliikkeen ja työnantajapuolen kanssa, siis neljä viidestä. Suomalaisten enemmistö ei siis kannata näitä hallituksen suunnittelemaa työelämän heikennyksiä. Niin poliisit, lentäjät, varhaiskasvatuksen työntekijät kuin myös sairaanhoitajat vastustavat näitä heikennyksiä. Nyt olisi aika aloittaa aidot neuvottelut ja lopettaa kaaos työmarkkinoilla.

Neuvotteluissa olisi syytä luopua ensimmäisen sairauslomapäivän palkattomuudesta. Se vain lisää alojen epätasa-arvoa. Toimistotyöntekijällä on mahdollisuus jäädä sairastuessa etätöihin, kun sairaanhoitajalla tätä mahdollisuutta ei ole ja ensimmäisen sairauspäivän palkattomuus on hänelle suora palkanalennus. Myös ajatus päättää lailla palkkamalleista on epäoikeudenmukainen varsinkin naisvaltaisille aloille, jotka ovat tälläkin hetkellä palkkakuopassa. Miksi hallitus haluaa pysyvästi estää naisvaltaisia aloja neuvottelemasta itselleen parempia palkankorotuksia? Annetaan sovittelijan tehdä työnsä, eikä etukäteen julisteta naisvaltaisia aloja ikuisen palkkakuoppaan.

Arvoisa puhemies! On käynyt selväksi, ettei kaikilla hallituksen ajamalla heikennyksillä ole edes työllisyys- tai julkista taloutta vahvistavia vaikutuksia. Jopa työministeri Satosen, joka juuri täältä salista poistuikin, oma ministeriö ei ole pitänyt kaikkia esityksiä järkevinä, kuten aikuiskoulutustuen lakkautusta. Kun hallituksen ajamilta heikennyksiltä tippuu uskottava pohja pois, hallitus onkin ottanut täysin uusia keinoja käyttöön perustellakseen heikennyksiä suomalaisen palkansaajan työehtoihin. Nyt esityksiä perustellaan arkijärjellä.

Myös ministeri Satosen väite poliittisten lakkojen rajauksista Ruotsissa on osoitettu olevan virheellinen. On käsittämätöntä, että kun Helsingin Sanomat osoitti virheen Satosen vastauksessa, ministeri tuli samalla paljastaneeksi virheellisen käsityksensä perustuneen elinkeinoelämästä saatuihin tietoihin. Tämän jälkeen ministeri Satonen ja pääministeri Orpo ovat täällä tänään todenneet olleensa alun perinkin oikeassa perustuen Kauppalehden haastatteluun Ruotsin sovittelutoimiston päälakimiehen kanssa. Nyt tämä sama päälakimies on todennut Helsingin Sanomille, ettei Ruotsissa ole olemassa oikeuskäytäntöä, josta voitaisiin päätellä jokin tietty aikaraja poliittisille lakoille. Eli hän kumoaa sekä työministerin että pääministerin ministeriäitiöstä annetun todistuksen. Tästä kaikesta jää se käsitys, ettei hallituksella itselläänkään ole oikeaa kuvaa Ruotsiin työmarkkinoista, vaikka se on ollut Orpon hallituksen keskeinen argumentti näiden työelämäheikennysten puolustamisessa.

Laaja suomalainen yhteiskunta ja koko tämä sali on vedonnut tänään siihen, että nyt olisi aika aloittaa aidot neuvottelut ja lopettaa kaaos työmarkkinoilla. — Arvoisa puhemies! Hyvä hallitus, olisiko nyt aika puhdistaa korvat ja kuunnella?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Väyrynen.

20.05 Ville Väyrynen kok: Arvoisa puhemies! Suomen työllisyysaste, velkasuhde ja julkisen talouden kulkusuunta eroavat kaikki merkittävästi pohjoismaisista verrokeistamme. Valitettavasti erot ovat jo vuosia olleet kannaltamme vahvasti miinusmerkkisiä. Työelämäuudistukset ovat osa kokonaisuutta, johon Orpon hallitus on sitoutunut. Niillä pyritään

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

osaltaan kääntämään nuo miinukset yhtäläisyysmerkin kautta aina plussan puolelle. Vientiteollisuus, työllistävät yritykset ja työllistyminen ovat kasvun edellytyksiä. Näiden avulla kertyvät verotulot sekä tervehtyvä kansantalous kantavat myös julkista sektoria nyt ja tulevaisuudessa. Siksi on loogista hakea mallia, jossa vientialat määrittelevät palkkaratkaisujen suunnan sekä tason. Ikuiseen palkkakuoppaan ei ketään tuomita. Julkisen sektorin sisällä voidaan kohdentaa palkankorotuksia vaikkapa naisvaltaisille työvoimapula-aloille. Varmaa kuitenkin on, että kukaan ei nouse palkkakuopasta, jos työllistävät yritykset ja vientisektori näivettyvät kilpailukyvyyn jatkaessa taapertamistaan.

Arvoisa rouva puhemies! Työllistäminen ja työllistyminen etenkin pienissä sekä keski-suurissa yrityksissä vaativat kannustimia. Ainakin ilmiselvät hidasteet pitää pyrkiä purkamaan. Työn tuottavuus tulee saada nousuun. Kasvua tavoitteleville yrityksille täytyy luoda laajentumiseen motivoiva ympäristö, jossa riskit eivät muodostu ylitsepääsemättömäksi esteeksi kasvun tiellä. Tämän eteen hallitus on tehnyt määrätietoisesti työtä ensimetreistä alkaen. Työnantajan tulee luottaa, kun kurssia lähdetään kääntämään. Yksikään yrittäjä ei lähde rekrytoinnin tielle vain hakeakseen kevyitä keinoja irtisanomiseen. Määräaikaaisia sopimuksia tai irtisanomisia asiallisista syistä ei tehdä vain, koska niihin on mahdollisuus. Ne ovat työkaluja rekrytointikynnyksen madaltamiseksi, siis keinoja kasvattaa työllisyyttä ja elinvoimaa. Tätä voi olla haastavaa nähdä, jos lasi on jatkuvasti puoliksi tyhjä.

Vasemmisto-oppositio peräänkuuluttaa välikysymyksessään vakautta, yhteistyötä ja tasapainoisia ratkaisuja. Myös hallituksen puutteellisia vaikutusarvioita moititaan. Hallitusohjelman valmistumisesta saakka olemme kuulleet etenkin SDP:ltä käytännössä jokaisen lakiesityksen yhteydessä kategorisen vaateen sen hylkäämisestä. Vaihtoehtojenkaan suhteen ei olla kovin monipuolisia. Tämän demonstroi hyvin puheenjohtaja Lindtman omassa puheenvuorossaan listaamalla kuusi hanketta, jotka tulisi totta kai taata. Ainoa vaihtoehtoja tapaileva kokonaisuus sosiaalidemokraateilta tuli vaihtoehtobudjetin muodossa, mutta siitä pyytämänsä vaikutusarviot puolue päätti jättää julkaisematta — vaikutusarviot, joita se väsymättä peräänkuuluttaa jokaisen hallituksen esityksen yhteydessä. Tässä taloudellisesti haastavassa hetkessä juuri vaikutusarvioilla etenkin työllisyyden suhteen olisi keskeinen merkitys vaihtoehtobudjettia arvioitaessa. SDP ei näin tunnu syystä tai toisesta ajattelevan. Puheenjohtajansa suulla puolue on kuitenkin luvannut nuo vaikutusarviot julkaista, joten eiköhän ne sieltä vielä saada.

Arvoisa puhemies! Tänään Helsingin Sanomissa puheenjohtaja Lindtman ilmoitti, että hallituksen tulisi ensimmäisenä luopua aikeistaan säätää henkilökohtainen sakko tuomioistuimen laittomaksi katsomaa lakkoa jatkavalle henkilölle. En oikein ymmärrä tätä. Yksilöllä tulisi siis näkemyksenne mukaan olla oikeus jatkaa laittomaksi todettua toimintaa ilman pelkoa sanktioista. Läpi kuluvan hallituskauden kaikille on varmasti ollut selvää, missä asennossa taloutemme, tuottavuutemme tai velkasuhteemme kehitys makaavat tällä hetkellä. Hallitus on toiminut koko ajan johdonmukaisesti kääntääkseen kurssimme jälleen tervehtyvän talouden tielle. Työelämlainsäädäntö on yksi osa tätä välttämätöntä prosessia, jotta tavoite saavutettaisiin. Samalla turvataan myös elinvoimainen julkinen sektori ja vaikkapa laadukkaat sote-palvelut. Vasemmisto-opposition vastaus kaikkeen on kategorinen esitysten kaataminen vailla uskottavia vaihtoehtoja, ja kärkihankkeekseen he ovat valinneet yksilön oikeuden jatkaa laittomaksi todettua toimintaa. Emme selvästikään jaa prioriteetteja tai maamme talouden tilannekuvaa. Ei siis liene kenellekään yllätys, että myös käsityksemme vakaudesta, yhteistyöstä ja tasapainoisista ratkaisuista eroavat huomattavasti toisistaan. — Kiitos.

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

20.10 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tämän välikysymyskeskustelun pihvi on siinä, että uudistetaanko suomalaisia työmarkkinoita sopien vai sanellen — siis uudistetaanko suomalaisia työmarkkinoita sopien vai sanellen. Eli onko todella tilanne muuttunut nyt siten, että ensimmäistä kertaa maamme historiassa riitely voittaa sopimisen? Siis ensimmäistä kertaa maamme historiassa riitely voittaisi sopimisen? Toivottavasti ei, ja tätä täällä on tänään peräänkuulutettu, ei sitä, etteikö jokaisella, kulloisellakin maan hallituksella voisi olla tavoitteita työelämän uudistamiseksi, etteikö työntekijöillä olisi varmasti tavoitteita työelämän uudistamiseksi tai etteikö työnantajalla olisi tavoitteita työelämän uudistamiseksi, vaan kysymys on siitä, että kun näitä uudistuksia lähdetään tekemään, niin niitä tehdään sopien ja niistä haetaan tasapuolinen kokonaisuus — siis tasapuolinen kokonaisuus, johon eri osapuolet voivat sitoutua, jolloin ne myös kestävät aikaa ja muuta mahdollista painetta. Tämä tasapuolisen kokonaisuuden tai tasapainoisen kokonaisuuden puute on nykyisen hallituksen politiikan suurin virhe. Tällä tiellä, jolla te olette nyt aloittaneet, edessä todella on vain paheneva työmarkkinatkaaos, jota syystä tai toisesta te ette halua viiheltää poikki.

Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on monesti annettu ymmärtää, että sopimiseen perustuva malli yhteiskunnassamme olisi jotenkin tullut vanhaksi, että mitään ei olla saatu aikaan. No jos nyt sitten katsotaan vaikka viimeisen 15 vuoden ajalta niitä ratkaisuja, joita työmarkkinaosapuolet, siis sekä työntekijät, työnantajat että maan hallitus näitä sopimuksia tukien ovat saavuttaneet, niin huomaamme, että itse asiassa, huolimatta Suomen tämänhetkisestä työn kustannuskilpailukyvyistä, joka on tämän 15 vuoden aikana radikaalisti parantunut suhteessa kilpailijamaihimme, nämä päätökset on tehty työmarkkinaosapuolten kesken sopien: niin raamiratkaisu 2011—2013, niin kasvu- ja työllisyys sopimus, niin kiky-sopimus kuin vielä eläkejärjestelmäkin, joka oli vaikeuksissa, että mitenköhän eläkejärjestelmän kestävyys tulevaisuudessa on taattu, niin senkin työmarkkinajärjestöt kykenivät yhdessä sopimaan siten, että se on nyt kansainvälisestikin arvioituna erittäin vahvassa kunnossa. Kaikki nämä ratkaisut on saavutettu työmarkkinoilla sopien. Ja missään näissä ratkaisuissa ei ole niin, että ainoastaan toinen osapuoli olisi saanut kaiken haluamansa, eivät työntekijät eivätkä työnantajat, vaan jokaisessa näistä sopimuksista on varmasti ollut karvasta kalkkia toiselle osapuolelle, mutta kun niistä on pystytty sopimaan, niin ne ovat myös kestäneet aikaa ja ne on pystytty hyväksymään, kun kyseessä on ollut tasapainoinen kokonaisuus. Sitä täällä tänään jälleen on peräänkuulutettu, että jälleen, kun Suomi on vaikeassa tilanteessa, olisi järkevämpää se, että haettaisiin sopimalla ratkaisu, joka aivan varmasti sisältää niitä elementtejä, joita hallitus haluaa, ja sitten toivon mukaan se sisältäisi myös niitä elementtejä, joita palkansaajat peräänkuuluttavat.

Arvoisa puhemies! Suurin huoleni kohdistuu nykyisessä tilanteessa todella siihen, että tämän työmarkkinakaaoksen, jonka hallitus omalla toiminnallaan on aiheuttanut, lasku tulee kansantaloudelle olemaan iso. Tämä liittyy siihen, että mikäli tämä tilanne pitkittyy, niin tällä tulee olemaan suuret vaikutukset myös tulevien vuosien kasvuodotuksiin ja niihin keinoihin, joilla pystyttäisiin työllisyyttä vahvistamaan. Myös tämä on se syy, minkä takia jokainen viisas hallitus on aina ensimmäisenä, kun on lähtenyt omaa finanssipolitiikkaansa toteuttamaan, vakauttanut työmarkkinat — siis vakauttanut työmarkkinat, jotta saa selkänöjää omalle finanssipolitiikalleen. Tämä hallitus on ensimmäinen, joka toimii täysin päinvastoin, ja tämän kehityksen päässä todella on se, että hallitus ei tule saavuttamaan

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

omia finanssipoliittisia tavoitteitaan, ja senhän takia te olette nyt siinä tilanteessa, että miljardiluokassa joudutaan etsimään uusia säästöjä jo heti ensimmäisenä keväänä. Tätä taustaa vasten olisi suurta viisautta ainakin vakauttaa nyt työmarkkinat, jotta se helpottaisi myös tulevia finanssipoliittisia valintoja.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Jukkola.

20.16 Janne Jukkola kok: Arvoisa rouva puhemies! Suomen kilpailukyky on asia, mistä on syytä olla huolissaan. Jos sitä ei paranneta tai se menetetään, miten luulette meidän käyvän? Siinä eivät korupuheet tai kampaviinerit auta, kun Exceliin lyödään tunnuslukuja ja tehdään vertailuja eri maiden välillä, mihin investointi sijoittuu. Tässä eivät kilpaile kunnat eivätkä kaupungit, vaan nyt pohditaan kansainvälisesti Saksa-, Ranska-, USA-tasolla. Tässä taistossa eivät enää kuntien pelimerkit riitä. Näillä hallituksen esittämällä työmarkkinauudistuksilla parannetaan Suomen kilpailukykyä ja luodaan uskoa, että Suomeen kannattaa investoida. Nyt on viimeinen hetki tehdä nämä uudistukset ja lähteä yhdessä rakentamaan sellaista yhteiskuntaa, johon kannattaa investoida ja jossa on mielekästä yrittää.

Arvoisa puhemies! Suomessa ovat voimassa vuonna 1946 säädetyt työrauhalait, jotka eivät vastaa nykyajan tarpeita. On korkea aika päivittää lainsäädäntöä vastaamaan 2020-luvun vaatimuksia, ja hallitus tekeekin tämän vastuullisesti. On tärkeää huomata, että emme voi jäädä jälkeen Euroopan kehityksestä vain siksi, että aiemmin tehdyn sopimuksen mukaan lakko-oikeutta ei ole rajoitettu. Hallitus pyrkii nyt luomaan työmarkkinapolitiikkaa, jossa lakko-oikeus on suhteutettu työriidan laajuuteen. Tämä lähestymistapa on mielestäni perusteltu. Työntekijän oikeus lakkoon on perusoikeus, mutta tämä hallitus pyrkii rajaamaan sen vaikutuksia koskemaan ainoastaan niitä osapuolia, jotka ovat osallisina työmarkkinariitaan. Taloudellisessa tilanteessamme meillä ei ole varaa siihen, että eri toimialat lakkoilevat myötätunnosta.

Haluan painottaa, että hallitus ei toteuta toimia, jotka ovat mittasuhteiltaan kohtuuttomia, kuten oppositio väittää. Lakkoilu säilyy edelleen sallittuna, mutta sen mittasuhteita on tarpeen päivittää vastaamaan nykyajan tarpeita. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kangas.

20.19 Antti Kangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus ei mene työmarkkinoilla laput silmillä toisin kuin salin vasemmalta laitaa väitetään. Hallitus tekee ne toimet, mitkä olisi pitänyt tehdä jo 15 vuotta sitten. Olemme vuosi vuodelta menettäneet jatkuvasti kilpailukykyä, ja kun se kilpailukyvyn pohja on rapautunut, nyt on se hetki, kun toimia täytyy tehdä. Nyt ei ole enää aikaa neuvotella. Mikäli edelliset hallitukset olisivat olleet kyvykkäitä tekemään näitä päätöksiä, nyt meidän ei tarvitsisi näin kiirehtiä. Mutta koska tätä kyvykkyyttä ei löytynyt, nyt on aika toimia eikä neuvotella vuodesta toiseen.

Arvoisa puhemies! Vasemmalta on useassa puheenvuorossa kerrottu, kuinka hallitus on ajanut työmarkkinat kaaokseen. Olisiko kuitenkin niin, että kaaos on aikaansaatu SDP:n myötävaikutuksella Hakaniemen mafian toimesta, mitä ei myöskään mafiaksi saa sanoa. Vasemmistoliiton mallit peräänkuulutettuihin säästöihin ja sopeutukseen olivat lisää etuja työntekijälle ja lisää kuluja työnantajalle. Tämä vasemmistoliiton vaihtoehto kertoo sen, mitä vasemmistoliitto-oppositiolla on antaa: lisää kuluja, lisää velkaa, syvempi taloudellinen ahdinko. Keskustan malli taas oli olla keskellä, olla olematta mitään mieltä. En usko,

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

että tämäkään malli millään tapaa auttaa meidän maamme taloutta nousemaan tästä alhosta.

Arvoisa puhemies! Hallitus on valmis sopimaan, mutta sopiminen tarkoittaisi aitoja vaihtoehtoja vähintään suunniteltujen leikkausten suuruusluokassa. Korjaan vielä: useita miljardeja suurempana. Vastaus ”ei” ei ole sopimista. Vastaus ”kymmenien miljoonien leikkaukset miljardiluokan sijaan” ei ole vastaus. Nykyinen äärimmäisen synkkä valtion taloudellinen tilanne tarkoittaa sitä, että eduista on vain pystyttävä leikkaamaan. Kyllä, joidenkin elintaso laskee, kun talous ei enää kestä korkeaa elintasoa. Nykyinen hyvinvointiyhteiskuntamme onkin velaksi rakennettu illuusio, mikä on nyt romahtamassa, koska sen perustukset ovat murtumassa.

Arvoisa puhemies! Mikäli nyt laitamme Suomen talouden kuntoon, on toivottavasti jälleen parin hallituskauden jälkeen tilaisuus parantaa aidosti kansalaisten etuja. Se on kiitollinen kausi, kun etuja voidaan parantaa, mutta jollakin on se epäkiitollinen paikka laittaa asiat järjestykseen, ja nyt se paikka on meillä.

Arvoisa puhemies! Ehkä koomisinta kaikessa kuitenkin on se, että oppositio on yhtä aikaa joissakin puheenvuoroissa huolestunut sekä lisääntyvästä työttömien määrästä Suomessa että myöskin siitä, että työttömäksi jäävät maahanmuuttajat joutuvat poistumaan maasta kolmen kuukauden jälkeen aiheuttaen työvoimapulan. Nämä tragikoomiset puheenvuorot siitä, että ollaan huolissaan yhtä aikaa sekä työttömyyden kasvusta että työvoimapulasta, kertovat sen, että oppositiolla ei ole mitään järkevää aitoa vaihtoehtoa. Ainoa vaihtoehto, mitä oppositio tarjoaa, on työmarkkinakaaos ja epäsovun lietsominen hallituksen vastuullisen politiikan takia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lundén.

20.23 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Vai että hallituksen aiheuttama työmarkkinakaaos! Taitaa tämä järjestetty kaaos olla lähtöisin sieltä Hakaniemen suunnalta, jossa vasemmiston tukipuolueet nimeltä ay-liikkeet majailevat.

Suomessa on nähty nyt useina päivinä poliittisia lakkoja. Ammattiliitot masinoivat ihmisiä jäämään kotiin ja pelottelevat työntekijöitä hallituksen ajamasta politiikasta. Ihmisille lähetetään tekstiviestejä, joissa käsketään jäämään kotiin. Työpaikkojen avulla painostaan ihmisiä olemaan menemättä töihin. Karua, eikö vain? Junaliikenne pysäytettiin, päiväkodit suljettiin ja muukin julkinen liikenne käytännössä jätettiin ajamatta. Heidän elämänsä vaikeutetaan, jotka haluavat mennä töihin. Näillä poliittisilla lakoilla halutaan heikentää ihmisten mahdollisuutta työskentelyyn ja halvennetaan demokratiaa opposition tuella. Ei tämä voi jatkua näin. Kun vaikutuksia maamme talouteen arvioidaan, puhutaan sadoista miljoonista euroista. Jokainen lakkopäivä vie euroja pois valtionkassasta, josta on tarkoitus ylläpitää yhteiskunnan palveluita. Keitä nämä lakot sitten palvelevat? Eivät ainkaan lakkoilijoita itseään, eivät ketään muutaakaan.

Arvoisa rouva puhemies! Suomen yhteiskunta on rakennettu työllä. Siihen on tarvittu työntekijöitä, yrittäjiä ja yrityksiä. Tässä salissa on moneen kertaan tuotu ilmi, että hallitus tekee erilaisia toimia, koska julkinen talous on pakko saada tasapainoon. Jos haluamme säilyttää jatkossa suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan, me tarvitsemme toimia. Hallitus ei kiusaa työntekijöitä tai yritä ehdoin tahdoin kurjistaa kenenkään elämää. Mitä enemmän parannamme yritysten yrityksiä palkata työntekijöitä, sitä enemmän meillä on yhteiskun-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

nassa työtä. Mitä enemmän meillä on työtä, sitä enemmän meillä on hyvinvointia. Siksi työn vastaanottamisen tulisi aina olla kannattavampaa kuin tukien varassa elämisen.

Meillä ei ole varaa nykyiseen rahanmenoon. Samaan aikaan meidän täytyy huolehtia siitä, että muun muassa terveydenhuollon, koulujen ja poliisin resurssit on turvattu ja yhteiskunnan turvaverkot ovat valmiina heitä varten, jotka sitä tarvitsevat. Me emme pysty huolehtimaan näistä toiminnoista, jos emme muuta nykyistä elämäntyyliä ja kiristä vyötä.

Suomessa talouskasvu viimeiseltä 16 vuodelta on lähellä nollaa. Toistan: lähellä nollaa. Samaan aikaan väestömme vanhenee kovaa vauhtia. Yhteiskuntaa ei voi loputtomiin pyörittää velkarahalla vaan luottokortin vinguttamiseenkin täytyy laittaa piste. Tälläkin hetkellä veronmaksajien rahoja menee pelkästään valtionvelan korkojen maksuun tolkkuttomia summia.

Arvoisa rouva puhemies! Me kaikki tässä salissa tiedämme tämän. Se on sitten asia erikseen, haluaako tätä uskoa tai haluaako asialle tehdä mitään. Perussuomalaiset ja hallitus haluavat nykytilanteeseen muutoksen. Toisinaan muutokset vaativat myös ikäviä päätöksiä mutta vain siksi, että Suomella ja suomalaisilla olisi parempi tulevaisuus. Me tarvitsemme päätöksiä, joilla tähän maahan luodaan lisää työpaikkoja, päätöksiä, joilla tuetaan yrittäjyyttä ja kasvua. Ja niitä tämä hallitus ja hallitusohjelma luo: lisää työtä, lisää hyvinvointia.

Arvoisa rouva puhemies! Haluan tähän loppuun vielä sanoa, että toimin siviilielämässä yrittäjänä, ja moni kollega on ottanut minuun yhteyttä. Tässä on elävä esimerkki: kun yrittäjä haluaa antaa työntekijälle täydet tunnit tehdä viikkotunteja, niin työntekijä tekee 25 tuntia viikossa ja sanoo, että en halua tehdä enempää, koska minulta menevät tuet. Haluaisin tietää salin vasemmalta laidalta, keskeltä ja arvokkaalta oikealta laidalta, onko tässä touhussa mitään järkeä. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Piisinen.

20.26 Jorma Piisinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Täällä salissa on noussut tänään keskusteluun hyvinkin voimakkaasti tämä sairausloman ensimmäisen päivän omavastuuasia. Siitä on oikeastaan syyllistetty hallituspuolueita hyvin voimakkaasti, ja myöskin oikeastaan kaikesta sellaisesta, missä hallituspuolueen edustaja ajaa ikään kuin yritysmaailman etua.

Yritän olla nyt loukkaamatta ketään. Tuon tästä aiheesta esille mikroyrittäjän näkökulman, realistisen näkökulman tästä sairausajan ensimmäisestä päivästä. Tämähän nousi hyvin voimakkaasti otsikoihin heti hallitusneuvotteluiden jälkeen, jopa pääuutislähetysessä tehtiin katugallupia tästä aiheesta. Ihmisiltä kyseltiin, miltä kuulostaa, kun hallitus aikoo nyt leikata sairausloman ensimmäisen päivän palkan pois, mikäli sairausloma on alle viiden päivän mittainen. Ihmiset vastasivat, siis pääuutislähetysessä aivan avoimesti, tähän kyselyyn, että no, siinä tapauksessa täytyy sitten ottaa yli viiden päivän sairauslomaa — siis ”ottaa” yli viiden päivän sairauslomaa. Itselläni on ollut semmoinen käsitys, että lääkäri on se, joka arvioi sen työntekijän kunnon ja sen perusteella antaa ja myöntää sen sairausloman, mutta uutislähetysessä ihmiset sanoivat, että ”täytyy ottaa” yli viiden päivän sairauslomaa. Se antaa oikeastaan käsityksen tai ainakin viittaa hyvin voimakkaasti siihen, että on yleisesti hyväksyttävää olla pois työstä työnantajan kustannuksella, vaikka ei olisi-kaan sairas. Yhtä lailla moni on varmasti kuullut sanonnan, että minulla on vielä jäljellä tässä kuussa pitämättömiä sairauslomaa, ja sillä viitataan siihen, että joillakin työpaikoilla on mahdollisuus pitää sairauslomaa omalla ilmoituksella muutama päivä ilman varsinaista

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

lääkärintodistusta. On myöskin työntekijöitä, joille tulee muita helpommin sellaisia yksittäisiä työstä poissaolopäiviä esimerkiksi viikonlopunvieron jälkeen.

Nämä turhat työstä poissaolot paitsi kuormittavat etenkin mikroyrityksissä niitä muita työntekijöitä myöskin aiheuttavat eripuraa siinä työyhteisössä, kun toiset joutuvat sitten oman työnsä ohella hoitamaan näiden poissaolijoiden työtehtäviä. Mikroyrittäjälle tällaiset aiheettomat työstä poissaolot sairauteen vedoten aiheuttavat merkittävää haittaa. Paitsi että mikroyrittäjä joutuu maksamaan tälle sairausloman pitäjälle palkan siitä, että hän ei ole työssä, mikroyrittäjä joutuu myöskin hyvin usein tekemään itse tämän henkilön työt.

Jos otetaan esimerkki viisi henkilöä työllistävästä yrityksestä, jossa on yksi henkilö, joka silloin tällöin on aina sen yhden päivän pois ja siitä täytyy maksaa palkka. Se on 20 prosenttia työvoimasta pois siitä työnantajan panoksesta, josta hän palkkaa maksaa. Se on merkittävä summa. No jos otetaan esimerkiksi sitten tuhannen työntekijän yritys: Jos sieltä yksi on pois, ei sillä ole kovinkaan suurta merkitystä, mutta jos muutetaan prosentuaalisesti samaksi se työntekijöiden määrä, se tarkoittaa 200:aa työntekijää. Silloin se onkin valtava summa työstä, jota ei koskaan tehty.

Täällä on puhuttu myöskin siitä, että viime aikoina työnantajayritysten määrä on laskenut hyvin voimakkaasti, muistaakseni vuonna 22 oli laskenut kymmenen prosenttia 87 000:sta 78 000:een työnantajayritysten määrä, mutta ei ole vielä kertaakaan otettu esille sitä, että myöskin konkurssien määrä on lisääntynyt yrityksissä hyvin voimakkaasti. Kun otetaan viime marraskuusta 12 kuukautta taaksepäin, niin sinä aikana Suomessa haettiin konkurssiin noin 3 300:aa yritystä. Se on valtava määrä. Ja kun me hallituspuolueen jäsenet puolustellaan näitä ikään kuin työnantajien oikeuksia — itse puhun nyt nimenomaan näistä mikroyrityksistä — niin meitä vastaan hyökätään, mutta sen sijaan, kun opposition edustajat puhuvat työntekijöiden puolesta, se on aivan hyväksyttävää. Voisi kuvitella, että myöskin opposition edustajat ymmärtävät sen, että jos meillä on työnantajia, yrityksiä, vaikka näitä mikroyrityksiä, joita taitaa olla Suomen yrityskannasta reilusti yli 90 prosenttia, niin se on myöskin niiden työntekijöiden etu. Ja kukaan ei aja näiden pienten yrittäjien etua. Se on äärettömän tärkeätä, että joku puhuu myöskin heidän puolestaan. Jos tällainen mikroyrittäjä ajautuu konkurssiin, siinä menee hänen koko elämäntyönsä. Hän on laittanut siihen kymmeniätuhansia työtunteja, kenties oman asuntonsa velkojen pantiksi. Hän ei jaksa konkurssin kohdatessa pitää omista eduistaan huolta, jonkun on puhuttava myös näiden mikroyrittäjien puolesta.

No, mennään takaisin näihin sairausajan kustannuksiin. Kaiken kaikkiaan nämä sairauskustannukset muodostavat Suomessa noin 24 miljardin vuosittaiset kustannukset, josta noin kolmannes tulee näistä sairauden hoitokustannuksista. Se kaksi kolmannesta tulee yksinkertaisesti vaan siitä, että ollaan pois töistä. Se on aivan valtava summa. On selvää, että tätä kustannusta on saatava pienemmäksi. Vaikkakaan tällöin näin sanottujen pitämättömien sairauslomien ehkäisemisellä tätä summaa ei saada varmaan kovin merkittävästi pienennettyä, se on yksi osa sitä ongelmaa.

Korostan tässä nyt kuitenkin vielä sitä, että ei tässä ketään patisteta sairaana töihin eikä tämä ensimmäisen päivän omavastuu ole tulossa lakiin velvoittavaksi kenellekään, toisin kuin Ruotsissa, ellei siitä täällä työehtosopimuksessa erikseen ole niin sovittu. Oikeastaan itse näen tämän asian paremminkin sillä tavalla, että tämä ensimmäisen päivän omavastuu on ikään kuin yksi neuvoteltava osatekijä siinä korissa, mistä poimitaan sitten etuisuuksia puolin ja toisin näiden neuvoteltavien asioiden piiriin työehtosopimuksia neuvoteltaessa.

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

Toivottavasti en pahoittanut kenenkään mieltä, mutta tällainen puheenvuoro tällä kertaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kettunen poissa. — Edustaja Lehtinen.

20.34 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Laivaa nimeltä Suomi on lastattu vuositteittain yhä enemmän ja enemmän velalla, vaikka minkäänlaista talouskasvua ei ole ollut horisontissa. Pysyvien menojen lisääminen ja sosiaaliturvatoimistona toimiminen eivät ole sellaisia asioita, joilla Suomi saataisiin nousuun. Jostain syystä oppositiopuolueet, etunenässä vasemmistopuolueet, ovat valmiita pelastamaan kaikki. Ei Suomi kuitenkaan mikään Nooan arkki ole, josta kaikki saavat sitten lisää voittoa. Jos toimia ei tehdä, niin laiva nimeltä Suomi törmää jäävuoreen nimeltä EU:n tarkkailuluokka. Sitä ei toivo kukaan, koska silloin meidän taloudelliset päätöksemme tekee joku muu.

Suomessa on pitkään ollut sellainen tilanne, että sosiaaliturvan ja matalapalkka-alojen väliset tuloerot ovat olleet niin pienet, että monen kohdalla työssäkäynti on jäänyt vajaaksi. On tilanteita, että enempää työtunteja ei haluta ottaa, koska saman rahan saa tekemällä vähemmän kuin muutoin olisi tarpeen. Jokainen varmaan ymmärtää, että tämä tilanne on täysin kestämaton. Sen takia nyt tehtävät työmarkkinauudistukset on pakko tehdä. Niitä ei tehdä kenenkään kiusaksi vaan sen takia, että voimme jatkossakin ylläpitää nykyistä hyvinvointivaltiotamme.

Vasemmiston viesti on tullut selväksi: kaikki työllisyystoimet on peruttava ja siirryttävä neuvottelemaan. Mistä siis neuvotellaan, kun teillä ei ole minkäänlaisia vastaehdotuksia siitä, miten tähän maahan saadaan talouskasvua ja onnistutaan hillitsemään velkaantumiskehitystä? Kuuden miljardin sopeutustoimista huolimatta hallitus joutuu pohtimaan, millaisia sopeutustoimia vielä tehdään. Pelkästään velkojen korkoihin menee jo kolme miljardia, vaikka niiden piti olla ilmaisia, kuten vasemmalta kerrottiin. Tilanne on todella haastava. Onkin pakko jakaa kiitosta valtiovarainministerille, joka ei ole peruuttelemassa toimien suhteen. Jos tätä maata johtaisi nyt vasemmistohallitus, niin hyvinvointivaltiolle nimeltä Suomi voitaisiin sanoa hyvästit.

Arvoisa rouva puhemies! Valtiopäivien avajaisissa suuresti arvostamani presidentti Niinistö sanoi näin: ”En usko, että yksikään käsi nousee kannattamaan, että jatketaan näin vaan. Kaikki kädet taitavat nousta kannattamaan, että pannaan talous sitten kuntoon. Sitä onkin kyllä kannatettu näinä vuosina jo monta kertaa. Ja tässä silti vielä ollaan.” Arvoisat edustajakollegat, presidentin sanoihin sisältyy tärkeä viesti. Se kuuluu näin: puheet on puhuttu, nyt on tekojen aika, ja tämä hallitus on valmis niitä tekemään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

20.37 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! ”Nyt on tekojen aika”, päättyi äskeinen puheenvuoro, ja voin kyllä yhtyä siihen suuresti. Nimittäin onhan tämä tällaiselle nuorelle miehellekin väsyttävää kuunnella, kun noin puoli vuotta putkeen on valitettu ja veisattu samaa itkuvirttä siitä, miten kaikki hallituksen tekemät säästöt, kaikki leikkaukset, kaikki sopeutus on väärin, kaikki työllistämistoimet, kaikki uudistukset työmarkkinoilla ovat väärin ja että Suomen krooninen velkaantuminenkin on väärin. Kyllä, näistä viimeinen on totta, mutta se, että nämä kaikki asetetaan hallituksen syyksi, on epäjohtonmukaista ja epäällyllistä. Niissä ei ole myöskään keskinäistä johdonmukaisuutta, sillä nimenomaan sillä,

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

että tehdään tällä hetkellä menosäästöjä, että tehdään leikkauksia, että tehdään työllistämistoimia ja toisaalta uudistuksia työmarkkinoilla, nimenomaan pyritään torjumaan sitä kroonista velkaantumista, jota Suomessa on koettu ja josta on kärsitty 15 vuotta jo putkeen.

Jos hallituksen neljän miljardin menosäästöt ja kahden miljardin työllisyystoimet peruutetaan, niin miten sitä velkaantumista oikein torjutaan? Puhumattakaan sitten sen päälle tulleesta kolmen miljardin lisäsopeutustarpeesta, jonka tämä hallitus on ottanut omalle kontolleen, vaikka eduskuntavaalien alla vielä ajateltiin, että tämä kokonaisuudessaan yhdeksän miljardin sopeutustarve toteutettaisiin kahden hallituskauden aikana. Nyt näyttää siltä, että Orpon—Purran hallitus on tekemässä sen yhden kauden aikana, ja se on vastuunkantoa.

Ei sitä velkaantumista ainakaan torjuta vasemmiston viime kauden keinoin eli massiivisin menolisäyksin. Niihin ei ollut varaa, ne olivat ylimääristä äänestäjien lahjomista velkarahalla. Kulutusjuhla alkoi, vaikkei varoja ollutkaan. Leikkauksille oli valtava tarve myös teidän kaudellanne SDP:ssä, mutta ne leikkaukset jäivät liki kokonaan tekemättä. Nyt me niitä teemme teidänkin puolestanne ja te siitä meitä syytätte.

Optimistihan olisi saattanut toivoa, että Suomen entisestään pahentunut taloustilanne, miljardeilla euroilla kasvanut sopeutustarve, olisi motivoinut teidätkin mukaan talkoisiin, vaan eipä motivoinut, ei menneenä hallituskautenanne, ei nytkään, kun teidät on sinne oppositioon istutettu. Päinvastoin te sysäätte edelleen vastuun meille paitsi hallitusohjelman toimista myös hallituksesta riippumattomista taloudellisista tekijöistä. Te sysäätte esimerkiksi syyn valtionvelan korkokulujen valtavasta paisumisesta tälle hallitukselle, vaikkei tällä hallituksella ole ehtinyt olla mitään osaa eikä arpaa siihen, että nämä korkokulut nyt paisuvat ja iskevät niin kovasti nimenomaan tähän hallitukseen — moninkertaisesti teidän edelliseen hallituskauteenne nähden. Te sysäätte vastuun Suomen surkeasta taloussuhdanteesta ja nollakasvusta tälle hallitukselle, vaikkei tällä hallituksella ole ehtinyt olla osaa eikä arpaa myöskään sen kanssa. Te teette hallituskritiikkiä viikosta ja kuukaudesta toiseen — todennäköisesti seuraavat kolme vuottakin — asioista, jotka eivät ole tämän hallituksen syytä, joista tämä hallitus ei ole ollut vastuussa.

Talouden tasapainotustoimista tämä hallitus kyllä on vastuussa, ja niiden osalta on todettava: tämä hallitus tekee jo ensimmäisenä vuonnaan enemmän säästöjä kuin te koko neuvotiskautenanne. Nyt totisesti on tekojen aika, ja me teemme moninkertaisesti enemmän kuin te, kun teillä oli siihen mahdollisuus. Teot ratkaisevat, ja teot jäivät teiltä tekemättä. Meiltä eivät jää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rostila.

20.41 Onni Rostila ps: Arvoisa rouva puhemies! Perustuslaissamme on presidentille säädetty eräänlainen lykkäävä veto-oikeus. Harmiksemme ammattiliittojen keskusjärjestöt ovat jostakin syystä erehtyneet uskomaan, että veto-oikeus koskee heitäkin. Näin lakimiehenä tekisi mieli kysyä, pitäisikö työmarkkinajärjestöjen palkata työmarkkinajuristien lisäksi myös valtiosääntöoikeudellisia asiantuntijoita. Mutta julkisen talouden tila on joka tapauksessa niin huono, että työllisyyttä lisäävien toimien tekemättä jättäminen ei ole enää vaihtoehto. Neuvotteluja on vaikea käydä, jos mikään ei käy, kaikkeen sanotaan ”ei” eikä ehdotuksia ole alkuunkaan.

Välikyksymyksessä väitetään, että palkansaajien ääni on kaikunut kuuroille korville. Edelleen väitetään, että tarjolla on vain lumeneuvotteluja. Kenties esitykset ovat jääneet

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

kuulematta, koska yhtäkään työllisyyteen positiivisesti vaikuttavaa ehdotusta ei ole neuvottelujen toisen osapuolen osalta kertaakaan esitetty. Yksipuolinen sanelu, jossa mikään kansantaloutta kohentava toimi ei käy, ei ole todellinen neuvottelu. Työelämä on ollut jo vuosia kipeästi uudistuksien tarpeessa, eikä se voi olla esteenä, että liitot eivät kykene omilla ehdoilla keksimään yhtä ainutta asiaa, jolla luotaisiin lisää työpaikkoja suomalaisille.

Lakkopomojen puolustukseksi on esitetty, etteivät liitot voi muuta kuin lakkoilla, kun muuten työntekijät eivät saa ääntänsä kuuluviin. Duunareiden suosikkipuolueen edustajana on irvokasta kuulla, että jotkut pitävät työntekijöinä vain heitä, jotka tukevat ay-korporatismia ja miljardin luokan lakkolaskua sivullisille. Tämän välikysymyksen muotoilu on parhaimmillaankin kyseenalainen ja kuvastaa hyvin millainen vastuuntaju välikysymyksen allekirjoittajilla on: ”Hallituksen aiheuttama työmarkkinakaaos”. Viimeksi asiaa tarkastaessani en huomannut, että hallitus olisi yhtäkään lakkoa järjestänyt. Syypää kaaokseen löytyy kyllä juuri sieltä lakkomegafonin toisesta päästä.

Talousnäkymien valitettavasti heiketessä entisestään luotan hallitukseen, joka on antamassa nyt eväitä sille kauan kaivatulle talouskasvulle — talouskasvulle, josta on Suomessa viimeiset 15 vuotta ollut huutava puute. Ilman kasvua ei synny työpaikkoja, eikä ilman kasvua ole varaa ylläpitää kallista hyvinvointivaltiota.

Arvoisa puhemies! Työmarkkinajärjestöjen luotettavuus, joka antaa pohjaa sopimisen kulttuurille, jota täälläkin on paljon peräänkuulutettu, pohjautuu kyseisten työmarkkinajärjestöjen kyvylle neuvotella hyvässä hengessä. Hallitus ei mielivaltaisesti valikoi uudistuksiaan vaan pohjaa uudistuksensa aitoon työllisyyden vahvistamistavoitteeseen. Kun neuvottelujen sijaan lähdetään taloudellisen vahingon aiheuttamisen ja kiristämisen tielle, on työmarkkinoiden lakkokaaos nimenomaan Hakaniemessä keitetty soppa.

Arvoisa puhemies! Muuten olen sitä mieltä, että SDP:n olisi viimeinkin julkistettava omien vaihtoehtojensa työllisyysvaikutusarviot, jotka on moneen kertaan luvattu tässäkin salissa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Partanen.

20.45 Karoliina Partanen kok: Arvoisa puhemies! Useat edustajat ovat tänään täällä salissa varsin vääristävällä tavalla väittäneet, että hallitus tekee vain sellaisia muutoksia, jotka ovat työnantajan eduksi eikä tällaista tilannetta ole aiemmin tässä talossa nähty. On väitetty, että neuvotteluja ei käydä ja hallitus ei kuuntele.

Ei tarvitse tosiaan mennä historiassa kauas taaksepäin, ainoastaan vain edelliselle hallituskaudelle, jolloin eduskunnassa säädettiin tukku työelämää koskevia lakeja, jotka käsiteltiin kolmikannassa eikä lopputulos ollut yksimielinen. Työnantajapuoli jätti eriävän mielipiteen viime hallituskaudella yhdeksään eri työnantajan asemaa heikentävään lakiin — vaikka edustaja Lyly on täällä tänään väittänyt, että kaikki tehtiin viime hallituskaudella ja sitä aikaisemminkin yhdessä kolmikannassa. Yhtenä esimerkkinä tästä on perhevapaauudistus. EK:n johtaja Ilkka Oksala totesi kyseisestä uudistuksesta seuraavaa blogissaan vuonna 2023: ”Perhevapaauudistus periaatteessa valmisteltiin tällä vaalikaudella kolmikantaisessa työryhmässä, jossa edustin Elinkeinoelämän keskusliittoa. Käytännössä uudistuksen yksityiskohdat oli jo sovittu hallitusneuvotteluissa. Työryhmälle jäi tehtäväksi vain hienosäätö, ja minulle jäi mahdollisuudeksi vain eriävän mielipiteeni esittäminen.”

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

Kuulostaa jotenkin kovin tutulta, ja aivan normaalilta lainsäädäntöprosessilta. Ajautuiko Suomi silloin lakkosumaan ja vastakkainasetteluun työnantajan ollessa eri mieltä? Ei ajautunut, vaan työnantaja toimi kuten ay-liikkeenkin soisi toimivan tällä hetkellä: neuvotella, keskustella ja jättää eriävä mielipide, jos yhteistä näkemystä ei löydetä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

20.47 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Meillä on täällä tänään keskusteltu aika paljon tästä työmarkkinatilanteesta. Täällä heitellään lukuja velasta ja kaikesta muusta erittäin paljon. Täytyy muistaa, että edellinen hallitus ei ole kaikkea sitä velkaa ottanut, minkä tämä hallitus on saanut. Käytännössä noin 110 miljardin luokkaa oli velka valtiolla Sanna Marinin hallituksen alkutaipaleella ja loppupäässä 150 miljardia, eli kaksi kolmasosaa velasta oli jo aiemmin olevaa velkaa. Tämä pitäisi muistaa kanssa.

Sitten tähän työmarkkinatilanteeseen. Täällä on monia näkökohtia, ja niistä vielä paria tässä yritän avata:

Mihin tämä tilanne voi pahimmillaan johtaa työmarkkinoilla, jos ja kun tässä isoja muutoksia tehdään? Kaikissa Pohjoismaissa on lähdetty siitä, että alakohtaisesti räätälöivät työehtosopimukset määrittelevät kullekin alalle palkat ja työehdot. Mitä enemmän sitä työehtosopimusten antamaa perälauraa murretaan, sitä enemmän se johtaa yhä lisääntyviin vaatimuksiin lakisääteisestä minimipalkasta Suomessa. Tämä on todennäköisesti yksi kehityspolku, ja minä en halua tähän saliin minimipalkkahuutokauppaa. Se on työmarkkinajärjestöjen asia. Mutta Pohjoismaissa on tämä tilanne, että työehtosopimukset määrittelevät. Muualla Euroopassa se ei ole näin kategorinen.

Sitten yleissitovuuden osalta on myöskin semmoinen näkemys, että kun yleissitovuus on työnantajan järjestäytymisestä kiinni ja niillä aloilla, joissa työnantajayritykset ovat järjestäytyneet, on yli puolet palkansaajista, niin se on yleissitova työehtosopimus. Mikäli nyt jatkossa yhä useampi toteaa, että ne samat oikeudet saa ilman velvollisuuksia, kun on järjestäytymättömänä tilanteessa, niin se johtaa vääjäämättä siihen, että myöskin järjestäytyneessä kentässä ruvetaan miettimään, miksi ollaan yleissitovissa työehtosopimuksissa kiinni. Tämä taas johtaa siihen, että kun nämä minimiehdot määräytyvät, jos yleissitovuus tästä purkaantuu, niin yhä vähemmän työntekijöitä on näitten työehtosopimusten palkkojen ja työehtojen piirissä. Tämä on kehityspolku, joka on myöskin tässä nähtävissä. Tämä ei tapahdu nopeasti, mutta tämä heijastuu. Olen itse ollut semmoisessa liitossa töissä, jossa jouduttiin yleissitovuutta hakemaan yksi yritys kerrallaan, että se ala pysyy järjestäytymisen, yleissitovuuden, piirissä.

Eli täältä tulee monia näkökohtia, jotka eivät ole tässä keskustelussa olleet kovin paljon esillä, ja siinä mielessä tämä heijastuu todella monelle alueelle pitkälle tulevaisuuteen. Pahimmissa uhkakuvissa näitä vaikutuksia emme tässäkään kaikissa tapauksissa tiedä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

20.50 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Pystyn sanomaan sen ääneen, että arvostan ammattiyhdistysliikettä siinä, että näin perinteisesti he ovat puolustaneet suomalaista työntekijää. He puolustavat suomalaista työntekijää ja valvovat heidän etujaan. Mutta valitettavasti tämä on muuttunut kyllä radikaalilla tavalla, tämä minun näkemykseni am-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

mattiyhdistysliikkeestä. Kun tähän taloon tulin, on käynyt päivän selväksi se, mitä ammattiyhdistysliike, palkansaajajärjestöt, itsestään kuvittelevat ja minkälaista valtaa he tässä maassa kuvittelevat omaavansa. Ja vielä kaiken kukkuraksi heidän toimintatapansa, jonka selitän nyt. Se on se, että he ottavat viattomat yritykset omaan kurkkuunsa ja hakkaavat päähän näitä yrityksiä, pyrkivät polkemaan nämä yritykset maanrakoon ja sanovat hallitukselle, että nyt tulkaa neuvottelemaan, palatkaa neuvottelemaan tai muuten tulee lisää lakkoja ja me kuristetaan entistä enemmän hengiltä näitä yrityksiä. Käytetään vipuvartena tähän tilanteeseen täysin viattomia yrityksiä, aseena hallitusta vastaan. Ja tämä tapa, miten ay-liike opposition tuella tällä hetkellä kohtelee yrityksiä, on täysin vastuutonta ja täysin käsittämätöntä, enkä pysty tällaista kyllä millään tavalla arvostamaan.

Arvoisa puhemies! Se ei ole neuvottelua, että tuodaan neuvottelupöytään vaihtoehtoksi, että hallitus peruuttaa oman hallitusohjelmansa kirjauksista: tämä pois, tuo pois, tämä pois ja vielä kerran tuokin pois. Ja sitten kun täältä sanotaan, että no hei, jospa neuvoteltaisiin sillä tavalla, että tuokaa te julki teidän tavoitteet, joilla saavutetaan julkiselle taloudelle hallituksen asettamat säästötavoitteet, saavutetaan lisää työpaikkoja, niin sen jälkeen ollaan hiljaa, ja sitten hermostutaan ja mennään taas hakkaamaan yrityksiä ja käynnistetään uusia poliittisia lakkoja ja uhkaillaan hallitusta sitä kautta ulkoparlamentaarisella vaikuttamisella, jossa aseena käytetään viattomia yrityksiä ja josta kärsivät nämä yritykset sekä suomalaiset. Tämä on täysin vastuutonta toimintaa.

Ja minä en ymmärrä, miten voivat olla niin kietoutuneet yhteen tässä salissa olevat poliitikot näihin toimijoihin, jotka tämän talon ulkopuolella pyrkivät vaikuttamaan maamme lainsäädäntöön. Kyllä se lopulta on näin, että kansaa edustaa tässä maassa eduskunta ja kansalaiset ovat eduskunnalle antaneet mandaatin, kansanedustajille. Sitä mandaattia eivät ole antaneet palkansaajajärjestöt, sitä mandaattia eivät ole antaneet elinkeinoelämän edustajat, vaan kaikki suomalaiset, jotka ovat äänestäneet. Ja hallituksella on näin ollen kaikki se oikeus toteuttaa omaa ohjelmaansa, jota se tällä hetkellä vie läpi. Ammattiyhdistysliike perinteisessä mielessä: puolustakaa työntekijöitä, mutta lopettakaa tämä vastuuton toiminta, jolla te halvaannutatte koko tämän maan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

20.54 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Vaikka yleisesti sanotaan, että sitä tikulla silmään, joka vanhoja muistelee, niin ehkä on syytä hieman käydä läpi näitä viime vuosien käännteitä, kun tästä keskustelusta hyvin tulee kyllä ilmi, että aika monella on tämän ihan lähihistoriankin osalta kohtuullisen hatarat tiedot.

Otetaan ensimmäisenä tämä velkaantuminen, jota täällä edellisissäkin puheenvuoroissa on kovasti moitittu, ja hyvä niin. Se on kansantaloudelle ja Suomen julkiselle taloudelle iso ongelma. Aina jotenkin tämän hallituksen puheenvuoroista piiryy kuva, että tämä velkaantuminen on edellisen hallituksen syytä. Tosiasia kuitenkin on, että viimeisen 15 vuoden aikana jokaisena vuotena meidän menokehityksemme on siis ollut nopeampaa kuin mihin tulopohja antaisi myöden. Ja kun viimeksi tarkistin, niin tämän aikajakson puitteissa jokainen tässä salissa oleva on ollut hallitusvastuussa, tai oma taustaryhmä on ollut hallitusvastuussa, siis aivan jokainen. Eli jos tästä velkaantumisesta jotain pitää säättää, niin sitten voimme varmasti kaikki säättää itse itseämme, kun tähän kaikki syyllisiä olemme.

Ja mitä tulee sitten tuohon viime kauden velkaantumiseen, niin jos muistelen oikein, niin silloiset oppositiopuolueet kokoomus ja perussuomalaiset kuittasivat molemmat, siis mo-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

lemmat, yli 95-prosenttisesti kaiken sen velan, mitä tämä sali ihan yhteisesti otti — yli 95-prosenttisesti kaiken sen velan, mitä tämä sali otti — joten jos nyt sitten olette huolissanne viime kauden velkaantumisesta, niin, edustajat Bergbom ja Vigelius, kannattaa tulla vaikka kysymään edustaja Eerolalta, minkä takia viime kaudella kuitattiin 95 pinnaa kaikesta [Juho Eerola: Nouseva polvi ei ole vastuussa meidän virheistä! Sitä paitsi olin varapuhemiehenä silloin!] siitä velasta, jota tämä sali otti.

Ja sitten kun tätä velkavuorta tässä nyt vielä pyöritellään, niin nämä puheenvuorot ymmärtäisin oikein hyvin siinä tilanteessa, että tällä kaudella velkaantuminen olisi siis vähentymässä edelliseen kauteen nähden. Mutta kun viimeksi olen tarkistanut, niin budjettikirjahan, jota käsitelimme täällä koko viime syksyn, tai koko julkisen talouden suunnitelmanhan vaan kertoo, että velkaantuminen on siis tällä kaudella kiihtymässä. Te siis syytätte edellistä hallitusta velkaantumisesta [Juho Eerola: Ja aiheesta!] ja sitten otatte vielä enemmän velkaa tällä kaudella kuin edellinen hallitus. Eli tämä on kyllä jo poliittinen saavutus, että näin kykenee omassa retoriikassaan tekemään.

Ja sitten toisekseen, mitä tulee viime vuosien muisteluun, niin kun täällä todella annetaan ymmärtää, ettei tässä työmarkkinoilla ole mitään tehty ja että nyt sitten tämän hallituksen pitää ryskätä läpi erilaisia muutoksia, jotta suomalaisen työn kilpailukyky paranisi, niin eihän meillä tällä hetkellä mitään kustannuskilpailukykyongelmaa ole. En tiedä, kuka teistä on viimeisenä katsonut esimerkiksi niitä tilastoja, joissa vertaillaan eri maiden hintakilpailukykyä toisiinsa. Jos te olisitte katsoneet, niin sieltä selviäisi, että juuri näiden äärimallittisten palkkaratkaisujen myötä, joita koko viime 10 vuotta on tehty, suomalaisen työn kilpailukyky on suhteellisesti parantunut merkittävästi suhteessa meidän kilpailijamaihimme, kuten esimerkiksi Saksaan tai Ruotsiin. Jos nyt jotakuta tässä salissa pitäisi syyttää siitä, että suomalainen hintakilpailukyky on romutettu, kun politiikalla on lähdetty palkkoja nostamaan, niin voidaan aina mennä sinne vuoteen 2007 ja niihin eduskuntavaaleihin, joissa kokoomus silloisilla Sari Sairaanhoitaja -puheilla aiheutti sen reaktion työmarkkinoilla, että työmarkkinaratkaisut menivät katosta läpi, ja sen jälkeen meillä oli kustannuskilpailukykyongelma, jota seuraavat 10 vuotta sitten näillä maltillisilla palkkaratkaisuille on kurottu umpeen.

Tai otetaan vertailukohta vaikka siitä Sipilän hallituksesta. Silloin oli sama tilanne: Työnantajat ja työntekijät olivat erilaisilla näkemyksillä, hallitus siinä välissä. Hallitus ajatteli, että eiköhän tästä ryskätä lailla läpi. Silloin järki voitti, palattiin neuvottelupöytään, ja sen sopimuksen tuloksena kilpailukyky sopimus sorvattiin silloin, tuli 130 000 työpaikkaa, ja te sanotte, että ei ole saatu mitään aikaan, niin että käykää nyt hieman edes näitä faktoja läpi ennen kuin tulette tänne argumentoimaan.

Tai koronakriisin aikana työnantajat ja työntekijät sopivat ennätysajassa sen, että hyödynnetään yhä enenevässä määrin meidän lomautusjärjestelmää. Helpotettiin, siis yrityksille, sitä, että ne pystyivät lomauttamaan omaa henkilökuntaansa. Miksi? Sen takia, että yritykset pysyivät pystyssä sen kriisin yli. Ja mitä tapahtui? Suomessa ei koettu mitään konkurssiaaltoa silloin, kun korona iski, kun vertaamme vaikka moneen muuhun maahan. Ja jälleen täällä te toteatte, että mitään ei ole saatu aikaan. Ymmärrän, että näihin liittyy aina monesti poliittista paatosta. Meillä on varmaan jokaisella eriväriset silmälasit päässä, ja katsomme asioita eri tavalla, mutta jos jostain voisimme pitää kiinni, niin se on se, että pohjaisimme omat argumentit ainakin suurin piirtein tosiasioihin emmekä sellaisiin satuihin, jotka varmasti nyt kuulostavat hyviltä, mutta niillä ei kyllä mitään totuuspohjaa ole, jos

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

varsinkin verrataan viimeisiin vuosiin sitä, miten kehitys tässä maassa on talouden ja työllisyyden osalta mennyt.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom pyysi vastauspuheenvuoron ja edustaja Vigelius, mutta kun edustaja Vigeliuksella on sitten seuraava puheenvuoro, niin varmaan siinä yhteydessä ehtii vastata. — Edustaja Bergbom, vastauspuheenvuoro.

21.00 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kun täällä toivotettiin sen perään, että pysykää nyt faktoissa, niin pysytäänpä tosiaan faktoissa. Te vetoatte siihen, että oppositio viime kaudella olisi ikään kuin kuitannut lähes koko sen Rinteen—Marinin hallituksen velkaantumisen. Tämä väite ei ole johdonmukainen, eikä se pidä täysin paikkaansa, koska oppositio antoi tukensa Rinteen tai oikeastaan Marinin hallitukselle koronakriisissä sekä Ukrainan sotaan liittyvissä toimissa, jotka voidaan nähdä kertaluonteisina menoerinä. Eli ne muodostivat kertaluontoisia menoja koronakriisissä, ne eivät olleet pysyviä menoja. Mutta sen sijaan oppositio ei antanut teille tukea siinä, että te teitte pysyviä menolisäyksiä, joilla saatiin meidän alijäämä kasvuun. Oppositio kerta toisensa jälkeen vaati Marinin hallitusta avaamaan hallitusohjelman [Juho Eerola: Näin muistelin!] ja uudistamaan sen talouslinjauksia, [Joona Räsänen pyytää vastauspuheenvuoroa] jotka eivät olleet kestäväällä pohjalla. Tämä on tosiasia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vielä edustaja Räsänen. Ja sen jälkeen edustaja Vigelius.

21.01 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on hyvä, että vähän näitä arkeologisia kaivauksia täällä harjoitetaan ja muistellaan vähän myös sitä viime kautta. Kun te nyt, edustaja Bergbom, totesitte, että te hyväksyitte vain kaiken sen velan, mikä liittyi nyt sitten vaikka tähän Venäjän hyökkäyssotaan, energiakriisiin tai koronaan, mutta mitään muuta te ette hyväksyneet, [Miko Bergbom: En sanonut!] niin katsotaanpa nyt sitten, mitä te esitte silloin itse, mihin niitä lisäeuroja vaikkapa käytettiin. Siihen, että tämä sali nosti valtion eläkkeitä. Yksikään perussuomalainen ei sitä vastustanut. Yksikään perussuomalainen ei vastustanut sitä, että eläkkeitä korotettiin. Tämä sali sääti vaikkapa tämän hoitajamitoituksen, jota tämä hallitus nyt sitten lykkää. Perussuomalaiset vaativat vielä, että sen pitää tulla nopeammin voimaan, vielä nopeammin voimaan. Ette te sitäkään vastustaneet, vaikka siihenkin rahaa meni. Tai edellinen hallitus satsasi julmetto- man määrän rahaa vaikkapa koulutukseen verrattuna sitä edelliseen hallitukseen. Yksikään perussuomalainen ei täällä vastustanut niitä menolisäyksiä. Joten tunnustakaa nyt, [Puhemies koputtaa] että kun te syyttelette muita tästä velkaantumisesta, niin te olette siihen ihan yhtä syyllisiä itsekin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

21.02 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Nyt satutuokiosta puheen ollen palaan hieman tähän edustaja Räsänen aiempaan puheenvuoroon. Pidän hieman älyllisesti epärehellisenä väittää, että Marinin hallituksen velkaantuminen ja yleisesti se taloussuhdanne, mitä silloin elettiin, olisi vertailukelpoinen nyt aloittaneen hallituksen tilanteeseen, koska tiedämme, kuten viittasin jo aiemmassa puheenvuorossani, että esimerkiksi velan korkokulut

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

ovat kasvaneet moninkertaisiksi. Keskimäärin Marinin kaudella valtionvelan korkomenot taisivat olla miljardin vuositasoa, tarkoittaen ehkä noin kolmea neljää miljardia koko kautena, [Juho Eerola: Mitä ne nyt on?] kun taas sitten tällä hallituskaudella nämä luvut taitavat vuosikohtaisesti olla, jos en väärin muista, 2,6 miljardia, 2,6 miljardia, 3,2 miljardia, 3,6 miljardia — yhteensä noin 13 miljardia euroa pelkästään valtionvelan korkokuluja tänä hallituskautena. Ja siihen tämä hallitus ei ole syypää vaan kaikki ne edelliset hallitukset, jotka ovat keränneet velkaa, muun muassa vasemmistopuolueet ja -politiikot, jotka ovat ajatelleet, että se velkaraha on aina ja pysyvästi ilmaista ja että se ei maksaisi meille mitään. Nyt se maksaa, ja se maksaa todella paljon.

Lisäksi puuttuisin hieman tähän ihmeelliseen harhakäsitykseen siitä, että opposition esittämät vaihtoehtobudjetit olisivat minkäänlaisia hyviä esimerkkejä siitä, millaista politiikkaa he lopulta tekisivät valtaan päästyään, koska tosiasia on se, että vaikka te vaihtoehtobudjeteissanne esitätte, että te pääsisitte miljardien sopeutustavoitteisiin, niin on hyvin, hyvin selvää tässä kohtaa, että jos te, te demarit vihreiden ja vasemmistoliiton kanssa, olisitte hallituksessa ja te joutuisitte tekemään kompromisseja sopeuttamisesta, niin voidaan olla täysin ja satavarmasti sitä mieltä, että sieltä ei tulisi niin suuria sopeutuksia kuin mitä te vaihtoehtobudjeteissanne nyt oppositiosta käsin räksytätte. Tämä on aivan selvä asia.

Kiinnitän huomiota myös siihen, että silläkkin on merkitystä, mihin sitä velkarahaa käytetään. Tämä hallitus, kuten edustaja Bergbom toi hyvin esille aiemmassa puheenvuorossa, tekee päätöspäätösteisesti leikkauksia esimerkiksi kehitysapuun eikä aio hyväksyä tulevia elpymispaketteja. Se on selvä johdonmukainen valinta. Keskitytään Suomeen. Leikataan siitä rahasta, mitä meiltä virtaa täältä pois. Kun taas sitten teidän kautenne hyväksyttiin elpymispaketit, hyväksyttiin korotukset kehitysapuun, ja se oli teiltä täysin tietoista politiikkaa, ja te jätitte ne menosäästöt, [Juho Eerola: Ja niitä perussuomalaiset eivät hyväksyneet!] menoleikkaukset tekemättä neljän vuoden ajan. Viimeisenä vuonna saatiin muutama sata miljoonaa, joka kalpenee tämän hallituksen ensimmäisen vuoden leikkauksiinkin nähden. Eli kenellä on track record kunnossa? Se ei ole teidän puolellanne.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rostila.

21.05 Onni Rostila ps: Arvoisa rouva puhemies! Ei ollut alun perin tarkoitus puhua tästä velasta, mutta sellaisen pistemäisen huomion haluan silti siitä sanoa, että jos nyt siltä puolelta salia annetaan esimerkki, että täytyisi nyt muistaa, että sentään kaksi kolmasosaa meidän valtionvelasta ei syntynyt edellisen hallituksen, Marinin hallituksen, kaudella, niin onhan tämä aika karua kertomaa, että siis yksi kolmasosa pystytään ottamaan neljässä vuodessa, olivat olosuhteet mitä tahansa. Mutta on helppo yhtyä edellä kuultuihin puheenvuoroihin, edustajien Bergbom ja Vigelius puheenvuoroihin, siitä, mitkä ne todelliset syyt siellä taustalla ovat olleet. Ja onhan se nyt selvä asia, että hallitusvastuussa ollaan hallitusvastuussa, tai pitäisi olla. Eihän voi sen jälkeen, kun on itse kuitattu ja konkreettisesti valtioneuvostossa valtaa käyttäen tällainen tulos saatu aikaiseksi, tosiaan, niin kuin sieltä todettiin hyvin, tehdä tällaisia arkeologisia kaivauksia jostain opposition äänestyskäyttäytymisestä. Mutta se siitä.

Halusin myöskin kompata tätä edustaja Bergbomin kuvausta tämän työmarkkinatilan-
teen kieroutuneisuudesta. Siis ammattiyhdistysliike ottaa välikappaleeksi täysin sivulliset
tahot ja aiheuttaa heille merkittäviä taloudellisia vahinkoja. Tässä keskustelussa on todella
valitettava piirre, että selvästi vasemmistossa vallitsee, ja erityisesti ammattiyhdistysken-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

tässä, todella suuri epäluottamus sekä hallitusta kohtaan että sitten esimerkiksi elinkeinoelämän toimijoita kohtaan, koska kuuluu myös sellaisia puheenvuoroja — ei onneksi täällä salissa niinkään — että miten niin sivulliset, että nythän tässä juuri teidän työnantajien asioita ajetaan ja näin päin pois. Siis kyllähän meidän täytyy kyetä erottamaan se, ketkä täällä eduskunnassa säätävät lait. Me vastaamme siitä. Täällä voidaan debatoida, mutta hie-
man peräisin tällaista palomuuria tähän asiaan.

Vielä viimeiseksi haluan kysyä, kun täällä salissa on kokenut ja kunnioitettu edustaja Lyly paikalla: Katsoin aamu-tv:tä tänään valmistautuessani tähän päivään. Olitte siellä ot-
tamassa tietynlaista varaslähtöä tähän välikysymyskeskusteluun ja totesitte siellä tällä ta-
valla, viitaten SAK:n vetäytymiseen tästä vientivetoisesta palkkamallista: ”SAK vetäytyi
neuvotteluista, kun siellä mikään asia ei mennyt eteenpäin.” Löytyykö nyt mitään ymmär-
rystä siltä puolelta salia sille, että hallituksen täytyy nyt toimia, kun näissä kolmikantaneu-
votteluissa ei mikään ole mennyt eteenpäin? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly, vastauspuheenvuoro.

21.09 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vastaan tähän ky-
symykseen, mutta ensinnäkin tuosta viime kauden velasta. Marinin hallituksen aikana otet-
tiin koronaan, Ukrainan sotaan ja energiakriisiin noin 26—27 miljardia euroa velkaa ja
noin 10 miljardia muuhun. [Juho Eerola: Jätettiin kaikki sopeutustoimet tekemättä!] Tämä
on se suuruusluokka, joka viime kaudelta on jäänyt.

Sitten tähän kysymykseen: Kyllä, puheenvuorossani, ryhmäpuheenvuorossa, mainitsin,
että työmarkkinajärjestöjen keskenään pitäisi kyetä ratkaisemaan nämä asiat, ja se on se
ydinkysymys. Ihmettelenkin, että työnantajajärjestö on nyt täysin hallituksen selän takana,
koska hallitus on ottanut ne työnantajajärjestön tavoitteet. Miksi ne eivät käy niitä neuvot-
teluja keskenään? Nämä ovat nimenomaan työmarkkinoiden pelisääntöjä. Siellä pöydässä
ne pitäisi ratkoa, ja tämä on, niin kuin tuossa sanoin, keskinäisestä luottamuksesta ja tah-
dosta kiinni. Sen verran monta kertaa pöydässä olen istunut, että nämä määrittelevät sen,
saadaanko sopimuksia aikaiseksi, ei niinkään se, mitä puitteita tässä ympärillä on. [Puh-
emies: Aika!] Ja sanoin, että SAK... Ainakin informaatio on ollut, että ei ole saatu mitään
muutoksia aikaiseksi. [Puhemies koputtaa] On turhauttavaa olla siellä, jos ei tapahdu mi-
tään. Mutta he ovat olleet kahdessa muussa... [Puhemies: Aika vastauspuheenvuoroon on
kulunut! — Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Partanen.

21.10 Karoliina Partanen kok: Arvoisa puhemies! Äsken käytin puheenvuoron siitä, että
viime hallituskaudella tehtiin näitä työelämäuudistuksia ja nimenomaan niin, että työnan-
tajille lisättiin paljon uusia velvollisuuksia. Näitä neuvotteluita nimenomaisesti käytiin
niissä samoissa kolmikantaryhmissä ja -pöydissä, mistä me olemme tänään paljon täällä
keskustelleet. Siellä ei päästy aina yhteisymmärrykseen. Ja mitä teki työnantaja? Työnan-
taja jätti eriävän mielipiteen.

Ja nyt täytyy pikkasen ihmetellä sitä, että kerta toisensa jälkeen edustaja Lyly ja todella
moni muukin opposition edustaja jatkaa tätä samaa mantraa siitä, että pitäisi käydä aitoja
neuvotteluita, pitäisi löytää ratkaisuja. Ja nyt kun niitä ei sitten löydy ja hallitus käyttää
lainsäädäntövaltaansa, niin nyt me ollaan jossain epädemokraattisessa maassa, jossain

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

semmoisessa järjestelmässä, mitä tässä maailmassa ei ole koskaan ennen nähty, ja me ollaan syöksemässä työmarkkinat ja työntekijät melkoiseen kurimukseen. Minä nyt penäisin vähän tässä edustaja Lylyltä vastuuta näistä puheistaan, koska te tiedätte hyvin, että viime kaudella tuli perhevapaaudistusta, tuli työaikalakiuudistusta, asetettiin työnantajille lisää velvollisuuksia koskien kilpailukieltosopimuksia, ja te tiedätte, että nämä käytiin siellä kolmikantaneuvotteluissa ja niissä ei päästy yhteisymmärrykseen.

Ja kertaan vielä: Mitä teki työnantaja? Työnantaja jätti eriävän mielipiteen. Ei tullut lakkoaloja, ei tullut työsulkuja, ei pistetty koko Suomea polvilleen ja sanottu, että ei käydä aitoja neuvotteluja. [Juho Eerola: Vastuullista!] Niitä käytiin, ei päästy yhteisymmärrykseen, jätettiin eriävä mielipide. Ja sitä me toivomme nytten myös työntekijäpuolelta, että mennään sinne pöytään, käydään neuvotteluja ja hyväksytään tämä normaali lainsäädäntöprosessi. Jos ei päästä yhteisymmärrykseen, jätetään eriävä mielipide.

Minä vielä sanon sen, että vaikuttamisen mahdollisuuksia ja paikkoja olisi vaikka kuinka paljon. Jos me katsotaan hallitusohjelmaa, siellä on yksi kappale koskien näitä uudistuksia. Ja kun se hallituksen esitys tulee meille pöytään, se on 200 sivua, se on 300 sivua, se on 400 sivua, ja siellä säädetään tarkasti, miten asiat menevät, mikä on poikkeus, mikä on pääsääntö ja miten sitä sovelletaan. Näistä kaikista asioista on mahdollisuus keskustella siellä kolmikantaneuvotteluissa. Mutta mitäänhän sinne ei saa, jos vaan sanotaan, että "aitoja neuvotteluja ei käydä, me käydään kerran pöydässä ja lähdetään pois".

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly, vastauspuheenvuoro, yksi minuutti.

21.13 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä ihmettelen tässä sitä, että kun puhutaan aidoista neuvotteluista, jotka eivät ole lopputulokseltaan kirjoitetut niin kuin hallitusohjelmassa tällä hetkellä on, niin on vaikea kuvitella, että sellaisessa tilanteessa syntyy aito neuvottelu sisältöön vaikuttamisen osalta ja sitten lopputulokseen vaikuttamisen osalta. Se on tässä se ongelma, jonka takia tässä pyydetään aitoja neuvotteluja.

Työmarkkinajärjestöjen pitää kantaa oma vastuunsa talouden tasapainottamisesta, niitten pitää olla mukana tässä. Olen täällä muutaman kerran jo sanonut, että työmarkkinajärjestöjen pitää olla yksi työkalu, kun tätä taloutta oikaistaan Suomessa. Ja minä tässä kaipaen, että sitä luottamusta tässä rakennetaan, ja hallituksella on nyt tällä kertaa paljon isommat avaimet siinä, että tämä keskusteluyhteys ja vuorovaikutus tulee kunniaan ja saadaan sillä tavalla vietyä eteenpäin. Sillä se ei synny, että me jaetaan tämä kansa ja tehdään tällaista vastakkainasettelua. Tämä on se kysymys, johon minä tähtään koko ajan: pöytään, ja siellä ratkaisut syntyvät.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nikkanen.

21.14 Saku Nikkanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä nyt kääntyikin, ei nyt voi sanoa kovin yllättäen, velkakeskusteluksi. Ei se tosiaan sinänsä yllätä. Edustaja Räsänen todisti aika vahvasti ja suoritti näitä arkeologisia kaivauksia tässä, ja ymmärrän, että arvon perussuomalaiset siellä vastasivat omalla tulkinnallaan näistä kaivauksista. En myöskään usko näin ensimmäisen kauden edustajana, että allekirjoittanut tai muut ensimmäisen kauden edustajat hirveästi hyödynne tästä, että katselemme hirveän paljon taustapeiliin. Mutta kyllä täytyy myöntää se, että kyllä niillä opposition vaihtoehtobudjeteillakin jonkunlai-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

nen merkitys sitten on, kun aletaan tällaista keskustelua käymään esimerkiksi velkaantumisesta, mitä Räsänen juuri tuossa todisti. Ja kyllähän sekin on todettava, että nykyhallituksen ensimmäinen budjetti aika vahvasti velkaa ottaa. Kuten tiedämme ja kuten sieltä laidasta todistettiin, velan korot ovat myös nousseet ja tilanne on toinen kuin viime vaalikaudella, ja sekin meidän talouttamme kyllä kurjistaa.

Nyt kuitenkin keskustellaan tästä meidän välikysymyksestä ja siitä, minkä takia tämä välikysymys on tehty. Kyllähän nyt on niin, eikä totuus pala oikeastaan tulleksikaan, että tässä työmarkkinauudistuksessa — joksi te sitä, arvoisat hallituspuolueiden edustajat, kutsutte — nyt vaan valitettavasti näkyy pelkästään se työnantajan kädenjälki eikä palkansaajien etu. Kyllä näkisin vähän outona, että puolue, jota itsekin edustan ja joka on hyvin vanha työväenpuolue, ei tällaista asiaa nostaisi esiin, kun on näin räikeä ja selkeä epäkohta tässä ohjelmassa.

Ei ole sinänsä niin, etteikö teillä olisi oikeutta näitä lakimuutoksia tehdä, sitä ei tässä kukaan kyseenalaista, mutta kyllä tässä sitä neuvottelukykä ja -mahdollisuutta myöskin haetaan. Ymmärrän senkin, että uudistuksia on tehtävä, ja jos niitä tehdään ja on tietty ohjelma lyöty lukkoon, niin voisivatko sitten hallituspuolueet ja hallitus riveissään pohtia myöskin, mitä aikaisemmassa puheenvuorossa nostin esiin, niitä pohjoismaisen mallin palkansaajia hyödyttäviä keinoja? Voisiko esimerkiksi niitä tuoda siihen neuvotteluun? Jos ja kun ajatte nämä asiat ilmeisesti läpi, niin voisiko sieltä sitten nostaa jotain muuta ja esimerkiksi tällaista neuvotteluasetelmaa lähteä hakemaan? Jotenkin vierastan sitä, että tämä on nyt se ainoa vaihtoehto, jolla näitä työllisyysvaikutuksia tavoitellaan — ei sitten kuitenkaan mikään tutkimuskaan anna myöden, että näissä jotain työllisyysvaikutuksia olisi — ja toivoisi näiden heikennysten lisäksi myöskin jotain porkkanaa palkansaajille. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehtinen.

21.18 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Siitä olen samaa mieltä, että tässä velallisten syntisten pöydässä me olemme kaikki, eikä voi syyttää pelkästään edellistä hallitusta tai sitä edellistä hallitusta, vaan, niin kuin on puhuttu moneen kertaan, se on pitkän aikavälin kehitys. Mutta sitä olisin viime hallitukselta toivonut, että siinä kohtaa, kun huomattiin, että kukkaron pohja häämötti ja mitään ei ollut enää tehtävissä, joku muutos olisi pitänyt tehdä siihen, kun niin ei voi jatkaa. Mutta minä en todellakaan löydä sopeuttamistoimia, mitä viime hallitus olisi tehnyt — ei se edes suuremmin keskustellut niistä. Ja sekin on sanottava, että emme tiedä tässä kohtaa, riittävätkö nämä nykyisen hallituksen sopeuttamistoimet siihen, että velkalaiva kääntyisi tai edes pysähtyisi. Sen aika näyttää, ja siinä on monta muuttuvaa tekijää, jotka vaikuttavat lopputulokseen.

Mutta yhden omakohtaisen kokemuksen haluaisin kertoa, kun oli tässä äskeisessäkin puheenvuorossa puhetta, että pelkästään työnantajan etua tässä haetaan. Sitä en kyllä ihan täysin allekirjoita. Tämä kokemus perustuu omaan kokemukseeni pääluottamusmiehenä, eli olen edustanut yli neljäsataa työntekijää useita vuosia, ja onnistuin paikallisesti neuvottelemaan työnantajan kanssa paremman sopimuksen matkustamiseen liittyen omille työtovereille. Oltiin tyytyväisiä tästä, se oli molempien etu — työntekijät saivat paremman korvauksen ja työnantaja sai työntekijät paremmin liikkeelle — mutta tämän ei käynyt, koska ylemmällä taholla oli sovittu toisin ja paikallisesti tästä ei voinut poiketa. Eli aina se ei mene niin, että se on huomattavasti parempi työntekijälle, jos pelkästään liitot sopivat.

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

Toinen asia, mihin haluaisin puuttua, on se, että täällä tänään esitettiin suurta huolta siitä, että jos työntekijöitä edustaa luottamusvaltuutettu ammattiliittojen edustajan sijaan, niin tällä ei ole osaamista eikä koulutusta. Väistämättä minun näkemykseni mukaan se johtaa huonoon sopimukseen, jolloin työntekijänä ainakin minä haluaisin hakea sellaisen neuvottelijan, joka osaa, ja jos se sitten löytyy ammattiliitoista, niin silloin se tarkoittaa, että ammattiliittojen jäsenmäärä lisääntyisi eikä missään nimessä ainakaan heikentyisi. Tästä näkökulmasta en oikein ymmärrä vasemmiston näkökantaa siitä, että tämä olisi heikennys ammattiliittojen suuntaan — päinvastoin, se lisää järjestäytymistä.

Haluan korostaa, että ammattiliittoja edelleenkin tässä yhteiskunnassa tarvitaan. On hyvä molemmille osapuolille, että neuvotteluosapuoli on tiedossa ja sen kanssa tehtyyn sopimukseen voi luottaa, mutta se luottamus tästä yhteiskunnasta tällä hetkellä puuttuu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

21.20 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Viime kaudella korotettiin bensaveroa. Mitä tekivät perussuomalaiset? Vastustivat sitä parlamentaarisin keinoin. Viime kaudella järjestettiin elpymispaketti, siis Suomelle katastrofaalinen paketti ja sopimus kaiken kaikkiaan, yli neljä miljardia euroa veronmaksajien rahaa hukkaan italialaisten kattoremontteihin ja ikkunaremontteihin. Mitä tekivät perussuomalaiset? Vastustivat sitä pakettia parlamentaarisin keinoin. Tämä on perussuomalainen tapa tehdä. Ei olla tyytyväisiä siihen politiikkaan, mitä harjoitetaan, pyritään muuttamaan sitä politiikkaa, jota harjoitetaan, parlamentaarisilla keinoilla, jotka kuuluvat demokratiaan. Lähdetään vaikuttamaan, lähdetään ehdolle eduskuntavaaleissa, haetaan kansalta luottamus ja sen jälkeen lähdetään muuttamaan sitä linjaa, kuten nyt tapahtuu. Tämä on normaalia demokratiaa.

Mutta sitten meillä on SDP, pitkäaikainen valtionhoitajapuolue, joka joutuessaan oppositioon ei voi hyväksyä sitä, että demokratiassa hallitus käyttää sille kuuluvaa valtaa ja nauttiessaan eduskunnan enemmistön luottamusta vie eteenpäin hallitusohjelmaa. Kun SDP ei tätä hyväksy, he ottavat puhelun Hakaniemeen ja sanovat, että haloo, nyt Suomi seis ja äkkiä, pistetään yrityksiä kiinni, työntekijät ulos sieltä, lakkovahdit lonkeropäissään seisomaan porttien eteen niin, että täältä ei muuten töihin mennä, nyt Suomi kiinni. [Saku Nikkanen ja Lauri Lyly pyytävät vastauspuheenvuoroa] Tämä on teidän vaihtoehtonne. Sitten te tulette tänne saliin ja sanotte hallitukselle, että nyt pitää neuvotella, aitoja neuvotteluita. Ja kun näin ei tapahdu, kun hallitus toteaa, että hei, meillä on hallitusohjelma, mitä me viedään eteenpäin, niin te menette ja laitate uudestaan poliittiset lakot käyntiin. Ja taas kerran moni viaton suomalainen yritys kärsii ja moni viaton suomalainen veronmaksaja kärsii.

Te puhutte olevanne työväenpuolue. Miksi se ei näy teidän kannatuksessanne? Viime gallupissa, Ylen gallupissa, Taloustutkimuksen tutkimusjohtaja vahvisti, että perussuomalaiset ovat jo pitkään, eli vuodesta 2019, olleet käytännössä yhtäjaksoisesti suosituin puolue työväestön keskuudessa. Miksi? Siksi, että me aidosti pyrimme vahvistamaan suomalaisen veronmaksajan, työssä käyvän ihmisen ostovoimaa eli tekemään duunarille työntösta kannattavampaa, keventämään hänen verorasitustaan, kuten hallitusohjelmassakin kirjataan. Siellä on polttoaineveron alennus, joka tehdään käytännössä, tietojeni mukaan, ensimmäistä kertaa tämän maan historiassa. Teillä on pitkä kokemus työväenpuolueena bensaveron korottamisesta, meillä on nyt kokemus bensaveron alentamisesta. Sellainen duunaripuolue me ollaan. Tässä hallitusohjelmassa alennetaan pieni- ja keskituloisten ve-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

rotusta läpi hallituskauden. Vasta ensimmäisiä toimia on tehty ensimmäisen budjetin osalta, ja jäljellä on vielä satojen miljoonien eurojen veronalennuksia.

Sitten täällä sanotaan, että voi, kun ei tuo teidän hallituksenne edes onnistu velkaantumista taittamaan. Oletteko te olleet kuuroja? Teille on kerrottu kymmeniä kertoja, että hallitus neuvottelee lisäsopeutuksista tämän kevään aikana ja hallitus on valmis tekemään tarvittavia toimia, jotta Suomen julkinen talous saadaan ehjälle uralle. Oletteko te olleet todella niin kuuroja, vai mistä tämä johtuu, että te ette suostu hyväksymään sitä tosiasiaa, että tämä hallitus pyrkii korjaamaan Suomen julkisen talouden tilanteen?

Ja mitä tulee näihin teidän vaihtoehtoihinne: Viime vuodesta asti, silloin kun on tässä talossa ollut kyselytunteja tai käsittelyssä hallituksen budjetti, on ollut joka kerta uusi aihe, mikä teille ei käy. Ei mitään vaihtoehtoja, mutta tämä ei käy, tuo ei käy, kehitysavusta ei saa leikata, verojen alentaminen on tässä tilanteessa väärin, maahanmuuttoa ei saa kiristää, pakolaiskiintiön leikkaaminen on väärin, tuota ei saa tehdä, tätä ei saa tehdä eikä myöskään tuota saa tehdä. Aivan käsittämätöntä! Olkaa rakentava vaihtoehto ja esittäkää oma versio siitä, millä julkinen talous saadaan tasapainoon. Mutta te ette ole niin rakentava vaihtoehto, että te kykenisitte tällä hetkellä sellaista esittämään, valitettavasti.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vastauspuheenvuorot, edustajat Nikkanen ja Lyly.

21.25 Saku Nikkanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä nyt, kun kuuntelee äskeistä puheenvuoroa ja muutenkin näitä puheenvuoroja tässä päivän mittaan, ei tarvitse ihmetellä, minkä takia ei tässä hallitus pysty neuvottelemaan eikä aitoja neuvotteluja saa aikaiseksi. Onhan tämä puheenparsi täällä sen tapaista, että kyllä nyt suosittelisin oikeasti pitkää itsetutkiskelua peilin edessä ja ehkä jonkunäköistä edes alkeellista ajattelua siitä, minkälaista neuvottelukykä kannattaisi harjoittaa, jotta kolmikannassa pystyisi asioita edes joskus sopimaan. Tämä hallituksen linja — kyllä nyt vaan on niin, että ei näillä työmarkkinaheikennyksillä mikään taho ole todistanut, että niillä olisi työllisyysvaikutuksia. Sitä kautta vaatisin jonkunlaista todistusta myös siitä, että meidän puolueesta olisi Hakaniemeen soiteltu. [Puhemies koputtaa] Minun mielestäni tällainenkin heitto ja syytely on sellaista, [Puhemies: Minuutti!] missä todistustaakka on todella vahvasti kyllä teillä, arvon perussuomalaiset, jos tällaisia väittelette.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

21.27 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oli aika kova heitto, että täältä sosiaalidemokraatit soittaisivat jonnekin Hakaniemeen ja kertoisivat, että menkää lakkoon. Tämä on todella kova väite, eli se vaatii vähän todistustaakkaa, että tällainen tilanne olisi. Koko ajan unohdetaan se tilanne, että tässä työtaistelutoimessa, poliittisessa työtaistelutoimessa, lakoissa on ollut mukana STTK:laisia liittoja, SAK:laisia liittoja, ja myös akavalaisia toimijoita on ollut poliittisissa mielenilmauksissa mukana. Täytyy ihmetellä näitä yksittäisiä heittoja, ja toivoisin, että pysyttäisiin tässä asiassa. Kun me täällä käsitellään nyt tätä välikysymyskeskustelua, ei tuollaisia heittoja tarvittaisi tässä yhteydessä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Haluaako edustaja Bergbom kommentoida?

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

21.27 **Miko Bergbom ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Siis eihän siltä valitettavasti tässä maassa kukaan voi välttyä, etteikö se olisi päivänselvää kaikille, että vasemmisto-opposition yhteys palkansaajajärjestöihin on ihan kiistaton. Pyöröovihan käy eduskunnassakin sitä mukaa, kun täältä tiputaan, eli sitten mennään liittoihin töihin ja sitten sieltä liitoista tullaan aina välillä tänne edustamaan kansaa. Näinhän se on. Toisaalta on myöskin tämä aivan kiistaton kytkös palkansaajajärjestöjen ja opposition välillä, mitä tulee esimerkiksi vaalirahoitukseen. Edustaja Vigeliushan kertoi teille sen täällä jo aikaisemmin, ja onhan se yhteys ihan kiistaton. Minä nyt vain peräänkuulutan sitä, että te olette toistaneet täällä aivan papukaijana käytännössä jokaisen väitteen, mitä SAK esittää omissa painava syy -listoissaan, jotka ovat puolitotuksia. Eli kyllä se nyt vaan kuulostaa siltä, että teillä on ihan kiistaton yhteys sinne ja te olette varsin tyytyväisiä siihen, että he sulkevat maan, mutta se ei nyt näytä auttavan tähän tilanteeseen valitettavasti.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

21.29 **Joona Räsänen sd:** Arvoisa puhemies! Kun näitä puheenvuoroja tässä kuuntelee, niin en yhtään ihmettele, että te olette tällaisen työmarkkinakaaoksen saaneet aikaan. En ihmettele yhtään.

Arvoisa puhemies! Todella aina aikaisemmin jokainen viisas hallitus on pyrkinyt taloudellisesti vaikeina aikoina ensimmäisenä vakauttamaan työmarkkinat. Miksi? Siksi, että sillä saa selkänöjää sitten kulloisenkin hallituksen muille finanssipoliittisille päätöksille. Ja kun olen ymmärtänyt, että tällä hallituksella on ihan valtavan suuri urakka nyt keväällä, kun te yritätte jollakin tavalla päästä yli siitä, että teidän omalta politiikaltanne pohja tippui pois vuodenvaihteen tienoilla, olette uusien miljardiluokan lisäsopeutustoimien äärellä, niin tällaisessa tilanteessa olisi todella syvää viisautta, että vakautetaan nämä työmarkkinat. Se suurin syyhän sille, minkä takia Suomen talous luisuu koko ajan vaan huonompaan ja huonompaan suuntaan, liittyy siihen, että viime syksynä te uskoitte niihin valtiovarainministeriön ylioptimistisiin ennustuksiin talouskasvusta. Senhän takia te olette nyt liemiesä, kun valtiovarainministeriö joutui tarkistamaan omia ennusteitaan jo jouluna alaspäin. Ja sen takia, kun nämä kasvuluvut tippuvat, ne alijäämätavoitteet, jotka teillä on, eivät millään tavalla toteudu, ja sitten te olette uusien menosopeutusten äärellä. Ja todella tässä uhkaa vielä käydä niin, että Suomi joutuu sinne EU:n tarkkailuluokalle.

Ja mistä tämä kaikki on kiinni? Juuri siitä, että tässä meillä talouskasvu sakkaa, ja totta kai se johtuu myös siitä, että eihän siinä teidän budjettikirjassanne näihin talouskasvuajureihin ollut mitään toimenpiteitä. Teidän kaikki toimenpiteennehän perustuivat siihen, että kun täällä vähän työttömyysturvaa ja muita sosiaalietuuksia leikataan, niin kyllä ihmiset menevät töihin. No, nyt me nähdään jo, että ei tämä ole toiminut. Siitä, kun teille valtakirja on annettu, työllisyys on vähentynyt yli 23 000 henkilöllä, ja tämän takia nyt tässä ollaan vaikeuksissa. Talouskasvu sakkaa, ja joudutte hakemaan uusia miljardien sopeutustoimia. Tämmöisessä tilanteessa jokainen viisas hallitus ensimmäisenä vakauttaisi työmarkkinat, jotta kykenisi viemään sitä finanssipolitiikkaa eteenpäin, saisi jonkun selkänöjan myös tälle kasvulle ja pystyisi muuttamaan työmarkkinat myös enemmän hakemaan juuri sitä tulevaisuuden kasvua ja työllisyysvaikutuksia. Näin on jokainen aikaisempi viisas hallitus toiminut, ja nyt tämä hallitus on ensimmäinen, joka viis veisaa siitä, mitä työmarkkinoilla tapahtuu, katsotaan vaan, minkälainen kaaos tästä aikaiseksi saadaan. Se kaaoshan leviää sitten aikanaan tuonne työehtosopimusneuvotteluihin. Kuka ihme sitä haluaa? Ei kukaan, ja

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

nyt tällä tiellä, jolla te olette valinneet eletävän, tähän siellä on sitten seuraavana edessä syksyllä, kun vientisektori aloittaa neuvottelut. [Juha Mäenpään välihuuto] Ei mitään järkeä. Viheltäkää tämä peli nyt poikki. [Miko Bergbom: Oliko tämä uhkaus?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

21.32 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Joudun nyt tulkkamaan suomi—demari—suomi-sanakirjan avulla, mitä tarkoitetaan työmarkkinoiden vakauttamisella. Kun demari puhuu työmarkkinoiden vakauttamisesta, hän tarkoittaa sitä, että annetaan Hakanien ay-liikkeen määrittää, millaisia työmarkkinauudistuksia Suomessa tehdään. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Ei se pidä paikkaansa!] Eli kun hallitus, Suomessa valittava eduskunta ja sieltä muodostettu hallitus, saa hallitusohjelmansa kasaan ja saa joskus harvoin sinne kirjattua erilaisia työmarkkinauudistuksia, jotka on muissa maissa tehty jo aikojen ja sitten — silloin harvoin, kun näin pääsee tapahtumaan — demarit ja ay-liike nousevat kapinaan. He alkavat lakkoilemaan, alkavat pitämään kamalaa mölyä kaikista näistä uudistuksista tarkoituksenaan vesittää ne osittain tai kokonaan. Tämä on se, mitä te kannustatte, mihin te haluatte ajaa Suomea, kun te puhutte siitä, että tämän hallituksen pitäisi vakauttaa työmarkkinat, siis toisin sanoen peruuttaa omasta politiikastaan, siis siitä politiikasta, jolla on tarkoitus saada kahden miljardin sopeutus valtiontalouteen. Ja kysyn: Mikä on teidän vaihtoehtonne? Mitä te teette kahden miljardin edestä? Millä keinoilla te saatte kymmeniätuhansia lisätyöpaikkoja työmarkkinoille? Millä te sen teette?

Haluaisin huomauttaa myös, että kun ollaan oppositiossa, silloin toimitaan yksittäisenä puolueena. Silloin on hyvin helppo räksyttää jokaisesta eri kulmasta, vastustaa kaikkea. Sitä politiikkaa tällä hetkellä tehdään siellä vasemmalla puolella salia. Mutta silloin, kun ollaan hallituksessa, pitäisi miettiä kokonaiskuvaa, koko Suomen tilaa, ja silloin joudutaan tosiasiallisesti tekemään kompromisseja. Silloin ei riitä, että puolueella on ohjelma, vaan puolueen ohjelma pitää sovittaa toisten puolueiden ohjelmiin, ja samanaikaisesti pitäisi tehdä se asia, mikä teiltä jäi tekemättä, eli sitoutua, oli hallituskokoonpano vasemmalta, oikealta tai keskeltä yhteistyössä luotu.

Jokaisen hallituskokoonpanon pitäisi tämän ajan Suomessa sitoutua julkisen talouden tasapainottamiseen, ja teidän hallituskaudellanne se ei oikeastaan toteutunut. Kun teillä oli erilaisia menoja, yllättäviä sellaisia, jotka tälläkin puolella salia hyväksyttiin — korona, Ukraina, puolustusmenojen lisääminen — niin niitä ei voi käyttää tekosyynä sille, ettei tehdä minkäänlaisia menosäästöjä. Sen, että syntyy tällaisia kymmenien miljardien ylimääräisiä kuluja, pitäisi tarkoittaa nimenomaan sitä, että jostain vähemmän tärkeästä ja toissijaisesta pitäisi silloin kyetä myös säästämään. Jos tulee ylimääräisiä, yllättäviä menoja, ei niitä voi käyttää tekosyynä sille, [Puhemies koputtaa] että toissijaisia kuluja ei leikata [Puhemies koputtaa] eikä sieltä sopeuteta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Vastauspuheenvuoro, edustaja Joona Räsänen.

21.35 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kannattaa kyllä ottaa siellä jo pikkuhiljaa ne korvatulpat pois omista korvista. Jos vakautetaan työmarkkinat, niin eihän se tarkoita sitä, että vain toinen osapuoli saa niskavoiton toisesta, vaan se tarkoittaa sitä, että nämä osapuolet sopivat kokonaisuudesta, joka varmasti sisältää

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

asioita, joista työntekijät eivät pidä, ja sellaisia asioita, joista työnantajat eivät pidä. Ja näinhän on toimittu aikaisemmin.

Ja sitten, mitä tulee tähän rekordiin, muistutan nyt edelleen, että edellisen kerran, kun on ollut vastaava tilanne tässä yhteiskunnassa, vaalikaudella 2015—2019, silloinen Sipilän hallitus tajusi vihdoinkin tämän samanlaisen ruljanssin jälkeen, että kannattaa ehkä mennä neuvottelupöytään. Saatiin ratkaisu, jossa oli molemmille osapuolille varmasti ikäviä asioita, oli myös miellyttäviä asioita. Ja mikä oli lopputulos? Työllisyys kasvoi 130 000. Viime kaudella työllisyyden lisäys oli yli 100 000. Ja teidän rekordi on tällä hetkellä miinus 23 000.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rostila.

21.36 Onni Rostila ps: Arvoisa rouva puhemies! Tässä nyt jälleen viljeltiin näitä käsitteitä ”aidot neuvottelut” ja ”kolmikanta”. Ja hieman närkästyttiin ilmeisesti edustaja Bergbomin suorasta puheesta liittyen siis tähän vasemmistopuolueiden ja ay-liikkeen täysin todennettavaan symbioosiin. Edustaja Vigelius aiemmin täällä esitti ihan mustaa valkoisella, missä mittakaavassa liikkuu se jatkuva vaaleista toiseen toistuva vaalirahoituskone, jolla sitä ammattiyhdistysliikkeen rahaa pumpataan puoluepolitiikan sektorille. Eihän tällaista asiaa pääse karkuun. Ja minusta on kummallista, että tällaisesta nyt sitten pyritään teatralisesti närkästymään. Tämähän ei edusta kansanvaltaa, vaan tämä edustaa eturyhmävaltaa.

Ja siltä varalta, että termi ”korporatismi” ei ole kaikille tuttu, Tieteen termipankki kertoo seuraavaa: ”Korporatismi tarkoittaa poliittista järjestelmää, jossa lainsäädäntövaltaa käyttävät yleisissä vaaleissa yhtäläisen äänioikeuden perusteella valittujen kansanedustajien sijasta työnantajien ja työntekijöiden muodostamat ammattikunnat eli korporaatiot. Yhteiskunnallisessa ratkaisutoiminnassa on nähty elementtejä, jotka viittaavat siihen, että etujärjestöt toimivat korporaatioiden tavoin ja tosiasiaa käyttävät ylimmille valtioelimille kuuluvaa päätösvaltaa. Puhutaan myös niin sanotusta kolmikannasta.” Ja toisesta kohtaa lainaus: ”Merkittävä osa kansanedustajista valitaan työmarkkinaosapuolten tuella. He eivät toimi niinkään kansan vaan taustallaan olevan korporaation edustajina.”

No enhän tietenkään sano sitä, etteikö tässä olisi aste-eroja. Ay-liike toimii kaikkialla Euroopassa länsimaissa, ja se rahoittaa varmasti jo oman näkönsä taikka haluamiansa puolueita ja kansanedustajia eri maissa. Mutta se, että tekeydytään tietämättömiksi tällaisesta ilmiselvästä yhteydestä, on minusta hieman häiritsevää. Ja tämähän vain lietsoo sitä epäluottamusta, joka tässä keskustelussa on jatkuvasti läsnä. Kyllä minä perussuomalaisena — ja kuulen tätä äänestäjiltäni jatkuvasti — ihmettelen aidosti sitä, että ammattiyhdistysliike, joka sanoo puolustavansa työntekijän asemaa, ei ole puolella sanallakaan maininnut sitä, että tämä hallitus tekee hyvin merkittävät veronalennukset, siis nimenomaan työntekijäpuolelle. Jotta me päästäisiin johonkin aitoon neuvotteluun tai aitoon dialogiin, niin eikö me nyt voitaisi mainita myöskin niitä toiselta puolelta tulevia asioita? Ja tämä on minusta se, mikä itse asiassa ajaa meitä myöskin tähän juntturaan, että vasemmisto-oppositio ja ay-liike suhtautuvat äärimmäisen mustavalkoisesti tähän koko tilanteeseen. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Partanen.

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

21.39 Karoliina Partanen kok: Arvoisa puhemies! Täällä salissa on tänään jo moneen kertaan todettu se ikävä tilanne, että Suomessa työllistävät yrittäjät vähenevät hurjaa vauhtia. Tulen Kuopiosta, ja tällä viikolla olen lukenut neljä uutista siitä, että kaksi työllistävää ravintolaa sulkee ovensa, Bella-Veneet aloitti yt-neuvottelut ja Orion-tehdas myöskin tullaan lakkauttamaan Kuopiosta. Tämä tarkoittaa siis sitä, että todella moni työntekijä jää työttömäksi.

Tämän keskustelun lomassa sain vielä yhdeltä kuopiolaiselta yrittäjältä viestin, ja ajattelin sen tässä jakaa, jotta meille kaikille tulisi käsitys siitä, minkälaisessa maailmassa yrittäjät tällä hetkellä elävät: ”Terveisiä täältä yrittäjän todellisuudesta sinne eduskuntaan. Toivomme todella helpotusta yritysten tilanteeseen. Olen todella huolissani tulevaisuudesta. Pystyn helposti luettelemaan noin 20 yrittäjää, jotka ovat loppuunpalamisen reunalla tai jo siellä syvällä, itseni mukaan lukien. Työvoimakustannusten ja talouden alamäen johdosta yrittäjät ovat ne, jotka joutuvat venymään ja tekemään ne työt, joihin on ennen voitu palata ihmisiä. Samaan aikaan, kun palkkoja nostetaan, taloustilanne ja kaupankäynnin heikkous ajaa myös taloudellisen huolen kautta yrittäjät uupumisen partaalle. Viikon sisään on tullut kolme lopettamisilmoitusta, ja oletan sen olevan vasta alkua. Viimeinen niitti tuli todennäköisesti lakkoilusta. Meillä ei ole olemassa mitään keinoja nousta ay-liikkeitä vastaan. Kaikki ovat lakkoilua vastaan, mutta kukaan ei uskalla sanoa sitä edes ääneen, koska se voi vaikuttaa kaupankäyntiin negatiivisesti.”

Koen suurta vastuuta siitä, että minun pitää kertoa täällä näitä yrittäjien huolia, ja kun täällä vähätellään sitä, että näillä lakoilla ei ole mitään merkitystä työnantajille, niin niillä on suuri merkitys. Ja kannan huolta niin näistä yrittäjistä kuin myös jokaisesta palkansaajasta, joka valitettavasti ottaa sen viimeisen osuman, kun näitä lakkoja jatketaan ja tätä eripuraa viljellään.

Edustaja Räsänen tässä totesi, että ”tämä retoriikka on täällä semmoista, että en yhtään ihmettele, että ei päästä sopuun eikä löydetä sitä yhteistä neuvottelun siementä”. Mutta täytyy kyllä pikkasen myös ihmetellä sitä, että esimerkiksi teiltä SDP:stä edustaja Suhonen on sanonut, että ”hallitus hakkaa työntekijöitä”. Ja kuten tässä edustaja Rostila juuri todisti, niin kyllä se hallituksen linja työntekijöitä kohtaan on aivan päinvastainen: veronalennuksia, työllistämisen edellytysten helpottamisia, jotta jokainen suomalainen, joka haluaa tehdä työtä, saisi työpaikan. Toivon, että myös SDP voisi kuulla näitten työnantajien hädän, koska he eivät hätäile ainoastaan itsestään vaan myös jokaisesta työntekijästään, jotka monesti ovat heille myös todella läheisiä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäenpää.

21.43 Juha Mäenpää ps: Arvoisa rouva puhemies! Tulin saliin vasta äsken. Kävin tuolla jossakin työtehtävissä, ja siellä sattui vanha kirja käteeni, ja siellä oli tällainen hyvä teksti. Otin siitä kuvan. ”Välistä kokonaiset sukupolvet tuntuvat sokeuden iskemiltä. Riidellessään keskenään ne raivaavat tietä yhteiselle viholliselle.” Se oli jotenkin puhuttava teksti, mikä nyt sattui käsiini.

Jollakin lailla ihmettelen myöskin tätä syyttelyä: kuka on aiheuttanut jonkun työmarkkinakriisin — millä nimellä täällä nyt siitä puhutaankaan — ja perussuomalaiset eivät ole duunaripuolue ja on ollut duunaripuolue. Minusta itsestäni ainakin alkaa tuntumaan siltä, että SDP on semmoinen kunta- ja julkishallinnon työntekijöiden puolue, ja ehkä ne sem-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

moiset duunarit, jotka ovat tavallansa töissä niissä firmoissa, joissa verotulot tänne maa-
han rakennetaan, ovat sitten meillä. En tiedä, juolahti nyt vaan tämmöinenkin mieleen.

Arvoisa puhemies! Meillä on täällä ainoassa käsittelyssä punavihreän opposition väli-
kysymys. Tämä on kieltämättä melkoinen saavutus, vaikkei mitenkään myönteinen sellai-
nen, että olette nimenneet välikysymyksen seuraavasti: ”Välikysymys hallituksen aiheut-
tamasta työmarkkinakaaoksesta.” Minusta tuntuu, että myös siellä salin vasemmassa lai-
dassa on joku toinen osapuoli, joka tätä asiaa lietsoo ja luo tänne semmoista vastakkain-
asettelua. Mitä olen viime aikoina seurannut uutisia, niin eivät työmarkkinoiden häiriöt ole
olleet hallituksen aiheuttamia vaan pääasiassa ammattiyhdistysliikkeen ankryöinnistä joh-
tuvia. Tämän välikysymyksen voisi osoittaa sinne Hakaniemen suuntaan.

Otan vähän toisenlaistakin tulokulmaa tähän. Vihreiden puheenjohtaja Sofia Virta piti
noin kuusi kuukautta sitten voimakkaasti linjaavan puheen Jyväskylässä heidän kesäkokouk-
uksessaan, ja hän totesi tuolloin: ”Oppositiossa tulemme tekemään politiikkaa, joka vie
Suomea kohti parempaa rakentaen vahvaa hyvinvointivaltiota markkinamyönteisyyteen
luottaen.” Nyt he kuitenkin ovat jotenkin ihan eri linjalla, eli heidän silloinen linjauksensa
oli vähän semmoinen markkinaliberalismia tavoitteleva aatesuunta, ja nyt he kuitenkin
ovat hyvin vasemmistohenkisiä osallistuessaan myös tähän demareiden mielestäni hieman
turhaan välikysymykseen.

Meillä kuitenkin suurin osa kansasta ymmärtää sen, että nyt on pakko tehdä jonkinlaisia
sopeutuksia, säästöjä, leikkauksia tai veronkorotuksia, ja hallituksen linja on ollut, että väl-
tetään verojen korottamista. Kansalaiset kuitenkin ymmärtävät, että velaksi ei voi elää
määräänsä pidempään. On pakko säästää tai leikata menoja. Niiltä ei oikeastansa voi lei-
kata, joille ei ole mitään annettu.

Arvoisa puhemies! Täällä on sanottu, että täällä on puhuttu rumia. Täytyy sanoa, että
edustajat Tuppurainen ja Lindtman tuossa päivällä puhuivat niin rumia, että suoraan sa-
noen jopa minuakin pöyristyttivät nämä heidän puheensa, ja en kehtaa niitä edes lähteä
toistamaan. Toivottavasti tähän nyt jonkinlainen sopu ja ratkaisu löytyy. Kuitenkin kansa-
laiset ymmärtävät tämän asian, että jotakin meidän on pakko tehdä, muuten me velkaan-
numme aivan korvia myöten. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

21.48 **Miko Bergbom ps:** Arvoisa rouva puhemies! Vielä on pakko, nyt kun mahdolli-
suus on, puhua yrittäjistä. Kun keskustellaan yrittäjistä, niin tässä salissa ikään kuin anne-
taan ymmärtää, että yrittäjä on aina jotenkin todella vahvassa neuvotteluasemassa suhtees-
sa työntekijään. Mutta katsoin tuossa tilastoa — tämä tilasto on siis vuodelta 2019 Suomen
Yrittäjiltä, oli joitain uudempiakin, ne eivät olleet hirveästi siitä muuttuneet — ja kerron
sen nyt teille: noin 50 prosenttia, siis vuonna 2019, yksinyrittäjistä tienasi alle 2 000 euroa
kuukaudessa ja silloisessa palkkavertailussa merkittävästi vähemmän kuin keskimääräi-
nen palkansaaja — alle 2 000 euroa yksinyrittäjä. Tämä on se tilanne, missä tuolla yritys-
kentässä, pk-sektorilla, mikroyritysten keskuudessa ollaan. Ei siellä sillä yrittäjällä ole ta-
kanaan 20 lakimiestä ja yhtiön hallitus edustajineen päivineen sanomassa työntekijälle,
että nyt sinulta viedään tämä ja tämä, vaan siellä on yrittäjä, joka yrittää päivästä toiseen
selviytyä sen yrityksen kanssa, painaa pitkää päivää, ja jossain kohtaa ehkä on siinä mah-
dollisuudessa, että voi palkata itselleen työntekijän. Mutta valitettavasti tilanne viime vuo-
sina on kääntynyt siihen suuntaan, että itse asiassa työnantajayrittäjien määrä meidän

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

maassa on vähentynyt, ja tämä on aika huolestuttavaa. Siis 10 000 oli yhden vuoden aikana vähennys työnantajayrittäjiin, 87 000:sta 78 000:een.

Tässä pitäisi tietyllä tapaa hälytyskellot soida, että jossain on aika huonosti asiat meidän yhteiskunnassa, jos meillä eivät yrittäjät halua työllistää ihmisiä. Tähän se hallitus nimenomaan pyrkii vastaamaan näillä työmarkkinamuutoksilla, näillä toimilla. Esimerkiksi tämä paikallisen sopimisen uudistaminen: mitä tulee siihen, niin tällä hetkellä paikallisen sopimisen pykälät löytyvät työehtosopimuksesta ja niitä voivat soveltaa yritykset, jotka kuuluvat työnantajajärjestöihin ja joissa työskentelee työntekijä, joka voi toimia luottamusmiehenä eli on ammattiyhdistysliikkeen jäsen. No, hallitus haluaa laajentaa tämän paikallisen sopimisen mahdollisuuden kaikille työntekijöille niissäkin yrityksissä, eli käytännössä pienissä yrityksissä, jotka eivät kuulu työnantajaliittoihin, ja tähän on nimenomaan fiksua. Paikallisen sopimisen osa-alueet sovitaan siellä työehtosopimuksen puolella, ja sitten annetaan mahdollisuus sille, että kaikki voivat sitä hyödyntää. No, te haluaisitte siihen sen luottamusmieslukon, ja se johtuu siitä, että silloin työntekijä pakotettaisiin liittymään ammattiyhdistysliikkeeseen ollakseen luottamusmies, mutta eihän tämmöistä voi sopimusvapauden näkökulmastaan hyväksyä, että työntekijälle sanotaan, että nyt jos halutaan näitä paikallisen sopimisen pykälä hyödyntää, sinun on pakko liittyä liittoon. Hallituksen linja on tässä aivan oikea. Sillä pyritään vahvistamaan tämän maan työllisyyttä, lisäämään tähän maahan työpaikkoja. Se on oikea linja.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

21.52 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Se huomio siitä, että tänäkin hallituskautena tullaan ottamaan velkaa, ei kerro niinkään tämän hallituksen kyvyttömyydestä sopeuttaa vaan siitä, että meidän velkatilanne Suomessa — siis se, mitä on jatkunut yhtä soittoa, velkaantumista, viitisentoista vuotta — on krooninen, ja se on hyvin, hyvin vaikea ongelma torjuttavaksi, siis se on liki mahdotonta. Sille ei löydy poliittista tukea käytännössä suomalaisiltakaan, että yhden hallituskauden aikana Suomi onnistuisi kokonaan nollaamaan oman velanottonsa. Käytännössä tämä koskee tätäkin hallitusta ja sitä, mistä puhuttiin ennen eduskuntavaaleja ja johon koetettiin saada kaikkien puolueiden yhteinen tuki. Silloin oli kyse velkakehityksen, velkaantumisen, tasapainottamisesta, siis siitä, että velkasuhde ei jatkaisi kasvuaan. Sekin, että velkasuhde saadaan tasapainoon, tarkoittaa, että velkaa edelleen otetaan, mutta silloin oletuksena on, että esimerkiksi talous kasvaa ja se kuroo tätä suhtaa sitten umpeen. Mutta juuri tätä kehitystä vasten on hyvin vaikea ymmärtää, minkä takia edellisenä hallituskautena ei näitä menosäästöjä erityisesti tehty.

Ja palaankin tässä tähän työmarkkina-asiaan juuri siitä näkökulmasta, että jätettiin menosäästöt pitkälti tekemättä. Puhuttiin satojen miljoonien menosäästöistä samaan aikaan, kun erilaisia menoja, ylimääräisiä menoja, pysyväluonteisia menoja kasvatettiin miljardoilla euroilla, kertaluonteisia maksuja kymmenillä miljardoilla euroilla. Samaan aikaan säästöpuoli jäi muutamaan sataan miljoonaan. Teillä olisi ollut hyvä tilaisuus ajaa niitä menosäästöjä mutta tehdä myös niitä työmarkkinatoimia, mikä on yksi tapa sopeuttaa tätä julkisen talouden kamalan karmeaa tilaa. Ja kun ne molemmat keinot on jätetty tekemättä, niin se kertoo minusta hyvin siitä, mitä tuo aiemmin viittaamani demareiden puhekielessä toistuva ”työmarkkinoiden vakauttaminen” tarkoittaa. Eli kun demarit, vasemmistopuolueet, ovat vallassa, silloin ei tehdä työmarkkinauudistuksia eikä silloin tehdä menosäästöjäkään. Ja sitten kun toisenlainen hallitus tulee tilalle ja se saa sovittua useamman

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

hallituspuolueen kesken, että tehdään asioita — vaikka ne saattavat olla kipeitä, ne ovat välttämättömiä — niin silloin paikalle ryntää ei pelkästään oppositio, parlamentaarinen siipi, vaan sieltä tulee myös se ulkoparlamentaarinen ay-siipi, joka ottaa lakkoaseen käyttöön ja koettaa sitten omalta osaltaan vesittää sekä menosäästöpuolen että sitten tämän työmarkkinauudistuspuolen. Eli tätä minä tarkoitan sillä, että kun te puhutte työmarkkinoiden vakauttamisesta, niin tosiasiallisesti se tarkoittaa aina sellaisen uudistuksia tekevän, säästötoimenpiteitä tekevän [Puhemies koputtaa] hallituksen linjan vesittämistä, ja sellaista oikeutta, sellaista veto-oikeutta, ei voida työmarkkinajärjestöille, ay-liikkeelle, antaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Joonas Räsänen.

21.55 Joonas Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä kun monesti aina viitataan siihen, että yhdelläkään järjestöllä ei pitäisi olla veto-oikeutta mihinkään demokraattisesti tehtäviin päätöksiin, niin näin se juuri on. Sitten on ehkä hyvä kuitenkin muistaa, että esimerkiksi se asiakokonaisuushan, mistä paljon tässä keskustelussa on puhuttu, liittyen esimerkiksi tähän paikalliseen sopimiseen olisi Suomessa ollut voimassa jo kahdeksan vuotta — kahdeksan vuotta — ellei eräs järjestö 2016 olisi ollut sitä mieltä, että tätä ei saa tehdä. Oliko se järjestö Hakaniemestä tai Akava tai STTK tai veteraanit? Ei, se oli Suomen Yrittäjät. [Mikko Bergbomin välihuuto] Suomen Yrittäjät totesi silloin, että tätä paikallista sopimista, jota Sipilän hallitus silloin esitti, johon kaikki muut osapuolet olivat sitoutuneet, ei saa viedä eteenpäin. Jos se olisi jo silloin tehty, niin varmasti niillä työehtosopimusten joustoilla, joita silloin myös järjestäytymätön kenttä olisi saanut hyödyntää, olisi sitten ollut se positiivinen vaikutus, jota nyt yritetään. Mutta silloin todella Suomen Yrittäjät totesi, että tätä ei saa nyt näin tehdä ja esti sitten tämän lainsäädännön voimaantulon.

Ja tältä osin voi kyllä todeta, että eiköhän tässä ole käynyt jokaiselle hallitukselle niin, että hieman herkemmin on saatettu kuulla vähän toisenlaisia sidosryhmiä kuin mitä sitten vaikka joku toinen porukka olisi tehnyt. Ja niinhän tämäkin hallitus on tehnyt. Jos verrataan tämän hallituksen ohjelmaa ja vaikkapa elinkeinoelämän järjestöjen agendaä ennen vaaleja, niin voidaan todella todeta, että jos elinkeinoelämän lobbarit pyysivät 10 asiaa, niin tämä hallitus antoi 11. Tämähän on ihan selvä asia, ja se löytyy näistä dokumenteista, joita voidaan vertailla. Ja totta kai hallitus voi niin tehdä. Jokaisella eduskunnan enemmistön tukea nauttivalla hallituksella on tähän täysi oikeus, eikä tässä ole nokan koputtamista.

Mutta sitten on varmasti myös niin, että totta kai kansalaisilla on myös vaalien välillä mahdollisuus kertoa mielipiteensä hallituksen tekemästä politiikasta, [Mikko Bergbom: Totta kai!] ja niinhän jokainen kansalainen on myös voinut tehdä ihan kulloisenkin hallituksen kaudella. Ja niin kuin nyt näemme erilaisista mittauksista, laaja enemmistö suomalaisista vastustaa niitä heikennyksiä, joita te olette ajamassa. Neljä viidestä suomalaisesta toteaa, että tämä asia pitäisi ratkaista neuvottelemalla. Ja se kysymys, johon tänään ei ole vielä saatu vastausta, kuuluukin: mitä hallitus häviäisi siinä, että se katsoisi myös tämän neuvottelukortin? Jos se ei toimi, sen jälkeen voi sitten tehdä, mitä itse tykkää. Mutta mitä hallitus häviäisi? Ei yhtään mitään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. — Ja sitten lähdetään rapsakasti liikkeelle, meillä on koko yö aikaa. — Eli edustaja Nikkanen.

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

21.58 **Saku Nikkanen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Toivottavasti ei ihan koko yötä sentään täällä vietetä, mutta katsotaan, miten keskustelu etenee. — Ensinnäkin edustaja Partaselle haluaisin vastata, että ainakaan täällä päässä emme halua kyllä missään nimessä vähätellä lakkojen vaikutuksia. Kyllä mekin ymmärrämme oikein hyvin sen, että lakon vaikutukset ovat vakavia Suomen taloudelle ja ne eivät luonnollisesti ole hyväksi, ja juuri sen vuoksi vetoammekin, että tässä edelleen neuvottelukorttia voitaisiin käyttää.

Tässä edustaja Bergbom piti hienon puheenvuoron yrittäjyydestä — älä nyt vielä nouse, kun kehun täällä hetken — ja on totta, että yrittäjyydestä ei tässä salissa liikaa varmasti puhuta. Ymmärrän kyllä, että hallituksen ulkoparlamentaariset ystävät ovat tuoneet tämän vahvan viestin, että esimerkiksi irtisanomista olisi helpotettava ja sitä kautta sitten palkkaamisen kynnys myöskin madaltuisi. Minulla itsellenikin on paljon yrittäjäystäviä, erityisesti kotikaupungissani Salossa, jossa Nokian ja Microsoftin alasajon myötä pienyrittäjyyttä tuli todellakin paljon, ja paljon tuttavapiirissänikin tätä on, ja ymmärrän oikein hyvin sen tuskan, mikä siellä yrittäjien piirissä on. Ei se ole helppo tapa. Olen myöskin itse yrittäjäperheen lapsi, kolmannessa polvessa. Valitettavasti olen sellainen julkisen alan työntekijä mutta myös työskennellyt yksityisellä sektorilla. No, se omasta CV:stä.

Lähinnä tässä haluan siihen viitata, miten yrittäjiä pitää tukea ja yrittäjyyttä pitää ymmärtää, ja kaipaisin jotenkin hallitukselta myöskin sellaista otetta, että kyllä siinä työllistämisessä on muitakin esteitä kuin se, että palkkaaminen on pelottavaa. Ymmärrän hyvin, että pienyrittäjälle ensimmäisen työntekijän palkkaaminen on todella suuri taloudellinen riski, ja varmaan ne viisi seuraavaakin palkattavaa ovat taloudellinen riski, mutta joka tapauksessa työllistämisen isossa kuvassa ne suurimmat esteet työllistämiselle ovat terveys ja koulutus. Tämä on ihan tutkittua tietoa, ja sen takia onkin kummallista, että tavallaan hallitus valitsee nyt tällaiset keinot työllisyyden esteiden poistamiseksi. Miksi ei panosteta koulutukseen ja terveydenhuoltoon? Näitä toivoisin, ja näitä voisi käyttää myöskin sitten neuvotteluasetelmana, esimerkiksi tarjoamalla palkansaajille turvaa ja koulutusta siinä tilanteessa, jos hän joutuu irtisanotuksi. Tällaisia toimia ei nyt valitettavasti hirveän paljon tässä näy. Päinvastoin saimme tämän aikuiskoulutustuen leikkauksenkin tässä vielä myötäjäisinä palkansaajien aseman heikentämiseksi, [Puhemies koputtaa] mutta toki se ei työtömyyden kohdatessa auta. [Puhemies koputtaa] Mutta esimerkiksi työttömille koulutusta, niin kuin Tanskan-malli tarjoaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan edustaja Partasen vastaus.

22.02 **Karoliina Partanen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässä nimi mainittiin, niin koin suurta velvollisuutta nousta pystyyn ja vastata. Tässä kovasti vetositte nimenomaan hallitukseen ja siihen, että me ryhdyttäisiin toimiin ja rauhoitettaisiin tilanne ja palattaisiin neuvottelupöytään. Kysynkin: oletteko te vienyt tätä viestiä sinne työntekijäpuolelle ja SAK:hon ja näihin muihin järjestöihin, että siellä palattaisiin sinne neuvottelupöytään nimenomaan koskien näitä yksittäisiä lakeja? Siitähän tässä nyt on kyse, että SAK puuttuu sieltä palkkamallipöydästä ja sen takia neuvottelut eivät etene — ei sen takia, että hallitus ja työnantajapuoli eivät siellä neuvottelupöydässä olisi. [Miko Bergbom: Näin se on!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Rostila.

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

22.02 **Onni Rostila ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kun tässä nyt edustaja Nikkanen jäi yksin sinne demarileiriin, niin ryhmäpaine hälveni sen verran, että hän uskaltautui tunnustautumaan yrittäjien ystäväksi, mikä on tietysti positiivinen asia. [Naurua]

Mutta vakavammin ottaen: Edellä kuultiin puheenvuorot edustaja Bergbomilta ja Partaselta juuri tästä pienyrittäjien asemasta, siis siitä, kuinka se todellisuus on totaalisen erilainen kuin mitä sitten maalaillaan tällaisesta sanelupolitiikasta työpaikoilla. Ja juuri myös siihen pienyrittäjien ja pk-yrittäjien kenttään nämä lakot nyt iskevät, siis poliittiset lakot, jotka eivät millään tavalla liity näitten yritysten ja näitten yrittäjien työpaikoilla sovellettaviin työehtosopimuksiin. Tämä on minusta se keskeinen kysymys, kun me puhutaan täällä työmarkkinakaaoksesta ja siitä ja tästä, ja kyllä tämä on jäänyt minusta liian vähälle huomiolle. Onko todella niin, että vasemmisto-oppositio hyväksyy näitten poliittisten lakojen valtavat vahingot sivullisille?

Sitten ihan muutama ajatus tästä kysymyksestä, olisiko SDP esimerkiksi viime hallituskaudella voinut itse tehdä tätä työmarkkinoitten uudistamista ja miksei säästötoimiakin paremmin ja — ehkä teidän retoriikkaanne käyttäen — oikeudenmukaisemmin. Tässä on minusta myös se iso ongelma, että systemaattisesti jätetään tekemättä. Silloin ihan yleisten arvioiden mukaan SDP:llä nimenomaan tämän työntekijäjärjestökentän kytkyn kautta — ollaan nyt rehellisiä, niin kuin edellisessäkin puheenvuorossani totesin — olisi voinut olla edellytykset, paremman luottamuksen vallitessa, tehdä näitä isompia uudistuksia, mitkä Suomessa ovat jääneet tekemättä. Ja kun ne jätettiin tekemättä, niin kyllä minusta tässä on aidosti myöskin vasemmisto-oppositiolla peiliin katsomisen paikka, jos nyt aletaan syyllisiä etsimään siitä, että meillä on joku työmarkkinakaaos käynnissä. Kuten edellä itse totesin, minusta tässä on sellaista perusteetontakin epäluottamusta, mitä ei tietenkään hälvennä lainkaan se, että sitten tällaisen aavistuksen vasemmistopopulistisen retoriikan avulla puhutaan sairaussakoista ja potkulaeista ja siitä ja tästä ja tuosta, vaikka kuitenkin siellä alla olevana tavoitteena on työllistämisen esteiden purkaminen ja talouskasvun edellytysten luominen tähän maahan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Haluaako edustaja Nikkanen vastata tähän juuri?

22.05 **Saku Nikkanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lyhyesti, jos sopii, koska edustaja Partasenkin puheenvuorossa viitattiin minuun ja minun yhteydenottoihini. — Valitettavasti minulla ei ihan niin suoraa yhteyttä Hakaniemeen ole, vaikka täällä nyt sitä todistusta vahvasti tästä yhteydestä yritetään esittääkin. Ja totta kai, kaikkihan vaalirahoitusilmoituksia ovat lukeneet, ja kyllä sieltä tätä Rostilan mainitsemää korporaatia löytyy salin joka puolelta. Mutta ainakin jos oman vaalirahoitukseni kautta voi katsoa, niin minulla on kyllä tukijoita sekä yrittäjissä että palkansaajajärjestöissä, myöskin omassa puolueosastossani, joten katson, että siinä on aika vahva mandaatti puhua ihan kolmikannasta sitäkin kautta. Mutta tähän yhteydenpitoon: kyllä tässä oma käyminen on ollut enemmän tuolla EK:n vieraana tässä viime aikoina, mutta tarvittaessa Hakaniemeenkin varmaan voin viestiä viedä, mutta katsoisin, että se on nyt tällä hetkellä kyllä hallituspuolueiden asia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin. — Ja sitten taas puhujalistalle — Edustaja Partanen

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

22.06 Karoliina Partanen kok: Arvoisa puhemies! Täällä ollaan tänään ja viime viikkoina puhuttu todella paljon poliittisista lakoista. Ajattelen, että meidän olisi hyvä kääntää keskustelua myös niihin muihin lakkojen muotoihin ja erityisesti laittomiin lakkoihin, joitten määrä Suomessa on todella suuri. Viimeisten tilastojen mukaan vuosina 2000—2015 laittomia lakkoja on Suomessa pidetty yli 1 600, ja arvatkaapa, minkä verran Ruotsissa — 31 kappaletta. Vuodesta 2000 alkaen Suomi on menettänyt näissä laittomissa lakoissa yhteensä melkein 600 000 työpäivää. Ja jos me nyt sitten ruvettaisiin miettimään, mitä ne tarkoittavat verotuloina ja menetettyinä palkkoina, niin kyllä minä uskon, että me puhutaan sadoista miljoonista euroista.

No jokaista Ruotsissa laittomien lakkojen vuoksi menetettyä työpäivää kohden Suomessa menetetään siis 150 työpäivää, kun nämä suhteutetaan tällä tavalla yhteen. Ja silti puheenjohtaja Lindtman on tänään tullut julkisuuteen ja kritisoinut hyvin vahvasti hallituksen linjaa siitä, että me halutaan suitsia näitä laittomia lakkoja ja myös asettaa sitten viime kädessä laittomasta toiminnasta sanktioita laittomaan toimintaan osallistuville ihmisille. Suomalaiset ovat hyvin lainkuuliaista kansaa, ja minä ihmettelen kovasti sitä, että kritisoidaan sellaista toimintaa, joka pyrkii siihen, että Suomessa noudatettaisiin lakia.

Varsin mielenkiintoinen seikka on se, että syy Ruotsin vähäisiin laittomiin lakkoihin on Ruotsin vientivetoinen palkkamalli eli niin sanottu teollisuussopimus. Ruotsissa nämä laittomat lakot on nimenomaan pystytty kitkemään miltei kokonaan jo 1990-luvulla, kun tämä palkkamalli uudistettiin, ja tämä opposition ja ay-kentän paljon parhaama palkkamalli, mitä me nyt yritetään Suomessa viedä eteenpäin, on ainakin Ruotsissa lisännyt työrauhaa.

Suomessa näiden laittomien lakkojen ongelmaa kärjistää vielä se, että Ruotsissa talous voi huomattavasti paremmin kuin Suomessa. Velka on paljon pienempää ja työllisyysasteikin on huomattavasti korkeampi kuin meillä.

Kyllä minä ajattelen niin, että meidän pitää päästä kohti Ruotsia, Norjaa ja Tanskaa näitten laittomien lakkojen sanktioimisessa, sillä näissä maissa on käytössä tällainen vahingonkorvausmenetelmä, jossa korvauksen suuruutta määrättäessä arvioidaan sen lakon aiheuttamat vahingot ja vauriot yrityksille. Siis kuvitelkaa, siellä joudutaan laittomasta toiminnasta korvaamaan oikeasti aiheutettu vahinko, ja me puhutaan nyt Suomessa yksittäisten sakkojen asettamisesta sen jälkeen, kun on jo kerran todettu, että lakko on laitton, on annettu mahdollisuus muuttaa menetelmää, ja jos sitten vielä osallistutaan, niin tämä on nyt sitten jotenkin aivan kauheata ja kerrassaan vastustettavaa toimintaa. Eli eiköhän oteta tässä hyvät käytännöt muista Pohjoismaista Suomeenkin ja mennä vielä sitä kohden, että tällainen vahingonkorvausmenetelmä olisi käytössä Suomessa tulevaisuudessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää poissa. — Edustaja Vigelius.

22.10 Joakim Vigelius ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Olen kiinnittänyt huomiota tässä salissa huomattavan paljon siihen, että erityisesti sosiaalidemokraattien riveistä tykätään esittää tätä hokemaa siitä, että hallitusohjelmalta olisi pudonnut pohja. Täytyy sanoa, että monesti ymmärrän teidän retorisen kikkailunne ja ne taustavaikuttimet, miksi te sanotte tietynlaisia asioita, ja että siellä on jonkinlainen punainen lanka, mutta tämä ei ole minulle avautunut ollenkaan. Jos ja kun meillä on tapahtunut viime eduskuntavaalien ja hallitusneuvotteluiden jälkeen sellainen muutos, että sopeutustarve tänä hallituskautena, siis tänä nelivuotiskautena, on noussut kuudesta miljardista yhdeksään miljardiin, niin mihin perus-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

tuu se näkemys, että kun hallitusohjelmaan on luotu kuuden miljardin sopeutukset, niin kun sinne pitää laittaa kolme miljardia vielä lisää sopeutuksia, kyse olisi siitä, että siltä alkuperäiseltä hallitusohjelmalta olisi pudonnut pohja? Ei, siltä nimenomaan ei ole pudonnut pohja, vaan sen pohja on vankistunut, koska kun talous on mennyt huonompaan jaamaan, silloin entisestään pitää pitää kiinni siitä yhdessä sovitusta pohjasta, joka luo hyvät edellytykset luoda lisäsopeutustoimia. Jos me ajattelemme, että hallitusohjelmalta, sen kuuden miljardin sopeutustoimilta, olisi pudonnut pohja, sehän tarkoittaisi, että meidän pitäisi ensin sopia uudet kuuden miljardin sopeutustoimet ja siihen päälle vielä lisänä kolme miljardia sopeutustoimia. Eli kyllä tämä talouden paheneva tilanne, joka on iskenyt valitettavasti juuri tämän hallituksen alkukaudelle, tarkoittaa sitä, että sen kuuden miljardin sopeutuksen päälle tehdään nyt kolme miljardia lisätoimia. Pohja ei ole pettänyt, se on vankistunut, ja sen vankan pohjan päälle tehdään niitä lisäsopeutustoimia.

Täytyy sanoa, että kun olen nähnyt teiltä oppositiosta teidän vaihtoehtobudjettinne, jossa oli huomattavia veronkorotuksia, joilla pyrittiin tähän sopeutukseen, pääsemään siihen samaan kuuden miljardin luokkaan kuin tämä hallitus, se teki teille kipeää, mutta missä on teidän vaihtoehtonne sille, mistä ne kolmen miljardin lisäsopeutustoimet siihen tulisivat, siis yhteensä koko hallitus-, vaalikauden aikana yhdeksän miljardia sopeutustoimia? Missä on teidän vaihtoehtonne? Nimittäin siitä puuttuu, siitä teidän vaihtoehtobudjetistannekin, vielä miljardien edestä sopeutustoimia. Ja jos te olette jo nyt peruuttamassa niistä kuuden miljardin toimista, niin kyllä teille kipeää tulee saada kasaan se yhdeksän miljardia vaalikauden aikana.

Eli odottaisin jo pikkuhiljaa rakentavia ratkaisuja, koska kaikelle ”ein” sanominen ei rakenna. Se ei ole neuvottelua, se ei ole yhteistyötä, [Puhemies koputtaa] se on ihan puhdasta repimistä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen.

22.13 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Eihän se tosiasia, että hallituksen omalta politiikalta on pohja pudonnut pois, ole yksin mikään opposition keksintö. Jo viime syksynä riippumattomat arvioitsijatahot totesivat, että hallitus niillä päätöksillään, jotka se oli jo julkistanut, ei tule pääsemään hallituksen itse itselleen asettamiin tavoitteisiinsa. Tämähän jo viime syksynä todettiin. Tämän sitten valtiovarainministeriökin jo joulukuussa myönsi, ja viimeksi tammikuussa talouspolitiikan arviointineuvosto teki tämän saman havainnon. Elikkä niillä päätöksillä, joita hallitus on todennut tekevänsä, kun tavoitteena on sitten tämä kuuden miljardin sopeutus ja sitä kautta se, että alijäämä olisi vain yksi prosenttiyksikkö bkt:stä, näillä päätetyillä toimilla, hallitus ei tule tähän pääsemään. [Miko Bergbom: Siksi tehdään lisää!] Siitähän tässä on kysymys.

Ja kun sitten täällä on todettu, että te ette tähän pääse, on tippunut pohja pois, ja tämänhän on hallituksen ministerikin todennut, niin senhän takia tässä niitä uusia toimenpiteitä tarvitaan, kun näillä aikaisemmilla toimenpiteillä ei päästä näihin tavoitteisiinsa. [Miko Bergbom: Älkää syyttäkö hallitusta siitä!] Ja keskeinen syy siihen, miksi ei päästä, minkä takia tilanne on huonontunut, liittyy juuri siihen, mikä on muuttunut syksystä, kun ollaan tullu vaikka nyt sitten tänne vuoden alkuun. [Miko Bergbom: Ennustee!] Kysymyshän on juuri siitä, että jokainen ennustelaitos jo syksyllä, pois lukien valtiovarainministeriö, toteasi, että ne kasvuluvut, joille hallitus on oman politiikkansa rakentanut, ovat ylioptimistisia. Senhän takia nyt valtiovarainministeriö on joutunut tarkistamaan alaspäin omia kasvulu-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

kujaan, mikä liittyy siihen, että meidän verotulokertymä sen takia sakkaa. Ja sen takia te olette uusien toimenpiteiden edessä. Kun tästä syksyllä tässä salissa puhuttiin, viesti oli kohtuullisen toisenlainen sieltä salin toiselta puolelta, se, että ei tässä mitään hätää ole ja kyllä nämä kaikki ennusteet tulevat toteutumaan, ja kuinkas sitten kävikään.

Mitä, arvoisa puhemies, tulee sitten näihin kokonaisuuksiin tässä työmarkkinakysymyksessä ja näihin vaikutuksiin, niin sen sijaan, että keskitytään vaikka tähän ensimmäisen sairauspoissaolopäivän palkattomaksi tekemiseen, jolle kukaan arvioitsija ei ole kyllä laskenut minkäänäköisiä työllisyysvaikutuksia... Tästä on se hokema, että tämä tehdään siksi, että suomalaiset krapulan takia saikuttavat joko maanantaina tai, sitten kun haluavat lähteä juhlimaan, perjantaina. Tietääköhän yksikään hallituspuolueen edustaja täällä, minä viikonpäivänä eniten ollaan sairaslomalla? [Miko Bergbom: Keskiyöviikkona!] — Keskiyöviikkona. Ja tuskin silloin varmaan ollaan enää viikonlopun krapulan takia, tai sitten on aika eriskummallinen krapula.

Sen sijaan olisi paljon järkevämpää puuttua niihin ongelmiin, jotka esimerkiksi valtiovarainministeriö jo ennen vaaleja nosti esille, mitkä liittyvät näihin työkyvyttömyyden kustannuksiin, jotka ovat aivan valtavat Suomessa. Siinä sekä työntekijöille että työnantajille uusien velvoitteiden säätäminen olisi huomattavasti järkevämpää. Ja tätähän puheenjohtaja Lindtman tänäänkin täällä esitti. — Arvoisa puhemies, jatkan vielä pöytäkirjasta. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle — Miko Bergbom: Kolmesataa väitettä! Koeta noita sitten purkaa!]

Arvoisa puhemies! Sitten jos otetaan tämä toinen konkreettinen muutos, jota nyt hallitus esittää, että muutetaan lainsäädännössä yksittäisten työntekijöiden irtisanomissuojaa, niin tätähän on perusteltu sillä, että sitä kautta sitten työllistäminen olisi mahdollisesti turvallisempaa ja sitä kautta se sitten lisäisi uusia rekrytointejä ja sitä kautta työllisyyttä. Tämähän on se, mitä hallitus tässä varmasti haluaa saavuttaa. Tästäkin asiasta kysytään, onko joku arvioitsija todella löytänyt sellaisen tutkimuksen tai päätynyt muuten siihen johtopäätöksen, että irtisanomissuojan heikentäminen lisäisi työllisyyttä, kun elinkeinoelämän omatkin tutkijat toteavat, että tämän muutoksen työllisyysvaikutus on lähellä nollaa. No, mistä se johtuu? Se johtuu siitä, että jos irtisanominen tehdään helpommaksi, niin totta kai irtisanomisia tehdään silloin enemmän, varmasti tehdään myös rekrytointejä. Lopputulos on plus miinus nolla, se ei kyllä työllisyyttä lisää.

Esimerkiksi nämä kaksi asiaa jos jättäisitte tekemättä, joita myös laajasti kansa vastustaa, voisi olla, että löytyisi myös hyväksyttävyyttä sitten niille muille toimenpiteille, joita hallitus mahdollisesti haluaa tässä työelämäkokonaisuudessa viedä eteenpäin.

Sitten lopuksi, mitä tulee vielä sitten esimerkiksi siihen argumenttiin, että tässä katsotaan aina tuonne Ruotsiin, niin nythän jo tänäänkin keskustelussa useamman kerran on osoitettu, että ne väitteet esimerkiksi laittomien lakkojen osalta tai lakkosakkojen osalta, tai kun työmarkkinamallia verrataan Ruotsiin, eivät pidä paikkaansa. Se Ruotsin järjestelmä on aivan erilainen kuin mitä nyt hallitus on täällä esittämässä, ja senhän te voisitte ainakin myöntää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

22.19 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Pahoittelut, että tulin tänne puhujakorokkeelle, mutta ei ollut vaihtoehtoja. Kun tuossa tuli suurin piirtein 500 erilaista väitettä siitä, kuinka kamala hallitus on ja kuinka paljon väärä asioita se tekee, niin siihen ei kolme

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

minuuttia valitettavasti riitä tuolta omalta paikalta. Koetetaan käyttää tämä viisi minuuttia tehokkaasti.

Mutta lähdetään liikkeelle nyt siitä, onko hallitusohjelmalta pudonnut pohja pois ja minä takia se on pudonnut, kuten edustaja Räsänen täällä väittää. Hallitusohjelmassahan kirjattiin nimenomaan siitä, että jos hallitus ei pääse näihin asettamiinsa julkisen talouden sopeutustavoitteisiin ja alkaa käydä niin, että se linja karkaa, niin silloin tehdään lisää toimia. Ja juuri näin tämä hallitus toimii. Hallitusohjelman kirjauksilta ei siis ole pudonnut pohja pois.

Ja en tiedä teistä, mutta minulla ei kyllä aidosti ole pokkaa väittää, että valtiovarainministeriön virkamiehillä, jotka virkatyönään tekevät näitä ennusteita, ei olisi asiantuntijuutta siihen työhön, mitä he tekevät. On totta, että heidän näkemyksensä oli hieman eriasteinen kuin muilla ennustelaitoksilla. Mutta ei minulla silti kansanedustajana ole pokkaa mennä sanomaan valtiovarainministeriön ammattilaisille, virkamiehille, että te olette väärässä, teidän ennusteenne on väärä, se on väärä. Ei ole pokkaa, mutta ilmeisesti oppositiolla on pokkaa. Suosittelen teitä, edustaja Räsänen, hakemaan valtiovarainministeriöön töihin, jos tiedätte valtiovarainministeriön virkamiehiä paremmin, kuinka talouden ennusteita tehdään. [Joona Räsänen: Vaalien kautta!] Näin se asia vaan on.

Jos nyt lähdetään liikkeelle siitä, että hallitus tosiaan on valmis tekemään lisää toimia. Ja sitten näistä rakenteellisista toimista on vielä sen verran sanottava, että kun niille on laskettu kahden miljardin euron julkisen talouden säästövaikutus, niin jos niitä nyt sitten jätetään tekemättä — jos jätetään tekemättä kaikki, niin kuin oppositio välillä antaa ymmärtää, että tuota ei tehdä eikä tuota tehdä — niin tarvitaan kaksi miljardia lisää joko menosopeutuksia tai veronkorotuksia nykyisten sopeutusten ja veronkorotusten päälle. Onko se sitten se valinta, minkä te haluatte tehdä, että joko kaksi miljardia lisää veroja johonkin tai kaksi miljardia euroa pois jostain julkisen talouden menoista? Sekö on teidän vaihtoehtonne? Siltä se välillä kuulostaa, kun kuuntelee tätä keskustelua. Te ette aidosti näytä tajuavan sitä, että työmarkkinat ovat aivan totaalisesti erilaiset kuin ne ovat olleet vaikka 1900-luvulla. Suomi kilpailee globaalisti keskeisten muiden maiden kanssa siitä, että meidän vientisektori vetää, ja koko meidän sisämarkkinatkin ovat mullistuneet totaalisella tavalla. Meillä on entistä enemmän yksityisrittäjiä tässä maassa. Meillä on entistä enemmän mikroyrityksiä, jotka työllistävät muutamia ihmisiä. Näitten yrittäjien tukena ei ole mitään lakimieskorporaatioarmeijaa, joka olisi vahvistamassa sitä, että näihin yrityksiin saataisiin työpaikkoja.

Minä ymmärrän, että tavallaan nykyiset TES-sopimukset on luotu tilanteeseen, jossa Suomessa on ollut hyvin, hyvin isoja yrityksiä ja on ollut järkevää rakentaa ne näiden pohjalta. Mutta ei tämä nykyinen maailma toimi sillä tavalla siellä muutaman hengen firmassa. Se ei vaan toimi. Ja minä toivon, että jonain päivänä te pystytte hyväksymään sen. Hallitus on sen jo hyväksynyt ja sen takia vie eteenpäin näitä uudistuksia, kuten paikallisen sopimisen uudistusta, jossa mahdollistetaan paikallisen sopimisen pykälän hyödyntäminen myös pienissä yrityksissä, jotka eivät kuulu työnantajaliittoihin, yrityksissä, joissa on, sanotaan vaikka, kaksi työntekijää ja yrittäjä. Tiedätekö te, mikä se tilanne on siellä pienessä yrityksessä, jos siellä tehdään virherekrytointi? Työnantaja, joka ajattelee hyvää hyvyyttään, että nyt lähdetään kasvattamaan tätä yritystä, palkataan ensimmäinen työntekijä. Mitä voi pahimmillaan virherekrytointi tarkoittaa sille yritykselle? Se voi tarkoittaa sitä, että se yritys menee konkurssiin. Ja tätä riskin syntymistä yritetään välttää. Pyritään madaltamaan kynnystä sille, että työnantajat uskaltaisivat ottaa sen riskin ja palkata sen työntekijän, on-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

nistua menestymään sen yrityksensä kanssa, ja sitä kautta me saadaan julkiselle taloudelle vahvistusta. Jos nämä toimet, mitä hallitus tekee, eivät onnistu, niin sitten me ollaan niiden uusien menosopeutusten ja veronkorotusten tiellä. Se on itseään ruokkiva kierre, jossa vaan tehdään uusia ja uusia menosopeutuksia ja veronkorotuksia, kun ei olla valmiita lisäämään joustoja työmarkkinoille. Näin siinä vaan käy.

Te kutsutte koko ajan, että hallituksen pitäisi tulla aitoihin neuvotteluihin, aitoihin neuvotteluihin. SAK lähti näistä vientivetoisen palkkamallin neuvotteluista pois. Käsitykseni mukaan esimerkiksi Akava on siellä yhä ja STTK mutta SAK lähti. Eli on ihan turha tulla sanomaan tänne, että aitoja neuvotteluja tarvitaan. Oletteko te olleet siellä neuvottelupöydässä? Ette ole olleet. Mistä te tiedätte, minkälaisia neuvotteluita siellä on käyty? [Joona Räsänen: Ette ole varmaan kyllä tekään, ette ainakaan näiden puheiden perusteella!] — Niin, mutta fakta on se, että jos haluaa neuvotella, niin silloin kannattaa olla neuvottelupöydässä. SAK ei halunnut. Mutta silti on pokkaa kyllä ottaa yrityksiä kurkusta kiinni ja hakata päähän, laittaa niille entistä enemmän kustannuksia siitä, mitä nämä poliittiset lakot aiheuttavat. Täysin viattomat yritykset, täysin viattomat suomalaiset kärsivät tästä poliittisesta lakosta, jolla pyritään vahvistamaan teidän kannatustanne tässä salissa. [Onni Rostila: Se on se sopimisen kulttuuri!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rostila.

22.24 Onni Rostila ps: Arvoisa rouva puhemies! Kommentoin minäkin vuorostani muutamalla sanalla tätä pohja pois -retoriikkaa. Jaan niin ikään sen lievän ihmetyksen. Jos me ajatellaan, niin meillä ovat nyt hallitusvastuussa juuri ne puolueet, jotka siis kaikkein selväsanaissimmin pitivät esillä ennen vaaleja julkisen talouden haasteita ja velkaantumisen vaaroja ja kiroja. Nämä puolueet ovat nyt rakentaneet hallitusohjelman. Ja kun sitten VM:n muuttuneista ennusteista ja arvioista johtuen kävikin ilmi, että nämä kaikkein vakavimmin tähän koko asiaan suhtautuneet puolueet olivat aavistuksen verran aliarvioineet sitä sopeutustarvetta, niin nyt sitten se porukka tässä salissa, joka on ottanut velkaa vailla huolta huomisesta, alkaakin kertoamaan, että nyt on pudonnut pohja pois siltä työltä, jota tässä hallitusohjelmassa pyritään tekemään eli sopeuttamaan julkista taloutta. Eli jaan kyllä tämän edustaja Vigeliuksen esittämän ihmetyksen siitä, että tässä retoriikassa nyt ei ole varsinaisesti juuri päättä eikä häntää.

Mutta sitten toinen asia oikeastaan liittyy siihen, että tässä on tullut useissa puheenvuoroissa selväksi — ja jaan itsekin sen tilannekuvan — että meillä voi hyvin olla kovia aikoja tulossa, siis voidaan puhua kohta jo lamasta eli pitkittyvästä taantumasta. Ja nyt jos tähän uudistuspakettiin ja näihin säästötoimiin meidän, eduskunnan siis, vasen laita yhdessä siten tämän ammattiyhdistysliikkeen aiheuttaman työmarkkinakaaoksen kanssa ampuu ikään kuin tykillä karpästä — siis kun me ei tiedetä, mitä tuleman pitää — niin tämä on minusta vakava kysymys ja vakava pohdinnan paikka juuri siitä yhteiskuntavastuusta, siitä, kannattaako nyt tässä vaiheessa tuomita kaikki toimet, joita hallitus pyrkii tekemään, koska me ei tiedetä, mitä tuleman pitää, kuten totesin.

Sitten ihan lopuksi sanon tästä paikallisesta sopimisesta. Asia on juuri näin niin kuin edustaja Bergbom väkevästi todisti tuolta puhujapöytästä, siis tässä nimenomaan pyritään helpottamaan ihmisten palkkaamista ja luomaan niitä joustoja yrityskohtaisesti. Mutta kiinnitin huomiota siihen, että — muutama puheenvuoro takaperin viitailtiin näihin kahdeksan vuotta sitten käytyihin neuvotteluihin, että sieltä olisi ollut saatavissa ikään kuin

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

hyvää ja hyviä elementtejä meidän työmarkkinoille — ilmeisesti nyt myös vasemmalla laidalla jaetaan tämä käsitys siitä, että hallitusohjelman paikallisen sopimisen malli on erittäin hyvä. Se on hienoa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Partanen.

22.27 Karoliina Partanen kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Lyly, ennen kuin poistui täältä salista, kertoi omista peloistaan koskien paikallista sopimista. Ajattelin itse tässä jakaa muutaman oman kokemukseni ja ihmetykseni koskien paikallista sopimista.

Olin aikaisemmin töissä ammattiyhdistysliikkeessä ja toimin siellä juristina, ja siellä suurimpaan osaan meidän työntekijöistä ja jäsenistä noudatettiin kunnallista virka- ja työehtosopimusta. Joka ikinen kevät sitten meille liittoon soittivat meidän jäsenet ja kysyivät, onko mahdollista sopia työnantajan kanssa ja vaihtaa lomarahat vapaiksi. Nämä työntekijät olivat ansainneet ne lomansa, tehneet vuoden töitä ja sitten tulleet siihen johtopäätöksen, että oma talous antaisi sen periksi, että ei ota lomarahaa vaan pitää sen vapaana. Ja joka ikinen kerta järjestönä edustamani liitto sanoi, että näitä sopimuksia ei saa tehdä. Kyllä se varsin paljon ainakin omaa moraaliani ihmetytti, että jos työntekijä tekee työtä vuoden, hänellä olisi vuosiloma tiedossa ja hän voisi vielä vähän pitää lisää lomaa, niin ammattiyhdistysliike esti näitten paikallisten sopimusten tekemisen ja sanoi, että ei saa tehdä, koska se heikentää meidän asemaa seuraavissa työehtosopimusneuvotteluissa. Kyllähän tämä on varsin ihmeellistä, että työntekijä ansaitsee jotakin ja ammattiyhdistysliike estää sitten sopimisen. Ja kyllä se vaan niin oli, että vaikka heillä olisi ollut henkilökohtaisesti mahdollisuus tehdä se paikallinen sopimus yksin työnantajan kanssa, niin ei sitä tehty, kun liitolta tuli käsky, että sitä ei saa tehdä.

No toinen tällainen ihmetyksen paikka: Toimin asianajajana, ja minulle tulivat kerran työntekijä ja työnantaja keskustelemaan paikallisen sopimuksen tekemisestä semmoisessa tilanteessa, että työnantaja edusti sote-alan yritystä ja tarjosi tällaista perhetyötä perheisiin jokaisena viikonpäivänä ja sote-alan opiskelija olisi sitten halunnut tehdä työtä nimenomaan viikonloppuisin ja erityisesti sunnuntaisin, ja se olisi sopinut tälle työnantajalle ja näille perheille. Tämä työnantaja oli sitten tällainen aloitteleva yrittäjä, ja heillä ei ollut mahdollisuutta korvata sunnuntaityötä, ja he olivat sitten keskustelleet työntekijän kanssa, että se työntekijä voisi tehdä mielellään sitä työtä viikonloppuisin — koska hän opiskeli maanantaista perjantaihin — ja ei tarvitsisi maksaa näitä lauantai- ja sunnuntailisiä. No mitä sitten kävi? Me selvitettiin asiaa työehtosopimusten ja lakien valossa, ja tällaista sopimusta ei ollut mahdollista tehdä. Toki se olisi voitu tehdä, mutta jos sitten jossain vaiheessa työntekijän mieli olisi muuttunut, niin työnantajalla olisi ollut valtavat riskit. Hän olisi voinut joutua takautuvasti maksamaan nämä lisät.

Kyllä täytyy sanoa, että pitää paljon ihmetellä, ollaanko me oikeasti semmoisessa maassa, missä meidän lainsäädäntö ja missä meidän työehtosopimukset estävät tällaisten sopimusten tekemisen, jotka mahdollistaisivat työpaikkoja ja verokertymää meidän yhteiskunnalle. Itse olen sitä mieltä, että nämä paikallisen sopimuksen ehdot ja raamit, mitä hallitus tällä hetkellä suunnittelee, eivät riitä vaan meillä pitäisi kaikissa tilanteissa olla mahdollisuus sopia niin, että työllisyys lisääntyy ja verokertymä kasvaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigeliu.

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

22.31 **Joakim Vigelius ps:** Arvoisa puhemies! Ajattelin näin loppuillasta vielä hieman kerrata sitä tilannekuvaa, mikä meillä Suomessa nyt on ollut viimeisen vajaan vuoden ajan. Eli kävimme eduskuntavaalit keväällä 2023, ja ennen eduskuntavaaleja puhuttiin hyvin paljon julkisen talouden tilasta. Siihen oli hyvin selkeä syy: Marinin kaudella siis otettiin ennätysellisen paljon velkaa ja tehtiin ennätysellisen vähän menosäästöjä ja toisaalta ennätysellisen vähän myös työmarkkinatoimia ja -uudistuksia. Tämän johdosta käytiin keskustelua julkisen talouden tilasta ja siitä, miten puolueet sopeuttaisivat julkista taloutta, millaisia säästöjä he löytäisivät, millaisia uudistuksia he tekisivät. Selkeimmin omia ratkaisujaan, omia vaihtoehtojaan ja myös huolta julkisen talouden tilasta kantoivat ne puolueet, jotka nyt istuvat hallituksessa, ja se ei ole täysin sattumaa.

Siinä missä monelle vasemmistopuolueelle, silloiselle hallituspuolueelle, oli hyvin vaikeaa sitoutua jo siihen kuuden miljardin sopeutustavoitteeseenkin, siis ennen vaaleja, niin sama näkyi myös siinä kohtaa, kun kokoomus tuli ykköseksi vaaleissa, perussuomalaiset kakkoseksi, SDP vasta kolmanneksi. Silloin näkyi vastauksissa hallitustunnustelijalle se, että oikeastaan kyvykkyyttä, halua tai tahtoa lähteä hallitukseen kantamaan vastuuta ja tekemään niitä säästötoimia ja työmarkkinatoimia edellisen hallituksen jäljiltä ei ollut vasemmalla puolella salia vasemmistopuolueissa. Sitä oli kyllä keskellä mutta erityisesti tämän salin oikeassa laidassa: perussuomalaiset, kokoomus, kristillisdemokraatit, myös RKP. Keskusta tosin kyllä yritti esittää taloudellisesti vastuullista puoluetta, kuten nyt oppositiossa ollessaankin, mutta valitettavasti heidän keinovalikoimansa kuin myös vastauksensa hallitustunnustelijalle oli lähinnä tyhjä paperi, eli ei ollut aitoa halua lähteä kantamaan sitä vastuuta.

Ja nyt kun nämä puolueet, jotka voittivat vaalit ja pääsivät muodostamaan hallituksen, tekivät kompromissit, joilla nyt Suomen taloutta voitaisiin tasapainottaa — ja nyt ollaan vielä kesken vaalikaudenkin valmiita tekemään lisätoimia, jotta talous olisi tasapainossa — niin se kertoo vastuunkannosta. Se kertoo siitä, että hallitusohjelmalta ei ole pudonnut pohja. Ei, sen päälle rakennetaan lisää toimia, koska alkuperäisessä hallitusohjelmassa oli kirjaus siitä, että jos ennusteet menevät pieleen, jos tilanne vakavoituu entisestään, niin silloin ollaan valmiita lisätoimiin, jotta me emme toistaisi sitä Marinin—Rinteen hallituksen perintöä, joka oli se, että jätettiin paljon tekemättä ja jätettiin ne tulevien sukupolvien, tulevien hallitusten tehtäviksi. Sitä velkataakkaa, sitä tekemättömyyden taakkaa kantavat eivät pelkästään puolueet tässä hallituksessa vaan todennäköisesti puolueet pitkälle 30-luvulle Suomessa — kaikki ne puolueet, jotka ovat valmiita lähtemään hallitukseen, kantamaan vastuuta, sopeuttamaan, tekemään ikäviä säästöjä, tekemään välttämättömiä työmarkkinauudistuksia. Ne eivät tule rajoittumaan tähän kauteen, ja jos te demarit olette hallituksessa seuraavalla kaudella, niin te kyllä tulette sen oppimaan. Te tulette tekemään todella ikäviä säästöjä, [Puhemies koputtaa] todella ikäviä toimia, tai sitten te jatkatte Marinin hallituksen velkaperinnettä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

22.34 **Miko Bergbom ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kun tässä salissa sosiaalidemokraattien edustaja Lauri Lyly esittää, että hallituksen pitäisi palata neuvottelupöytään, niin ottaisin tämän esityksen huomattavasti vakavammin, mikäli meillä olisi aidosti saatavilla esimerkiksi palkansaajajärjestöjen vaihtoehdot siitä, miten he uudistaisivat Suomea, ja sellaiset vaihtoehdot, joille olisi laskettavissa julkiselle taloudelle positiivisia vaikutuksia tai

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

työllisyysvaikutuksia. Mutta tällaisia vaihtoehtoja me emme ole kuulleet palkansaajajärjestöiltä, eritoten SAK:lta. Sen sijaan SAK:n neuvottelutaktiikka on ollut ”ei, ei ja vielä kerran ei”. Kaikkeen sanotaan ”ei”, eikä siinä vielä kaikki: SAK:n toinen neuvottelutaktiikka on ollut kiristää hallitusta poliittisten lakkojen avulla, saattamalla kärsimään viattomat yritykset ja viattomat suomalaiset, joilla ole mitään tekemistä tämän tilanteen kanssa. Tämä on ollut SAK:n tapa neuvotella. Tämä on fakta.

Sitten toinen: Sosiaalidemokraatit, teidänkin vaihtoehtoanne olisi hieman uskottavampaa arvostaa, jos te uskaltaisitte avoimesti tuoda esiin esimerkiksi teidän vaihtoehtobudjetin teidän työllisyysvaikutukset, mutta sen sijaan te päätitte salata ne. Tuntuu aika kummalliselta, että hallitus on tässä se, joka ei muka neuvottele, ja hallitus on tässä se, jolla ei ole uskottavuutta. Kyllä nimenomaan hallitus on tässä se, jolla on ainoastaan uskottavuutta, avoimesti esitetyt keinot. Koko hallituksen rakenteellisille toimille on laskettavissa yhteensä kahden miljardin euron positiiviset julkisen talouden vaikutukset ja arviolta keskipitkällä aikavälillä 100 000 uutta työllistä tähän maahan. Ne on esitetty avoimesti, tuotu pöytään, mutta ei ole tuotu pöytään SAK:n vaihtoehtoja, ei ole tuotu pöytään sosiaalidemokraattien vaihtoehtoja, paitsi veronkorotuksia. Mutta kun teidän vaihtoehtonne todellakin on ”ei”, niin tältä pohjalta on hyvin vaikea lähteä neuvottelemaan. Se ei ole millään tavalla perinteinen neuvotteluasema, jossa neuvotteluosapuolista ainoastaan toisen eli hallituksen käsketään tuomaan pöytään julkiselle taloudelle todennettavia vaikutuksia ja sitten toinen osapuoli voi omata muka jonkun veto-oikeuden sanoa, että ”toi pois, toi pois, toi pois ja toi pois”. Mutta sitä, että te toisitte julkiseen keskusteluun haastettavaksi teidän vaihtoehtonne, te ette kykene tekemään. Ja uskallan arvata, että se johtuu siitä, että jopa sosiaalidemokraateissa tunnustetaan se tosiasia, että hallituksen kannattaa tehdä näitä toimia, jotta teidän ei tarvitse jatkossa niitä tehdä. Teidän on sitten taas vähän helpompaa tuhata veronmaksajien rahoja.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen.

22.37 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Taitaa kuitenkin olla niin, että kansantaloutemme on sen verran suurissa vaikeuksissa, että kyllä sitä talouden tasapainotusta riittää vielä tulevallekin hallitukselle ja varmaan vielä sitäkin seuraavalle. Sellaisessa tilanteessa tässä olemme.

Arvoisa puhemies! Tämän välikysymyskeskustelun tarkoitushan oli juuri se, että tämä oli ainoa keino, jolla oppositio kykeni saamaan tämän asian tämän salin käsittelyyn ja tarjoamaan hallitukselle myös mahdollisuuden puhalttaa tämä aiheuttamansa työmarkkinakaaos pois. Nyt sitten valitettavasti ei hallituksella tässä keskustelussa ole ollut halua tai kykyä siihen, että tämä työmarkkinakaaos väistyisi ja palattaisiin perinteiseen neuvottelukulttuuriin, jolla tätä yhteiskuntaa on sopimalla rakennettu aikaisemminkin, eikä sanelulla. Mitä tulee sitten niihin politiikan tuloksiin, toivon todella, että tämä hallitus saavuttaa tavoitteensa, että tämänkin neljän vuoden aikana maahan syntyy satatuhatta uutta työpaikkaa. Juha Sipilän hallituskaudella syntyi 130 000 uutta työllistä, silloin noudatettiin sopimisen kulttuuria. Edellisellä hallituskaudella, mitä täällä paljon parjataan, syntyi 109 000 uutta työllistä, [Miko Bergbom: Hallituksen toimien kautta vai?] sopimisen kulttuurilla. Toivon todella, että tämä hallitus sitten tällä jääräpäisellä repimisen tavalla ja kärjistämisen tavalla ja vastakkainasettelua lietsomalla saavuttaa omat tavoitteensa — mutta epäilen, että näin ei käy.

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

Arvoisa puhemies! Mitä tulee sitten vielä tähän taloudelliseen kokonaisuuteen, niin nyt kun tiedämme, että joka tapauksessa, oli sitten kuka hyvänsä hallitusvastuussa, edessä on miljardiluokan uudet sopeutustoimet, joissa varmasti joudutaan turvautumaan niin uusiin menosäästöihin, niin uusiin veroratkaisuihin kuin varmasti myös uudenlaisiin rakennetoi-miin, joilla pyritään työllisyyttä ja talouskasvua synnyttämään, niin tällaisessa tilanteessa olisi syytä, että ei olisi samaan aikaan myös tällaista kaaosta työmarkkinoilla käynnissä vaan pystyttäisiin luottamaan siihen, että työmarkkinoilla vallitsee vakaus, joka varmasti pitkässä juoksussa on kaikkien etu, olit sitten työnantaja tai työntekijä. Tämä olisi nyt syy-tä tämänkin hallituksen tunnistaa, niin kuin jokainen hallitus tässä maassa kriisin keskellä on tunnistanut ja ensimmäisenä pyrkinyt saamaan vakauden työmarkkinoille, joka on tar-koittanut jokaisen osapuolen kannalta myös niitä ikäviä toimenpiteitä. Aivan varmasti sii-hen olisi tälläkin hetkellä valmius, jos vain hallitus osoittaisi valmiutta myös siihen, että se pystyy näistä asioista keskustelemaan, eikä jyrää jääräpäisesti eteenpäin omalla linjallaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius.

22.41 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Kun puhutaan siitä, että hallitukselta, sen ohjelmalta, olisi pudonnut pohja, niin kyllä minusta vaikuttaa enemmänkin siltä, että kun sosiaalidemokraatit tällaista kritiikkiä esittävät, niin nimenomaan heidän hallituksen sääs-tötoimia ja hallituksen työmarkkinatoimia moittivalta ja sättivältä kritiikiltään on pudon-nut pohja. Nimittäin jos te vastustatte kaikkia työmarkkinatoimia, kaikkia työmarkkinauu-distuksia, kaikkia säästötoimenpiteitä mutta te tunnustatte samaan aikaan, että Suomen jul-kista taloutta pitää sopeuttaa miljardien edestä, niin kyllähän teiltä, siltä kritiikiltä, putoaa pohja. Eli teidän tavoitteenne ja toisaalta teidän tarjoamanne keinot eivät ole synkassa, ne ovat suuressa ristiriidassa.

Täytyy sanoa, että näin uutena edustajana itselleni on valjennut se, miten valtava ongel-ma on se, että meillä on näin suuri omia etuja ajava koneisto Suomessa: ei pelkästään ay-liike, vaan kaikenlaiset erilaiset järjestöt, tuen saajat, jotka kaikki ajattelevat vain omaa etuaan ja tähtäävät osaoptimointiin, siis siihen, että älkää ottako minulta, älkää ottako vält-tämättä yhtään mistään. Ei mietitä sitä kokonaisuutta. Jos kaikki sanovat ”ei”, ja jos kaik-kia kuunnellaan, kun he sanovat ”ei”, niin silloin ei tehdä myöskään mitään. Mutta koska poliittisten päätösten tekijöiden tehtävä on miettiä kokonaiskuvaa, niin kokonaiskuvassa Suomi velkaantuu täysin kestäväntöntä tahtia — jo puolitoista vuosikymmentä pelkkää vel-kaa vuosi toisensa jälkeen. Ja jos sille halutaan piste, jos halutaan edes sitten 2030-luvun puolella saada tämä velkasuhteen kasvu, jatkuva ylivelkaantuminen, poistumaan, kurottua umpeen, päästä jopa maksamaan sitä velkaa takaisin, niin se tulee edellyttämään todella kovia toimia. Ja silloin ei voida kuunnella jokaista mahdollista edunvalvontajärjestöä, edunvalvontatahoa, omaa etuaan ajavaa järjestöä, toimijaa, tuensaajaa ja vielä toimia hei-dän tahtonsa mukaisesti, koska se on nimenomaan syy siihen, minkä takia tätä on 15 vuot-ta jatkunut. Poliitikot ovat osaoptimoineet, lahjoneet äänestäjiä puolelleen. He ovat teh-neet sitä koko sen ajan, kun minäkin olen ollut mukana — mitä, siis murrosikäisestä läh-tien, siis 2010-luvun taitteesta. Minä olen nähnyt tämän vuodesta toiseen, siis sen, että mi-nun sukupolveltani, tulevilta sukupolvilta, syödään tulevaisuuden edellytykset pois. Eli luodaan uutta velkaa, luodaan uusia veronkorotuspaineita tuleville vuosille, ja tämä vel-kaantumistahti tulee jatkumaan vielä hyvin, hyvin pitkälle suomalaisen tulevaisuuteen, ja se velka tulee pitkälti tämän salin nuoremman päädyn maksettavaksi ja meidän jälkeisten

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

sukupolviemme maksettavaksi. Toivoisin, että se otetaan huomioon tässä edunvalvontapolitiikassa ja jatkuvassa ein hokemisessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Partanen.

22.44 Karoliina Partanen kok: Arvoisa rouva puhemies! Täällä tänään yritin edustaja Lylyltä saada vastausta siihen, seisooko hän todella sen takana, että Suomessa on aina onnistuttu näitä työelämämuutoksia ja lainsäädäntöuudistuksia neuvottelemaan kolmikannassa ja sieltä on löydetty sitten aina yhteinen sopu eivätkä nämä lait ole milloinkaan olleet sellaisia, että ne olisivat suosineet vain työnantajaa tai työntekijää, ja että kolmikanta olisi aina onnistunut.

Tässä edustaja Räsänenkin viittasi vähän tämmöiseen Suomen perintöön ja kolmikantaan, yhdessä sopimiseen ja sitä kautta löydettyyn ratkaisuun. Mutta kyllä valitettavasti tilanne on se, että meillä Suomessa ei kuitenkaan ole tämmöistä hegemoniaa, jossa aina kolmikannasta löydettäisiin se yhteisymmärrys.

EK on laatinut semmoisen selvityksen kuudesta edellisestä hallituskaudesta elikkä vuosisista 1999—2023, ja tuon selvityksen tulokset puhuvat selkeää kieltä. Lähes 60 prosenttia eli 56 prosenttia työlainsäädäntöuudistuksista on ollut työntekijöille myönteisiä. Ainoastaan 13 prosenttia uudistuksista on ollut työnantajille myönteisiä, ja loput 31 prosenttia ovat olleet tämmöisiä neutraaleja lakeja, joista ei selvästi ole hyötynyt työnantaja eikä työntekijä. Ja nämä muutokset on aina tehty sitten kulloisenkin eduskunnan enemmistön toimesta. On ensin neuvoteltu siellä kolmikannassa, ja sitten kun ei ole päästy sopimukseen, niin kulloinenkin hallitus on vienyt lainsäädäntöhankkeensa maaliin. Ja tällä tiellä myös Orpon hallitus tällä hetkellä on.

Minusta olisi nyt reilua, että ay-liike, edustaja Räsänen ja erityisesti edustaja Lyly, joka on päivästä toiseen, viikosta toiseen mediassa ja täällä salissa sanonut, että kolmikannasta on aina tullut lopputulos, myöntäisivät sen, että tämä ei pidä paikkaansa. Jos joku epäilee näitä minun puheitani ja tätä EK:n selvitystä ja löytää tästä virheen ja tuo sen minulle nähtäväksi, niin voidaan käydä tilastot yhdessä läpi, ja minä lupaan tuossa kuppilassa sitten tarjota kupin kuumaa kahvia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

22.46 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Salin vasemmalla laidalla on tämän kauden aikana jatkuvasti viitattu siihen, että ettekö te välitä nuorista, miksi te kiusaatte nuoria, miksi te teette näitä toimia, nuoret kärsivät näistä toimista. Haluankin tässä nyt yhtyä siihen, mistä edustaja Vigelius puhui. Nuoret on nimenomaan se ryhmä, joka tämän laskun tulee lopulta maksamaan, jos nykyiset päättäjät eivät onnistu siinä, että me saadaan julkinen talous tasapainoon ennemmin tai myöhemmin. Mitä kauemmin me viivytellään, sitä isompi se lasku on. Jo ihan nuorten takia on aivan keskeistä se, että me tullaan onnistumaan tässä, mitä nyt tehdään. Tämän hallituksen ja toivottavasti myös seuraavien hallitusten on pystyttävä muuttamaan sitä asennetta siitä, että kun eduskuntaan tullaan, niin ei voida tehdä päätöksiä, jotka ovat vaikeita, koska pelätään, että ei tulla uudelleen valituksi. On osoitettava sen verran selkärankaa ja rohkeutta Suomen kansalle, että on pystyttävä tekemään niitä päätöksiä, joilla saadaan Suomen julkinen talous tasapainoon, vaikka ne tuntuisivat kipeiltä. Jos niitä päätöksiä ei tehdä, niin edessä on paljon vaikeammat ajat ja pa-

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

himmillaan jopa sellaiset ajat, joissa meidän itsenäinen oikeus tehdä niitä päätöksiä, mitä tässä maassa tehdään esimerkiksi talouspolitiikan osalta, viedään meiltä pois, kun me itse ei siihen kyetä. Ja sitä päivää en halua nähdä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen.

22.48 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Eihän täällä kukaan ole väittänyt, etteikö politiikassa hallitus, joka nauttii eduskunnan enemmistön luottamusta, tai eduskunta voisi tehdä jotain päätöksiä, joita sitten jossakin tilanteessa työnantajapuoli tai työntekijäpuoli vastustaa. Eihän kysymys ole siitä, vaan kysymyshän on siitä, onko todella niin, että me työehtojen sisältöä lähdetään tässä salissa päättämään ohi sen, mitä työmarkkinajärjestöt ovat perinteisesti neuvotelleet. Siitähän tässä on kysymys.

Selvitykset, joihin tässä viittasitte, liittyvät kaikkeen muuhunkin lainsäädäntöön. Ja on totta kai niin, että ainahan on ollut niin, että viime kädessä jokainen hallitus, jokainen eduskunta on sitten vienyt oman ohjelmansa mukaista politiikkaa läpi. Ja näinhän jokainen hallitus tekeekin, eikä siitä ole tässä kysymys, vaan nyt on kysymys siitä, niin kuin täällä on tänään monta kertaa todettu, että nyt ensimmäistä kertaa ajatellaan, että täällä vietäisiin niin laaja paketti, jolla kerta kaikkiaan monella eri toimenpiteellä heikennetään siis työntekijöiden työelämän turvaa ja niitä työehtoja, joiden varassa meidän työelämä toimii, lainsäädännöllisesti läpi ilman, että tästä olisi valmiutta keskustella osapuolten välillä. Siitähän tässä on kysymys. Ja sen takia on toivottu, että jotta vältettäisiin nyt se työmarkkinakaaos, jonka hallitus on omalla toiminnallaan synnyttänyt, niin olisi syytä istua alas pöytään ja käydä tämä kokonaisuus läpi yhdessä. Varmasti sieltä löytyy ratkaisu, joka sisältää elementtejä, jotka varmasti ovat myönteisiä työnantajille, ovat myönteisiä työntekijöille, ja hallitus saa omaa politiikkaansa vietyä eteenpäin. Näin on toimittu aikaisemminkin.

Edelleen ihmettelen eniten sitä, kun puhutaan siitä, että jos hallitus nyt haluaisi avata aidot neuvottelut, niin mitä hallitus siinä menettäisi. Ei yhtään mitään. Jos hallitus katsoisi tämänkin kortin, niin eihän hallitus menettäisi siinä yhtään mitään. Mikäli se ei tuota ratkaisua, niin hallitus vie sitten omaa politiikkaansa eteenpäin. Mutta nyt tästä on tehty arvovaltakysymys, jota tämä ei saisi missään nimessä olla, ja tämän arvovaltakysymyksen hintalappu koko meidän kansantaloudelle on aivan järkyttävän suuri. Nyt olisi syvää viisautta ihan riippumatta siitä, minä osapuolina tässä kukin kuvittelee olevansa, kerääntyä ennemmin yhteen, hakea yhteinen ratkaisu, ja sitä kautta lähdetäisiin viemään eteenpäin niitä toimenpiteitä, joilla toivon mukaan tämä maa nostetaan ylös siitä suosta, johon olemme päätyneet jo pidemmän ajan kuluessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Partanen.

22.51 Karoliina Partanen kok: Arvoisa rouva puhemies! En tiedä, mitä edustaja Räsänen ajattelee siitä, mitkä ovat työehtoja ja työn sisältöä, mistä te äsken puhuitte. Sanoitte jotenkin niin, tai tarkoittitte, että viime hallituskaudella ei esimerkiksi olisi tehty mitään sellaisia työnantajan näkökulmasta heikennyksiä, jotka sääntelisivät nimenomaan niitä työehtoja. Ja minä ymmärrän työehdot semmoisiksi, että säännellään sitä, miten, missä, koska, milloin tehdään työtä ja minkälaista vastiketta siitä saadaan.

No, viime hallituskaudella säädettiin yhdeksän kappaletta näitä lakeja, jotka eivät olleet työnantajamyönteisiä vaan nimenomaan työntekijämyönteisiä. Ja mitä ne sitten koskivat?

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

Kyse oli esimerkiksi työaikalain kokonaisuudistuksesta. No, eikö työaikalaki ole nimenomaan semmoinen laki, jolla säännellään työntekijän työehtoja? Minusta tämä on kyllä täysin väärää ja provosoivaa puhetta, että jotenkin viime hallituskaudella ei olisi tehty yhtään semmoista uudistusta, joka koskisi työehtoja ja joka olisi ollut työnantajalle ikään kuin haitallinen. Ja tästäkin uudistuksesta EK oli kolmikantaneuvottelupöydässä ja jätti eriävän mielipiteen, kun ei saanut niitä omia tavoitteitaan siellä läpi.

Ja miten tämä eroaa nyt tämänhetkisestä tilanteesta? Ei yhtään mitenkään. SAK:lla on täysi oikeus ja mahdollisuus esimerkiksi istua tällä hetkellä siellä palkkamallipöydässä ja neuvotella niistä työehdoista. Joten kysynkin nyt vielä edustaja Räsäselä: oletteko te aivan täysin varma tästä teidän todistuksestanne, että viime hallituskaudella ei tehty yhtään uudistusta, joka olisi ollut työnantajalle negatiivinen ja haitallinen ja joka olisi koskenut työehtoja ja työn tekemistä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Haluaako edustaja Räsänen vastata?

22.53 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos nyt mietitään edellistä hallituskautta tai sitä edellistä hallituskautta tai vaikka sitäkin edellistä hallituskautta, niin jokainen hallitushan on vienyt eteenpäin omaa politiikkaansa, johon on varmasti kuulunut se, että eri lakeja on tässä salissa muutettu. Niistä lainsäädännön yksityiskohdista joistakin ovat varmasti työnantajat, joistakin työntekijät olleet eri mieltä, ja tämä on ihan normaalia.

Mutta sitten oli kysymys siitä, olisiko viime kaudella vaikka tehty niin, että tämä sali olisi sillä enemmistöllä, joka viime hallituksella oli, mennyt päättämään, että ulotetaan vain vaikkapa nykyisen lainsäädännön mukainen tuplakorvausvaade myös lauantapäivään tai johonkin muuhun päivään. Varmasti olisi ollut niin, että siinä vaiheessa toinen osapuoli olisi hieman kyseenalaistanut, onko järkevää lähteä sopimaan sellaisesta asiasta, joka kuuluu enemmän niihin neuvotteluihin, joita työntekijä ja työnantaja käyvät keskenään, kuin olisi sellainen, että tämä sali lähtee määräämään. Ja tähänhan liittyy myös se huoli, mihin edustaja Lyly viittasi, että mitä enemmän me politisoimme nämä työelämäkysymykset, niin sitä varmemmin tässäkin salissa joskus tullaan käymään huutokauppaa siitä, mille tasolle esimerkiksi minimipalkka asetetaan, niin kuin me olemme muista maista nähneet, ja en pidä sitä kovin järkevänä kehityssuuntana.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. — Ja edustaja Nikkanen.

22.54 Saku Nikkanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä tämän päivän ja tämän illan keskustelu on vellonut varsin laajasti laidasta laitaan talouden erinäisissäkin kysymyksissä, ja hyvä niin. Laaja keskustelu on rikkaus, ja erilaiset näkökulmat on tärkeä tuoda esiin. Mutta joka tapauksessa tässä meidän esittämässä välikysymyksessähän on kysymys lähinnä siitä — niin kuin monta kertaa olemme tuoneet esiin — että meidän näkökulmasta, täältä opposition näkökulmasta, nämä työmarkkinauudistukset, joiksi hallitus näitä kutsuu, koetaan liian yksipuolisiksi työmarkkinaheikennyksiksi. Tästäkin tässä on kysymys, ja tätä epäsuhtaa me haluaisimme tasata.

On ihan selväksi käynyt myöskin se, että hallitus seisoo hyvin järkähtämättä näiden uudistusten tai muutosten takana. Ja silloin jos näihin koetetaan hakea ratkaisua — ja on selvää, että työmarkkinoitakin tulee uudistaa — niin kyllä silloin voisi toivoa ja voisi vähän

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

edellyttääkin sitä, että haettaisiin myöskin niitä ratkaisuja, jotka parantaisivat sitä työllisyyttäkin ihan aidosti. Kun täällä on oletuksia näistä, ja yrittäjät ovat vastanneet, että näillä voisi olla positiivisia vaikutuksia, niin voi tosiaan näin olla, mutta näistä ei sellaista suoraa työllisyysvaikutusta kuitenkaan ole.

Olen aikaisemmin tuonut esiin, että työllisyyden suurimmat tutkitut esteet ovat koulutus ja terveys. Ja esimerkiksi juuri näiden kautta... Kun hallitus nyt selvästikin haluaa nämä uudistukset ajaa läpi, niin voisitteko tuoda sieltä tavallaan jo tilanteen rauhoittamiseksi ja myöskin meidän kaikkien työllisyystavoitteiden, jotka ovat meille kaikille yhteisiä, saavuttamiseksi keinoja, joilla puututtaisiin juuri tähän osaamisvajeeseen ja myöskin sitten terveydentilaan? Erityisesti niissä hetkissä, jos tämä irtisanominen helpottuu, on oletettavissa, niin kuin Räsänenkin tuossa todisti, että ovi käy myöskin sitten molempiin suuntiin ja välttämättä työllisyysvaikutus ei sitten olekaan niin positiivinen kuin oletetaan, niin että annettaisiin tavallaan sitten tukea myöskin näille työttömäksi jääneille, että he voisivat kouluttautua tai heidän terveydentilassaan mahdollisesti olevat ongelmat saataisiin korjattua. Tällaisia korjaavia ratkaisuja sitten tähän kylkeen. Myöskin jonkunlaista porkkanaa sinne palkansaajan puolelle ja myöskin sitten näille työttömille, joita meillä tässä maassa on valitettavan paljon. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Partanen.

22.57 Karoliina Partanen kok: Arvoisa rouva puhemies! Työskentelin aikaisemmin asianajajana ja hoidin paljon tällaisia työoikeudellisia toimeksiantoja. Viime hallituskaudella, kun en vielä täällä istunut vaan asianajotoimiston penkissä, voimaan tuli sellainen laki, jossa säädettiin kilpailukieltosopimuksista ja nimenomaan työntekijöille maksettavien korvausten lisäämisestä. Joten kyllä se nyt vaan on niin, että tästä talosta on viime hallituskaudella tullut ulos lainsäädäntöä, jossa on säädetty siitä, että työnantajan pitää maksaa tiettyjä asioita tietyissä tilanteissa työntekijöille. Eivät nämä ole semmoisia asioita, mitkä voidaan aina heittää ulkopuolelle talosta, vaan kyllä tästäkin talosta tulee korvausvelvollisuussäännöksiä työnantajalle. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ja EU:sta!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten vielä edustaja Räsänen.

22.58 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Ajattelin, että jätän jo tähän, mutta erittäin hienoa, että, edustaja Partanen, otitte tämän kilpailukieltosopimuksen yhdeksi esimerkiksi.

Kun muistelen sitä, miten aikoinaan tämä kilpailukieltosopimus on tässä salissa lähtenyt liikkeelle, se, että sitä pitäisi rajoittaa, niin sen lakialoitteen teki, kuulkaas, työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan nykyinen puheenjohtaja, teidän oma puoluetoverinne, syvästi arvostamani edustaja Sirén, ja hänen lakialoitettaan silloinkin tuin. Tämä lainsäädäntö vietiin eteenpäin, jolla todella rajoitettiin — siis rajoitettiin — näiden kilpailukieltosopimusten tekemistä, joka on keskeisenä syynä siinä, että meillä työmarkkinoilla lukitusvaikutus on liian laaja, kun verrataan vaikkapa muihin työmarkkinoihin, kuten esimerkiksi Tanskaan, johon monesti ollaan verrattu. Tämä rajoitushan tehtiin juuri sen takia, että tällaisia kilpailukieltosopimuksia ei tehtäisi, tai jos niitä tehdään, niin niistä pitää sitten kompensoida. Tätä kautta varmasti niiden tekeminen on ainakin jonkun verran vähentynyt ja sitä kautta työntekijöiden liikkuvuus työnantajien välillä on lisääntynyt, ja sillä on varmasti ollut positiivinen vaikutus myös sitten meidän tuottavuuskehitykseen.

Punkt i protokollet PR 8/2024 rd

Muistan hyvin, että tässä asiakokonaisuudessa on tehty oikein hyvää yhteistyötä yli puoluerajojen ja perinteisessä sinipunahengessä. Toivoisin, että jatkossakin löytyisi tällaisia asioita, joissa löydämme yhteisen tavoitteen ja voimme viedä ne yhteisesti maaliin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten vielä edustaja Partanen.

23.00 Karoliina Partanen kok: Kiitos, puheenjohtaja! Toivon todella tämmöistä yhteistyön henkeä. Ajattelin vielä näin illan lopuksi esittää toiveen yhteistyöstä siinä muodossa, että me nostettaisiin Suomea nimenomaan työtä tekemällä, yrittämällä ja yhteistyöllä. Me ei muuteta Suomen suuntaa verottamalla eikä lakkoilemalla, ja siksi tämän hallituksen linja onkin työn linja.

Minua suuresti surettaa se, että tässä erittäin haastavassa ja harmillisessa tilanteessa, kun investointien määrä vähenee — meille on eilen ja tänään siitä informoitu eri medioissa, että Suomessa investointien määrä on painunut vuoden 2019 tasolle, samalla konkurssien määrä kasvaa ja työllistävät työnantajat lopettavat toimintansa — nämä lakot ovat nyt sitten vielä iskeneet päälle, valitettavasti niin, että myös oppositio on näille tukensa antanut.

Mutta otetaan tämä yhteistyön henki tässä salissa meidän kaikkien tavoitteeksi ja viedään näitä asioita yhdessä eteenpäin. — Kiitos.

Riksdagen avslutade debatten och avbröt behandlingen av ärendet.